

สุตตตปิฎก สัมมตนิคายส

ปจโม ภาค

สคาถาคุโ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

เทวตาสัมมุตติ

นพาคุโ ปจโม

ปจม โอมตรณสุตติ

[๑] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตี
เชตวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข อญฺจตฺรา เทวตา
อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เชตวนํ โอภาเสตฺวา
เยน ภควา เตนฺุสสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒] เอกมนฺตํ จิตา โข สว เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ
กถํ นุ ตฺวํ มาริส โอมมตฺริตี ฯ อปฺปติฏฺฐจํ ขฺวาทํ อวฺุโส
อนายุหํ โอมมตฺรินฺติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺวํ มาริส อปฺปติฏฺฐจํ
อนายุหํ โอมมตฺริตี ฯ ยทา สุวาทํ อวฺุโส สนฺติฏฺฐามิ ตทาสุ

ลัทธิทามิ ยทา สุวาทิ आयुहामि ๑ ตทาสุสุ นิยุหามิ ๒ เอวิ ขวาทิ
आवुसो अप्पत्तिगुञ्जि अनायुहि ओम्मตริनुติ ฯ

จิรสลั วต ปสสามิ พุราหุมนั ปรีนิพพุตัง

อปปตติगुञ्जि अनायुहि तिณณั โทเก วิสตุตติกนุติ ฯ

[๓] อิทมโวจ สาท เทวตา สมณฺญโล สตุถา อโหสิ ฯ

อถ โข สาท เทวตา สมณฺญโล ๓ เม สตุถาติ ภควนฺตัง อภิวาเทตฺวา
ปทกฺขิณั กตฺวา ตตฺถเววนฺตรชายิตี ฯ

ทฺติยิ นิโมกฺขสฺสตุตัง

[๔] สาวตฺถิยิ ... อถ โข อณฺฺนตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺฺณา เกวลกปฺปิ เขตฺวานั โอภาเสตฺวา เยน
ภควา เตนฺฺปสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตัง อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนตัง อฏฺฐาสิ ฯ

[๕] เอกมฺนตัง จิตฺตา โข สาท เทวตา ภควนฺตัง เอตทโวจ
ชานาสิ โน ตฺวํ มาริส สตุตฺตานั นิโมกฺขัง ปโมกฺขัง วิเวกนฺติ ฯ
ชานามิ ขวาทิ आवुसो สตุตฺตานั นิโมกฺขัง ปโมกฺขัง ๔ วิเวกนฺติ ฯ
ยถากถิ ปน ตฺวํ มาริส ชานาสิ สตุตฺตานั นิโมกฺขัง ปโมกฺขัง
วิเวกนฺติ ฯ

#๑ ย. ยทา สุวาทิ आवुसो आयुहामि ฯ ม. ยทาหิ आयुहामि ฯ

#๒ ม. ย. นิพฺพยุหามิ ฯ ๓ ลี. สมณฺญญาโต ฯ ๔ ลี. ปาโมกฺขัง ฯ

[๖] นนฺทิกวปริกฺขยา สยฺยวณฺณสงฺขยา

เวทนानํ นิโรธา ๑ อุปสฺมา

เอวํ ขวาทิ อวฺโส ชานามิ

สตฺตานํ นิโมกฺขํ ๒ ปโมกฺขํ วิเวกนฺติ ฯ

ตตฺถิ อุปเนยฺยสุตฺตํ

[๗] ๓ เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ

กาถํ อภาสิ

อุปเนยฺยติ จีวิตมปฺปมาเย ๔

ชรฺูปเนตฺตสฺส น สนฺติ ตาณา

เอตํ ภยํ มรณฺเณ เปกฺขมาโน

ปฺลฺลณฺยานิ กยิราถ สุขาวหานิ ๕

[๘] อุปเนยฺยติ จีวิตมปฺปมาเย ๖

ชรฺูปเนตฺตสฺส น สนฺติ ตาณา

เอตํ ภยํ มรณฺเณ เปกฺขมาโน

โลกามิสฺส ปชฺเห สนฺติเปกฺโขติ ฯ

#๑ สารตฺถปฺปกาสิ นีอญฺจกถามรฺมม โปตฺถเกสฺส เวทนานิโรธาติ ปาโจ ทิสฺสติ ฯ

#๒ สตี. วิโมกฺขํ ฯ ๓ สีสฺหโปตฺถเกยฺว สพฺพสุตฺเตสฺส นิตานวณฺนํ โหติ

#๔ โรปิยมรฺมม โปตฺถเกสฺส ปน นตฺถิ ฯ ๔-๖ ม. ยฺ. จีวิตมปฺปมาเย ฯ

#๕ สตี. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสติ ฯ

จตุตถิ อจฺเจนฺตีสุตฺตํ

[๕] เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สฺนฺตฺเถ อิมํ
คถํ อภาสี

อจฺเจนฺตฺติ กาลา ตฺรยฺนฺตฺติ รตฺตฺติโย

วโยคฺคณา อญฺฺปพฺพํ ชนฺนฺตฺติ

เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน

ปฺลฺลณฺณานิ กยฺรธาถ สฺขวาหาณฺตี ๑

[๑๐] อจฺเจนฺตฺติ กาลา ตฺรยฺนฺตฺติ รตฺตฺติโย

วโยคฺคณา อญฺฺปพฺพํ ชนฺนฺตฺติ

เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน

โลกามิสฺสํ ปชฺเห สฺนฺตฺติเปกฺโขติ ๑

ปญฺจํมํ กตฺติณฺนฺตฺติสุตฺตํ

[๑๑] เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควนฺตํ คธาถ อชฺฌภาสี

กตฺติ ฌินฺนฺเต กตฺติ ชฺเห กตฺติ วุตฺตฺตฺริ ๑ ภาวเย

กตฺติ สงฺกาคีโต ๒ ภิกฺขุ โอมตฺติณฺนฺตฺติ วุจฺจตีติ ๑

[๑๒] ปญฺจ ฌินฺนฺเต ปญฺจ ชฺเห ปญฺจ วุตฺตฺตฺริ ๓ ภาวเย

ปญฺจ สงฺกาคีโต ๔ ภิกฺขุ โอมตฺติณฺนฺตฺติ วุจฺจตีติ ๑

#๑-๓ ม. กตฺติ วุตฺตฺตฺริ ๑ คถํ อภาสี. ๒-๔ สี. สงฺกาคีโต ๑ ม. ยฺ. สงฺกาคีโต ๑

#๑. สงฺกาคีโต สงฺเก อตีโต อตฺติกฺกนฺโต ๑

นฏฺฐิ ชาครสุตฺตํ

[๑๓] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สฺนฺตฺเถ อิมํ
คานํ อภาสิ

กตฺติ ชาครตํ สุตฺตา กตฺติ สุตฺเตสุ ชาครา

กตฺติภิ รชฺมาเทติ กตฺติภิ ปริสุชฺมตฺติติ ฯ

[๑๔] ปฺลยฺจ ชาครตํ สุตฺตา ปฺลยฺจ สุตฺเตสุ ชาครา

ปฺลยฺจภิ รชฺมาเทติ ปฺลยฺจภิ ปริสุชฺมตฺติติ ฯ

สฺตฺตมํ อปฺปฏิวิทิตฺตสุตฺตํ

[๑๕] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สฺนฺตฺเถ อิมํ
คานํ อภาสิ

เยสํ ชฺมฺมา อปฺปฏิวิทิตฺตา ๑ ปฺรวาเทสุ นฺยเร ๒

สุตฺตา เต นปฺปพฺพชฺมนฺติ กาโล เตสํ ปฺพชฺมิตฺตฺนฺติ ฯ

[๑๖] เยสํ ชฺมฺมา สฺปฺปฏิวิทิตฺตา ปฺรวาเทสุ นฺยเร

สมฺพฺพุธา สมฺมทฺถฺญา ๓ จรฺนฺติ วิสฺเม สมฺนฺติ ฯ

อฏฺฐมํ สฺสสมฺมฏฺฐสุตฺตํ

[๑๗] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สฺนฺตฺเถ อิมํ
คานํ อภาสิ

#๑ สฺตี. อปฺปฏิวิทิตฺตา ฯ ๒ สฺตี. ม. นฺยเร ฯ ๓ ยฺ. เต สมฺพฺพุธา สมฺมทฺถฺญา ฯ

เยสํ ชมฺมา สฺสมมฺภูจฺจา ปฺรวาเทสฺ นีเย

สุตฺตา เต นปฺปพฺพชฺฌนฺติ กาโล เตสํ ปฺพชฺฌิตฺตฺนฺติ ฯ

[๑๘] เยสํ ชมฺมา อสฺสมมฺภูจฺจา ปฺรวาเทสฺ นีเย

สมฺพุทฺธา สมฺมทณฺณาย จฺรณฺติ วิสเม สมฺนฺติ ฯ

นวมํ มานกามสุตฺตํ

[๑๙] เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สฺนฺติเก อิมํ

คาคํ อภาสิ

น มานกามสฺส ทโม อิทฺตฺติ ๑

น โมนฺมตฺติ อสฺมาหิตสฺส

เอโก อรณฺเณ วิหฺรณฺปมฺตฺโต

น มจฺจุเชยฺยสฺส ตฺเรยฺย ๒ ปารณฺติ ๓

[๒๐] มานํ ปหาย สฺสมาหิตตฺโต

สุเจตฺโส สพฺพธิ วิปฺปมฺตฺโต ๔

เอโก อรณฺเณ วิหฺโร อปฺปมฺตฺโต

ส มจฺจุเชยฺยสฺส ตฺเรยฺย ปารณฺติ ฯ

ทสมํ อรณฺณสุตฺตํ

[๒๑] เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควนฺตํ คากาย อชฺฌณภาสิ

#๑ สี. มานิกามสฺส ทโม อิทฺตฺติ ฯ ๒ สี. ตฺรณฺติ ฯ ๓ สี. ปาเรณฺตีตฺติปี

#ปเรสฺสนฺตีตฺติปี ปาโง ฯ ๔ ม. วิปฺปยฺตฺโต ฯ

อรรถเว วิหรนุทานัน สนุทานัน พุรหุมจารินัน
เอภกตตุตฺ ภูณขมานานัน เกน วณฺโณ ปสฺสตีตติ ๑ ๗
[๒๒] อตฺตํ นานุโสจนฺติ นปฺปชปฺปนฺติ นาคตฺ ๒
ปจฺจุปฺปนฺเนน ยาเปนฺติ เตน วณฺโณ ปสฺสตีตติ
อนาคตปฺปชปฺปาย อตฺตสฺसानุโสจนา
เอเตน พาลา สฺสสนฺติ นโฬว หริโต ลฺลโตติ ๗
นพวคฺโค ปจฺโม ๗

ตสฺสสุทฺธานัน

โอมํ นิโมกฺโข อุปเนยฺยํ อจฺเจนฺติ กตฺตินฺนฺติ จ
ชาคริ อปฺปฏฺวิวิทฺตา สฺสมมฺมฺภูจฺจา มานกามินา
อรรถเว ทสฺโม วุตฺโต วคฺโค เตน ปวฺจฺจตีตติ ๗

#๑ ม. ปสฺสตีตติ ๗ ๒ สฺ. นปฺปชปฺปนฺนาคตฺ ๗

นนุทนวคฺโค ทฺติโย

ปจฺมํ นนุทนฺตํ

[๒๓] ๑ เอกํ สมฺมํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวเน
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ฯ ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ

[๒๔] ภควา เอตทวโจ ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว อลฺลตฺรา
ตาวตีสกายิกา เทวตา นนุทนวเน อจฺจราสงฺฆปริวฺตฺตา ทิพฺเพหิ
ปฺลจฺหิ กามกฺุณฺเหติ สมฺปปีตา สมงฺกิภูตา ปรีจาริยมาณา ตายํ
เวลายํ อิมํ คาทํ อภาสิ

น เต สุขํ ปชานนฺติ เย น ปสฺสนฺติ นนุทนํ
อวาทํ นรเทวานํ ติทฺธานํ ยสฺสฺสินนฺติ ฯ

[๒๕] เอวํ วุคฺเต ภิกฺขเว อลฺลตฺรา เทวตา ตํ เทวตํ คาทาย
ปจฺจภาสิ ๒

น ตวํ พาเล ปชานาสิ ๓ ยถา อรหตํ วโจ
อนิจฺจา สพฺเพ สงฺขารา อุปฺปาทวยธฺมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโขติ ฯ

#๑ ยูโรปฺยโปตฺถเกยว เอวมฺเม สฺตฺตฺนฺติ ปาจฺจตฺตยํ อตฺถิ ฯ ๒ สี. อชฺฌภาสิ ฯ

#๓ สี. วิชานาสิ ฯ

ทศติย นนฺทิสุตฺตํ

[๒๖] เอกมฺนตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ
คถํ อภาสี

นนฺทติ ปฺตฺเตหิ ปฺตฺติมา
โคมิโก ๑ โคหิ ตเถว นนฺทติ
อุปฺธิหิ นรฺสฺส นนฺทนา
น หิ โส นนฺทติ โย นิรฺรูปฺธิติ ฯ

[๒๗] โสจฺติ ปฺตฺเตหิ ปฺตฺติมา
โคมิโก ๒ โคหิ ตเถว โสจฺติ
อุปฺธิหิ นรฺสฺส โสจฺนา
น หิ โส โสจฺติ โย นิรฺรูปฺธิติ ฯ

ตติยํ นตฺถิปฺตฺตสมฺมตฺตํ

[๒๘] เอกมฺนตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ
คถํ อภาสี

นตฺถิ ปฺตฺตสมํ เปมํ นตฺถิ โคสมิกํ ฐนํ
นตฺถิ สุริยสฺมา อภฺวา สมฺมทฺทปรฺมา สฺราติ ฯ

[๒๙] นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ นตฺถิ ฐณฺณสมํ ฐนํ
นตฺถิ ปฺลยฺยาสฺมา อภฺวา วุญฺจฺจิ เว ๓ ปรฺมา สฺราติ ฯ

#๑-๒ ม. โคมา ฯ ๓ สตี. เจ ฯ

จตุตถํ ขตฺตียสุตฺตํ

[๓๐] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สมนฺตฺเก อิมํ
คถํ อภาสี

ขตฺตฺโย ทิปทํ ๑ เสฏฺโฐ พลิตฺทฺโธ ๒ จตฺตฺปทํ

โกมารี ๓ เสฏฺฐา ภริยานํ โย จ ปุตฺตานํ ปุพฺพโชนฺติ ฯ

[๓๑] สมฺพทฺโธ ทิปทํ เสฏฺโฐ อาชานีโย จตฺตฺปทํ

สุสฺสุตา เสฏฺฐา ภริยานํ โย จ ปุตฺตานมฺสฺสโวติ ๔ ฯ

ปณฺจมํ สกฺมานสุตฺตํ

[๓๒] จิตฺ มชฺฌนฺตฺเก กาลเ สนนฺตฺนเนสุ ๕ ปกฺขิสฺสุ

ปลาเตว ๖ มหารณฺณํ ๗ ตํ ภยํ ปฏฺฐาติ มนฺติ ฯ

[๓๓] จิตฺ มชฺฌนฺตฺเก กาลเ สนนฺตฺนเนสุ ปกฺขิสฺสุ

ปลาเตว มหารณฺณํ สारตี ปฏฺฐาติ มนฺติ ฯ

ณฺฎฺจํ นิตฺทาทนฺตฺสุตฺตํ

[๓๔] นิตฺทาทนฺตฺ วิชฺมฺหิตา อรตี ๘ ภตฺตสมฺมโท

เอเตน นปฺปกาสติ อริยมคฺโค อิทฺ ปาณินฺนฺติ ฯ

[๓๕] นิตฺทํ ตนฺตฺ วิชฺมฺหิตํ อรตี ภตฺตสมฺมทํ

วิริเยน นํ ปณฺนามตฺวา อริยมคฺโค วิสุชฺฌตีติ ฯ

#๑ ม. ยฺ. ทฺวิปทํ ฯ ๒ สฺ. ยฺ. พลิตฺทฺโธ ฯ ม. พลิตฺทฺโธ ฯ ๓ ยฺ. กุมารี ฯ

#๔ สฺ. อิตฺสทฺโธ นตฺถิ ฯ ๕ ม. สฺ. สนนฺตฺนเนสุ ฯ ม. สนนฺตฺนเนสุ ฯ ๖ สฺ. ยฺ. ม.

#สณฺเตว ฯ ๗ สฺ. พุรหารณฺณํ ฯ ๘ ยฺ. วิชฺมฺภิกา อรตี ฯ ม. วิชฺมฺภิตา ฯ

#อ. วิชฺมฺหิตา ฯ

สตุตมํ ทุกฺกรสุตฺตํ

- [๓๖] ทุกฺกรํ ทุตฺตติกฺขณฺจ อพฺยตฺเตน จ สามณฺณํ
พหู หิ ตตฺถ สมฺพาธา ยตฺถ พาโล วิสีทฺตีติ ฯ
- [๓๗] กติหิ จเรยฺย สามณฺณํ จิตฺตํ เจ น นินฺวาระเย
ปเท ปเท วิสีเทยฺย สงฺกปฺปานํ วสานุโค ๑
กุมฺโมว อํคานิ สเก กปาเล
สโมทหิ ภิกฺขุ มโนวิตกฺเก
อนิสฺสีโต อณฺณมฺเหจฺยานโน
ปรินิพฺพุโต นฺนูปวเทยฺย กณฺจิติ ฯ
อฏฺฐมํ หิริสุตฺตํ
- [๓๘] หิรินิเสธฺโร ปฺริโส โกจิ โลกสฺมิมิ วิชฺชติ
โย นินฺทหิ อปฺโปเชติ อสฺโส ภโอร กสามิวาติ ฯ
- [๓๙] หิรินิเสธา ตนฺนุยา เย จรฺนติ สทา สตา
อนฺตํ ทุกฺขสฺส ปปฺปยุยฺย จรฺนติ วิสเม สมฺนฺติ ฯ
นวมํ กุฎฺฐิกาสุตฺตํ
- [๔๐] กจฺจิ เต กุฎฺฐิกา นตฺถิ กจฺจิ นตฺถิ กุลาวกา
กจฺจิ สฺนฺตานกา นตฺถิ กจฺจิ มุตฺโตสิ พนฺธนาติ ฯ
- [๔๑] ตกฺขม เม กุฎฺฐิกา นตฺถิ ตกฺขม นตฺถิ กุลาวกา
ตกฺขม สฺนฺตานกา นตฺถิ ตกฺขม มุตฺโตมฺหิ พนฺธนาติ ฯ
- #๑ โป. ม. อิตฺตทฺโท อตฺถิ ฯ

[๔๒] กิณฑาหิ ภูฏิกั พุรัมมิ กิณฑเต พุรัมมิ ภูลาวากั
 กิณฑเต สนุตันกั พุรัมมิ กิณฑาหิ พุรัมมิ พนุชนนฺติ ฯ

[๔๓] มาตริ ภูฏิกั พุฐุสิ ภริยั พุฐุสิ ภูลาวากั
 ปุตฺเต สนุตันเก พุฐุสิ ตณ्हั เม พุฐุสิ พนุชนนฺติ ฯ
 สาหุ เต ภูฏิกานตฺถิ สาหุ นตฺถิ ภูลาวากา
 สาหุ สนุตันกานตฺถิ สาหุ มุตฺโตสิ พนุชนาติ ฯ

ทสมั สมิตฺทิสุตฺตํ

[๔๔] เอวมเม สุตฺตํ เอกั สมยั ภควา ราชคเห วิหฺรติ
ตโปทาราเม ฯ อถ โข อายสฺมา สมิตฺทิ รตฺติยา ปจฺจุสสมยั ๑
ปจฺจุจฺจาย เยน ตโปทา เตนุปลสงฺกมิ คตฺตานิ ปริสติณฺจิตฺตํ ตโปเท
คตฺตานิ ปริสติณฺจิตฺวา ปจฺจุตฺตริตฺวา เอกจิวโร อฏฺฐาสิ คตฺตานิ
สุกฺขาปยมาโน ๒ ฯ

[๔๕] อถ โข อณฺตฺตรา เทวตา อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา
เกวลกปฺปี ตโปทํ โธภาเสตฺวา เยน อายสฺมา สมิตฺทิ
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา เวหาสิ จิตฺตา อายสฺมนนฺตํ สมิตฺทิ
คาถาย อชฺฌภาสิ

 อภุตฺวา ภิกฺขสิ ภิกฺขุ น หิ ภูตฺวาน ภิกฺขสิ

 ภูตฺวาน ภิกฺขุ ภิกฺขสฺสุ มาตํ กาโต อุปฺจฺจกาติ ฯ

#๑ ปจฺจุสสมยฺติปี ปาโจ ฯ ๒ ม. ปุพฺพปาปยมาโน ฯ

[๔๖] กาลั โวหํ น ชานามิ ฌนฺโน กาโล น ทิสฺสติ

ตสฺมา อภุตฺวา ภิกฺขามิ มา มํ กาโล อุปฺจฺจกาติ ฯ

[๔๗] อถ โข สฺวา เทวตา ปจฺวิยํ ปติภฺฐหิตฺวา อายสฺมนนฺตํ
สมิทฺธี เอตทโวจ ททโร ตฺวํ ภิกฺขุ ปพฺพชิตฺโต สฺสุ กภาพเกโส
ภเทฺรณ โยพฺพเนน สมนฺนาคโต ปจฺเมน วยสา อนิกฺกิปิตาวิ กามสฺสุ
ภุชฺช ภิกฺขุ มานุสเส กามเม มา สนฺทิกฺกัจจํ หิตฺวา กาลิกํ อนุชาวิทฺติ ฯ

[๔๘] น ขฺวาทํ อวฺวโส สนฺทิกฺกัจจํ หิตฺวา กาลิกํ อนุชาวามิ
กาลิกญจ ขฺวาทํ อวฺวโส หิตฺวา สนฺทิกฺกัจจํ อนุชาวามิ กาลิกา
หิ อวฺวโส กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา อาทินโว
เอตฺถ ภิกฺขุ ๑ สนฺทิกฺกัจจิกโก อยํ ฌมฺโม อกาลิกโก เอหิปสฺสติกโก
โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตฺติ ฯ

[๔๙] กถญจ ภิกฺขุ กาลิกา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
พหุปายาสา อาทินโว เอตฺถ ภิกฺขุ กถํ สนฺทิกฺกัจจิกโก อยํ ฌมฺโม
อกาลิกโก เอหิปสฺสติกโก โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตฺติ ฯ

[๕๐] อหํ โข อวฺวโส นโว อจฺริปพฺพชิตฺโต อรฺุณาคโต อิมํ
ฌมฺมวินยํ น ตาหํ สกฺโกมิ วิตุถาเรณ อาจิกฺกขิตฺตุ อยํ โส ภควา
อรหํ สมนฺมาสมฺพทฺโธ ราชคฺเห วิหฺรติ ตโปทาราเม ตํ ภควนฺตํ
อุปฺสงฺกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปุจฺจ ๒ ยถา เต ภควา พุยากรโรติ ตถา
นํ ชาเรยฺยาสีติ ฯ น โข ภิกฺขุ สฺสโร โส ภควา อเมหฺหิ
#๑ ภีโยติปิ ปาโธ ฯ ๒ สี. ปุจฺเจยฺยาสี ฯ

อุปสงฺกมิตฺตํ อณฺเฎหํ มหฺสภฺขหํ เทวตหํ ปรีวฺโต สเจ โข
ตฺวํ ภิกฺขุ ตํ ภควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาสี มยฺปิ
อาคจฺเจยฺยาม ฐมฺมสฺสวณายาติ ๑ ฯ เอวมาวุโสติ โข อายสฺมา
สมิทฺธิ ตสฺสา เทวตาย ปฏฺิสุตฺตํ ๒ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกม
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสีหิ ฯ

[๕๑] เอกมฺนตฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สมิทฺธิ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อิทฺถํ ฆนฺเต รตฺติยา ปจฺจสฺสมยฺํ ปจฺจภูจาย เยน
ตโปทา เตนฺอุปสงฺกมํ คตฺตานิ ปริสฺติณฺจิตฺตํ ตโปเท คตฺตานิ
ปริสฺติณฺจิตฺวา ปจฺจตฺตริตฺวา เอกจิวโร อภูจาสี คตฺตานิ สฺกฺขาปยมาโน
อถ โข ฆนฺเต อณฺเฎตรา เทวตา อภิกฺกนฺตตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา
เกวลกปฺปี ตโปทํ โอภาเสตฺวา เยนํหํ เตนฺอุปสงฺกม
อุปสงฺกมิตฺวา เวหาสิ จิตา อิมาย คาถาย อชฺฌภาสิ

อภฺตฺวา ภิกฺขุสฺสิ ภิกฺขุ น หิ ภฺตฺวาน ภิกฺขุสฺสิ
ภฺตฺวาน ภิกฺขุ ภิกฺขุสฺสุ มา ตํ กาโล อุปฺจจฺกาติ ฯ

เอวํ วุคฺเต อหํ ฆนฺเต ตํ เทวตํ คาถาย อชฺฌภาสิ ๓

กาลํ โวหํ น ชานามิ ฆนฺโน กาโล น ทิสฺสติ
ตสฺมา อภฺตฺวา ภิกฺขามิ มา มํ กาโล อุปฺจจฺกาติ ฯ

อถ โข ฆนฺเต สฺวา เทวตา ปจฺวิยํ ปตฺติภูจฺหิตฺวา มํ เอตทโวจ

#๑ ฐมฺมสฺสวณายาติปิ ปาโฐ ฯ ๒ ยฺ. ปฏฺิสุตฺตวา ฯ ๓ ม. ยฺ. ปจฺจภาสิ ฯ

ทหโร คุวํ ภิกฺขุ ปพฺพชิตฺโต สฺส กภาพเกโส ภเทรณ โยพฺพเนน
สมนฺนาคโต ปจฺเมน วยสา อนิกฺกิปิตาวี กามเส ภูณฺช ภิกฺขุ
มานุสเส กามเ มา สนฺทิกฺกิกํ หิตฺวา กาลิกํ อนุชาวิทฺติ ฯ เอวํ
วุตฺตาทํ ภูนฺเต ตํ เทวตํ เอตทวโจ น ขวาทํ อวฺโส สนฺทิกฺกิกํ
หิตฺวา กาลิกํ อนุชาวามิ กาลิกณฺจ ขวาทํ อวฺโส หิตฺวา สนฺทิกฺกิกํ
อนุชาวามิ กาลิกา หิ อวฺโส กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
พหุปายาสา อาทีนโว เอตถ ภิกฺขุ สนฺทิกฺกิกโ อัย ฌมฺโม
อกาลิกโ เอหิปสฺสิกโ โอปนยิกโ ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตฺติ ฯ
เอวํ วุตฺเต ภูนฺเต สฺวา เทวตา มํ เอตทวโจ กถณฺจ ภิกฺขุ
กาลิกา กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปายาสา อาทีนโว
เอตถ ภิกฺขุ กถํ สนฺทิกฺกิกโ อัย ฌมฺโม อกาลิกโ เอหิปสฺสิกโ
โอปนยิกโ ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตฺติ ฯ เอวํ วุตฺตาทํ ภูนฺเต
ตํ เทวตํ เอตทวโจ อหํ โข อวฺโส นโว อจิริปพฺพชิตฺโต
อธฺนาคโต อิมํ ฌมฺมวินยํ น ตาทํ สกฺโกมิ วิตุถาเรน อาจิกฺขิตฺตุ
อัย โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ราชคฺเห วิหฺรติ ตโปทาราเม
ตํ ภควนฺตํ อุปสฺงกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปุจฺฉ ชาติ เต ภควา
พฺยาคโรติ ตถา นํ ฐาเรยฺยาสีติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภูนฺเต สฺวา
เทวตา มํ เอตทวโจ น โข ภิกฺขุ สฺกโร โส ภควา อเมหฺหิ
อุปสฺงกมิตฺตุ อณฺเณหิ มเสทฺทฺชาหิ เทวตาหิ ปรีวฺโต สเจ โข
คุวํ ภิกฺขุ ตํ ภควนฺตํ อุปสฺงกมิตฺวา เอตมตฺถํ ปุจฺเจยฺยาสี มยฺปิ

อาคจฺเจยฺยาม ฃมฺมสุสฺวนายาติ ฯ สเจ ภนฺเต ตสฺสา เทวตาย
สจฺจํ วณฺโณ อิเชว สฺยา เทวตา อวิหฺเรติ ฯ เอวํ วุตฺเต สฺยา
เทวตา อายสฺมนฺตํ สมิทฺธิ เอตทวโจ ปุจฺจน ภิกฺขุ ปุจฺจน ภิกฺขุ
ยฺมहि อนุปฺปตฺตาติ ๑ ฯ

[๕๒] อถ โข ภควา ตํ เทวตํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

อกฺเขยฺยสฺลณฺณิโน สฺตฺตา อฺกฺเขยฺยสฺมี ปติภฺจिता
อกฺเขยฺยมปฺริณฺณาย โยคฺมายนฺติ มจฺจุโน
อกฺเขยฺยณฺจ ปฺริณฺณาย อฺกฺขาตาริ น มณฺณติ
ตฺถหิ ตสฺส น โหติตี เยน นํ วชฺชาน ตสฺส อตฺถิ ๒
สเจ วิชานาสิ วเทหิ ยฺกฺขาติ ๓ ฯ

น ขฺวาทํ ภนฺเต อิมสฺส ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตุถาเรน อตฺถิ
อาชานามิ สาธุ เม ภนฺเต ภควา ตถา ภาสตุ ยถาหิ อิมสฺส
ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตสฺส วิตุถาเรน อตฺถิ อาชานยฺยนฺติ ๔ ฯ

[๕๓] สโม วิเสสิ อุตฺวา ๕ นิหิโน

โย มณฺณติ โส วิวเทถ เตน
ตีสุ วิชาสฺ อวิกฺมปฺมาโน
สโม วิเสสิตี น ตสฺส โหติ
สเจ วิชานาสิ วเทหิ ยฺกฺขาติ ๖ ฯ

#๑ ย. อนุปฺปตฺโตติ ฯ ๒ ส. น ตสฺส อตฺถิติ ปาจตุตฺถํ น ทิสฺสติ ฯ ๓-๖ ยฺกฺขิติ ฯ

#๔ ม. ย. ชานยฺยนฺติ ฯ ๕ ย. อถ วา ฯ

อิมสฺสปี ขฺวาทิ ภนฺเต ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตฺสฺส วิตุถาเรน อตฺถิ
น อาชานามิ สาธุ เม ภนฺเต ภควา ตถา ภาสตุ ยถาหิ อิมสฺส
ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตฺสฺส วิตุถาเรน อตฺถิ อาชานเยยฺยนฺติ ฯ

[๕๔] ปหาสิ สงฺขิ ๑ น วิมานมาคา ๒

อฺจฺเจชฺชิตฺตฺตฺถิ อธิ นามรูป

ตํ ฉินฺนคนฺถิ อนิฆํ นิราสิ

ปริเยสฺमानา นาชฺฌกมม

เทวา มนุสฺสา อธิ วา หุริ วา

สกุเลสฺ วา สพฺพนเวสเนสฺ

สเจ วิชานาสิ วเทหิ ยกฺขาติ ฯ

[๕๕] อิมสฺส ขฺวาทิ ภนฺเต ภควตา สงฺขิตฺเตน ภาสิตฺสฺส เอวํ
วิตุถาเรน อตฺถิ อาชานามิ

ปาปํ น กยิรา วจสา มนสา

กาเยน วา กิณฺจน สพฺพโลเก

กาเม ปหาย สติมา สมฺปชาโน

ทุกฺขํ น เสเวถ อนตฺถสฺสยฺหิตนฺติ ฯ

นฺนุทฺทวฺกโ ทฺติโย ฯ

#๑ ส. สงฺกิ ๑ ๒ ม. ย. น วิมานมชฺฌกา ฯ

ตสุสุทานัน

นนุทนา นนุติ เจว นตฺธิปฺตฺตฺสเมน จ
ขตฺติโย สกมาโน จ นิทฺทาตฺนฺทิ จ ทฺกฺกรั
หิริ กุฎฺฎิกา นวโม ทสโม วุตฺโต สมิทฺธินาติ ฯ

สตฺติวคุโ ตติโย

ปจฺมํ สตฺติสุตฺตํ

[๕๖] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควโต สมนฺตฺเก อิมํ
กาถํ อภาสิ

สฺตฺติยา วิย โอมภูโจ ทยุหฺมาเนว ๑ มตฺถเก

กามราคปฺปหานาย ๒ สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเชติ ฯ

[๕๗] สฺตฺติยา วิย โอมภูโจ ทยุหฺมาเนว มตฺถเก

สฺกฺกายทฺธิฏฺฐิปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเชติ ฯ

ทฺติยํ สฺตฺติสุตฺตํ

[๕๘] นามุสนฺตํ สฺสฺติ จ สฺสนฺตณฺจ ตโต สฺเส

ตสฺมา สฺสนฺตํ สฺสฺติ อปฺปทฺฎฺฐปโทสินฺนํติ ฯ

[๕๙] โย อปฺปทฺฎฺฐสฺส นรฺสฺส ทฺสฺสฺติ

สฺทฺทฺสฺส โปสฺสฺส อนฺงคณฺสฺส

ตเมว พาลํ ปจฺเจติ ปาปํ

สฺขุโม รโช ปฏฺิวาตฺว จิตฺโตติ ฯ

#๑ สํ. ม. สพฺพคฺคฺค ทยุหฺมาโนวาติ ปาโจ ทิสฺสฺติ ฯ ๒ สํ. ม. กามราคปฺปหานเนน ฯ

ตติย ชฎาสุตตัม

[๖๐] อนุโตชฎา พหิชฎา ชฎาย ชฎิตา ปชา
ตัม ตัม โคตม ปุจณามิ โโก อิมัม วิชฎเย ชฎนุติ ฯ
[๖๑] สีเล ปติฏฺฐาย นโร สปลโย จิตฺตํ ปญฺญญจ ภาวํ
อาตาปี นิปกโก ภิกขุ โส อิมัม วิชฎเย ชฎํ ๑
เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชา จ วิชาชิตา
จีณาสวา อรหนุโต เตสํ วิชฎิตา ชฎา
ยตฺถ นามญจ รูปญจ อเสสํ อปรุชฺฌติ
ปฏฺิฆรूपสญฺญา ๒ จ เอตฺถ สวา นิชฺชเต ๓ ชฎาติ ฯ
จตฺตํ มโนนิวารณฺสุตฺตัม

[๖๒] ยโต ยโต มโน นิวารเย น ทุกฺขเมติ นํ ตโต ตโต
ส สพฺพโต มโน นิวารเย ส สพฺพโต ทุกฺขา ปมฺจจตีติ ๔ ฯ

[๖๓] น สพฺพโต มโน นิวารเย มโน ยตฺตตฺตมาคตํ ๕
ยโต ยโต จ ปาปกํ ตโต ตโต มโน นิวารयेติ ฯ
ปญฺจํ อรหนฺตฺสุตฺตัม

[๖๔] โย โหติ ภิกขุ อรหํ กตาวิ
จีณาสโว อนฺติมเทหฺรารี ๖

#๑ โป. ย. ชฎนุติ ฯ ๒ ม. ย. ปฏฺิมํ ฯ ๓ ม. เอตฺถเสวา วิชฎเย ฯ ๔ โป.

#ม. ย. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ ๕ ม. ย. น มโน สยตฺตตฺตมาคตํ ฯ

#๖ สี. สพฺพตฺถนฺติมเทหฺรารีติ ปาโจ ทิสฺสตี ฯ

อหํ วทามิติปิ โส วเทยฺย

มมํ วทนฺตฺติปิ โส วเทยฺยาติ ฯ

[๖๕] โย โหติ ภิกฺขุ อรหํ กตาวิ

จีณาสโว อนฺตฺติมเทหฺธาโร

อหํ วทามิติปิ โส วเทยฺย

มมํ วทนฺตฺติปิ โส วเทยฺย

โลเก สมณฺณํ กุสโล วิทิตฺวา

โวหารมตฺเตน โส โวหเรยฺยาติ ฯ

[๖๖] โย โหติ ภิกฺขุ อรหํ กตาวิ

จีณาสโว อนฺตฺติมเทหฺธาโร

มานํ นุ โข โส อุปกมฺม ๑ ภิกฺขุ

อหํ วทามิติปิ โส วเทยฺย

มม วทนฺตฺติปิ โส วเทยฺยาติ ฯ

[๖๗] ปหีนฺมานสฺส น สนฺติ คนฺธา

วิฐฺปิตา มานคนฺธสฺส ๒ สพฺเพ

ส วิทิตฺวตฺโต ยมตํ สุขเมโธ

อหํ วทามิติปิ โส วเทยฺย

มมํ วทนฺตฺติปิ โส วเทยฺย ๓

โลเก สมณฺณํ ๔ กุสโล วิทิตฺวา

โวหารมตฺเตน โส โวหเรยฺยาติ ฯ

#๑ ไป. ม. อุปกมฺม ๑ ๒ ส. ม. มานคนฺธสฺส ๑ ๓ ส. อัย ปาโจ นตฺถิ ฯ

#๔ ไป. ม. มณฺณตํ. ฯ

ฉฏฐิ ปชโชตสุตตํ

[๖๘] กติ โลกสมิ ปชโชตา เยหิ โลโก ปกาสติ ๑
 ภควนตํ ปุญฺจุมาคมม กถิ ชาเนมฺ ตํ มยฺนติ ๑

[๖๙] จตุตาโร โลเก ปชโชตา ปญฺจเมตฺถ น วิชฺชติ
 ทิवा ตปติ อาทิจฺจโ รตฺติมาภาติ จฺนุทิม่า
 อถ อคฺคิ ทิวารตฺตี ตตฺถ ตตฺถ ปกาสติ ๒
 สมฺพุทฺโธ ตปติ เสฏฺโฐ เอสา อาภา อนฺตฺตราติ ๑

สตุตมํ สรสุตตํ

[๗๐] กุโธ สรา นีวตฺตฺนติ กตฺถ วฏฺฐํ น วตฺตติ ๓
 กตฺถ นามณฺจ รูปณฺจ อเสถิ อฺปรชฺชตฺตีติ ๑

[๗๑] ยตฺถ อาโป จ ปจฺวี เตโช วาโย น คารฺติ
 อโธ สรา นีวตฺตฺนติ เอตฺถ วฏฺฐํ น วตฺตติ
 เอตฺถ นามณฺจ รูปณฺจ อเสถิ อฺปรชฺชตฺตีติ ๑

อฏฐมํ มหทฺฐนสุตตํ

[๗๒] มหทฺฐนา มหาโกกา รฏฺฐวณฺโตะปี ขตฺติยา
 อณฺณมณฺณภาภิกิษฺณนฺติ กามฺเส อฺนลงฺกตา
 เตสุ อฺสุสฺสกาเตสุ ภวโสตานฺุสฺสริสฺสุ
 โรชตฺตฺนํ ๔ ปวาทิสฺสุ ๕ เก โลกสมิ อฺนุสฺสกาติ ๑

#๑-๒ ส. ปกาสติ ๑ ๓ ย. วฏฺฐติ ๑ ๔ ส. โภชตฺตฺนํ ๑ ย. เกชตฺตฺนํ ๑
 #๕ ม. ย. ปชหีสฺสุ ๑

- [๗๓] หิตฺวา อการํ ปพฺพชิตา หิตฺวา ปุตฺตํ ปสุมฺปิยํ
หิตฺวา รากณฺจ โทสณฺจ อวิชฺชณฺจ วิราชีย
จีณาสวา อรหนฺโต เต โลกสฺมี อานุสฺสุกาติ ฯ
นวมํ จตฺตจกฺกสฺสุตฺตํ
- [๗๔] จตฺตจกฺกํ นวทวารํ ปุณฺณํ โลเกน สํยุตํ
ปงฺกชาตํ มหาวีรํ กถํ ยาดุรา ภวิสฺสตีติ ฯ
- [๗๕] ฉตฺตฺวา นทฺธี ๑ วรตฺตณฺจ อิจฺฉาโลภณฺจ ปาปกํ
สมฺมุตฺตํ ตณฺหํ อพฺพยุห ๒ เอวํ ยาดุรา ภวิสฺสตีติ ฯ
ทสมํ เณฺฉงฺฆมฺสฺสุตฺตํ
- [๗๖] เณฺฉงฺฆมฺ กิสิ วิริ อปฺปาหารํ อโลลุปฺปี
สีหํเวกฺจริ นาคิ กามสฺส อเนกฺจินิ
อุปฺสงฺกมฺม ปุจฺฉาม กถํ ทุกฺขา ปมฺจุจฺตีติ ฯ
- [๗๗] ปณฺจ กามคฺฉนา โลเก มโนนฺนฏฺฐา ปเวทิตา
เอตฺถ นนฺทํ วิราชิตฺวา เอวํ ทุกฺขา ปมฺจุจฺตีติ ฯ
สฺสตุตฺตวคฺโค ตติโย ฯ
ตสฺสทฺทานิ
สฺสตุตฺติยา สฺสตุตฺติ เจว ชฺฉา มโนนฺนิวารณา
อรหนฺเตน ปชฺโชโต สรา มหทฺฐเนน จ
จตฺตจกฺเกน นวมํ เณฺฉงฺฆเมน เต ทสาติ ฯ

สตฺถุสฺสปกายิกวคฺโค จตฺตโถ

ปจฺมํ สพฺภิสฺสจฺจํ

[๗๘] เอวมเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข สมฺพหุตา สตฺถุสฺสปกายิกา
เทวตาโย อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เชตวนํ
โองาสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมีสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อภฺจิสฺสุ ฯ

[๗๙] เอกมฺนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สฺนฺติเก อิมํ
คานํ อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนฺถวํ
สत्ตํ สทฺธมฺมมณฺเฑน เสยฺโย โหติ น ปาปิโยติ ฯ

[๘๐] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนฺถวํ
สत्ตํ สทฺธมฺมมณฺเฑน ปญฺฉํ ๑ ลภติ นานฺเฑน โตติ ฯ

[๘๑] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนฺถวํ
สत्ตํ สทฺธมฺมมณฺเฑน โสภมฺชฺเณ น โสจตีติ ฯ

[๘๒] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

#๑ ม. ย. ปญฺญา ฯ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

สํ สทฺธมฺมมณฺเวย ฅาติมชฺเฅ วิโรจตีติ ฯ

[๘๓] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สฺนติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

สํ สทฺธมฺมมณฺเวย สตฺตา คจฺจนฺติ สฺกตฺติณฺติ ฯ

[๘๔] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สฺนติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

สํ สทฺธมฺมมณฺเวย สตฺตา ติฏฺฐนฺติ สาทตฺนฺติ ฯ

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควนฺตํ ฆตฺทโวจ กสฺส นฺ โข ภควา
สฺภาสิตฺนฺติ ฯ

[๘๕] สพฺพาสํ โว สฺภาสิตํ ปฺริยาเยน อปิจ มฺมาปี สฺฆาถ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

สํ สทฺธมฺมมณฺเวย สพฺพทฺทฺชา ปมฺจจฺตีติ ฯ [๑]-

ทฺติยํ มจฺจริสฺสฺตํ

[๘๖] เอกํ สฺมยํ ภควา สวาทฺถิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนนถปิณฺฑกิสฺส

อาราเม ฯ อถ โข สฺมพฺพุลา สฺตฺลลปกาธิกา เทวตาโย

อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เชตวนํ

โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสฺงกมึสฺสู อุปสฺงกมิตฺวา ภควนฺตํ...

อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐิสฺสู ฯ

[๘๗] เอกมฺนฺตํ จิตฺตา โข เอกา เทวตา ภควโต สฺนติเก

#๑ ม. อิทมโวจ ภควา อตฺตมฺนา ตา เทวตาโย ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺ

#กตฺวา ตตฺถเววณฺตรชายีสฺสูติ ฯ

อิมิ คาคิ อภาสิ

มจฺเจรา จ ปมาทา จ เอวํ ทานํ น ทียติ

ปฺลฺยมาถมาเนน เทยฺยํ โหติ วิชานตาติ ฯ

[๘๘] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อีมา คาคาโย

อภาสิ

ยสฺเสว ภูโต น ททาติ มจฺจรี ตเทว อททโต ๑ ภยํ

ชิมฺจฺฉา จ ปิปาสา จ ยสฺส ภายติ มจฺจรี

ตเมว พาลํ ผุสฺติ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ

ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจริ ทชฺชา ทานํ มลาภิกฺกุ

ปฺลฺยณานิ ปฺรโลกสฺมี ปตฺติจฺจา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ

[๘๙] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อีมา คาคาโย อภาสิ

เต มเตสฺส น มียฺยณฺติ อทฺธานํ ๒ สหาวฺชํ

อปฺปสฺมี เย ปเวจฺจนฺติ เอส รมฺโม สนฺตโน

อปฺปเสมฺเก ปเวจฺจนฺติ พหุเนเก น ทิจฺจเร

อปฺปสฺมา ทกฺขิณา ทินฺนา สหสฺเสน สมํ ๓ มิตาติ ฯ

[๙๐] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อีมา คาคาโย อภาสิ

ทฺททํ ททมานานํ ทฺกฺกํ รมฺม กุพฺพตํ

อสนฺโต นานุกุพฺพนฺติ สตํ รมฺโม ทฺรฺนฺวโย

#๑ ย. ตเทวาททโต ฯ ๒ ส. ม. ย. ปนฺถานํ ฯ ๓ ส. สมปฺปิตาติ ฯ

ตสฺมา สตตฺยจ อสตตฺยจ นานา โหติ อิตฺถ คติ

อสนฺโต นิรยํ ยนฺติ สนฺโต สกฺคปรายนาติ ฯ

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ กสฺส นฺ โข ภควา
สุภาสิตนฺติ ฯ

[๕๑] สพุพาสํ โว สุภาสิตํ ปรียาเยน อปีจ มมาปี สุณาถ

ธมฺมํ จเร โยปี สมฺมชกํ ๑ จเร

ทาร์ จ โปสํ ททํ อปฺปกสฺมี

สตํ สหสฺसान สหสฺสยาคินิ

กल्पิ นากฺขณฺติ ตถาวิชฺสฺส เตติ ฯ

[๕๒] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

เกเนส ยถฺโถ วิปฺโล มหคฺคโต

สเมน ทินฺนสฺส น อคฺขเมติ

กถิ ๒ สหสฺसान สหสฺสยาคินิ

กल्पิ นากฺขณฺติ ตถาวิชฺสฺส เตติ ฯ

[๕๓] อถ โข ภควา ตํ เทวตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

ททนฺติ เหเก วิสเม นิวิญฺจา

ฆตฺวา ๓ วธิตฺวา อถ โสจยิตฺวา

#๑ สํ. ยฺ. สมฺมจฺจกํ ฯ ๒ สํ. ม. ยฺ. สตํ ฯ ๓ สํ. ฆตฺวา ฯ ยฺ. ฆตฺวา ฯ

สา ทกฺขิณา อสุสมุขา สทณฺฑา
สเมน ทินฺนสฺส น อคฺขเมติ
เอวํ [๑]- สหสฺसान สหสฺสยาคิณํ
กัลป์ปี นาคฺฆนฺติ ตถาวิธสฺส เตติ ฯ
ตติยํ สาธุสฺสคฺตํ

[๕๔] อถ โข สมฺพหุลา สตุลฺลปกาโยกา เทวตาโย อภิกฺกนฺตายน
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปป์ เชตวนํ โอภาเสตฺวา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสู อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อภฺจิสฺสู ฯ

[๕๕] เอกมนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ
อุทานํ อุทานเสี

สาธุ โข มาริส ทานํ

มจฺเจรา จ ปมาทา จ เอวํ ทานํ น ทียติ
ปฺลฺลยฺมา กงฺขมาเนน เทยฺยํ โหติ วิชานตาติ ฯ

[๕๖] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเสี

สาธุ โข มาริส ทานํ อปฺิจ อปฺปอกฺสฺมีปปี สาหุ ๒ ทานํ
อปฺปเสมเก ปเวจฺจนฺติ พหุเนเก น ทิจฺจเร
อปฺปสฺมา ทกฺขิณา ทินฺนา สหสฺเสน สมํ มิตาติ ฯ

#๑ ม. เอตฺถนฺตเร สตฺนฺติ อตฺถิ ฯ ๒ ย. อปฺปสฺมีปปี สาธุติ ทิสฺสติ ฯ

[๕๗] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานนฺติ

สาธุ โข มาริส ทานํ อปฺปกสฺมีปี สาหุ ทานํ
อปีจ สทฺธายปี สาหุ ทานํ
ทานนฺจ ยฺทฺธนฺจ สมานมาหุ
อปฺปาปี สนฺตา พหุเก ชินฺนติ
อปฺปมฺปี เจ สทฺทหาโน ททาติ
เตเนว โส โหติ สฺวํ ปรตฺถาติ ฯ

[๕๘] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานนฺติ

สาธุ โข มาริส ทานํ อปฺปกสฺมีปี สาหุ ทานํ
สทฺธายปี สาหุ ทานํ อปีจ ฌมฺมทฺธสฺสปี สาหุ ทานํ
โย ฌมฺมทฺธสฺส ททาติ ทานํ
อฺภูจฺฉานวิริยาธิคตฺสฺส ชนฺตุ
อติกฺกมฺม [๑]- เวตรณฺี ยมฺสฺส
ทิวฺพานิ จานานิ อฺเปติ มจฺโจติ ฯ

[๕๙] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานนฺติ

สาธุ โข มาริส ทานํ อปฺปกสฺมีปี สาหุ ทานํ
สทฺธายปี สาหุ ทานํ ฌมฺมทฺธสฺสปี สาหุ ทานํ

#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร โสติ อตฺถิ ฯ

อปีจ วิเจยฺยทานํปี สาธุ
วิเจยฺยทานํ สุคตปฺปสฺตถํ
เย ทกฺขิณฺเญยฺยา อีธ ชีวโลเก
เอเตสุ ทินฺนํ นานิ มหปฺปลานิ
วีชานิ วุตฺตานิ ยถา สุเขตฺเตติ ฯ

[๑๐๐] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺตึเก อิมํ อุทานํ อุทานฺเนสิ
สาธุ โข มาริส ทานํ อปฺปกสฺมึปี สาหุ ทานํ
สทฺธายปี สาหุ ทานํ ฌมฺมทฺธสฺสปี สาหุ ทานํ
วิเจยฺยทานํปี สาธุ อปีจ ปาณฺณสุปี สาธุ สยโม
โย ปาณฺณฏฺตานิ ๑ อหฺเจยฺย จริ
ปรูปรวาทาน กโรติ ปาปี
ภีรุ ปถฺสนฺตึ น หิ ตตฺถ สุริ
ภยา หิ สนฺโต น กโรนฺติ ปาปนฺติ ฯ

อถ โข อปฺรา เทวตา ภควนฺตํ เอตทโวจ กสฺส นฺ โข ภควา
สุภาสิตนฺติ ฯ

[๑๐๑] สพฺพวาสํ โว สุภาสิตํ ปรียาเยน อปีจ มฺมาปี ๒ สุณฺณถ
สทฺธาหิ ๓ ทานํ พหุธา ปสฺตถํ
ทานา จ ๔ โข ฌมฺมปทํว เสยฺโย

#๑ ย. ปาณฺณเตสุ ฯ ๒ ย. มมฺปีติ ทิสฺสตี ฯ ๓ อทฺธาหิตี วา ปาโร ฯ

#๔ ลี. ทานญจ ฯ

ปุพฺพเพว หิ ปุพฺพตเรว สนฺโต

นิพฺพานเมวชฺฌกมม สปลฺยถาติ ฯ

จตุตฺถํ นสนฺติสุตฺตํ

[๑๐๒] เอกํ สมฺมํ ภควา สวาคฺถิยํ วิหริติ เชตวเน อนาถปิณฑิกสุส
อาราเม ฯ อถ โข สมฺพหุลา สตุลฺลปกาโยกา เทวตาโย
อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํฯ
โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐิสฺสุ ฯ

[๑๐๓] เอกมนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก
อิมํ คาถํ อภาสิ

น สนฺติ กามา มนุเชสุ นิจฺจา

สนฺติธ กมนิยานิ เยสุ พทฺโธ

เยสุ ปมตฺโต ๑ อุปฺนาคมนํ

อนาคนฺตฺวา ปฺริโส มจฺจุเชยฺยาติ ฯ

ฉนฺทชฺชํ อชฺฉํ ฉนฺทชฺชํ ทฺถชฺชํ

ฉนฺทวินยา อฉวินโย

อฉวินยา ทฺถชฺชวินโยติ ฯ

น เต กามา ยานิ จิตฺรานิ ๒ โสเก

#๑ สී. เยสุ จ พทฺโธ สุปมตฺโต ฯ ๒ สී. กามานิ จิตฺรานิ ฯ

สงกปปราโค ปุริสสส กาโม
ติฏฺฐนฺติ จิตฺรานิ ตเถว โลก
อเถตถ ธีรา วินยฺนติ ญนฺทํ ฯ
โกธํ ชเห วิปฺปชฺเหยย มานํ
สญฺโฆชนํ สพฺพมตฺติกกเมยฺย
ตํ นามรูปสฺมุติมสชฺชมานํ
อกิลฺลจฺนํ นานุปตฺนติ ทุกฺขา ฯ
ปฺหาสิ สงฺขํ น วิมานมาคา ๑
อจฺเจชฺชิตฺตํ อธิ นามรูป
ตํ ฉินฺนคฺคณฺถํ อนิฆํ นิราถํ
ปฺริเยสฺमानา นาชฺฌคฺคมฺม ๒
เทวา มนุสฺสสา อธิ วา หุริ วา
สคฺคเกสุ วา สพฺพนิเวสเนสุติ ฯ

[๑๐๔] ตถฺเจ หิ นาททกฺขํ ตถา วิมุตฺตํ [อิจฺจาเยสุมา โมฆราชา]

เทวา มนุสฺสสา อธิ วา หุริ วา
นรุตฺตมํ อตฺถจฺริ นรานํ
เย ตํ นมสฺสนฺติ ปสฺสฺสียา เตติ ฯ

[๑๐๕] ปสฺสฺสียา เตปี ภวฺนฺติ ภิกฺขุ [โฆฆราชาติ ภคฺวา]

เย ตํ นมสฺสนฺติ ตถา วิมุตฺตํ

#๑ โป. ม. ย. น วิมานมชฺฌคฺคา ฯ ๒ ย. น จ อชฺฌคฺคมฺม ฯ

อณฺญาช ฌมฺมํ วิจิกิจฺจํ ปหาย

สงฺคาตिका ๑ เตปี ภวนฺติ ภิกฺขุติ ฯ

ปญฺจํ อชฺชฌานสญฺญิตฺตํ

[๑๐๖] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เชตวนเณ อนาถปิณฺฑทิกสฺส
อาราเม ฯ อถ โข สมฺพหุลา อชฺชฌานสญฺญิกา เทวตาโย
อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมํสู ออุปสงฺกมิตฺวา เวหาถํ อฏฺฐํสู ฯ

[๑๐๗] เวหาถํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ
คาถํ อภาสิ

อณฺญาช สนฺตมตฺตานํ อณฺญาช โข ปเวทเย

นิกจฺจ กิตฺวสฺเสว ภูตฺตํ เถยฺเยน ตสฺส ตํ

ยญฺหิ กยิรา ตณฺหิ วเท ยํ น กยิรา น ตํ วเท

อกโรนฺตํ ภาสมานานํ ๒ ปริชานนฺติ ปณฺฑิตาติ ฯ

[๑๐๘] นยิทํ ภาสิตมตฺเตน เอกนฺตสวเนน วา

อนุกฺกมิตเว สกฺกา ยายํ ปฏฺธิปทา ทพฺพา ๓

ยาย ธีรา ปมฺจุจฺจนฺติ ฉายิโน มारพฺนุชฺณา

น เว ธีรา ปกฺขพฺพนฺติ วิทิตฺวา โลกปริยายํ

อณฺญาช นิพฺพุตา ธีรา ตินฺณฺณา โสเก วิสตฺตติกนฺติ ฯ

#๑ สงฺคาตिकाติ วา สงฺขาตिकाติ วา ปาโห ๑ ๒ ม. อกโรนฺตํ อภาสมานํ ฯ

#๓ สී. ปฏฺธิปทพฺพา ฯ

[๑๐๙] อถ โข ตา เทวตาโย ปจวิยฺ ปติฏฺฐหิตฺวา ภควโต
ปาเทสุ สิริสา นิปตฺติวฺวา ภควนฺตํ เอตทวโจ อจฺจโย โน ฆนฺเต
อจฺจมา ยถาพาลา ยถามูพฺพา ยถากุสลา ยา มยฺ ภควนฺตํ
อปฺสาเทตพฺพิ อมณฺณิมฺหา ตาสํ โน ฆนฺเต ภควา อจฺจยฺ
อจฺจยโต ปฏิกฺคณฺหาตุ อายตีํ สํวรายาติ ฯ อถ โข ภควา
สิตฺติ ปาตุวากาสี ฯ

[๑๑๐] อถ โข ตา เทวตาโย ภิกฺขุโยโส มตฺตาย ๑ อชฺฌมายนฺติโย
เวหาสํ อพฺภูกจฺจณฺณ ฯ เอกา เทวตา ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

อจฺจยํ เทสยนฺตฺนํ โย เจ ๒ น ปฏิกฺคณฺหติ

โกปนฺตโร โทสกรฺ ส เวริํ ปฏิมุจฺจตีติ ฯ

อจฺจโย เจ น วิชฺเชถ โนจฺิธ อปฺหตํ ๓ สฺยา

เวรานิ น จ สมฺเมยฺยํ เณิธ ๔ กุสโล สฺยาติ ฯ

กสฺสจฺจยา น วิชฺชนฺติ กสฺส นตฺถิ อปฺาหตํ

โก น สมฺโมหฺมาปาธิ โกธ ธีโร สทา สโตติ ฯ

[๑๑๑] ตถาคตฺสฺส พุทฺธสฺส สพฺพภูตานุภมฺปิโน

ตฺสฺสจฺจยา น วิชฺชนฺติ ตฺสฺส นตฺถิ อปฺาหตํ

โส น สมฺโมหฺมาปาธิ โสธ ๕ ธีโร สทา สโตติ ฯ

อจฺจยํ เทสยนฺตฺนํ โย เจ น ปฏิกฺคณฺหติ

#๑ ภิกฺขุโยโส มตฺตายาติปิ ปาโร ฯ ๒ โป. ย. โย เว ฯ ๓ ส. ม. จิธ อปฺคตํ ฯ

#ย. จิธาปฺคตํ ฯ ๔ ส. โกนิธ ฯ ๕ โป. ม. โสว ฯ

โกปนฺตโร โทสกรุ ส ๑ เวรํ ปฏิมุจฺจติ
ตํ เวรํ นาภินนฺทามิ ปฏิกุคฺคฺคามิ โวจฺจยฺนฺติ ฯ
ฉฏฺฐํ สทฺธาสุตฺตํ

[๑๑๒] เอกํ สมฺมํ ภควา สวาคฺคิยํ วิหฺรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสุส
อาราเม ฯ อถ โข สมฺพหุลา สตุลฺลปกาโยกา เทวตาโย
อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสู อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ อฏฺฐิตฺสู ฯ

[๑๑๓] เอกมนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก
อิมํ คาคํ อภาสิ

สทฺธา ทฺติยา ปุริสสุส โหติ
โน เจ อสุสทฺธิยมวตฺติฏฺจติ
ยโส จ กิตฺติ จ ตตฺตฺวสุส โหติ ๒
สคฺคณฺจ โส คจฺจติ สริริ ปหาชาติ ฯ
โกธํ ชเห วิปฺปชฺเหยยฺ มานํ
สญฺโฆชนํ สพฺพมตฺติกฺกเมยฺย
ตํ นามรฺูปสุมิมสชฺชมานํ
อภิญฺจันํ นานุปตฺนฺติ สงฺกาคิ ฯ

#๑ ส. ย. ย. ๑ ๒ ส. ยโต สว จ กิตฺติ จ ตํ ตสุส โหตีติปิ วตฺ ตสุส โหตีติปิ
#ปาโร ฯ

อิมิ คาคิ อภาสิ

มหาสมโย ปวนสุมี เทวกายา สมากตา

อาคตมฺห อิมิ ชมฺมสมยิ ทกฺขิตาเยว อปฺราจิตสงฺฆนฺติ ฯ

[๑๑๕] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมิ คาคิ อภาสิ

ตตฺร ภิกฺขโว สมากทํสุ

จิตฺตํ อตฺตโน อชฺชกมกํสุ

สารถิว เนตฺตานิ คเหตุวา

อินฺทุริยานิ รกฺขนฺติ ปณฺทิตาติ ฯ

[๑๒๐] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมิ คาคิ อภาสิ

เฉตฺวา ชีลํ เฉตฺวา ปถิฆํ

อินฺทุชิลํ โอิหจฺจมนฺชา ๑

เต จรฺนติ สฺสุธา วิมลา

จกฺขุมตา สฺสุนฺตา สฺสู นาคาติ ฯ

[๑๒๑] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมิ คาคิ อภาสิ

เยเกจิ พุทฺธํ สรณํ คตาเส

น เต คมิสฺสนฺติ อปายญฺมี

ปหาย มานุสฺสํ เทหิ เทวกายิ ปฺริปุเรสฺสนฺตีติ ฯ

อภฺจิมิ สกฺลิกสฺสุดํ

[๑๒๒] เอวมนฺเม สฺตํ เอกิ สมยิ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ

#๑ ส. อุหจฺจ อุปฺจจาติปิ เทว ปาจา ฯ ม. อุหจฺจ ฯ

มทุทกฺขจฺฉิมิ มิคทาเย ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควโต ปาโท ๑
สกลิกาย ขโต ๒ โหติ ฯ ภูสา สุทฺถิ ภควโต เวทนา วตฺตุนฺติ
สารีริกกา ทุกฺขา ติพฺพา ขรา กฺกุกา อสาตา อมฺนาปา ฯ ตา สุทฺถิ
ภควา สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลฺยมาโน ฯ อถ โข
ภควา จตฺตฺคฺคณฺ์ สงฺฆาฏี ปญฺญาเปตฺวา ทกฺขิณฺน ปสฺเสน สีหเสยฺย
กปฺเปติ ปาเท ๓ ปาทํ อจฺจาชาเย สโต สมฺปชาโน ฯ

[๑๒๓] อถ โข สตฺตสตา สตฺตลฺลปกาเยกา เทวตาโย อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี มทุทกฺขจฺฉิ โอภาเสตฺวา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิมิสฺส อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อภฺจิสฺส ฯ

[๑๒๔] เอกมนฺตํ จิตา โข เอกา เทวตา ภควโต สนฺติเก
อิมิ อูทานิ อูทานฺสิ นาคโ วต โภ สมโณ โคตโม นาควตา
จ ปนฺอุปนฺนา ๔ สารีริกกา เวทนา ทุกฺขา ติพฺพา ขรา กฺกุกา อสาตา
อมฺนาปา สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลฺยมาโนติ ฯ

[๑๒๕] อถ โข อปฺรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมิ อูทานิ
อูทานฺสิ สีโห วต โภ สมโณ โคตโม สีหฺวตา จ ปนฺอุปนฺนา ๕
สารีริกกา เวทนา ทุกฺขา ติพฺพา ขรา กฺกุกา อสาตา อมฺนาปา
สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลฺยมาโนติ ฯ

#๑ ส. ปาเท ฯ ๒ ส. สกลิกายโต ฯ ม. สกฺขลิกาย ฯ ๓ ปาเทนาติปิ ปาโจ ฯ

#๔-๕ ม. ย. สมฺปฺปนฺนา ฯ

[๑๒๖] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเนสิ อาชานีโย วต โภ สมโณ โคตโม อาชานียวตา จ
ปนุปฺปนฺนา สารีริกัา เวทนา ทุกฺขา ตีฬฺพา ขรา กญฺจกา อสาดา
อมฺนาปา สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลณฺมาโนติ ฯ

[๑๒๗] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเนสิ นิสฺสโก วต โภ สมโณ โคตโม นิสฺสกวตา จ ปนุปฺปนฺนา
สารีริกัา เวทนา ทุกฺขา ตีฬฺพา ขรา กญฺจกา อสาดา อมฺนาปา
สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลณฺมาโนติ ฯ

[๑๒๘] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเนสิ ธิโรโยห วต โภ สมโณ โคตโม ธิรยฺหวตา จ
ปนุปฺปนฺนา สารีริกัา เวทนา ทุกฺขา ตีฬฺพา ขรา กญฺจกา อสาดา
อมฺนาปา สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลณฺมาโนติ ฯ

[๑๒๙] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเนสิ ทนฺโต วต โภ สมโณ โคตโม ทนฺตวตา จ ปนุปฺปนฺนา
สารีริกัา เวทนา ทุกฺขา ตีฬฺพา ขรา กญฺจกา อสาดา อมฺนาปา สโต
สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺลณฺมาโนติ ฯ

[๑๓๐] อถ โข อปรา เทวตา ภควโต สนฺติเก อิมํ อุทานํ
อุทานเนสิ ปสฺส สมาริํ สุภาวิทํ ๑ จิตฺตณฺจ สุวิมฺุตตํ ๒ น จาภินฺตํ ๓
#๑ สี. กตฺถจิจิ สึฬฺโปกฺกเถ สมาริํติ ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ม. สุภาวิทํ ฯ
#๒ ย. วิมฺุตตํ ฯ ๓ สี. น วา ปหิณฺตํ ฯ ย. อ. อภินฺตํ ฯ

น จาปณตํ ๑ น จ สสงฺขารนิกคฺยห จาริตวตํ ๒ โย เอวรูปํ ปุริสนาคํ
ปุริสสีหํ ปุริสอาขานียํ ปุริสนิสภํ ปุริสโรรยหํ ปุริสทนต์ํ อติกุกมิตพฺพํ
มณฺเฑยฺย กิมณฺเฑตฺร อทสฺสนาติ ฯ

ปญฺจเวทา สตํ สมํ ตปสฺสี พุราหุมนฺนา จริ

จิตฺตลฺลจ เนลํ น สมฺมา วิมุตฺตํ

หีนตฺตรูปา น ปารํกมา เตติ ๑ ฯ

ตณฺหาธิปนฺนา วตฺตลิลพฺพธา

ลฺลขํ ตปํ วสฺสสตํ จรฺนตา

จิตฺตลฺลจ เยลํ น สมฺมา วิมุตฺตํ

หีนตฺตรูปา น ปารํกมา เตติ ๔ ฯ

น มานกามสฺส ทโม อิหตฺถิ

น โมนมตฺถิ อสมฺมาหิตสฺส

เอโก อรณฺเณ วิหรมฺปมตฺโต

น มจฺจุเชยฺยสฺส ตเรยฺย ปารนฺติ ฯ

มานํ ปหาย สฺสมฺมาหิตตฺโต

สฺสเจตฺโต สพฺพธิ วิปฺปมตฺโต

เอโก อรณฺเณ วิหริ อปฺปมตฺโต

ส มจฺจุเชยฺยสฺส ตเรยฺย ปารนฺติ ฯ

#๑ ส. อ. อุปณตํ ฯ ๒ ม. วาริตกตํ ฯ ๓-๔ ม. ย. อิตฺตทฺโท นตฺถิ ฯ

นมัม ปฐมปชฺชนนธิตฺตํ

[๑๓๑] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหริติ
มหาวเน กุฎาคารสาलयํ ฯ อถ โข โกกนทา ปชฺชนนสฺส ฐิตา
อภิกฺกนฺตตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ มหาวนํ
โสภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อภฺจาสี ฯ

[๑๓๒] เอกมนฺตํ ฐิตา โข [๑]- โกกนทา ปชฺชนนสฺส ฐิตา ภควโต
สนฺติเก อีมา คธาโย อภาสิ

เวสาลีวเน วิหรนฺตํ อคฺคํ สุตตฺสฺส สมพุทฺธํ
โกกนทาหฺมสมฺมิ อภิวนฺเท โกกนทา ปชฺชนนสฺส ฐิตา
สฺตเมว ปุเร ๒ อาสิ ฐมฺโม จกฺขุมตานุพุทฺโธ
สาหํทานิ สกฺขิ ชานามิ มฺุณินฺโ ทสยโต สฺกตฺสฺส
เยเกจิ อริยํ ฐมฺมํ วิครนฺตา ๓ จรนฺติ ทุมฺเมธา
อุเปนฺติ โรรฺวํ โฆริ จิรฺรตฺตํ ทุกฺขมนฺนกวนฺติ
เย จ โข อริเย ฐมฺเม ขนฺติยา อุปสเมนฺ อุเปตา
ปหาย มานุสฺสํ เทหํ เทวกายํ ปริปุเรสฺสนฺตฺติติ ฯ

ทสมํ ทุตฺติยปชฺชนนธิตฺตํ

[๑๓๓] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหริติ
มหาวเน กุฎาคารสาलयํ ฯ อถ โข จุลลโกกนทา ปชฺชนนสฺส
#๑ ยฺ. สาทเวตฺวา ฯ ๒ สฺ. สุมวเม ปุเร ฯ ยฺ. สฺตเมว เม ปุเร ฯ ๓ สฺ.
#วิหรนฺตา ฯ

ชิตา อภิกุณฺดา ย รตฺติยา อภิกุณฺตวณฺณา เกวลกปฺปํ มหาวนํ
โสภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตฺพ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสี ฯ

[๑๓๔] เอกมนฺตํ จิตา โข [๑]- จุลลโกกนทา ปชฺชนฺนสฺส ชิตา
ภควโต สนฺตฺเก อีมา คาถาโย อภาสิ

อิธาคมา วิชฺชุปภาสวณฺณา

โกกนทา ปชฺชนฺนสฺส ชิตา

พุทฺธมฺจ ชมฺมมฺจ นมสฺสมานา

คาถาวิมา ๒ อตฺถวตี อภาสิ

พหฺนาปี โข นํ วิภเชยฺยํ ปริยาเยน ตาทีโส ชมฺโม

สงฺจิตฺตมตฺถํ ลปฺยิสฺสามิ ยาวตา เม มนฺสา ปริยตฺตํ

ปาปํ น กยิรา วจฺสา มนฺสา

กาเยน วา กิณฺจน สพฺพโลเก

กาเม ปหาย สติมา สมฺปชาโน

ทุกฺขํ น เสเวถ อนตฺถสฺสยฺหิตนฺติ ฯ

สตุลฺลปกา ยิกวคฺโค จตุตฺถโถ ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

สพฺภิ มจฺจรินา สาธุ นสนฺตฺชฺฆานสฺสยฺหิโน

สทฺธา สมโย สกฺลิกํ อุโก ปชฺชนฺนชิตโรติ ฯ

#๑ ม. ย. ส. เทวตา ฯ ๒ คาถา จิมาติปี ปาโจ ฯ

อาทิตตวคโค ปญจโม

ปจมี อาทิตตสูตร

[๑๓๕] เอวมเม สุตฺ เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริตี
เชตวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข อญฺญตฺรา เทวตา
อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี เชตวนํ
โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมि อฺอุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๑๓๖] เอกมฺนฺตํ จิตา โข สว เทวตา ภควโต สนฺติเก
อิมา คธาโย อภาสิ

อาทิตตสฺมี อการสฺมี ยํ นีหริตี ภาชนํ
ตํ ตสฺส โหตี อตฺถาย โน จ ยํ ตตฺถ ทยฺหติ
เอวมาทิตฺตโก โลโก ๑ ชราย มรณฺน จ
นีหเรถว ทาเนน ทินฺนํ โหตี สฺนินฺนํ
ทินฺนํ สุขผลํ โหตี นาทินฺนํ โหตี ตํ ตถา
โจรา หรณฺติ ราชาโน อคฺคิ ทยฺหติ นสฺสตี

#๑ ส. ย. เอวมาทิตฺตโก โลโก ฯ เอวมาทิตฺตเก โลเกตีปี ปาเจน ปน ภวิตพฺพํ ฯ

อถ อนฺเตน ชหติ สริริ สปริกคหํ
เอตทญฺญาย เมธาวิ ญญเชถ จ ทเทถ จ
ทตฺวา จ ๑ ภูตฺวา จ ยถานูภาวิ
อนินฺทิตฺ สกฺกมฺเปติ จานนฺติ ฯ

ทุตฺยิ กิณฑทสุตฺตํ

[๑๓๗] กิณฑโท พลโท โหติ กิณฑโท โหติ วัฒนฺโท
กิณฑโท สุขโท โหติ กิณฑโท โหติ จกฺขุโท
โย ๒ จ สพฺพทโท โหติ ตํ เม อกฺขาหิ ปุจฺฉิตฺติ ฯ

[๑๓๘] อนฺนโท พลโท โหติ วัตถุโท โหติ วัฒนฺโท
ยานโท สุขโท โหติ ทิปโท โหติ จกฺขุโท
โส จ สพฺพทโท โหติ โย ททาติ อุปฺสฺสยํ
อมคฺนทโท จ โส โหติ โย รมฺมมนุสฺสาคีติ ฯ

ตติยํ อนฺนสุตฺตํ

[๑๓๙] อนฺนเมวาภินฺนทฺติ อุกฺเข ๓ เทวมานุสฺสา
อถ โข ๔ นาม โส ยกฺโข ยํ อนฺนํ นาภินฺนทฺตีติ ฯ

[๑๔๐] เยนํ ททฺนฺติ สทฺธา ย วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
ตเมว อนฺนํ ภชติ อสุมี โลกํ ปรมฺหิ จ

#๑ สี. ย. จกาโร นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. โโก ฯ ๓ สี. ย. อุกฺโข ฯ ๔ ม. ย. อถ โโก ฯ

ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจรี ทชฺชา ทานํ มลาภิกฺกุ
ปฺลฺยณานิ ปฺร โลกสฺมี ปติญฺจา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ

จตุตฺถํ เอกมฺลสุตฺตํ

[๑๔๑] เอกมฺลํ ทฺวิอาวกฺกัณฺโณ ๑ ทิมลํ ปญฺจปตฺถริ
สมฺมทฺทํ ทฺวาทสฺวอวกฺกัณฺโณ ปาตาถ อตฺริ อีสฺตีติ ฯ

ปญฺจมํ อโนมฺยสุตฺตํ

[๑๔๒] อโนมนามํ นิปฺปนฺตถทสฺสี

ปญฺญาทํ กามาลเย อสฺตตํ

ตํ ปสฺสธ สพฺพิทฺทํ สฺเมธํ

อริเย ปเถ กมฺมานํ มहेสินฺติ ฯ

ฉกฺกัจฺจ อจฺฉราสุตฺตํ

[๑๔๓] อจฺฉรากลสงกฺกัจฺจ ปิสากลฉเวตีตํ
วณฺนํ โมหนํ นาม กถิ ยถฺฐรา ภวิสฺสตีติ ฯ

[๑๔๔] อฺขุโก นาม โส มคฺโค อภยา นาม สาทิส

รโถ อกฺขุชฺชโน นาม ฐมฺมจกฺเกหิ สฺยฺโถ

หิริ ตสฺส อปาลมฺโพ สตสฺส ๒ ปรีวารณํ

ฐมฺมาหํ สारถิ พฺรุมฺมิ สมฺมาทิกฺกัจฺจปฺเร ชวํ

ยสฺส เอตาทิสฺส ยานํ อิตฺถิยา ปฺริสสฺส วา

ส เว เอเตน ยานेन นิพฺพานสฺเสว สนนฺตีเกติ ฯ

#๑ ส. ทฺวาอวกฺกัณฺนฺติ วา ทฺวาอวทฺชนฺติ วา ปาโฐ ฯ ยู. ทฺวิอวกฺกัณฺโณ ฯ

#๒ ยู. สตฺยสฺสชาติ ทิสฺสตีติ ฯ

สตฺตมํ วนโรปสุตฺตํ

[๑๔๕] เกสํ ทิวา จ รตฺโต จ สทา ปุณฺณํ ปวทุตฺติ
 ธมฺมภูจฺจา สีสตฺมปฺนนา เก ชนา สกฺคคามิโนติ ฯ

[๑๔๖] อารามโรปา วนโรปา เย ชนา เสตฺถการกา
 ปฺปญฺจ อุทปฺปานญฺจ เย ททฺนฺติ อุปฺสฺสยํ
 เตสํ ทิวา จ รตฺโต จ สทา ปุณฺณํ ปวทุตฺติ
 ธมฺมภูจฺจา สีสตฺมปฺนนา เต ชนา สกฺคคามิโนติ ฯ

อภฺจมํ เขตฺวานสุตฺตํ

[๑๔๗] อิทํ หิตํ เขตฺวานํ อิตฺติสฺงฺฆนิเสวิตํ
 อาวฺตฺถํ ธมฺมฺราเชน ปิตฺติสฺลฺยชนนํ มม
 กมฺมํ วิชฺชา จ ธมฺโม จ สีสํ ชีวิตมฺตฺตมํ
 เอเตน มจฺจา สฺขุชฺฌนฺติ น โคตฺเตน ฐเนน วา
 ตสฺมา หิ ปญฺหิโต โปโส สมนฺปฺสฺสํ อตฺถมตฺตโน
 โยนิโส วิจิเน ธมฺมํ เอวํ ตตฺถ วิสฺสุชฺฌติ
 สาริปฺพุโตว ปญฺญาเย สึเลน อุปฺสเมน จ
 โยปี ปารคฺโต ภิกฺขุ เอตาวปรโม สียาติ ฯ

นวมํ มจฺจฺริสุตฺตํ

[๑๔๘] เยช มจฺจฺริโน โลเก กทฺริยา ปรีภาสกา
 อญฺเฬสํ ททฺมานานํ อนฺตรายกรา นรา

กัทธิโส ๑ เตสํ วิปาโก สมปราโย จ กัทธิโส ๒
ภควนฺตํ ปุญฺจุมาคมฺม กถิ ชาเนมฺม ตํ มยฺนฺติ ฯ
[๑๔๙] เยช มจฺจรีโน โลกเก กทริยา ปริภาสกา
อญฺเณสํ ททมานานํ อนฺตรายกรา นรา
นिरยํ ติริจฺจฺฉานโยนี ยมฺโลกุปฺปชฺชเร ๓
สเจ เอนฺติ มนุสฺสคฺคํ ทพิทฺเท ชายเร กุเล
โจฬํ ปิณฺโฑ รติ จิจฺจฺทา ยตฺถ กิจฺจฺเนน ลพฺภติ
ปรโต อาสีสเร พาลา ตํปี เตสํ น ลพฺภติ
ทิจฺจฺเช ฐมฺเม ส วิปาโก สมปราโย ๔ จ ทุกฺคตีติ ฯ
[๑๕๐] อิติ हेตฺ วิชานาม อญฺญํ ปุญฺจาม โคตมํ ๕
เยช ลทฺธา มนุสฺสคฺคํ วทญฺญู วิตมจฺจฺรา ๖
พฺพุเช ปสนฺนา ฐมฺเม จ สงฺฆे จ ติพฺพการวา
กัทธิโส เตสํ วิปาโก สมปราโย จ กัทธิโส
ภควนฺตํ ปุญฺจุมาคมฺม กถิ ชาเนมฺม ตํ มยฺนฺติ ฯ
[๑๕๑] เยช ลทฺธา มนุสฺสคฺคํ วทญฺญู วิตมจฺจฺรา
พฺพุเช ปสนฺนา ฐมฺเม จ สงฺฆे จ ติพฺพการวา
เอเต สกฺเค ๗ ปกาเสนฺติ ยตฺถ เต อุปฺปชฺชเร
สเจ เอนฺติ มนุสฺสคฺคํ อฑฺฒे อาชายเร กุเล
โจฬํ ปิณฺโฑ รติ จิจฺจฺทา ยตฺถากิจฺจฺเนน ลพฺภติ

#๑-๒ ย. กัทธิโส ๓ ย. ยมโลกมุปฺปชฺชเร ฯ ๔ โป. ย. สมปราเย ฯ

#๕ ม. ย. โคตม ฯ ๖ โป. จตฺตมจฺจฺรา ฯ ๗ โป. มคฺคา ฯ ม. สกฺคา. ฯ

ปรสมภเตสุ โภเกสุ วสวตฺตีว โมทเร
ทิกฺกุเจ รมฺเม ส วิปาโก สมฺปฺราโย จ สุกตฺตีติ ฯ
ทสมํ ฆฏฺฐิกรสุตฺตํ

- [๑๕๒] อวิหํ อุปฺปนฺนาเส วิมุตฺตา สตฺต ภิกฺขโว
ราคโทสปริกฺขิณา ตินฺณา โทเก วิสตฺติกนฺติ ฯ
เย จ เต ๑ อตรฺรุํ สงฺกํ ๒ มจฺจุเชยฺยํ สุทฺตฺตรํ
เต หิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ทิพฺพโยคํ อุปฺจฺจนฺติ ฯ
อุปโก ผลคณฺโฑ ๓ จ ปุํกฺกุสาติ จ เต ตโย
ภทฺธิโย ฆณฺฑเทโว ๔ จ พหุทฺนตี ๕ จ สิงฺกิโย ๖
เต หิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ทิพฺพโยคํ อุปฺจฺจนฺติ ฯ
[๑๕๓] กุสฺสี ๗ ภาสฺสี เตสํ มารปาสปฺปหายินํ
กสฺส เต รมฺมมณฺเวยย อจฺฉิํ ภาวพฺพนฺนฺติ ฯ
[๑๕๔] น อณฺเวยยกร ภาวตา นานณฺเวยยกร ตว สาสนา
ยสฺส เต รมฺมมณฺเวยย อจฺฉิํ ภาวพฺพนํ
ยตฺถ นามณฺจ รุปณฺจ อเสสํ อปรุชฺชติ
ตํ เต รมฺมมิธฺเวยย อจฺฉิํ ภาวพฺพนฺนฺติ ฯ
[๑๕๕] คมฺภีริ ภาสฺสี วาจํ ทุพฺพิชานํ สุทฺทพฺพธํ

#๑ ย. เก จ เต ฯ ๒ ม. ย. ปงฺกํ ฯ ๓ ม. ปลคณฺโฑ ฯ ๔ ส. ภทฺธิโก

#ภทฺฑเทโว ฯ ๕ ม. ย. ภาหุรคฺคิ ฯ ๖ ส. ย. ปิงฺกิโย ฯ ๗ กุสฺลนฺติปิ ปาโจ ฯ

กสฺส ตฺวํ ชมฺมมณฺเฑน ย วา จํ ภาสฺสึ อีทิสฺนฺติ ฯ
[๑๕๖] กุมฺภกาโร ปุเร อาสี เวภพิงฺเก ๑ ฃฎฺฐิโกโร
มาตาเปตฺตฺติโกโร อาสี กสฺสปสฺส อุปาสโก
วิโรโต เมถุนา ชมฺมา พุรหฺมจารี นีรามิสฺโส
อหฺวา เต สคาเมยฺโย อหฺวา เต ปุเร สขา
โสหเมเต ปชานามิ วิมุตฺเต สตฺต ภิกฺขโว
ราคโทสปริกฺขิณฺเณ ตินฺนฺเณ โลเก วิสตฺตฺติกนฺติ ฯ
[๑๕๗] เอวเมตํ ตทา อาสี ยถา ภาสฺสึ ภคฺคว
กุมฺภกาโร ปุเร อาสี เวภพิงฺเก ฃฎฺฐิโกโร
มาตาเปตฺตฺติโกโร อาสี กสฺสปสฺส อุปาสโก
วิโรโต เมถุนา ชมฺมา พุรหฺมจารี นีรามิสฺโส
อหฺวา เม สคาเมยฺโย อหฺวา เม ปุเร สขาติ ฯ
เอวเมตํ ปุราณานํ สหายานมฺหุ สงฺกโม
อุภินฺนํ ภาวิตตฺตฺตานํ สรฺริรฺนฺตฺติมชารินฺนฺติ ฯ
อาทิตฺตวคฺโค ปญฺจโม ฯ
ตสฺสุทฺททานํ
อาทิตฺตํ กิณฺททํ อนฺนํ เอกมฺมํ อโนมฺมियํ
อจฺจรา วนโรปเชตํ มจฺจเรเรน ฃฎฺฐิโกโรติ ฯ

#๑ เวหพิงฺเกติ วา ปาโโจ ฯ ม. เวภพิงฺเก ฯ

ชราวกุโ ญโ

ปจมี ชราสุตต์

- [๑๕๘] กีสู ยาว ชรา สาธุ กีสู สาธุ ปติญจิต्तํ
 กีสู นรานัน รตนัน กีสู โจเรหิ ทูหรนุติ ฯ
- [๑๕๙] สีสํ ยาว ชรา สาธุ สทุธา สาธุ ปติญจिता
 ปญญา นรานัน รตนัน ปญญัน โจเรหิ ทูหรนุติ ฯ

ทุติย อชรสาสุตต์

- [๑๖๐] กีสู อชรสา สาธุ กีสู สาธุ อธิญจิต्तํ
 กีสู นรานัน รตนัน กีสู โจเรหิ หารियนุติ ฯ
- [๑๖๑] สีสํ อชรสา สาธุ สทุธา สาธุ อธิญจिता
 ปญญา นรานัน รตนัน ปญญัน โจเรหิ หารियนุติ ฯ

ตติย มิตตสุตต์

- [๑๖๒] กีสู ปสวโต ๑ มิตตํ กีสู มิตตํ สเก ฆเร
 กีสู มิตตํ อตถชาตสส กีสู มิตตํ สมปรายิกนุติ ฯ
- [๑๖๓] สตุโธ ปสวโต ๒ มิตตํ มาตา มิตตํ สเก ฆเร
- #๑ สี. ม. ปสวโต ฯ ยู. ปถวโต ฯ ๒ สี. ปญจสโต ฯ

สหาโย อตฺถชาตสฺส โหติ มิตฺตํ ปุณฺปุณฺนี

สยํ กตานิ ปุณฺณานิ ตํ มิตฺตํ สมปรายิกนฺนฺติ ฯ

จตุตฺถํ วตฺถุสฺสฺสฺสํ

[๑๖๔] กิฺสฺว วตฺถุ มนฺนุสฺसानํ กิฺสฺว ปรมา สขา

กิฺสฺว ภูตา อุปชีวนฺนฺติ เย ปาณา ปจฺวี สิตาติ ฯ

[๑๖๕] ปุตฺตา วตฺถุ มนฺนุสฺसानํ ภริยา ปรมา สขา

วฺภูจिฺ ภูตา อุปชีวนฺนฺติ เย ปาณา ปจฺวี สิตาติ ฯ

ปณฺจมํ ปจฺมชนฺสฺสฺสํ

[๑๖๖] กิฺสฺว ชเนติ ปุริสํ กิฺสฺว ตสฺส วิธาวติ

กิฺสฺว สํสارมาปาที กิฺสฺว ตสฺส มหฺพภยนฺนฺติ ฯ

[๑๖๗] ตณฺหา ชเนติ ปุริสํ จิตฺตมสฺส วิธาวติ

สคฺโค สํสارมาปาที ทุกฺขมสฺส มหฺพภยนฺนฺติ ฯ

นฺนฺจํ ทฺตฺยชนฺสฺสฺสํ

[๑๖๘] กิฺสฺว ชเนติ ปุริสํ กิฺสฺว ตสฺส วิธาวติ

กิฺสฺว สํสارมาปาที กิฺสฺมา น ปริมฺจุจตีติ ฯ

[๑๖๙] ตณฺหา ชเนติ ปุริสํ จิตฺตมสฺส วิธาวติ

สคฺโค สํสارมาปาที ทุกฺขา น ปริมฺจุจตีติ ฯ

สคฺคํ ตฺตฺยชนฺสฺสฺสํ

[๑๗๐] กิฺสฺว ชเนติ ปุริสํ กิฺสฺว ตสฺส วิธาวติ

กิฺสฺว สํสارมาปาที กิฺสฺว ตสฺส ปรายนฺนฺติ ฯ

[๑๗๑] ตณฺหา ชเนติ ปุริสํ จิตฺตมสฺส วิธาวติ
สตฺโต สํสารมาปาที กมฺมํ ตสฺส ปฺรายนนฺติ ฯ

อฏฺฐมํ อุปฺปตฺตํ

[๑๗๒] กิํสุ อุปฺปโต อกฺขาติ ๑ กิํสุ รตฺตนิทฺวกฺขโย
กิํ มลํ พุรหุํจริยสฺส กิํ สีนานมโนทกนฺติ ฯ

[๑๗๓] ราโก อุปฺปโต อกฺขาติ วโย รตฺตนิทฺวกฺขโย
อิตฺถิ มลํ พุรหุํจริยสฺส เอตฺถายํ สชฺชเต ปฺชา
ตโป จ พุรหุํจริยญจ ตํ สีนานมโนทกนฺติ ฯ

นวมํ ทฺุติยสฺตํ

[๑๗๔] กิํสุ ทฺุติยํ ๒ ปุริสสฺส โหติ กิํสุ เจนํ ปสาสตี
กิํสฺส จาภิรโต มจฺโจ สพฺพทฺุทฺุขา ปมฺุจฺจตีติ ฯ

[๑๗๕] สทฺุธา ทฺุติยา ปุริสสฺส โหติ ปญฺญา เจนํ ปสาสตี
นิพฺพานาภิรโต มจฺโจ สพฺพทฺุทฺุขา ปมฺุจฺจตีติ ฯ

ทสมํ กวิํสุตฺตํ

[๑๗๖] กิํสุ นิทานํ คาถานํ กิํสุ ตาสํ วิยญฺชนํ
กิํสุ สนนฺิสิตา คาถา กิํสุ คาถานมาสโยตี ฯ

[๑๗๗] ฉนฺุโท นิทานํ คาถานํ อกฺขรา ตาสํ วิยญฺชนํ
นามสนนฺิสิตา คาถา กวิํ คาถานมาสโยตี ฯ

ชราวคฺโค ฉญฺุโ ๑

#๑ ส. ม. อกฺขาโต ฯ ๒ โป. ม. ทฺุติยา ฯ

ตสุสุททานัน

ชรา อชรสา มิตตัม วตถุ ตีนี ชนานิ จ
อุปปโถ จ ทุติโย จ กวินา ปุริโต วกโศติ ฯ

อนุทธวโก สุตตโม

ปรจมี นามสุตตัม

[๑๓๘] กีสฺ สพฺพํ อนุทธวโก ๑ กิสฺมา ภิกฺขุโย ๒ น วิชฺชติ

กิสฺสสฺส ๓ เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

[๑๓๙] นามํ สพฺพํ อนุทธวโก นามา ภิกฺขุโย น วิชฺชติ

นามสฺส เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

ทฺติยํ จิตฺตสฺสุตตัม

[๑๔๐] เกนสฺส นียติ โลโก เกนสฺส ปริกิสฺสติ ๔

กิสฺสสฺส เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

[๑๔๑] จิตฺเตน นียติ โลโก จิตฺเตน ปริกิสฺสติ

จิตฺตสฺส เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

ตฺติยํ ตณฺหาสฺสุตตัม

[๑๔๒] เกนสฺส นียติ โลโก เกนสฺส ปริกิสฺสติ

กิสฺสสฺส เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

[๑๔๓] ตณฺหา นียติ โลโก ตณฺหา ปริกิสฺสติ

ตณฺหา เอกธมฺมสฺส สพฺเพว วสฺมนวฺคฺติ ฯ

#๑ สี. อฏฺฐวโก ฯ ย. อทุทวโก ฯ อ. อนุทวโกตีปี อนุทวโกตีปี ปาโจ ฯ

#๒ ภิกฺขุโยตีปีปาโจ ฯ ๓ สพฺพตฺถ กิสฺสสฺส ฯ ๔ โป. ม. ปริกิสฺสติ ฯ

จตุตถํ สลฺยโฆชนสุตฺตํ

[๑๘๔] กิสุ สลฺยโฆชน โลกํ กิสุ ตสฺส วิจารณํ
กิสุตสฺส วิปฺปหานนํ นิพฺพานํ อิติ วุจฺจตีติ ฯ

[๑๘๕] นนฺทิสลฺยโฆชน โลกํ วิตกฺกตสฺส วิจารณํ
ตณฺหาย วิปฺปหานนํ นิพฺพานํ อิติ วุจฺจตีติ ฯ

ปญฺจมํ พนฺธนสุตฺตํ

[๑๘๖] กิสุ สมฺพนฺธโน โลกํ กิสุ ตสฺส วิจารณํ
กิสุตสฺส วิปฺปหานนํ สพฺพํ ฉินฺหติ พนฺธนนฺติ ฯ

[๑๘๗] นนฺทิสมฺพนฺธโน โลกํ วิตกฺกตสฺส วิจารณํ
ตณฺหาย วิปฺปหานนํ สพฺพํ ฉินฺหติ พนฺธนนฺติ ฯ

ฉฏฺฐํ อพฺภาทสุตฺตํ

[๑๘๘] เกนสฺสุพฺภาทโต โลกํ เกนสฺสุ ปรีวาริตโต
เกน สลฺเลน โอตินฺนโม กิสุสฺส ฐปายิตโต ๑ สทาติ ฯ

[๑๘๙] มจฺจุนาพฺภาทโต โลกํ ชราย ปรีวาริตโต
ตณฺหาสลฺเลน โอตินฺนโม อิจฺฉาฐปายิตโต สทาติ ฯ

สत्ตมํ อุทฺททิตสุตฺตํ

[๑๙๐] เกนสฺสุ อุทฺททิตโต โลกํ เกนสฺสุ ปรีวาริตโต
เกนสฺสุ ปิหิตโต โลกํ กิสมิ โลกํ ปตฺติญฺจิตโตติ ฯ

[๑๙๑] ตณฺหาย อุทฺททิตโต โลกํ ชราย ปรีวาริตโต
มจฺจุนา ปิหิตโต โลกํ ทุกฺเข โลกํ ปตฺติญฺจิตโตติ ฯ

#๑ ส. กิสุสา ฐมายิตโต ฯ

อฏฐมํ ปิहितสูตรํ

[๑๕๒] เกณสฺส ปิहितํ โลโก กิสมิํ โลโก ปติฏฺฐิตํ

เกณสฺส อฏฺฐิตํ โลโก เกณสฺส ปริวาริตติ ๑

[๑๕๓] มจฺจุณา ปิहितํ โลโก ทุกฺเข โลโก ปติฏฺฐิตํ

ตณฺหา อฏฺฐิตํ โลโก ชราย ปริวาริตติ ๑

นวมํ อิจฺฉาสฺสํ

[๑๕๔] เกณสฺส พชฺฉติ โลโก กิสฺส วินยาย มุจฺจติ

กิสฺสสฺส ๑ วิปฺปหานเนน สพฺพํ ฉินฺหติ พนฺชเนนติ ๑

[๑๕๕] อิจฺฉาย พชฺฉติ โลโก อิจฺฉา วินยาย มุจฺจติ

อิจฺฉาย วิปฺปหานเนน สพฺพํ ฉินฺหติ พนฺชเนนติ ๑

ทสมํ โลกสูตรํ

[๑๕๖] กิสมิํ โลโก สมฺปฺปนฺโน กิสมิํ กุพฺพติ สนฺถวํ

กิสฺส โลโก อูปาทาย กิสมิํ โลโก วิหฺลยฺตีติ ๑

[๑๕๗] นสฺส โลโก สมฺปฺปนฺโน นสฺส กุพฺพติ สนฺถวํ

นฺนเมว อูปาทาย นสฺส โลโก วิหฺลยฺตีติ ๑

อนุชวคฺโค สตฺตโม ๑

ตสฺสทฺทานํ

นวมํ จิตฺตญฺจ ตณฺหา จ สลฺยโลชนญฺจ พนฺชนา

อพฺภาหตฺตฏฺฐิตํ ปิहितํ อิจฺฉา โลเกน เต ทสฺสตี ๑

ฆตฺตวาวคฺโค ๑ อฏฺฐโม

ปจฺม ฆตฺตวาสุตฺตํ

[๑๕๘] เอกมนฺตํ จิตฺตา โข สฺวา เทวตา ภควนฺตํ คธาเย อชฺฌภาสิ

กีสฺส ฆตฺตวา ๒ สฺวํ เสติ กีสฺส ฆตฺตวา น โสจติ

กิสฺสสฺส เอกธมฺมสฺส วธฺ ไรเจสิ โคตมาติ ฯ

[๑๕๙] โกธํ ฆตฺตวา สฺวํ เสติ โกธํ ฆตฺตวา น โสจติ

โกธสฺส วิสฺมุลสฺส มชฺฐรคฺคสฺส เทวเต

วธฺ อริยา ปถํสนฺติ ตณฺหิ ฆตฺตวา น โสจตีติ ฯ

ทฺติยํ รตฺตสฺสุตฺตํ

[๒๐๐] กีสฺส รตฺตสฺส ปญฺญาณํ กีสฺส ปญฺญาณมคฺคิโน

กีสฺส รฏฺฐสฺส ปญฺญาณํ กีสฺส ปญฺญาณมิตฺติยาติ ฯ

[๒๐๑] ธฺโซ รตฺตสฺส ปญฺญาณํ ธฺโสม ปญฺญาณมคฺคิโน

ราชา รฏฺฐสฺส ปญฺญาณํ ภตฺตา ปญฺญาณมิตฺติยาติ ฯ

ตฺติยํ วิตฺตสฺสุตฺตํ

[๒๐๒] กีสฺส วิตฺตํ ปุริสสฺส เสฏฺฐิ

กีสฺส สฺสจฺฉินฺโณ ๓ สฺสขมาวหาติ

#๑ ม. ยฺ. ฆตฺตวาวคฺโค ฯ ๒ สฺ. ฆตฺตวา ฯ ยฺ. ฆตฺตวา ฯ ๓ สฺสจฺฉินฺนุติปิ

#ปาเจน ภวิตพฺพํ ฯ

กีสฺ หเว สาธุตฺรฺ รสถานํ

กถิชีวี ๑ ชีวิตมาหุ เสฏฺฐนฺติ ฯ

[๒๐๓] สทฺธิชฺ วิตตํ ปฺริสสฺส เสฏฺฐิ

ชฺมโม สฺวจินฺโน สุขมาวหาติ

สจฺจํ หเว สาธุตฺรฺ รสถานํ

ปญฺญาชีวี ชีวิตมาหุ เสฏฺฐนฺติ ฯ

จตุตฺถํ วุฏฺฐิสฺสจฺจํ

[๒๐๔] กีสฺ อุปฺปตฺตํ เสฏฺฐิ กีสฺ นิปตฺตํ วริ

กีสฺ ปวชฺมานานํ กีสฺ ปวทตํ วรรณฺติ ฯ

[๒๐๕] พิชฺชํ อุปฺปตฺตํ เสฏฺฐิ วุฏฺฐิ นิปตฺตํ วรา

กาโว ปวชฺมานานํ ปฺตฺโต ปวทตํ วโรติ ฯ

[๒๐๖] วิชฺชา อุปฺปตฺตํ เสฏฺฐา อวิชฺชา นิปตฺตํ วรา

สจฺจํ ปวชฺมานานํ พุทฺโธ ปวทตํ วโรติ ฯ

ปญฺจํ ภิตฺตํ

[๒๐๗] กีสฺ ภิตา ชนตา อนเภา

มคฺโควเนกายตฺนปฺปวฺตฺโต

ปฺจฺจามิ ตํ โคตม ภูริปญฺญ

กิสฺมี จิโต ปฺรโลกํ น ภาเยติ ฯ

[๒๐๘] วาจํ มนญฺจ ปณฺิชาย สฺมมา

#๑ ม. กีสฺ ชีวี ฯ

กาเยน ปาปานิ อภุพฺพมาโน
พหุณฺนปานิ ฆมฺมาวสนฺโต
สทฺโธ มุฑฺโส วิภาติ วทณฺณ
เอเตสุ ฆมฺเมสุ จิตฺ จตุสุ
ฆมฺเม จิตฺ ปรโลกํ น ภายติ ฯ

ฉฺฉ จ นชฺรติสุตฺตํ

[๒๐๕] กิสู ๑ ชฺรติ กิ น ชฺรติ กิสู อุปฺโปติ วุจฺจติ
กิสู ฆมฺมานํ ปริปฺนุโธ กิสู รตฺตินฺทิวกฺขโย
กิ มลํ พุรหฺมจฺริยสฺส กิ สินานมโนทกํ
กติ โลกสฺมิ ฉิทฺทานิ ยตฺถ จิตฺตํ น ติฏฺฐติ
ภกฺวานตํ ๒ ปุฏฺฐมาคมฺม กถิ ชาเนมฺม ตํ มยฺนติ ฯ

[๒๑๐] รุปี ชฺรติ มจฺจานํ นามโกตฺตํ น ชฺรติ
..... ราโก อุปฺโปติ วุจฺจติ
โลโก ฆมฺมานํ ปริปฺนุโธ วโย รตฺตินฺทิวกฺขโย
อิตฺถิ มลํ พุรหฺมจฺริยสฺส เอตฺถายิ สชฺชเต ปชา
ตโป จ พุรหฺมจฺริยญฺจ ตํ สินานมโนทกํ
ฉ โลกสฺมิ ฉิทฺทานิ ยตฺถ จิตฺตํ ๓ น ติฏฺฐติ
อาลสฺยญฺจ ปมาโท จ อนฺนุฏฺฐานมลฺลยโม
นิทฺทา ตฺนฺที จ เต ฉิทฺเท สพุทฺโส ตํ วิวชฺชเยติ ฯ

#๑ โป. ม. ย. กิ ฯ ๒ โป. ย. ภกฺวานตํ ฯ ๓ ม. วิตฺตํ ฯ

สตฺตมํ อีสฺสรสุตฺตํ

[๒๑๑] กีสฺ อีสฺสรียํ โลกํ กีสฺ ภาณฺทานมุตฺตมํ
 กีสุ สตฺตมถํ ๑ โลกํ กีสฺ โลกสุมิมพฺพุทฺ
 กีสุ หรณฺตํ วาเรณฺติ หรณฺโต ๒ ปน โภ ปโย
 กีสุ ปุณฺปุณฺยาณฺตํ อภินฺนทฺนฺติ ปณฺทิตาติ ฯ

[๒๑๒] วโส ๓ อีสฺสรียํ โลกํ อิตฺถิ ภาณฺทานมุตฺตมํ
 โกโธ สตฺตมถํ โลกํ โจรา โลกสุมิมพฺพุทา
 โจริ หรณฺตํ วาเรณฺติ หรณฺโต สมโณ ปโย
 สมณฺ ปุณฺปุณฺยาณฺตํ อภินฺนทฺนฺติ ปณฺทิตาติ ฯ

อภฺจมํ กามสุตฺตํ

[๒๑๓] กิมตฺตกาโม น ทเท กีมฺจฺโจ น ปริจฺจเช
 กีสุ มุณฺเจยฺย กลฺยาณิ ปาปิกลฺจ น โมจเยติ ฯ

[๒๑๔] อตฺตานํ น ทเท โปโส อตฺตานํ น ปริจฺจเช
 วาจํ มุณฺเจยฺย กลฺยาณิ ปาปิกลฺจ น โมจเยติ ฯ

นวมํ ปาถะยฺยสุตฺตํ

[๒๑๕] กีสฺ พนฺชติ ปาถะยฺยํ กีสฺ โภคานมาสโย
 กีสุ นริ ปริกฺสฺสติ กีสฺ โลกสุมิ พุชฺชหํ
 กีสมิ พุทฺธา ปุณฺ สตฺตา ปาเสน สกฺุณิ ยถาติ ฯ

#๑ สี. สตฺตมถนฺติปี สตฺตคามถนฺติปี ปาโโจ ฯ ๒ สี. หรณฺตํ ... หรณฺโต ฯ

#๓ สี. วโย ฯ

[๒๑๖] สทุธา พนฺธติ ปาถะยฺยํ สิริ โภกานมาสโย
อิจฺฉา นรํ ปริกฺขสฺสตี อิจฺฉา โลกสุมิ ทุชฺชหา
อิจฺฉาพทุธา ปุณฺณ สตุตา ปาเสน สกฺขณิ ยถาติ ฯ
ทสมํ ปชฺโชตสุตฺตํ

[๒๑๗] กิ์สุ โลกสุมิ ปชฺโชโต กิ์สุ โลกสุมิ ชาลโร
กิ์สุ กมฺเม สชีวานํ กิ์สุ จสฺส อิริยาปโถ
กิ์สุ อลลํ อนนตฺตญจ มาตา ปุตุตฺว โปสตี
กิ์สุ ภูตา อุปชีวนฺติ เย ปาณา ปจวี สิตาติ ฯ

[๒๑๘] ปญฺญา โลกสุมิ ปชฺโชโต สตี โลกสุมิ ชาลโร
กาโว กมฺเม สชีวานํ สิตฺตสฺส อิริยาปโถ
วฺภูจิ อลลํ อนนตฺตญจ ๑ มาตา ปุตุตฺว โปสตี
วฺภูจิ ภูตา อุปชีวนฺติ เย ปาณา ปจวี สิตาติ ฯ
เอกาทสมํ อรณฺสุตฺตํ

[๒๑๙] เกสุธ อรณา โลเก เกลํ วุสิตํ น นสฺสตี
เกธ อิจฺฉํ ๒ ปริชานนฺติ เกลํ โภชิสฺสิย สทา
กิ์สุ มาตา ปิตา ภาตา วนฺทนฺติ นํ ปติญฺจิตฺตํ
กิ์สุ อิทฺ ชาติหิณํ อภิวาเทนฺติ ขตุติยาติ ฯ

[๒๒๐] สมณิธ อรณา โลเก สมณานํ วุสิตํ น นสฺสตี
สมณา อิจฺฉํ ปริชานนฺติ สมณานํ โภชิสฺสิย สทา

#๑ ส. วิตุตฺตมาลสุยานาลสุยฺยํ ๒ อิจฺฉาติ วา ปาโธ ฯ

สมณฺ มาตา ปิตา ภاتا วนฺทนฺติ นํ ปติภูจฺติ

สมณฺิธ ชาตฺหิณฺ อภิวาเทนฺติ ขตฺติยาติ ฯ

ฆตฺวา วคฺโค อญฺจโม ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

ฆตฺวา รตฺนจ วิตฺตญจ ฐฏฺจ ภิตา นชีรติ

อิสฺสรํ กามปาถเยยฺยํ ปชฺโชโต อรณฺน จาติ ฯ

เทวตาถฺยฺตฺติ สมตฺติ ฯ

เทวปฺตุตฺตํ

ปจฺโม วคฺโค

ปจฺมํ ปจฺมกสฺสปฺตุตฺตํ

[๒๒๑] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมฺมํ ภควา สวาคฺคิยํ วิหริตี
เชตวนเณ อนนาคปิณฺฑกิสฺส อารามเณ ฯ อถ โข กสฺสโป เทวปฺตุตฺโต
อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี เชตวนํ
โองาสเตวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อภฺจาสี ฯ เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โข กสฺสโป
เทวปฺตุตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ ภิกฺขุํ ภควา ปกาเสตี โนจ
ภิกฺขุโน อนุสาสนฺติ ๑ ฯ เตนฺ หิ กสฺสโป ตตฺตเวเวตฺถ ปฏฺฐิกาสฺสตี ฯ

[๒๒๒] สฺฐาสิตฺตสฺส ลิกฺกเขถ สมณฺปาสนสฺส จ

เอกาสนสฺส จ รโห จิตฺตวูปสมสฺส จาติ

อิทมวโจ กสฺสโป เทวปฺตุตฺโต สมฺนุญฺโฆ สตฺถา อโหสี ฯ อถ
โข กสฺสโป เทวปฺตุตฺโต สมฺนุญฺโฆ เม สตฺถาติ ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ตตฺตเววณฺตฺรชายิตี ฯ

ทฺตุติยํ ทฺตุติยกสฺสปฺตุตฺตํ

[๒๒๓] สวาคฺคิยํ อารามเณ ... เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โข กสฺสโป
เทวปฺตุตฺโต ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คาลํ อภาสี
#๑ สี. อนุสาสนินฺติปิ อนุสาสินฺติปิ ปาโจ ฯ

ภิกขุ สียา ฌายิ วิมุตตจิตฺโต
อากงฺเข เว ๑ หทยสฺसानุปฺตตี
โลกสฺส ฌตฺวา อุทฺทพฺพณฺจ
สุเจตฺโต อนิสฺสึโต ๒ ตทานิสฺสึ โสตี ฯ
ตติยิ มามฺสฺสฺตตี

[๒๒๔] สาวตฺถิยิ อารามे ... อถ โข มาโฆ เทวปฺตฺโต
อภิกฺกนฺตฺยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตฺวานฺโณ เกวลกปฺปี เซตฺวานิ โอภาเสตฺวา
เยน ภควา เตนุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๒๕] เอกมนฺตํ จิโต โข มาโฆ เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ
คากาย อชฺฌภาสิ

กิสฺส ฌตฺวา สฺขํ เสตี กิสฺส ฌตฺวาน โสจตี
กิสฺสสฺส เอกธมฺมสฺส วธฺ ไรเจตี โกตฺมาตี ฯ

[๒๒๖] โกธฺ ฌตฺวา สฺขํ เสตี โกธฺ ฌตฺวาน โสจตี

โกธฺสฺส วิสฺมุลสฺส มธฺรคฺคสฺส วตฺตรญ
วธฺ อริยา ปัสฺสนตี ตณฺหิ ฌตฺวาน โสจตีตี ฯ

จตฺตฺถิ มกฺขสฺสฺตตี

[๒๒๗] เอกมนฺตํ จิโต โข มกฺโข ๑ เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ คากาย
อชฺฌภาสิ

#๑ สึ. ยฺ. จ ฯ ม. เจ ฯ ๒ สึ. ยฺ. อสิโต ฯ ๓ สึ. มาโฆ ฯ

กติ โลกสุมิ ปชฺโชตา เยหิ โลโก ปกาสติ

ภควนฺตํ ปุฏฺฐุมามมม กถิ ชาเนมฺ ตํ มยฺนติ ฯ

[๒๒๘] จตฺตาโร โลเก ปชฺโชตา ปญฺจเมตฺถ น วิชฺชติ

ทิวา ตปฺติ อาทิจฺโจ รตฺติมาภาติ จฺนุทิมฺมา

อถ อคฺคิ ทิวารตฺตี ตตฺถ ตตฺถ ปกาสติ

สมฺพุทฺโธ ตปฺติ เสฏฺโฐ เอสา อาภา อนฺตฺตฺราติ ฯ

ปญฺจํ ทามลิสฺสฺสํ

[๒๒๙] สวตฺถึยฺ อารามे ... อถ โข ทามลึ ๑ เทวปฺตฺโต

อภิกฺกนฺตฺยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตฺวณฺโณ เกวลกปฺปี เชตฺวานํ โอภาเสตฺวา

เยน ภควา เตนฺุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๓๐] เอกมฺนฺตํ จิโต โข ทามลึ เทวปฺตฺโต ภควโต สนฺติเก

อิมิ คาทิ อภาสิ

กรณียเมตํ ๒ พฺราหฺมณฺเนน ปชานมกิลาสฺสนา

กามานํ วิปฺปหานฺเนน น เตนาสิสฺเสต ภวานฺติ ฯ

[๒๓๑] นตฺถิ กิจฺจํ พฺราหฺมณฺสฺส ๓ [ทามลิตฺติ ภควา] กตฺถิจฺโจ หิ ๔

พฺราหฺมโณ

ยว น คาริ ลภติ นทิสฺสุ

อายุหติ สพฺพคฺตฺเตภิ ชนฺตฺ

คารญฺจ ลทฺธาน ถเล จิโต โส

#๑ ส. ทามโล ฯ ๒ ย. กรณียเมตฺถ ฯ ๓ ส. พฺราหฺมณฺสฺส นตฺถิ กิจฺจฺสฺสาติปิ ๘

#ปาโจ ฯ ๔ ม. ติ ฯ

นายุหติ ปารคโต หิ โหติ ๑
เอสุปมา ทามลิ พุราหุณฺณสุส
จีณาสุส นิปกสุส ฌายิโน
ปปุญฺยุย ชาติมรณฺณสุส อนฺตํ
นายุหติ ปารคโต หิ โหตีติ ๑

ฉฏฺฐิ กามทสุตฺตํ

- [๒๓๒] เอกมนฺตํ จิโต โข กามโท เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ
เอตทโวจ ทุกฺกริ ภควา สฺทุกฺกริ ภควาติ ๑
ทุกฺกริ วาปี กโรนฺติ [กามทาติ ภควา] เสกฺขสึลลสมาหิตา ๒ จิตฺตฺตา
อนคาริยุเปตฺตสฺส ตฺถุจฺจิ โหติ สฺขาวาหาติ ๑
- [๒๓๓] ทฺลลภา ภควา ยทิทํ ตฺถุจฺจิติ ๑
ทฺลลภํ วาปี ลภนฺติ [กามทาติ ภควา] จิตฺตฺวปฺสเม รตา
เยสํ ทิวา จ รตฺโต จ ภาวนาย รโต มโนติ ๑
- [๒๓๔] ทฺสฺสมาทหํ ภควา ยทิทํ จิตฺตฺนฺติ ๑
ทฺสฺสมาทหํ วาปี สฺมาทหนฺติ [กามทาติ ภควา] อินฺทฺริยฺวปฺสเม รตา
เต เณตฺวา มจฺจุโน ชาลํ อริยา คจฺจนฺติ กามทาติ ๑
- [๒๓๕] ทฺคฺคโม ภควา วิสโม มคฺโคติ ๑
ทฺคฺคเม วิสเม วาปี อริยา คจฺจนฺติ กามท
อนริยา วิสเม มคฺเค ปปฺตฺนฺติ อวิสิรา
อริยานํ สโม มคฺโค อริยา หิ วิสเม สฺมาติ ๑
- #๑ ม. โสว ๑ ย. โสติ ๑ ๒ โป. ม. ย. เสขาสึลลสมาหิตา ๑

สูตรมํ ปญจาลจณฺหสูตรํ

[๒๓๖] เอกมนฺตํ จิโต โข ปญจาลจณฺโห เทวปฺตฺโต ภควโต
สนฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

สมฺพาเช วต โเอกาสํ อวินฺทิ ฐริเมธโส

โย ฆานมพฺพุธิ พฺพุโ ๑ ปฏฺฐินนิตโก มุนีติ ฯ

[๒๓๗] สมฺพาเชปิ จ ติฏฺฐนฺติ ๒ [ปญจาลจณฺหาติ ภควา]

ธมฺมํ นิพฺพานปตฺติยา

เย สตี ปจฺจลตฺถํสุ

สมฺมา เต สฺสมาหิตาติ ฯ

อภฺจฺมํ ตายนฺตฺถํ

[๒๓๘] อถ โข ตายนฺ เทวปฺตฺโต ปฺราณตฺถกโร อภิกฺกนฺตายน
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี เชตวนํ โเอกาสตฺวา เยน
ภควา เตนฺปสฺงกมิ อฺปสฺงกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อภฺจาสี ฯ

[๒๓๙] เอกมนฺตํ จิโต โข ตายนฺ เทวปฺตฺโต ภควโต สนฺติเก
อิมา คาถาโย อภาสิ

ฉินฺท โสถํ ปฺรกกมฺม กามे ปนฺนท พฺราหฺมณ

นปฺปหาย มฺนิ กามे เนกตฺตมฺปชฺชติ

กยิรา เจ กยิราเถนํ ทพฺพเมนํ ปฺรกกเม

สติโล หิ ปฺริพฺพาโห ภยโย อากิเร รชํ

#๑ สี. ฆานมพฺพุธาพฺพุโ ๑ ๒ สี. อ. วาปี วินฺทนฺติ ฯ

อกตํ ทุกุกฺกํ เสยฺโย	ปจฺจนา ตปฺปติ ทุกุกฺกํ
กตฺตญจ สุกตํ เสยฺโย	ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ
กุโส ยถา ทุกฺคหิโต	หตฺถเมวานุกฺกตฺติ
สามณฺณํ ทุปฺปรัมภุจํ	นिरยาอุปกทฺตติ
ยงฺกิลฺลิจิ สิลฺลํ กมฺมํ	สงฺกิลฺลิจฺจญจ ยํ วตํ
สงฺกสฺสรํ พุรหฺมจริยํ	น ตํ โหติ มหปฺผลนฺติ ฯ

อิทมวโจ ตายโน เทวปฺตุโต อิํ วัตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ตตฺถเอว นตรชายํติ ฯ

[๒๔๐] อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อิมํ ภิกฺขเว รตฺตีํ ตายโน นาม เทวปฺตุโต ปุราณติตฺถกโร
อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เขตฺวานํ โอภาเสตฺวา
เยนาหํ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ
อภฺจาสิ เอกมฺนตํ จิโต โข ตายโน เทวปฺตุโต มม สฺนฺติเก
อิมา คาถาโย อภาสิ

ฉินฺท โสตํ ปรกฺกมฺม	กาเม ปนฺนุท พุราหฺมณ
นปฺปหાય มฺุณี กาเม	เนกตฺตมฺุปฺปชฺชติ
กยิรา เจ กยิราเถนํ	ทพฺุหเมนํ ปรกฺกเม
สิลฺลิลอ หิ ปรีพฺุพาไซ	ภิกฺโย อากิเร รชํ
อกตํ ทุกุกฺกํ เสยฺโย	ปจฺจนา ตปฺปติ ทุกุกฺกํ
กตฺตญจ สุกตํ เสยฺโย	ยํ กตฺวา นานุตปฺปติ

กุโธ ยถา ทุคฺคหิโต หตุถเมวานุกนฺตติ
สามณฺณํ ทุปฺปรัมภุจํ นิริยาอุปกทฺตติ
ยงฺกิญฺจิ สิจฺฉิํ กมฺมํ สงฺกิลิฏฺฐณฺจ ยํ วตฺติ
สงฺกสฺสรํ พุรหฺมจริยํ น ตํ โหติ มหฺปผลนฺตติ ฯ

อิทมวโจ ภิกฺขเว ตายโน เทวปฺตุโต อิํ วัตฺวา มํ อภิวาเทตฺวาถ
ปทฺทขิณฺณํ กตฺวา ตตฺถเอวณฺตรชายิ อุกฺคณฺหาถ ภิกฺขเว ตายนคาคา
ปริยาปฺณาถ ภิกฺขเว ตายนคาคา ชาเรถ ภิกฺขเว ตายนคาคา
อตุตฺสณฺหิตา ภิกฺขเว ตายนคาคา อาทิพุรหฺมจริยกาติ ฯ

นวมํ จนฺทิมสฺสุดํ

[๒๔๑] สวตฺถุณฺนิ วิหฺรติ ... เตน โข ปน สมเยน จนฺทิมมา
เทวปฺตุโต ราหุณา อสุรินฺเทน กหิโต โหติ ฯ อถ โข จนฺทิมมา
เทวปฺตุโต ภควนฺตํ อนฺุสฺสรมาโน ตายํ เวลา ยํ อิมํ คถํ อภาสิ

นโม เต พุทฺธวिरตฺถุ วิปฺปมฺตุโตสิ สพุทฺธิ
สมฺพารปฺปฏิปนฺโนสมิ ตสฺส เม สรณฺํ ภวาทิ ฯ

[๒๔๒] อถ โข ภควา จนฺทิมํ เทวปฺตุตํ อารพฺภ ราหุํ อสุรินฺทํ
คาคาย อชฺฌภาสิ

ตถาคตํ อรหฺนตํ จนฺทิมมา สรณฺํ คโต

ราหุ จนฺทํ ปมฺลยจฺสฺสุ พุทฺธา โลกานุกมฺปกาติ ฯ

[๒๔๓] อถ โข ราหุ อสุรินฺโท จนฺทิมํ เทวปฺตุตํ มฺลยจิตฺวา
ตฺรมาทรูโป เยน เวปฺจิตฺติ อสุรินฺโท เตนฺุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา

สํวิคฺโค โลมหญฺจชาโต เอกมนฺตํ อญฺจาสิ ฯ

[๒๔๔] เอกมนฺตํ จิตฺ โข ราชุํ อสุรินฺทํ เวปจิตฺติ อสุรินฺโท
คากาย อชฺฌภาสิ

กิณฺนุ สนฺตฺรมาโนว ราชุ จนฺทํ ปมฺญจสิ
สํวิคฺครูป อากมฺม กิณฺนุ ภิโตว ติญฺจสีติ ฯ

[๒๔๕] สตฺตธา เม พลฺล มุทฺธา ชีวนฺโต น สฺขํ ฌเณ
พฺุทฺธคากาภิกิโตมฺหิ ๑ โน เจ มฺญเจยฺย จนฺทิมฺนฺติ ฯ
ทสมํ สุริยสุตฺตํ

[๒๔๖] เตน โข ปน สมเยน สุริโย เทวปฺตฺโต ราชุนา
อสุรินฺเทน คหิตฺโต โหติ ฯ อถ โข สุริโย เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ
อนุสฺสรมาโน ตาย เวลายํ อิมํ คาคํ อภาสิ

นโม เต พฺุทฺธวีรตฺถ วิปฺปมฺตฺโตสิ สพฺพิ
สมฺพารปฺฏิปฺนฺโนสมิ ตสฺส เม สรณํ ภวาติ ฯ

[๒๔๗] อถ โข ภควา สุริยํ เทวปฺตฺตํ อารพฺภ ราชุํ อสุรินฺทํ
คากาย อชฺฌภาสิ

ตถาคตํ อรหนฺตํ สุริโย สรณํ คโต
ราชุ สุริยํ ปมฺญจสฺสุ พฺุทฺธา โลกานุกมฺปกา
โย อนฺธกาเร ตมสี ปภงฺกโร
เวโรจโน มณฺฑลํ อุกฺคเตโช

#๑ ย. พฺุทฺธคากาภิกิโตมฺหิ ฯ

มา ราหู คิลี จรมนตลิกฺเข

ปชั มม ราหู ปมฺลจ สุริยนฺติ ฯ

[๒๔๘] อถ โข ราหู อสุรินฺโท สุริยํ เทวปฺตํ มฺลจิตฺวา
ตรมานรฺวโป เยน เวปจิตฺติ อสุรินฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ลัวิกฺโค โลมหฺกฺชชาโต เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๔๙] เอกมนฺตํ จิตฺ โข ราหู อสุรินฺทํ เวปจิตฺติ อสุรินฺโท
กาถาย อชฺฌภาสิ

กิณฺนุ สนฺตรมาโนว ราหู สุริยํ ปมฺลจสิ

ลัวิกฺครฺวโป อากมฺม กิณฺนุ ภิโตว ติฏฺฐสึตี ฯ

[๒๕๐] สตฺตธา เม ผล มฺทฺธา ชีวนฺโต น สฺขํ ลภ

พฺทฺธกาถาภิกิโตมฺหิ โน เจ มฺลเจยฺย สุริยนฺติ ฯ

ปจฺโม วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานัน

เทว กสฺสปา จ มาโฆ จ มากฺโข ทามฺลิกามโท

ปญฺจาจจฺญโท จ ตายโน จนฺทิมสุริเยน เต ทสาตี ฯ

อนาถปิณฑิกวคฺโค ทุติโย

ปรหมํ จนฺทิมสฺสคฺคํ

[๒๕๑] สวตฺถิโย อารามे ... อถ โข จนฺทิมโส เทวปฺตุโต
อภิกฺกนฺตยา รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี เขตวนํ
โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อภฺจาสี ๑

[๒๕๒] เอกมนฺตํ จิโต โข จนฺทิมโส เทวปฺตุโต ภควโต
สนฺติเก อิมํ คถํ อภาสี

เต हि โสถฺถิ คมิตฺสฺสนฺติ กจฺเจวามกเส มกา
ฉานานิ อุปสมฺปชฺช เอโกทินิปกา สตาติ ๑

[๒๕๓] เต हि ปารี คมิตฺสฺสนฺติ เณตฺวา ชาลณฺจ ๑ อมฺพุโช
ฉานานิ อุปสมฺปชฺช อปฺปมตฺตา รณฺณชฺหาติ ๑

ทฺติโย เวณฺฑุสฺสคฺคํ

[๒๕๔] เอกมนฺตํ จิโต โข เวณฺฑุ เทวปฺตุโต ภควโต สนฺติเก
อิมํ คถํ อภาสี

สุจิตา วต เต มนฺธา สฺสคฺคํ ปยฺรูปาสิย
ยฺยช ๒ โคตมสฺสาสเน อปฺปมตฺตานุสิกฺขเรติ ๑

#๑ ไป. ม. ย. ชาลิว ๑ ๒ สี. ยชช ๑ ม. ยฺยช ๑

[๒๕๕] เย เม วุตเต สติปิเท [เวณชุตติ ภควา] อนุสิทฺถนฺติ ฌายีโน

กาลเต เต อปฺปมชฺชุนฺตา น มจฺจุวสกา ๑ สियฺนฺติ ฯ

ตติยํ ที่มฺลภฺจิสฺสํ

[๒๕๖] เอวมฺเม สฺมํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริตี

เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป ฯ อถ โข ที่มฺลภฺจิสฺสํ เทวปฺตุโต อภิกฺกนฺตาย

รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เวพฺพนํ โอภาเสตฺวา เยน

ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๕๗] เอกมนฺตํ จิตฺโต โข ที่มฺลภฺจิสฺสํ เทวปฺตุโต ภควโต

สนฺติเก อิมํ คานฺติ อภาสิ ๒

ภิกฺขุ สฺธิยา ฌายี วิมุตฺตจิตฺโต

อาภงฺเข เว ๓ หทยสฺसानุปฺตตี

โลกสฺส ลตฺวา อุตฺทพฺพณฺจ

สฺสเจตฺโส อนิสฺสิตฺโต ตทานิสฺสิตฺติ ฯ

จตฺตํ นนฺทนฺตํ

[๒๕๘] เอกมนฺตํ จิตฺโต โข นนฺทโน เทวปฺตุโต ภควนฺตํ คากาย

อชฺฌภาสิ

ปฺจุณามิ ตํ โคตม ภูริปฺณณ

อนาวภฺมฺมํ ภควโต ฌานทสฺสนํ

#๑ ไป. ย. มจฺจุวสฺสกา ฯ ๒ ส. ภควนฺตํ คากาย อชฺฌภาสิ ฯ ๓ ม. เจ. ฯ ย. จ. ฯ

กถัวิธึ สีลวนุตฺตํ วทนฺติ

กถัวิธึ ปญฺญวนุตฺตํ วทนฺติ

กถัวิธึ ๑ ทุกฺขมตฺตจฺจ อิริยติ

กถัวิธึ เทวตา ปุชฺชนุตฺตติ ฯ

[๒๕๕] โย สีลวา ปญฺญวา ภาวิตฺตฺโต

สมาหิตฺโต ฌานรฺโต ๒ สติมฺ

สพฺพสฺส โสกา วิคตา ปหีนา

จีณาสโว อนฺติมเทหฺรารี

ตถาวิธึ สีลวนุตฺตํ วทนฺติ

ตถาวิธึ ปญฺญวนุตฺตํ วทนฺติ

ตถาวิธึ ทุกฺขมตฺตจฺจ อิริยติ

ตถาวิธึ เทวตา ปุชฺชนุตฺตติ ฯ

ปญฺจมํ จนฺทนฺตฺตํ

[๒๖๐] เอกมนฺตํ จิตฺโต โข จนฺทโน เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ กาถายฝ

อหฺมภาสิ

กถัสุ ๓ ตฺรติ โอฆํ รตฺตินฺทวมตฺตฺนฺทิตฺโต

อปฺปติฏฺเฐ อนาลมฺเพ โโก คมฺภีเร น สีทตฺตติ ฯ

[๒๖๑] สพฺพทา สีลสมฺปนฺโน ปญฺญวา สฺสสมาหิตฺโต

อารทฺทวิริโย ปหิตฺตฺโต โอฆํ ตฺรติ ทฺตฺตร

#๑ ย. กถัวิธึ ฯ ๒ สติ. ฌานปติ ฯ ๓ สติ. โกสุท ฯ

วิโรโต กามสณฺณาย รูปสณฺโณชนาติโต ๑

นฺนทิกวปริกฺขิโณ ๒ โส คมฺภีเร น สีทตีติ ๑

ณฺฏิจิ วาสุทตฺตสุตฺตํ

[๒๖๒] เอกมนฺตํ จิโต โข วาสุทตฺโต เทวปฺโต ภาวโต
สนฺติเก อิมิ คานํ อภาสิ

สตฺติยา วิย โอมฺภูโจ ทฺยหฺมาเนว ๓ มตฺถเก

กามราคปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ๑

[๒๖๓] สตฺติยา วิย โอมฺภูโจ ทฺยหฺมาเนว มตฺถเก

สทฺกกายทิกฺขุจิปฺปหานาย สโต ภิกฺขุ ปริพฺพเชติ ๑

สตฺตมํ สุพฺรหฺมสุตฺตํ

[๒๖๔] เอกมนฺตํ จิโต โข สุพฺรหฺมา เทวปฺโต ภาวนตฺติ
กาถาย อชฺฌภาสิ

นิจฺจมุตรฺสฺตมิมิ จิตฺตํ นิจฺจมุพฺพิคฺคมิมิ มโน

อนฺุปฺปนฺเนสุ กิจฺเจสุ อโถ อฺุปฺตฺติเตสุ จ

สเจ อตฺถิ อนฺุตรฺสฺตํ ตํ เม อกฺขาหิ ปฺุจฺฉิโตติ ๑

[๒๖๕] นานฺุถตฺร โปชฺฌนฺุค ตปฺสา ๔ นานฺุถตฺร อินฺุทฺริยสํวรา

นานฺุถตฺร สพฺพนิสฺสคฺคา โสตฺถิ ปฺุสฺสามิ ปาณินฺนติ ๑

อิทฺมโวจ ๑เป ๑ ตตฺถเววนฺุตรธาเยติ ๑

#๑ รูปสณฺโณชนาติโคติ วา ปาโจ ๑ ๒ โป. ม. นนฺุทฺริยคปริกฺขิโณ ๑

#๓ ม. ทฺยหฺมาโนว ๑ ๔ ม. โปชฺฌาตปฺสา ๑

อฏฺฐมํ กกุชฺชสุตฺตํ

[๒๖๖] เอวมฺเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา สาเกตเต วิหริติ
อณฺชนวเน มิคทาเย ฯ อถ โข กกุโร เทวปฺตุโต อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี อณฺชนวนํ โอภาเสตฺวา เยน
ภควา เตนฺปฺสงฺกมิ อฺปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๖๗] เอกมฺนฺตํ จิโต โข กกุโร เทวปฺตุโต ภควนฺตํ เอตทโวจ
นฺนุทฺติ สมณฺาติ ฯ ก็ ลทฺธา อวฺุโสติ ฯ เตนฺ หิ สมณฺ โสจสีติ ฯ
ก็ จียิตฺถ อวฺุโสติ ฯ เตนฺ หิ สมณฺ เวนฺ นฺนุทฺติ เวนฺ โสจสีติ ฯ
เอวมวฺุโสติ ฯ

[๒๖๘] กจฺจิ ตฺวํ อนิโฆ ๑ ภิกฺขุ กจฺจิ นฺนุทฺติ น วิชฺชติ

กจฺจิ ตเมกมาสีนํ อรตี ๒ นาภิกิรตีติ ฯ

[๒๖๙] อนิโฆ เว อหํ ยกฺข อโถ นฺนุทฺติ ๓ น วิชฺชติ

อโถ มเมกมาสีนํ อรตี นาภิกิรตีติ ฯ

[๒๗๐] กถํ ตฺวํ อนิโฆ ภิกฺขุ กถํ นฺนุทฺติ น วิชฺชติ

กถํ ตเมกมาสีนํ อรตี นาภิกิรตีติ ฯ

[๒๗๑] อมฺชาตสฺส เว นฺนุทฺติ นฺนุทฺติชาตสฺส เว อหํ

อนฺนุทฺติ อนิโฆ ภิกฺขุ เอวํ ชานาหิ อวฺุโสติ ฯ

[๒๗๒] จิรฺสฺสํ วต ปสฺสามิ พุราหฺมณฺ์ ปรีนิพฺพุตํ

อนฺนุทฺติ อนิหํ ภิกฺขุ ตินฺณํ โลเก วิสฺตฺติกนฺตติ ฯ

#๑ ม. อนิโฆ ฯ ๒ ไป. ม. ย. อรตี ฯ ๓ ม. ย. นฺนุทฺติ ฯ

นมมํ อุตฺตรสุตฺตํ

[๒๗๓] ราชคหนิทานํ ฯ เอกมฺนุตฺตํ จิโต โข อุตฺตโร เทวปฺตุโต
ภควโต สนฺติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

อุปฺนียติ ชีวิตมปฺปมายุํ
ชรฺูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณา
เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน
ปฺรณฺณานิ กยิราถ สุขาวหานีติ ฯ

[๒๗๔] อุปฺนียติ ชีวิตมปฺปมายุํ
ชรฺูปนิตฺตสฺส น สนฺติ ตาณา
เอตํ ภยํ มรเณ เปกฺขมาโน
โลกามิสํ ปชฺเห สนฺติเปกฺโขติ ฯ

ทสมํ อนาคตปิณฺฑิกสุตฺตํ

[๒๗๕] เอกมฺนุตฺตํ จิโต โข อนาคตปิณฺฑิกโก เทวปฺตุโต ภควโต
สนฺติเก อีมา คาคาโย อภาสิ

อิทํ หิตํ เขตวานํ อิติสฺงฺฆนิเสวิตํ
อาวฺตุถํ ฆมฺมฺราเชน ปิติสฺสยฺชนนํ มม
กมฺมํ วิชฺชา จ ฆมฺโม จ สิลํ ชีวิตมฺตฺตมํ
เอเตน มจฺจา สุขุณฺณติ น โคตฺเตน ฐเนน วา
ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺตมตฺตโน ๑

#๑ อตฺตมตฺตโนติปิ ปาโฐ ฯ

โยนิโส วิจิเน ฌมมํ เอวํ ตตฺถ วิสุขมฺติ
สาริปฺพุตฺโตว ปญฺญา ย สึเลน อฺปสเมน จ
โยปี ปารคโต ภิกฺขุ เอตาวปรโม สียาติ ฯ

อิทมโวจ อนาถปิตฺธิโก เทวปฺพุตฺโต อิํ วกฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเอวนฺตรชายีติ ฯ

[๒๗๖] อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อิํ ๑ ภิกฺขเว รตฺตี อญฺจตโร เทวปฺพุตฺโต อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี เขตฺวานํ โอภาเสตฺวา เยนํหิ เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนตํ จิตฺ
โข โส เทวปฺพุตฺโต มม สนฺติเก อีมา คาถาโย อภาสิ

อิํ หิตํ เขตฺวานํ อิติสงฺฆนิเสวิตํ
อาวตฺถิ ฌมฺมราเชน ปีติสถฺชนนํ มม
กมฺมํ วิขุชา จ ฌมฺโม จ สึลํ ชีวิตมตฺตมํ
เอเตน มจฺจา สุขมฺนฺติ น โคตฺเตน ฌเนน วา
ตสฺมา หิ ปญฺจํโต โปโส สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโน
โยนิโส วิจิเน ฌมมํ เอวํ ตตฺถ วิสุขมฺติ
สาริปฺพุตฺโตว ปญฺญา ย สึเลน อฺปสเมน จ
โยปี ปารคโต ภิกฺขุ เอตาวปรโม สียาติ ฯ

อิทมโวจ ภิกฺขเว โส เทวปฺพุตฺโต อิํ วกฺวา มํ อภิวาเทตฺวา
ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเอวนฺตรชายีติ ฯ

#๑ โป. ม. ย. อิมํ ฯ

[๒๗๗] เอวํ วุตฺเต อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ
โส หิ นฺน ฆนฺเต อนาถปิณฺฑโก เทวปฺตุโต ภวิสฺสติ อนาถปิณฺฑโก
คหปติ อายสฺมณฺเต สาริปฺตุเต อภิปรสนฺโน อโหสีติ ฯ
สาธุ สาธุ อานนฺท ยาวตํ โข อานนฺท ตกฺกาย ปตฺตพฺพิ
อนุปฺตติ [๑]- ตยา อนาถปิณฺฑโก หิ โส อานนฺท เทวปฺตุโตติ ฯ

อนาถปิณฺฑิกวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

จนฺทิมโส จ เวณฺฑุ จ	ทิมลภฺจิจิ จ นนฺทโน
จนฺทโน วาสฺตฺตุโต จ	สุพฺรหฺมา กกุเรน จ
อตุตโร นวโม วุตฺโต	ทสโม อนาถปิณฺฑโกติ ฯ

#๑ ม. เอตถนฺตเร ตนฺติ อตุติ ฯ

นानาติตฺถิวคฺโค ตติโย

ปจฺมํ สิวสุตฺตํ

[๒๗๘] เอวมฺเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี
เชตวนเณ อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข สิวํ เทวปฺุตฺโต
อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี เชตวนํ
โอภาเสตฺวา เชน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๒๗๙] เอกมนฺตํ จิโต โข สิวํ เทวปฺุตฺโต ภควโต สนฺติเก
อิมา คธาโย อภาสิ

สพฺภิเรว สฺมาเสถ	สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ
สตํ สทฺธมฺมมฺลฺญา	เสยฺโย โหตี น ปาปิโย
สพฺภิเรว สฺมาเสถ	สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ
สตํ สทฺธมฺมมฺลฺญา	ปฺลฺยณํ ลภตี ๑ นาถฺยโต
สพฺภิเรว สฺมาเสถ	สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ
สตํ สทฺธมฺมมฺลฺญา	โสภมฺชฺเณ น โสจตี
สพฺภิเรว สฺมาเสถ	สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ
สตํ สทฺธมฺมมฺลฺญา	ฉาติมฺชฺเณ วิโรจตี
สพฺภิเรว สฺมาเสถ	สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถวํ

#๑ ม. ย. ปฺลฺยณา ลพฺภตี ฯ

สตํ สทุทุมมณฺณาย สตุตา คจฺจนฺติ สุกฺตี
สพฺภิเรว สมาสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถํ
สตํ สทุทุมมณฺณาย สตุตา ติฏฺฐนฺติ สาคตฺนฺติ ฯ
[๒๘๐] อถ โข ภควา สิวํ เทวปฺตุตํ คากาย อชฺฌภาสิ
สพฺภิเรว สมาสถ สพฺภิ กุพฺเพถ สฺนถํ
สตํ สทุทุมมณฺณาย สพฺพทุกฺขา ปมฺุจฺจตีติ ฯ
ทฺติยํ เขมสฺตุตํ

[๒๘๑] เอกมนฺตํ จิโต โข เขโม เทวปฺตุโต ภควโต สฺนฺติเก
อิมา คากายอ อภาสิ

จฺรณฺติ พาลา ทุมฺเมธา อมิตฺเตเนว อตุตฺนา
กโรนฺติ ๑ ปาปกํ กมฺมํ ยํ โหติ กฏฺกปฺพลํ
น ตํ กมฺมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา อนฺตปฺปติ
ยสฺส อสฺสุมุโข โรทํ วิปากํ ปฏฺิเสวติ
ตณฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ ยํ กตฺวา นานฺตปฺปติ
ยสฺส ปติโต ๒ สุมฺโน วิปากํ ปฏฺิเสวติ
ปฏฺิกจฺเจว ๓ ตํ กยิรา ยํ ชญฺญา หิตมฺตุตโน
น สากฏฺิกจฺนฺตาย มนฺตาริโร ปฺรกฺกโม ๔
ยถา สากฏฺิกโก ปสฺตถํ ๕ สมนํ หิตฺวา มหาปถํ
วิสมนํ มคฺคมารุยฺห อกฺขจฺฉินฺโนว ฉายติ

#๑ ม. ย. กโรนฺตฯ ๒ ม. ย. ปติโตฯ ๓ ส. ปฏฺิกจฺเจวฯ ๔ ม. ย.

#ปฺรกฺกเมฯ ๕ โป. สตถํฯ ม. มฏฺฺจํฯ ย. ปนฺถํฯ

เอวํ ฐมา อปกุมม อฐมมมฺนฺวตฺติย
มฺนุโท มจฺจุมฺขํ ปตฺโต อกฺขจฺฉินฺโนว ฌายตฺติ ๑
ตฺติยํ เสรีสุตฺตํ

[๒๘๒] เอกมฺนฺตํ จิโต โข เสรี เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ คากาย
อชฺฌภาสิ

อนฺนเมวาทินฺนฺทนฺติ อุกฺโข ๑ เทวมาณฺสา
อถ โข นาม โส ยกฺโข ยํ อนฺนํ นาทินฺนฺทตฺติ ๑

[๒๘๓] เย นํ ททฺนฺติ สทฺธาย วิปฺปสฺนฺเนน เจตฺสา
ตเมว อนฺนํ ภชฺติ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ
ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจรํ ทชฺชา ทานํ มลาภิกฺกุ
ปฺลฺลณานิ ปฺรโลกสฺมี ปตฺติจฺจา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ๑

[๒๘๔] อจฺฉริยํ ภนฺเต อพฺภูตํ ภนฺเต ยาว สุภาสิตตฺตจฺจิทํ ๒
ภนฺเต ภควตา

เย นํ ททฺนฺติ สทฺธาย วิปฺปสฺนฺเนน เจตฺสา
ตเมว อนฺนํ ภชฺติ อสฺมี โลเก ปรมฺหิ จ
ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจรํ ทชฺชา ทานํ มลาภิกฺกุ
ปฺลฺลณานิ ปฺรโลกสฺมี ปตฺติจฺจา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ๑

[๒๘๕] ภูตฺปฺพพาทํ ภนฺเต เสรี นาม ราชา อโหสิ ทายโก
ทานปฺติ ทานสฺส วณฺณวาที ๑ ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต จตฺตฺส ทฺวาเรสฺส
ทานํ ทิยิตฺถ สมนฺพฺราหฺมณกปณฺทฺธิกฺวณฺพิพฺกยจกานํ ๑ อถ
#๑ โป. ม. อุภเย ๑ ๒ ม. สุภาสิตตฺตจฺจิทํ ๑ ย. สุภาสิตฺตํ อิทํ ๑

โฆ มํ ฆนฺเต อิตฺถาคารํ อุปลงฺกมิตฺวา เอตทโวจ เทวสุส โฆ
ทานํ ทียติ อมฺหากํ ทานํ น ทียติ สาธุ มยมฺปิ เทวํ นิสฺสาย
ทานานิ ทเทยฺยาม ปุณฺณานิ ฆเรยฺยามาติ ฯ ตสุส มยฺหํ ฆนฺเต
เอตทโหสิ อหํ โขสุมิ ทายโก ทานปฺติ ทานสุส ฆณฺณวาที
ทานํ ทสุสามาติ ฆทฺนเต ๑ ฆินฺติ ฆเทยฺยฺนฺติ ฯ โส ขฺวาทํ ฆนฺเต
ปจฺมทฺวารํ อิตฺถาคารสุส อทาสี ตตฺถ อิตฺถาคารสุส ทานํ ทียิตฺถ
มม ทานํ ปฏิกฺกมิ ฯ อถ โฆ มํ ฆนฺเต ขตฺติยา อนุยฺตุตา ๒
อุปลงฺกมิตฺวา มํ เอตทโวจํ เทวสุส โฆ ทานํ ทียติ อิตฺถาคารสุส
ทานํ ทียติ อมฺหากํ ทานํ น ทียติ สาธุ มยมฺปิ เทวํ
นิสฺสาย ทานานิ ทเทยฺยาม ปุณฺณานิ ฆเรยฺยามาติ ฯ ตสุส มยฺหํ
ฆนฺเต เอตทโหสิ อหํ โขสุมิ ทายโก ทานปฺติ ทานสุส ฆณฺณวาที
ทานํ ทสุสามาติ ฆทฺนเต ฆินฺติ ฆเทยฺยฺนฺติ ฯ โส ขฺวาทํ ฆนฺเต
ทฺุติยทฺวารํ ขตฺติยานํ อนุยฺตุตานํ ๑ อทาสี ตตฺถ ขตฺติยานํ อนุยฺตุตานํ
ทานํ ทียิตฺถ มม ทานํ ปฏิกฺกมิ ฯ อถ โฆ มํ ฆนฺเต
พลกาโย อุปลงฺกมิตฺวา เอตทโวจ เทวสุส โฆ ทานํ ทียติ
อิตฺถาคารสุส ทานํ ทียติ ขตฺติยานํ อนุยฺตุตานํ ทานํ ทียติ
อมฺหากํ ทานํ น ทียติ สาธุ มยมฺปิ เทวํ นิสฺสาย ทานานิ
ทเทยฺยาม ปุณฺณานิ ฆเรยฺยามาติ ฯ ตสุส มยฺหํ ฆนฺเต เอตทโหสิ
อหํ โขสุมิ ทายโก ทานปฺติ ทานสุส ฆณฺณวาที ทานํ ทสุสามาติ
#๑ ยฺ. ฆทฺนตานํ ฯ ๒ โป. ม. อนุยฺตุตา ฯ ๑ โป. ม. อนุยฺตุตานํ ฯ

วทนต์ กิณฺติ วทฺยณฺติ ฯ โส ขวาทํ ฆนฺเต ตตฺยทวารํ พลกายสฺส
อทาสี ตตฺถ พลกายสฺส ทานํ ทิยฺตถ มม ทานํ ปฏิกฺกมิ ฯ
อถ โข มํ ฆนฺเต พุราหุมนคหปตฺติกา อุปสงฺกมิตฺวา เอตทโวจฺ
เทวสฺส โข ทานํ ทิยฺติ อิตฺถาคารสฺส ทานํ ทิยฺติ ขตฺติยานํ
อนฺนุยฺตฺตานํ ทานํ ทิยฺติ พลกายสฺส ทานํ ทิยฺติ อมฺหากํ ทานํ
น ทิยฺติ สาธุ มยฺมปี เทวํ นิสฺสาย ทานานิ ททฺยยาม ปุณฺณานิ
กเรยฺยามาติ ฯ ตสฺส มยฺหิ ฆนฺเต เอตทโหสิ อหํ โขสฺมิ
ทายโก ทานปตฺติ ทานสฺส วณฺณวาทิ ทานํ ทสฺสามาติ วทนต์
กิณฺติ วทฺยณฺติ ฯ โส ขวาทํ ฆนฺเต จตฺตตฺถทวารํ พุราหุมนคหปตฺติกา
อทาสี ตตฺถ พุราหุมนคหปตฺติกา ทานํ ทิยฺตถ มม
ทานํ ปฏิกฺกมิ ฯ อถ โข มํ ฆนฺเต ปุริสา อุปสงฺกมิตฺวาเอตทโวจฺ
น โขทานิ เทวสฺส โกจิ ทานํ ทิยฺตฺติ ฯ เอวํ วุตฺตาทํ ๑ ฆนฺเต เต
ปุริเส เอตทโวจฺ เตนฺหิ ฆณฺ โย พาทิเรสุ ชนปเทสุ อาโย
สญฺชายติ ตโต อุปทฺตํ อนฺเตปุริ ปเวเสถ อุปทฺตํ ตตฺถเว ทานํ
เทถ สมณพุราหุมนคปณทฺริกวณฺิพุกฺกยาจกานฺนฺติ ฯ โส ขวาทํ
ฆนฺเต เอวํ ทิฆมฺรตฺตํ กตฺตานํ ปุณฺณานํ เอวํ ทิฆมฺรตฺตํ กตฺตานํ กุสลานํ ๒
ปริยฺนตฺตํ นาริกจฺฉามิ เอตฺตํ ปุณฺณนฺติ วา เอตฺตํโก ปุณฺณวิปาโกติ
วาเอตฺตํ สมนฺคฺ ๓ จาตพฺพนฺติ วาติ ฯ

[๒๘๖] อจฺฉริยํ ฆนฺเต อพฺภูตํ ฆนฺเต ยาว สฺภาสิตฺตญฺจิทํ

ฆนฺเต ฆควตา

#๑ โป. ย. วุตฺโตหํ ฯ ๒ โป. ม. เอตฺถนฺตเร ฐมฺมานนฺติ อตฺถิ ฯ ๓ โป. มคฺเค

#ม. ย. สกฺเค ฯ

เย นํ ททนฺติ สทฺธาย วิปฺปสฺสนเนน เจตฺสา
ตเมว อนฺนํ ภาชติ อสฺมึ โลกเ ปรมฺหิ จ
ตสฺมา วิเนยฺย มจฺเจเร ทชฺชา ทานํ มลาภิภู
ปฺลฺลณานิ ปฺร โลกสฺมึ ปตฺติจฺจา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ

จตุตฺถํ ฆฏิการสุตฺตํ

[๒๘๓] เอกมนฺตํ จิโต โข ฆฏิการโ ๑ เทวปฺตุโต ภควโต สนฺติเก
อิมํ คาถํ อภาสิ

อวิหํ อุปปฺนฺนาเส วิมุตฺตา สตฺต ภิกฺขโว
รากลโสปริกฺขิณา ตินฺณา โลกเ วิสตฺติกนฺติ ฯ
เย ๒ จ เต อตฺรุํ สํกํ ๓ มจฺจุเชยฺยํ สุทฺตฺตฺริ
เต หิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ทิพฺพโยคมฺปจฺจกฺขนฺติ ฯ
อุปโก ผลคณฺ โท จ ปฺกุกฺสาติ จ เต ตโย
ภทฺทิโย ฆณฺฑเทโว จ พาหุรคฺคิ จ สิงฺคิโย ๔
เต หิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ทิพฺพโยคมฺปจฺจกฺขนฺติ ฯ

[๒๘๔] กุสฺสิ ภาสฺสิ เตสํ มารปาสปฺปหายินํ

กสฺส เต ฆมฺมมณฺเฑาย อจฺฉิหุํ ภวพฺนฺชนฺติ ฯ

[๒๘๕] น อณฺเฑตฺร ภควตา นาณฺเฑตฺร ตว สาสนา

ยสฺส เต ฆมฺมมณฺเฑาย อจฺฉิหุํ ภวพฺนฺชนํ

ยตฺถ นามณฺจ รูปณฺจ อเสสํ อฺปรชฺชมฺติ

ตํ เต ฆมฺมมิธฺเฑาย อจฺฉิหุํ ภวพฺนฺชนฺติ ฯ

#๑ ม. ย. ฆฏิการโ ฯ ๒ ม. ย. เก ฯ ๓ ม. ย. ปงฺกํ ฯ ๔ ม. สงฺคิโย ฯ

[๒๕๐] คมภีร์ ภาสสี วาจํ ทุพพิชานํ สุทพุพุชํ
 กสฺส ตฺวํ ชมฺมมณฺเฑนย วาจํ ภาสสี อีทิสฺนฺติ ฯ
[๒๕๑] กุมภกาโร ปุเร อาสี เวภพิงฺเก ๑ ฃฎฺฐิกโร
 มาตาเปตฺตฺติโกโร อาสี กสฺสปสฺส อุปาสโก
 วิโรโต เมถุนา ชมฺมา พุรหฺมจารี นีรามิสฺโส
 อหฺวา เต สคาเมยฺโย อหฺวา เต ปุเร สขา
 โสหเมเต ปชานามิ วิมุตฺเต สตฺต ภิภฺขโว
 รากลโศปฺริกฺขีเณ ตินฺเณ โลเก วิสตฺติกนฺติ ฯ
[๒๕๒] เอวเมตํ ตทา อาสี ยถา ภาสสี ภคฺคว
 กุมภกาโร ปุเร อาสี เวภพิงฺเก ฃฎฺฐิกโร
 มาตาเปตฺตฺติโกโร อาสี กสฺสปสฺส อุปาสโก
 วิโรโต เมถุนา ชมฺมา พุรหฺมจารี นีรามิสฺโส
 อหฺวา เม สคาเมยฺโย อหฺวา เม ปุเร สขาติ ฯ
 เอวเมตํ ปุราณํ สหายานมฺหุ สงฺกโม
 อุภินฺนํ ภาวิตตฺตํ สรฺริรณฺติมฺชารินฺนฺติ ฯ

 ปญฺจํ ชนฺตฺตฺตํ

[๒๕๓] เอวเม สุตํ เอกํ สมยํ สมพฺพฺพลา ภิภฺขู โกสเสสุ
 วิหรนฺติ หิมวณฺตปสฺเส อรณฺณกฺฤทฺทิกายํ อุทฺชตา อุณฺนพา จปลา
 มุขรา วิกิลฺณวาจา มฺภูจฺสฺสตีโน อสมฺปชานา อสมฺมาหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ๒
 ปากคินฺทฺริยา ฯ

#๑ โป. ม. เวภพิงฺเก ฯ ยู. เวหพิงฺเก ฯ ๒ วิพฺภนฺตจิตฺตาตีปี ปาโจ ฯ

[๒๕๔] อถ โข ชนฺตุ เทวปฺตุโต ตทหุโปสเถ ปณฺณเรเส ๑ เยน
เต ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ คาคาหิ อชฺฌภาสิ

สุขชีวิโน ปุเร อาลํ ภิกฺขุ โคตมสาวกา
อนิจฺฉา ปิณฺฑมเสนา อนิจฺฉา สยนาสนํ
โลเก อนิจฺจํ ญตฺวา ทุกฺขสฺส นฺตมกํสุ เต
ทฺฐโปสํ กตฺวา อตฺตานํ คามे คามณิกา วีย
ภฺตฺวา ภฺตฺวา นิปฺชชฺชติ ปฺราคารesu มฺจฺฉิตฺตา
กัสมฺส อณฺชลิ กตฺวา อิเชกฺจเจ วทามหํ
อปฺวิภูจฺจา ๒ อนาถา เต ยถา เปตา ตเถว เต ๓
เย โข ปมตฺตา วิหรนฺติ เต เม สนฺชาย ภาสิตํ
เย อปฺมตฺตา วิหรนฺติ นโม เตสํ กโรมฺहनฺติ ฯ

นฏฺจํ โรหิตสฺสสุตฺตํ

[๒๕๕] สาวตฺถิยํ วิหรติ ... เอกมนฺตํ จิตฺ โข โรหิตสฺสโต
เทวปฺตุโต ภควนฺตํ เอตทโวจ ยตฺถ นฺ โข ภนฺเต น ชายติ
น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺชชฺชติ สกฺกา นฺ โข โส ภนฺเต
คมเนน โลกสฺส อนฺโต ฌาคฺ์ วา ทฏฺจจฺจ วา ปาปฺณิตฺ์ วาติ ฯ

[๒๕๖] ยตฺถ โข อวฺุโส น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น
จวติ น อุปฺชชฺชติ นาหนฺตํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ฌาเตยฺยํ
#๑ ปนฺนเรเสติ วา ปาโโจ ฯ ๒ ยฺ. อปฺวิทฺธา ฯ ๓ สฺ. จ ฯ

ทฎเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิตฺติ ฯ อจฺฉริยํ ฆนฺเต อพฺภูตํ ฆนฺเต
ยว สฺภาสิตฺตญฺจิทํ ฆนฺเต ฆควตว ยตฺถ โข อวฺวโส น ชยติ
น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ นานฺหุตํ คมเนน
โลกสฺส อนฺตํ ฅาเตยฺยํ ทฎเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิตฺติ ฯ

[๒๕๙] ภูตฺปุพฺพวาทํ ฆนฺเต โรหิตฺตฺสฺโส นาม อิติ อโหสี
โกชฺชปฺตฺโต อิทฺธิมา เวหาสฺงคโม ฯ ตสฺส มยฺหํ ฆนฺเต เอวฺรูโป
ชโว อโหสี เสยฺยถาปี นาม ทพฺพทฺธมฺโม ฅนฺคฺคโห สิกฺขิตฺโต
กตฺตโต กตฺตโยคฺโค กตฺตปาสโน ลหุเกน อสเนน อุปฺปกสิเรเนว
ติริยํ ตาลจฺฉายํ อติปาเตยฺยํ ฯ ตสฺส มยฺหํ ฆนฺเต เอวฺรูโป ปทฺวีติหาโร
อโหสี เสยฺยถาปี ๑ ปฺรตฺตติมา สมฺมทฺทา ปจฺฉิมฺโม สมฺมทฺโท ฯ
ตสฺส มยฺหํ ฆนฺเต เอวฺรูปี อิจฺฉาคตฺตํ อุปฺปชฺชติ อหํ คมเนน
โลกสฺส อนฺตํ ปาปฺมุณิสฺสามิตฺติ ฯ โส ขวาทํ ฆนฺเต เอวฺรูเปน
ชเวน สมฺมณฺนาคโต เอวฺรูเปน จ ปทฺวีติหาเรณ อณฺณเตรฺว อสิตฺตชยิต ๒
อณฺณตฺร อจฺฉารปฺสฺสาวกมฺมา อณฺณตฺร นิตฺตทากิลมถปฺปฏิวิโนทนา
วสฺสสตาโยโก วสฺสสตชีวี วสฺสสตํ คนฺตฺวา
อุปฺปตฺตวาว ๓ โลกสฺส อนฺตํ อนฺตรว กาลกโต ฯ อจฺฉริยํ ฆนฺเต
อพฺภูตํ ฆนฺเต ยว สฺภาสิตฺตญฺจิทํ ฆนฺเต ฆควตว ยตฺถ โข อวฺวโส
น ชยติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ นานฺหุตํ
คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ฅาเตยฺยํ ทฎเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิตฺติ ฯ
#๑ โป. ม. เสยฺยถาปี นาม ฯ ๒ โป. ม. ยฺ. อสิตฺตปิตฺตชยิตฺตชยิตฺตา ฯ ๓ ยฺ. จ ฯ

[๒๕๔] ยตุถ ๑ โข อาวุโส น ชายติ น ชียติ น มียติ น
จวติ น อุปฺชชติ นานนฺตํ คมนน โลกสุส อนฺตํ ฌาเตยฺย
ทญฺเจยฺย ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ น จ ปนาหํ ๒ อาวุโส อปฺปตฺวา
โลกสุส อนฺตํ ทุกฺขสุส อนฺตฺกิริยํ วทามิ อปีจําหํ ๓ อาวุโส
อิมสฺมีเยว พุยามมตฺเต กเพวเร สสณฺณมฺหิ สมนนเก โลกณฺจ
ปณฺณเปมิ ๔ โลกสมฺมุทฺยณฺจ โลกนโรชณฺจ โลกนโรชคามินิณฺจ
ปฏฺธิปทฺนฺติ ฯ

คมนน น ปตฺตพฺโพ โลกสุสฺนฺโต กุทาจํ
น จ อปฺปตฺวา โลกนฺตํ ทุกฺขา อตฺถิ ปโมจํ
ตสฺมา หเว โลกวิทฺฐ สฺเมโธ
โลกนฺตฺถุ วุสิตฺพฺรหฺมจฺริโย
โลกสุส อนฺตํ สมิตาวิ คตฺวา
นาสีสฺติ โลกมิมํ ปณฺจชาติ ฯ
สตุตฺมํ นนฺทสุตฺตํ

[๒๕๕] เอกมฺนฺตํ จิโต โข นนฺโท เทวปฺตฺโต ภาวโต สฺนฺติเก
อิมํ คานํ อภาสิ

อจฺเจนฺติ กาลา ตฺรยฺยนฺติ รตฺติโย
วโยคฺณา อนฺุพฺพุทฺ พฺหฺนฺติ

#๑ ไป. ม. ย. ยตุถ โข ... ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ น ทิสฺสฺติ ฯ ๒ ม. ย. น โข
#ปนาหํ ฯ ๓ ม. ย. อปี ขวําหํ ฯ ๔ ปณฺณเปมิตฺติ วา ปาโร ฯ

เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน

ปฺลฺยณานิ กยิราถ สุขาวหานีติ ฯ

[๓๐๐] อจฺเจนฺติ กาลา ตฺรยฺนฺติ รตฺติโย

วโยคฺฌา อณฺุปฺพุทฺ ฆหนฺติ

เอตํ ภยํ มรณํ เปกฺขมาโน

โลกามิสํ ปชฺเห สนฺติเปกฺโขติ ฯ

อภฺจํ นนฺทิวีสาลสฺสุตฺตํ

[๓๐๑] เอกมฺนฺตํ จิโต โข นนฺทิวีสาลโต เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ

คากาย อชฺฌภาสี

จตฺตกุกํ นวทวารํ ปฺลฺยณํ โลเกน สยฺตํ

ปงฺกชาตํ มหาวีรํ กถํ ยาคฺรา ภวิสฺสตีติ ฯ

[๓๐๒] เสดฺวา นทฺธี วรตฺตยจฺ อิจฺฌาโลภยจฺ ปาปกํ

สมฺมลํ ตณฺหํ อพฺพยุหํ เอวํ ยาคฺรา ภวิสฺสตีติ ฯ

นวมํ สฺสิมฺสฺสุตฺตํ

[๓๐๓] สวาคฺคินิทานํ ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท เยน

ภควา เตนฺปฺสงฺกมิ อฺปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา

เอกมฺนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺนํ โข อายสฺมฺนฺตํ อานนฺทํ ภควา

เอตทโวจฺ ตฺยหํปี โน อานนฺท สารีปฺตฺโต รุจฺจตีติ ฯ กสฺส หิ

นาม ภนฺเต อพาลสฺส อทฺถุจฺส อมฺพุหสฺส อวิปฺลตฺตจิตฺตสฺส

อายสฺมา สารีปฺตฺโต น รุจฺเจยฺย ปณฺทิตฺโต ภนฺเต อายสฺมา

สาริปุตโต มหาปณฺโณ ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต ปุณฺณปณฺโณ
ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต หาสปณฺโณ ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต
ชวณปณฺโณ ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต ติกุขปณฺโณ ฆนฺเต อายสฺมา
สาริปุตโต นิพฺเพธิกปณฺโณ ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต อปฺปิจฺโณ
ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต สนฺตฺตฺตฺโง ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต
ปวิวิตฺโต ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต อสฺสฏฺโง ฆนฺเต อายสฺมา
สาริปุตโต อารทฺทวิริโย ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต วตฺตา
ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต วจนกฺขโม ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโตถ
โฆทโก ฆนฺเต อายสฺมา สาริปุตโต ปาปครฺหิ ฆนฺเต อายสฺมา
สาริปุตโต กสฺส หิ นาม ฆนฺเต อพาลสฺส อทฺฏฺจสฺส อมฺพฺหสฺส
อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส อายสฺมา สาริปุตโต น รุจฺเจยฺยาติ ฯ

[๓๐๔] เอวมตฺติ อานนฺท เอวมตฺติ อานนฺท กสฺส หิ นาม
อานนฺท อพาลสฺส อทฺฏฺจสฺส อมฺพฺหสฺส อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส
สาริปุตโต น รุจฺเจยฺย ปณฺฑิโต อานนฺท สาริปุตโต มหาปณฺโณ
อานนฺท สาริปุตโต ปุณฺณปณฺโณ อานนฺท สาริปุตโต หาสปณฺโณ
อานนฺท สาริปุตโต ชวณปณฺโณ อานนฺท สาริปุตโต ติกุขปณฺโณ
อานนฺท สาริปุตโต นิพฺเพธิกปณฺโณ อานนฺท สาริปุตโต อปฺปิจฺโณ
อานนฺท สาริปุตโต สนฺตฺตฺตฺโง อานนฺท สาริปุตโต ปวิวิตฺโต อานนฺท
สาริปุตโต อสฺสฏฺโง อานนฺท สาริปุตโต อารทฺทวิริโย อานนฺท
สาริปุตโต วตฺตา อานนฺท สาริปุตโต วจนกฺขโม อานนฺท

สาริปุตฺโต โจทโก อานนฺท สาริปุตฺโต ปาปครหิ อานนฺท
สาริปุตฺโต กสฺส หิ นาม อานนฺท อพาลสฺส อทฺฏจสฺส อมฺพหสฺส
อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส สาริปุตฺโต น รุจฺเจยยาติ ฯ

[๓๐๕] อถ โข สุสิโม เทวปุตฺโต อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส
วณฺเณ ภณฺณมานเณ มหติยา เทวปุตฺตปริสาย ปริวุโต เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อฏฺฐาสิ ฯ เอกมนฺตํ จิโต โข สุสิโม เทวปุตฺโต ภควนฺตํ
เอตทโวจ เอวเมตํ ภควา เอวเมตํ สุกต กสฺส หิ นาม
ภนฺเต อพาลสฺส อทฺฏจสฺส อมฺพหสฺส อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส อายสฺมา
สาริปุตฺโต น รุจฺเจยย ปณฺชิตโต ภนฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต
ฯเปฯ ปาปครหิ ภนฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต กสฺส หิ นาม
ภนฺเต อพาลสฺส อทฺฏจสฺส อมฺพหสฺส อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส อายสฺมา
สาริปุตฺโต น รุจฺเจยย อหฺมปี หิ ภนฺเต ยถจ ๑ เทวปุตฺตปริสํ
อุปสงฺกมิ เอตเทว พหุลํ สทฺทํ สุณฺนามิ ปณฺชิตโต อายสฺมา
สาริปุตฺโต มหาปญฺโล อายสฺมา ปุณฺปญฺโล อายสฺมา หาสปญฺโล
อายสฺมา ชวนปญฺโล อายสฺมา ติกฺขปญฺโล อายสฺมา นิพฺเพชฺชปญฺโล
อายสฺมา อปฺปิจฺโณ อายสฺมา สนฺตญฺโง อายสฺมา ปวิวิตฺโต
อายสฺมา อัสสญฺโง อายสฺมา อารทฺธวิริโย อายสฺมา วตฺตา
อายสฺมา วจนกฺขโม อายสฺมา โจทโก อายสฺมา ปาปครหิ อายสฺมา
#๑ ส. ม. ย. ยถญฺเทว ฯ

สาริปุตฺโต ๑ กสฺส หิ นาม ภนฺเต อพาลสฺส อทฺฐจฺส อมฺพหสฺส
อวิปลตฺตถจิตฺตสฺส อายสฺมา สาริปุตฺโต น รุจฺเจยฺยติ ฯ

[๓๐๖] อถ โข สุตฺติมสฺส เทวปุตฺตสฺส เทวปุตฺตปริสา อายสฺมโต
สาริปุตฺตสฺส วณฺเณ ภณฺณมาเน อตฺตมฺนา ปมฺหิตา ปิตฺโตสมนสฺสชาตา
อุจฺจาวจา วณฺณนิภา อุปทํเสติ ฯ

[๓๐๗] เสยฺยถาปี นาม มณฺเฬพฺริโย สุโก โชติมา ๒ อฏฺฐังโส
สุปริกมฺมกโต ปณฺฑกฺมพฺเล นิกฺขิตฺโต ภาสเต จ ตปเต จ วิโรจติ
จ เอวเมวํ สุตฺติมสฺส เทวปุตฺตสฺส เทวปุตฺตปริสา อายสฺมโต
สาริปุตฺตสฺส วณฺเณ ภณฺณมาเน อตฺตมฺนา ปมฺหิตา ปิตฺโตสมนสฺสชาตา
อุจฺจาวจา วณฺณนิภา อุปทํเสติ ฯ

[๓๐๘] เสยฺยถาปี นาม เนกขั ๓ ชมฺโพทนํ ทกฺเขน กมฺมารปุตฺตํ
อุกฺกามฺเขสุ กุสฺสํ สมฺปหฺนฺจํ ๔ ปณฺฑกฺมพฺเล นิกฺขิตฺตํ ภาสเต จ
ตปเต จ วิโรจติ จ เอวเมวํ สุตฺติมสฺส เทวปุตฺตสฺส เทวปุตฺตปริสา
ฯเปฯ อุปทํเสติ ฯ

[๓๐๙] เสยฺยถาปี นาม สรทสมเย วิทุเช วิคตวลาหเก เทเว ๕
โอสธิตารกา ภาสเต จ ตปเต จ วิโรจติ จ เอวเมวํ สุตฺติมสฺส
#๑ ม. ย. อิตฺติสทฺโท. ทิสฺสติ ฯ ๒ โป. ม. ย. ชาติมา ฯ ๓ โป. ม. นิกฺขํ ฯ
#๔ สී. ย. ทกฺขกมฺมารปุตฺเตน สุกุสฺสสมฺปหฺนฺจํ ฯ ม. ทกฺขกมฺมารปุตฺตอุกฺกามฺเขสุ
#กุสฺสสมฺปหฺนฺจํ ฯ ๕ สී. เสยฺยถาปี รตฺติยา ปจฺจฺจสฺสมยํ ฯ ย.
#เสยฺยถาปี นาม รตฺติยา ปจฺจฺจสฺสมยํ ฯ

เทวปุตฺตสฺส เทวปุตฺตปริสา อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส วนฺณ
ภณฺณมานเ อตุตฺตมนา ปมฺพิตา ปิตฺโตสมนสฺสชาตา อุจฺจาวจา
วณฺณนิภา อุปทิสฺสตี ฯ

[๓๑๐] เสยฺยถาปี นาม สรทสมเย วิทุเช วิคตฺวลาหเก เทเว
อาทิจฺโจ นภํ อพฺภุสฺสกุมาโน ๑ สพฺพํ อากาสคฺคํ ตมคฺคํ ๒ อภิวิจฺจ
ภาสเต จ ตปเต จ วิโรจติ จ เอวเมวํ สฺสิมสฺส เทวปุตฺตสฺส
เทวปุตฺตปริสา อายสฺมโต สาริปุตฺตสฺส วนฺณ ภณฺณมานเ อตุตฺตมนา
ปมฺพิตา ปิตฺโตสมนสฺสชาตา อุจฺจาวจา วณฺณนิภา อุปทิสฺสตี ฯ

[๓๑๑] อถ โข สฺสึโม เทวปุตฺโต อายสฺมฺนตฺติ สาริปุตฺตํ อารพฺภ
ภควโต สนฺตึเก อิมํ คาทํ อภาสิ

ปณฺฑิตฺติ สมณฺณาโต สาริปุตฺโต อโกธโน
อปฺปิจฺโน โสโรโต ทนฺโต สตฺถฺวณฺณภโต อีสฺสตี ฯ

[๓๑๒] อถ โข ภควา อายสฺมฺนตฺติ สาริปุตฺตํ อารพฺภ สฺสึมํ
เทวปุตฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ ๓

ปณฺฑิตฺติ สมณฺณาโต สาริปุตฺโต อโกธโน
อปฺปิจฺโน โสโรโต ทนฺโต กาลํ กงฺขติ ภาวิทฺโต ๔ สฺสฺทนฺโตติ ฯ
ทสมํ นานาติตฺถิยสฺสฺสฺสฺส

[๓๑๓] เอวฺมเม สฺสฺสํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ
เวพฺพฺวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ อถ โข สมพฺพฺพฺลา นานาติตฺถิยสฺวากา
#๑ ม. อพฺภุสฺสกุมาโน ฯ ๒ สฺสึ. ย. ตมํ ฯ ๓ โป. อภาสิ ฯ ม. ย. ปจฺจภาสิ ฯ
#๔ ม. ภาวิทฺติ น ทิสฺสตี ฯ ย. ภตฺติโก ฯ อ. ภตฺติโก ฯ

เทวปฺตุตา อสโม จ สหสิ จ นิโก ๑ จ อาโกฏโก จ เวณฺมฺพริ ๒ จ
มาณวคามิโย จ อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺณา เกวลกปฺปี
เวพฺพนํ โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐํสุ ฯ

[๓๑๔] เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โข อสโม เทวปฺตุโต ปฺรณํ กสฺสปี
อารพฺภ ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ

อิธ ฉินฺทิตฺตมาริตะ หตฺชานึสุ กสฺสโป
น ปาปํ สมนฺุปฺสฺสตี ปฺลฺลณฺํ วา ปน อตฺตโน
ส เว ๓ วิสฺสาสมายิกฺขิ สตฺถา อรหตี มานนฺนฺติ ๔ ฯ

[๓๑๕] อถ โข สหสิ เทวปฺตุโต มกฺขสิ โคสาถํ อารพฺภ
ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ

ตโปชฺคฺจฺจนาย สฺถํวตฺตโต
วามํ ปหาย กลหํ ชเนน
สโม สวชฺชา วิรโต สจฺจวาที
นหิ นฺนฺ ตาที ปกโรตี ๕ ปาปนฺติ ฯ

[๓๑๖] อถ โข นิโก เทวปฺตุโต นิคนฺถํ นาฏฺปฺตุตํ อารพฺภ
ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ

#๑ สී. ยฺ. นีโก ฯ ๒ ม. เวตพฺภริ ฯ ๓ ม. สเจติปี ปาโฐ ฯ ๔ สී. อรชาติ
#มานินฺนฺติ ฯ ๕ ม. ยฺ. นหิ นฺนฺ ตาทีสิ กโรตี ฯ

เชตุจฺฉิ นิปโก ภิกฺขุ จาตุยามสุสํวโต

ทิกฺขุสฺส สุตตฺถจ อจิกฺขํ นหิ นฺน กิพฺพิสฺสี สียาติ ฯ

[๓๑๗] อถ โข อาโกฏฺโถ เทวปฺตฺโต นานาติตฺถิเย อารพฺภ
ภควโต สนนฺติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

ปฺกฺชโก กาคิยาโน นิคฺชนฺโถ

เย จาปีเม มกฺขลิจฺจฺรณาเส

คณฺสฺส สตฺถาโร สมณฺณปตฺตา

นหิ นฺน เต สปฺปริเสหิ ทูเรติ ฯ

[๓๑๘] อถ โข เวณฺณมฺพรี เทวปฺตฺโต อาโกฏฺกํ เทวปฺตฺตํ
คากาย อชฺฌภาสิ

สหาจฺเจเตน ๑ ฉโว ๒ สิกาลो

น โกฏฺจฺจโก ๓ สีสฺสโม กทาจิ

นคฺโค มุสวาเวทิจฺจ คณฺสฺส สตฺถา

สงฺกสฺสราจาโร น สตํ สริกฺโขติ ฯ

[๓๑๙] อถ โข มาโร ปาปีมา เวณฺณมฺพรี เทวปฺตฺตํ อนฺวาวิสิตฺวา
ภควโต สนนฺติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

ตโปชฺชิจฺจฺฉาย อายุตฺตา ปาลยํ ปวีเวกียํ

รฺูเป จ เย นวิฏฺฐาเส เทวโลกาภินฺนทฺธิโน

เต เจ ๔ สมฺมานุสาสนฺติ ปฺรโลกาย มาติยาติ ฯ

#๑ สී. ยฺ. สการเวนาปี ฯ ม. สหาจฺเจเตน ฯ ๒ สී. ชโว ฯ ๓ สී. โกตฺถโก ฯ

#ยฺ. กุตฺถโก ฯ อ. กุฏฺจโก ฯ ๔ ม. ยฺ. เว. ฯ

[๓๒๐] อถ โข ภควา มาโร อัย ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมนฺตํ คาทาย ปจฺจภาสิ

เยเกจิ รุปา อิท วา หุริ วา
เย จนฺตลิกฺขสฺมิ ปภาสวณฺณา
สพฺเพว เต เต นมฺจิปฺปสฺตถา
อามิสํว มจฺจณํ วัชย ชิตฺตาทิ ฯ

[๓๒๑] อถ โข มาณวคามิโย เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ อารพฺภ
ภควโต สนฺตึเก อีมา คาทาโย อภาสิ

วิปฺโล ราชคฺคิยานํ คิริ เสฏฺโง ปวฺจจติ
เสโต หิมวตํ เสฏฺโง อาทิจฺโจ อมฺคามินํ
สมฺพุทฺโททฺธินํ เสฏฺโง นกฺขตฺตานณฺจ ๑ จนฺทึมา
สเทวกสฺส โลกสฺส พุทฺโธ อคฺโค ปวฺจจตีติ ฯ

นानาติตฺถิยวคฺโค ตติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สิโว เขโม จ เสรี จ ฌฎฺฐิ ชนฺตฺจ โรหิตो
นनुโท นนฺทิวิสาลอ จ สฺสึโม นานาติตฺถิเยน เต ทสฺสตีติ ฯ
เทวปฺตฺตสฺสฺยตฺตํ นิฎฺฐิตํ ฯ

โกสลสฺยุตฺตํ

ปรจมวลคฺโค ปจโม

ปรจมี ทหฺรสุตฺตํ

[๓๒๒] เอวมฺเม สฺตุํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
เชตวนเณ อนาถปิณฺฑทิกสฺส อารามे ๑ อถ โข ราชฯ ปเสนทิโกสลโล
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมि อฺอุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิ
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมนฺตุํ นิสีทิ ๑

[๓๒๓] เอกมนฺตุํ นิสินฺโน โข ราชฯ ปเสนทิโกสลโล ภควนฺตุํ
เอตทโวจ ภวปี โน โคตโม อนฺตุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุทฺโชนฺติ
ปฏฺิจานาตีติ ๑ ๑ ยํ หิ ตํ มหาราชฯ สมฺมา วทมาโน วเทยฺย
อนฺตุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุทฺโชนฺติ มมนฺตุํ ๒ สมฺมา วทมาโน
วเทยฺย อหํ หิ มหาราชฯ อนฺตุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุทฺโชนฺติ ๑

[๓๒๔] เยปี เต โภ โคตม สมณพฺรหฺมณา สงฺฆิโน กณฺนิโน
คณฺจาริยา ฌาตา ยสฺสสฺสิโน ติตฺถถกรฯ สาธุสมฺมตา พหุชนสฺส
เสยฺยถิทํ ปุรโณ กสฺสโป มกฺขลิ โคสาลो นิกฺกนฺโถ นาฏปฺตุโต
สยฺชโย เวลฺกฺจปฺตุโต ปกฺุโร ๓ กจฺจายโน อชิโต เกสกมฺพลโ ๔ เตปี
#๑ สี. อิติ ปฏฺิจานาตีติ ปาจทฺวยํ น ปญฺญาติ ๑ ๒ ม. มเมว ตํ ๑
#๓ สี. ย. กกฺุโร ๑ ๔ สี. เกสกมฺพลี ๑

มยา อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุทฺโธติ ปฏิชานาถาติ ปุณฺณจาล
สมานา น อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิํ อภิสมฺพุทฺโธติ ปฏิชานนฺติ
ก็ ปน ภวํ โคตโม ทหโร เจว ชาตียา นโว จ ปพฺพชฺชายาติ ฯ

[๓๒๕] จตุตฺตารโ โขเม มหาราช ทหฺราติ น อุณฺณตพฺพา
ทหฺราติ น ปริโถตพฺพา กตเม จตุตฺตารโ ขตฺติโย โข มหาราช
ทหฺโรติ น อุณฺณตพฺโพ ทหฺโรติ น ปริโถตพฺโพ อูโรโก โข
มหาราช ทหฺโรติ น อุณฺณตพฺโพ ทหฺโรติ น ปริโถตพฺโพ อุกฺคิ
โย มหาราช ทหฺโรติ น อุณฺณตพฺโพ ทหฺโรติ น ปริโถตพฺโพ
ภิกฺขุ โข มหาราช ทหฺโรติ น อุณฺณตพฺโพ ทหฺโรติ น
ปริโถตพฺโพ อิเม โข มหาราช จตุตฺตารโ ทหฺราติ น อุณฺณตพฺพา
ทหฺราติ น ปริโถตพฺพาติ ฯ

[๓๒๖] อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุกโต อถาปริ
เอตทโวจ สตฺถา

ขตฺติยํ ชาตีสมฺปนฺนํ อภิชาดํ ยสฺสสินํ
ทหฺโรติ นาวชานนฺย น นํ ปริภเว นโร
จानมฺหิ โส มนุสฺสสินฺโท รชฺชํ ลทฺธาน ขตฺติโย
โส กุทฺโธ ราชทณฺเฑน ตสฺมี ปกฺกมเต ภูถํ
ตสฺมา ตํ ปรีวชเชยฺย รกฺขํ ชีวิตมตฺตโน
คามे วา ยถิ วารณฺเณ ยตฺถ ปสฺเส ภูชฺชกมํ
ทหฺโรติ นาวชานนฺย น นํ ปริภเว นโร

อุจฺจาวเจหิ วนฺณเหหิ อูโรโค จรติ เตชสี
โส อาสชฺช ฑฺโส พาลํ นริ นารินฺจ เอกทา
ตสฺมา ตํ ปรีวชฺเชยฺย รกฺขํ ชีวิตมตฺตโน
ปฺหุตภกฺขํ ชาลนํ ปาวกํ กณฺหวตฺตนี
ทหโรติ นาวชาเนยฺย น นํ ปรีภเว นโร
ลทฺธา หิ โส อุปาทานํ มหา หุตฺวาน ปาวโก
โส อาสชฺช ฑฺโส พาลํ นริ นารินฺจ เอกทา
ตสฺมา ตํ ปรีวชฺเชยฺย รกฺขํ ชีวิตมตฺตโน
วนํ ยทกฺคิ ทหติ ปาวโก กณฺหวตฺตนี
ชายนฺติ ตตฺถ ปาโรหา อโหฺรตฺตานมจฺเจ
ยณฺจ โข สีสสมฺปนฺโน ภิกฺขุ ทหติ เตชสา
น ตสฺส ปฺคตฺตา ปสโว ทายาทา วินฺทเร ฐนํ
อนปฺจจา อทายาทา ตาลวตฺถุ ภวนฺติ เต
ตสฺมา หิ ปณฺจหิโต โปโส สมฺปสฺสํ ภยมตฺตโน ๑
ภฺชจฺคมํ ปาวกณฺจ ขตฺตियณฺจ ยสฺสสินํ
ภิกฺขุณฺจ สีสสมฺปนฺนํ สมฺมเทว สมมาจเรติ ฯ

[๓๒๙] เอวํ วุตฺเต ราชา ปเสนทิกอสโล ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต เสยฺยถาปี ภนฺเต นิกฺกฺชฺชิตํ
วา อุภฺกฺชฺเชยฺย ปฏฺิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย มุพฺพหฺสฺส วา มคฺคํ
#๑ อตฺถมตฺตโนติปี ปาเจน ภวิตพฺพํ ฯ

อาจิกเขยฺย อนฺธการเว วา เตลปฺชโชติ ธารเยยฺย จกฺขมฺนโต รุปานิ
ทกฺขณฺตีติ เอวเมว ภควตา อนेกปริยาเยน ฌมฺโม ปกาสิโต
เอสาหํ ภนฺเต ภควนฺตํ สรณํ คจฺฉามิ ฌมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ
อุปาสกํ มํ [๑]- ภควา ธารेतฺถ อชฺชตฺถเค ปาณฺเปตํ สรณฺจกตฺนฺติ ฯ

ทฺติยํ ปฺริสฺสฺสฺสํ

[๓๒๘] สวาทฺถิยํ อารามे ... อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโ
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
เอกมฺนตํ นิสํสีติ ฯ เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิโกสลโ
ภควนฺตํ เอตทวโจ กตฺติ นฺ โข ภนฺเต ปฺริสฺสฺส ฌมฺมา อชฺฉตฺตํ
อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชนฺติ อหิตาย ทกฺขาย อผาสฺสูหารายาติ ฯ

[๓๒๙] ตโย โข มหาราช ปฺริสฺสฺส ฌมฺมา อชฺฉตฺตํ อุปฺปชฺชมานา
อุปฺปชฺชนฺติ อหิตาย ทกฺขาย อผาสฺสูหาราย กตฺเม ตโย
โลโก โข มหาราช ปฺริสฺสฺส ฌมฺโม อชฺฉตฺตํ อุปฺปชฺชมาโน
อุปฺปชฺชติ อหิตาย ทกฺขาย อผาสฺสูหาราย โทโส โข มหาราช
ปฺริสฺสฺส ฌมฺโม อชฺฉตฺตํ อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ อหิตาย ทกฺขาย
อผาสฺสูหาราย โมโห โข มหาราช ปฺริสฺสฺส ฌมฺโม อชฺฉตฺตํ
อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ อหิตาย ทกฺขาย อผาสฺสูหาราย อิเม โข
มหาราช ตโย ปฺริสฺสฺส ฌมฺมา อชฺฉตฺตํ อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชนฺติ
อหิตาย ทกฺขาย อผาสฺสูหารายาติ ฯ

[๓๓๐] อิทมวโจ ฯเปฯ

#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ภนฺเตติ อตฺถิ ฯ

โลโก โทโส จ โมโห จ ปุริสํ ปาปเจตสํ

หีสนฺติ อตฺตสมฺภูตา ตจสาร์ว สปฺผลนฺติ ๑ ฯ

ตติยํ ราชสุตฺตํ

[๓๓๑] สาวตฺถิยํ ... เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิกโกสโล
ภควนฺตํ เอตทโวจ อตฺถิ นฺ โข ภนฺเต ชาตสฺส อลฺลตฺร
ชรามรณาติ ฯ

[๓๓๒] นตฺถิ โข มหาราช ชาตสฺส อลฺลตฺร ชรามรณา เยปี
เต มหาราช ขตฺติยมหาสาลา อฑฺฒา มหทฺธนา มหาโกคา
ปฺหุตฺตชาตฺรปรชฺตา ปฺหุตฺตวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
นตฺถิ อลฺลตฺร ชรามรณา เยปี เต มหาราช พุราหฺมณฺมหาสาลา
ฯเปฯ กหปฺติมมหาสาลา อฑฺฒา มหทฺธนา มหาโกคา ปฺหุตฺตชาตฺรปรชฺตา
ปฺหุตฺตวิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ชรามรณา เยปี เต มหาราช ภิกฺขุ อรหนฺโต ชีณาสวา วุสิตวฺนฺโต
กตฺตกรณฺิยา โอิหิตถารา อนุปฺปตฺตฺตสทฺตฺตฺตา ปฺริกฺขิณภวสฺสโยชฺนา
สมฺมทลฺลนา วิมุตฺตนา เตสมฺปายํ กาโย เกทนฺธมฺโม นิกฺเขปนฺธมฺโมติ ฯ

[๓๓๓] อิทมโวจ ฯเปฯ

ชีรณฺติ เว ราชรธา สฺวจิตฺตา

อโถ สรฺริรมฺปิ ชรํ อูเปติ

สทฺลจ ฐมฺโม น ชรํ อูเปติ

สนฺโต หเว สพฺภิ ปเวทยนฺตีติ ฯ

#๑ ม. ย. สมฺผลนฺติ ฯ

จตุตถัม ปิยสุตตัม

[๑๓๔] สาวตถิยัม ... เอกมณฺถํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิโกสโล
 ภควนฺถํ เอตทโวจ อิท มยฺหิ ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส
 เอวํ เจตโส ปรีวิตถโก อุตฺปาที เกสํ นุ โข ปิโย อตฺตา
 เกสํ อปฺปิโย อตฺตาคี ตสฺส มยฺหิ ภนฺเต เอตทโหสิ เย จ
 โข เกจิ กาเยน ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ วาจาเย ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ มนสา
 ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ เตสํ อปฺปิโย อตฺตา กิณฺจาปี เต เอวํ วเทยฺยํ
 ปิโย โน อตฺตาคี อถ โข เตสํ อปฺปิโย อตฺตา ตํ กิสฺส เหตุ
 ยํ หิ อปฺปิโย อปฺปิยสฺส กเรยฺย ตํ เต อตฺตนาเว อตฺตโน กโรนฺติ
 ตสฺมา เตสํ อปฺปิโย อตฺตา เย จ โข เกจิ กาเยน สฺวจริตฺติ
 จรณฺติ วาจาเย สฺวจริตฺติ จรณฺติ มนสา สฺวจริตฺติ จรณฺติ เตสํ ปิโย
 อตฺตา กิณฺจาปี เต เอวํ วเทยฺยํ อปฺปิโย โน อตฺตาคี อถ
 โข เตสํ ปิโย อตฺตา ตํ กิสฺส เหตุ ยํ หิ ปิโย ปิยสฺส กเรยฺย
 ตํ เต อตฺตนาเว อตฺตโน กโรนฺติ ตสฺมา เตสํ ปิโย อตฺตาคี ฯ

[๑๓๕] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช เย หิ เกจิ
 มหาราช กาเยน ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ วาจาเย ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ มนสา
 ทฺวจจริตฺติ จรณฺติ [๑]- เตสํ อปฺปิโย อตฺตา กิณฺจาปี เต เอวํ วเทยฺยํ
 ปิโย โน อตฺตาคี อถ โข เตสํ อปฺปิโย อตฺตา ตํ กิสฺส
 เหตุ ยํ หิ มหาราช อปฺปิโย อปฺปิยสฺส กเรยฺย ตํ เต อตฺตนาเว
 อตฺตโน กโรนฺติ ตสฺมา เตสํ อปฺปิโย อตฺตาคี เย จ โข เกจิ
 #๑ ม. ย. เอตถนฺตเร ตสฺมาตี ทิสฺสตี ฯ

มหาราช กาเยน สุจริตฺ จรฺนติ วาจาเย สุจริตฺ จรฺนติ มนสา
สุจริตฺ จรฺนติ เตสํ ปิโย อตุตา กิญจาปี เต เอวํ วเพยฺย
อปฺปิโย โน อตุตาคิ อถ โข เตสํ ปิโย อตุตา ตํ กิสฺส เหตุ
ยํ หิ มหาราช ปิโย ปิยสฺส กเรยฺย ตํ เต อตุตนาเว อตุตโน
กโรนฺติ ตสฺมา เตสํ ปิโย อตุตาคิ ฯ

[๓๓๖] อิทมโวจ ๗เป๗

อตุตนาถเจ ปิยํ ชลฺลภา น นํ ปาเปเน สํยฺเช
น หิ ตํ สุลภํ โหติ สฺขํ ทุกฺกฏการินา
อนุตเกนาธิปนฺนสฺส ชหโต ๑ มานุสํ ภวํ
กํ หิ ๒ ตสฺส สกํ โหติ กิญจ อาทาย กจฺจติ
กิญจสฺส อนุกํ โหติ ฉายาว อนุปายินี
อุโก ปุณฺณณฺจ ปาปณฺจ ยํ มจฺโจ กุรฺเต อิท
ตํ หิ ตสฺส สกํ โหติ ตณฺจ ๓ อาทาย กจฺจติ
ตณฺจสฺส ๔ อนุกํ โหติ ฉายาว อนุปายินี
ตสฺมา กเรยฺย กลฺยาณํ นิจยํ สมฺปราชิกํ
ปุณฺณานิ ปรโลกสฺมี ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนุติ ฯ

ปญฺจมํ อตุตฺรกฺขิตฺสฺสฺสํ

[๓๓๗] เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิกอสฺโส ภควนฺตํ
เอตทโวจ อิท มยฺหํ ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลสินฺสฺส เอวํ เจตฺโส
#๑ ส. ชหเต ๗ ๒ ส. กิญจ ๗ ๓ ม. ตํ ๗ ๔ ม. ตํวสฺส ตํ ๗

ปริวิตกโก อุทปาที เกสึ นุ โข รกฺขิโต อตฺตา เกสึ นุ โข ๑
อรกฺขิโต อตฺตาติ ตสฺส มยฺหิ ฆนฺเต เอตทโหสิ เย จ โข
เกจิ กาเยน ทฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ วาจาเย ทฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ มนฺสา
ทฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ เตสึ อรกฺขิโต อตฺตา กิณฺจาปี เต หตฺถิกาโย
วา รกฺขเยยฺย อสฺสกาโย วา รกฺขเยยฺย รตฺถิกาโย วา รกฺขเยยฺย
ปตฺตिकाโย วา รกฺขเยยฺย อถ โข เตสึ อรกฺขิโต อตฺตา ตํ
กิสฺส เหตุ พาทิรา เหาสา รกฺขา เนสา รกฺขา อชฺชตฺตिका ตสฺมา
เตสึ อรกฺขิโต อตฺตาติ เย จ โข เกจิ กาเยน สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ
วาจาเย สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ มนฺสา สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ เตสึ รกฺขิโต อตฺตา
กิณฺจาปี เต เนว หตฺถิกาโย รกฺขเยยฺย น อสฺสกาโย รกฺขเยยฺย
น รตฺถิกาโย รกฺขเยยฺย น ปตฺตिकाโย รกฺขเยยฺย อถ โข เตสึ
รกฺขิโต อตฺตา ตํ กิสฺส เหตุ อชฺชตฺตिका เหาสา รกฺขา เนสา
รกฺขา พาทิรา ตสฺมา เตสึ รกฺขิโต อตฺตาติ ฯ

[๑๓๘] เอวเมตฺติ มหาราช เอวเมตฺติ มหาราช เย หิ เกจิ
มหาราช กาเยน ทฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ ฯเปฯ เตสึ อรกฺขิโต อตฺตาติ
ตํ กิสฺส เหตุ พาทิรา เหาสา มหาราช รกฺขา เนสา รกฺขา
อชฺชตฺตिका ตสฺมา เตสึ อรกฺขิโต อตฺตาติ เย หิ เกจิ มหาราช
กาเยน สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ วาจาเย สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ มนฺสา สฺวจฺจริตฺติ จรฺนฺติ
เตสึ รกฺขิโต อตฺตา กิณฺจาปี เต เนว หตฺถิกาโย รกฺขเยยฺย น
#๑ ส. ย. อัย สทฺโท น ทิสฺสติ ฯ

อสุสกาโย รุกเขยฺย น รุกกาโย รุกเขยฺย น ปตฺติกาโย รุกเขยฺย
อด โข เตสํ รุกฺขิโต อตฺตา ตํ กิสฺส เหตุ อชฺฌตฺติกา เหา
มหาราช รุกฺขา เนสา รุกฺขา พาหิรา ตสฺมา เตสํ รุกฺขิโต อตฺตาติ ฯ

[๓๓๕] อิทมโวจ ฯเปฯ

กาเยน สํวโร สาธุ สาธุ วาจาเย สํวโร
มนสา สํวโร สาธุ สาธุ สพฺพตฺถ สํวโร
สพฺพตฺถ สํวโร ตชฺชี รุกฺขิโตติ ปวฺจจตีติ ฯ

ฉฏฺฐิ อปฺปกสุตฺตํ

[๓๔๐] สาทฺตฺถิยํ ... เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิกอสฺโส
ภควนฺตํ เอตทโวจ อิท มยํ ฆนฺเต รโหคตฺสส ปฏิสลฺลีนฺสส
เอวํ เจตฺโส ปรีวิตฺกโก อุทปาติ อปฺปกา เต สตฺตา โลกสฺมี
เย อุพารเ อุพารเ โภเค ลภิตฺวา น เจว มชฺชนฺติ น จ
ปมชฺชนฺติ น จ กามสฺส เฌ อปชฺชนฺติ น จ สตฺเตสฺ
วิปฺปฏฺธิปชฺชนฺติ อด โข เอเตว ๑ พหุตรา สตฺตา โลกสฺมี เย
อุพารเ อุพารเ โภเค ลภิตฺวา มชฺชนฺติ เจว ปมชฺชนฺติ จ กามสฺส
จ เฌ อปชฺชนฺติ สตฺเตสฺ จ วิปฺปฏฺธิปชฺชนฺตีติ ฯ

[๓๔๑] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช อปฺปกา เต
มหาราช สตฺตา โลกสฺมี เย อุพารเ โภเค ลภิตฺวา น
เจว มชฺชนฺติ น จ ปมชฺชนฺติ น จ กามสฺส เฌ อปชฺชนฺติ
#๑ สํ. เต ฯ

น จ สุตเตสุ วิปปฏิชชนฺติ อถ โข เอเตว พหุตฺรา สุตฺตา
โลกสฺมี เย อุพारे อุพारे โภเค ลภิตฺวา มชฺชนฺติ เจว ปมชฺชนฺติ
จ กามेสุ จ เกรํ อापชฺชนฺติ สุตเตสุ จ วิปปฏิชชนฺตีติ ฯ

[๓๔๒] อิทมโวจ ฯเปฯ

สารตฺตา กามโภเคสุ คิทฺธา กามेสุ มฺจฺฉิตฺตา
อติสารํ น พุชฺฉนฺติ มิกา ๑ กุญฺว โอฑฺฑิตํ
ปจฺฉาสํ กญฺจํ โหติ วิปาโก หิสฺส ปापโกติ ฯ
สตฺตมํ อตฺถกรณสตฺตํ

[๓๔๓] เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชฯ ปเสนทิโกสลโล ภควนฺตํ
เอตทโวจ อิทํ ฆนฺเต อตฺถกรณ ๒ นิสินฺโน โข ๓ ปสฺสามิ
ขตฺติยมหาสาลเป ขตฺติยมหาสาลเป พุราหุณฺนมหาสาลเป คหปติมหาสาลเป
อฑฺฒ มหาทฺชน มหาโภเค ปหุตฺชาตฺรปรชเต ปหุตฺวิตฺตูปกรณ ปหุตฺชนธญฺเ
กามเหตุ กามนิทานํ กามาทิกรณํ สมฺปชานมฺสา ภาสนฺเต ตสฺส มยฺหํ
ฆนฺเต เอตทโหสิ อลฺทานิ เม อตฺถกรณน ภาทฺรมุโขทานิ
อตฺถกรณน ปญฺญาธิสฺสตีติ ฯ

[๓๔๔] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช ๔ เยปี เต

มหาราช ขตฺติยมหาสาลา พุราหุณฺนมหาสาลา คหปติมหาสาลา
อฑฺฐมา มหาทฺชนา มหาโภคา ปหุตฺชาตฺรปรชตา ปหุตฺวิตฺตูปกรณา
#๑ มคาคิปี ปาโฐ ฯ ๒ ม. อญฺญกรณ ๑ ๓ โป. ย. อัย สทฺโท น ทิสฺสตีติ ฯ
#๔ สี. ย. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺตีติ ฯ

ปหุตฺตชนธณฺญา กามเหตุ กามนิตานํ กามาริกรณํ สมฺปชานมฺสา
ภาสนฺติ เตสํ ตํ ภวิสฺสตี ทิฆมฺรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายาติ ฯ

[๓๔๕] อิทมโวจ ฯเปฯ

สารตฺตา กามโกเคสุ คิทฺธา กามเมสุ มฺจฺฉิตฺตา
อติสารํ น พุชฺฉนฺติ มฺจฺฉา จิปฺปว โอชฺชตฺติ
ปจฺฉาสํ กณฺฐํ โหตี วิปาโก หิสฺส ปาปโกตี ฯ
อภฺจฺฉมํ มลฺลิกาสุตฺตํ

[๓๔๖] สวตฺถึยฺย ... เตน โข ปน สมเยน ราชา ปเสนทิกอสโล
มลฺลิกาย เทวียา สทฺธี อุปริปาสาทวฺรคโต โหตี ฯ อถ โข
ราชา ปเสนทิกอสโล มลฺลิกํ เทวี เอตทโวจ อตฺถิ นฺ โข เต
มลฺลิกเก โก จณฺโณ อตฺตนา ปียตโรตี ฯ นตฺถิ โข เม มหาราช
อโก จณฺโณ อตฺตนา ปียตโร คฺยหํ ปน มหาราช อตฺถณฺโณ
โกจิ อตฺตนา ปียตโรตี ฯ มยฺหมฺปิ โข มลฺลิกเก นตฺถณฺโณ โกจิ
อตฺตนา ปียตโรตี ฯ

[๓๔๗] อถ โข ราชา ปเสนทิกอสโล ปาสาทา โอิโรหิตฺวา ๑
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา
เอกมนฺตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิกอสโล
ภควนฺตํ เอตทโวจ อิทาหํ ภนฺเต มลฺลิกาย เทวียา สทฺธี
อุปริปาสาทวฺรคโต มลฺลิกํ เทวี เอตทโวจ อตฺถิ นฺ โข มลฺลิกเก
#๑ สํ. โอตฺริตฺวา ฯ

โก จณฺโณ อุตตนา ปิยตโรติ เอวํ วุตเต ฆนฺเต มลฺลิกา เทวี
มํ เอตทวโจ นตฺถิ โข เม มหาราช โก จณฺโณ อุตตนา
ปิยตโรติ ๑ ตฺยหํ ปน มหาราช อุตฺถณฺโณ โกจิ อุตตนา ปิยตโรติ
เอวํ วุตฺตาทํ ฆนฺเต มลฺลิกํ เทวี เอตทวโจ มยฺหมปิ โข
มลฺลิกเ นตฺถณฺโณ โกจิ อุตตนา ปิยตโรติ ฯ

[๓๔๘] อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลาญํ อิมํ
กาถํ อภาสิ

สพฺพา ทิสสา อนฺุปริกมฺม เจตฺสา
เนวชฺฌกา ปิยตฺรมตฺตนา กฺวจิ
เอวํ ปิโย ปฺนุ อุตฺตา ปเรถํ
ตสฺมา น ทิเส ปฺริ อุตฺตกาโมติ ฯ
นวมํ ยณฺณสุตฺตํ

[๓๔๙] สวาคฺคิยํ ... เตน โข ปน สมเยน รณฺโณ
ปเสนทิกอสลสฺส มหายณฺโณ ปจฺจุปฺภุจฺจโโต โหติ ฯ ปฺลจ จ อฺุสภสฺตานิ
ปฺลจ จ วจฺจนฺตฺรสฺตานิ ปฺลจ จ วจฺจนฺตฺริสฺตานิ ปฺลจ จ อชฺสตานิ
ปฺลจ จ อฺุรพฺภสฺตานิ อฺุณฺณปฺนิตานิ โหนฺติ ยณฺณตฺถาย ฯ เยปิสฺส
เต โหนฺติ ทาสาติ วา ๒ เปสฺสาติ วา กมฺมกราคิ วา เตปิ
ทณฺฑตฺตชฺชิตา ฆยตฺตชฺชิตา อสฺสุมุขา รุทมนานา ปฺริกมฺมานิ กโรนฺติ ฯ

[๓๕๐] อถ โข สมพฺพหฺลลา ภิกฺขุ ปุพฺพณฺุหสมยํ นิวาเสตฺวา
#๑ ม. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ทาสีติ วาติ อีทิสฺ ปาโจ ทิสฺสติ ฯ

ปตตจิวรมาทาย สาวตถิ ปิณฑาย ปวิสสิ สาวตถิยิ ปิณฑาย
จริตฺวา ปจฺจนาคตฺติ ปิณฑปาตปฏิกุกนฺตา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสึทิสฺสุ ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนนา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺ อึช ฆนฺเต รณฺโณ
ปเสนทโกสลสฺส มหายญฺโณ ปจฺจุปฺภุจฺโติ โหติ ๑ ปญจ จ
อุสภสฺตานิ ปญจ จ วจฺจนฺตรสฺตานิ ปญจ จ วจฺจนฺตริสฺตานิ ปญจ จ
อชสฺตานิ ปญจ จ อฺรพฺภสฺตานิ ญฺญปฺนีตานิ โหนฺติ ยลฺลตฺถาย
เยปีสฺส เต โหนฺติ ๒ ทาสาติ วา เปสฺสาติ วา กมฺมกราทิ วา
เตปี ทณฺฑตฺตชฺชิตา ฆยตฺตชฺชิตา อสฺสมุขา รุทฺมานา ปริกมฺมานิ
กโรนฺตึติ ฯ

[๑๕๑] อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายิ เวลายิ อิมา
กาถาโย อภาสิ

อสุสเมธึ ปฺริสเมธึ สมฺมาปาสิ วาชเปยฺยิ ๓

นिरคฺคพฺม มหายญฺญา ๔ มหารมฺภา น เต โหนฺติ มหปฺผลา

อเชพกา จ คาโว จ วิวิธา ยตฺถ หลฺลเร

น ตํ สมฺมกฺคตา ยลฺลํ อุปฺยนฺติ มहेสิโน

เย จ ยลฺลวา นีรารมฺภา ยชฺนฺตานุกฺกั สทา

อเชพกา จ คาโว จ วิวิธา เนตฺถ หลฺลเร

#๑ ส. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๒ ส. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ ๓ อ. ราชเปยฺยิ ฯ

#๔ ม. ย. อัย ปาโจ น ทิสฺสติ ฯ

เอตํ สมมุคคตา ขณฺณํ อุปนฺนติ มหสิโน
เอตํ ยเชถ เมธาวิ เอโส ขณฺโณ มหปฺผโล
เอตณฺหิ ขมมานสฺส เสยฺโย โหติ น ปาปิโย
ขณฺโณ จ วิปฺโล โหติ ปสฺสิทฺติ จ เทวตาดิ ฯ

ทสมํ พนฺธนฺสูตฺตํE

[๓๕๒] เตน โข ปน สมเยน รณฺณา ปเสนทิกอสเลน
มหาชนกาโย พนฺธาปีโต โหติ ฯ อปฺเปกฺจเจ รชฺชฺหิ อปฺเปกฺจเจ
อทฺทฺหิ ๑ อปฺเปกฺจเจ สงฺขลิกาหิ ฯ อถ โข สมพฺพลา ภิกฺขุ
ปฺพพณฺหสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย สวตฺถิ ปิณฺฑาทาย
ปวิสิสฺส สวตฺถิยํ ปิณฺฑาทาย จริตฺวา ๒ ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑาปาดปฏิกฺกนฺตา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺส อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิสฺส ฯ เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนา โข เต
ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺจุ อิช ภาเนเต รณฺณา ปเสนทิกอสเลน
มหาชนกาโย พนฺธาปีโต โหติ ๓ อปฺเปกฺจเจ รชฺชฺหิ อปฺเปกฺจเจ
อทฺทฺหิ อปฺเปกฺจเจ สงฺขลิกาหิติ ฯ

[๓๕๓] อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลาญฺ อีมา
คาถาโย อภาสิ

#๑ สี. ย. อนฺทฺหิ ฯ ๒ สี. ปวิสิตฺวา ฯ ๓ สี. ม. ย. อัย ปาโร น ทิสฺสติ ฯ

น ตํ ทพฺหํ พนฺชนมาหุ ธีรา
ยทายสํ ทารุขํ ปพฺพชญจ ๑
สารถฺตรตฺตา มณฺเฑณฺฑทเลสุ
ปฺตุเตสุ ทาเรสุ จ ยา อเปกฺขา
เอตํ ทพฺหํ พนฺชนมาหุ ธีรา
โธหารินํ สติถิํ ทฺบุปฺมุญฺจํ
เอตมฺปิ เจตฺวาน ปริพฺพชนฺติ
อนเปกฺขินอ กามสฺขํ ปหาชาติ ๑
 ปจฺโม วคฺโค ๑
 ตสฺสุทฺธานํ
รทโท ๒ ปฺริโส ราชา ปิยํ อตฺตฺตานรฺกฺขิตา ๓
อปฺปกา อตฺถกรณฺา ๔ มลฺลิกา ยณฺณพนฺชนนฺติ ๑

#๑ พพฺพชญจติ วา ปาโจ ๑ ๒ ม. ย. ททโร ๑ ๓ ส. อตฺเตน ๑ ม. ย.

#ปิยอตฺตฺตานรฺกฺขิตอ ๑ ๔ ม. อฏฺฏกรณํ ๑

ทฺตยวคฺโค ทฺตโย

ปจํ ชฎิสตฺตํ

[๓๕๔] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ ปุพฺพาราม
มิการมาตุ ปาสาทะ ๑ เตน โข ปน สมเยน ภควา สายณฺหสมยํ
ปฏิสถลानา วุฏฺฐิตอ พหิทฺวารโกฏฺฐเก นิสินฺโน โหติ ๑ อถ โข
ราชา ปเสนทิกอสโล येन ภควา เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา
ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ ๑

[๓๕๕] เตน โข ปน สมเยน สตฺต จ ๑ ชฎิตา สตฺต จ
นิกนฺดา สตฺต จ อเจลา ๒ สตฺต จ เอกสาฎกา สตฺต จ
ปริพฺพาชกา ปรุพฺพหจฺจนฺขโลมา ขาริวีริชมาทาย ๓ ภควโต อวิทูเร
อติภกมนฺติ ๑ อถ โข ราชา ปเสนทิกอสโล อฏฺฐายาสนา เอกํ
อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา ทกฺขินฺชานุมณฺฑลํ ปจวียํ นินฺนโต ๔ येन เต
สตฺต จ ชฎิตา สตฺต จ นิกนฺดา สตฺต จ อเจลา ๕ สตฺต จ
เอกสาฎกา สตฺต จ ปริพฺพาชกา เตนญฺชลิ ปณฺนามตฺวา ติกฺขตฺตํ
นามํ สวเวสิ ราชาหํ ภนฺเต ปเสนทิกอสโล ... ราชาหํ ภนฺเต
ปเสนทิกอสโลติ ๑ อถ โข ราชา ปเสนทิกอสโล อจิริปกฺกนฺเตสุ
#สํ. จกาโร วชฺชิตอ ๑ ๒-๕ ม. อเจลกาท ๑ ๓ สํ. วิริชํ ๑ ย. ขาริวีริชํ ๑
#ทาริวีริชํ ๑ ๔ สํ. ย. นินฺนตฺวา ๑

เตสุ ๑ สตฺตสุ จ ๒ ชฎิเลสุ สตฺตสุ จ นิคฺคนฺเตสุ สตฺตสุ จ อเจเลสุ
สตฺตสุ จ เอกสากฺกเกสุ สตฺตสุ จ ปริพฺพาชเกสุ เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทเตตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสํสีทิ ฯ
เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิโกสลโธ ภควนฺตํ เอตทโวจ
เย เต ๓ ภนฺเต โลเก อรหฺนโโต วา อรหฺตฺตมคฺคํ วา สฺมาปฺนฺนา
เอเต เตสํ อณฺณตฺราติ ฯ

[๓๕๖] ทุชฺชานํ โข เอตํ มหาราช ตยา คิหิณา กามโกคิณา
ปฺตุตฺตสมฺพาสสยํ อชฺฌาวสนฺเตน กาสิกจฺนฺทํ ปจฺจนฺนุโกนฺเตน
มालาคนฺธวิเลปนํ ชารยฺนฺเตน ชาตฺรฺปฺรชตํ สาทิยฺนฺเตน อิเม วา
อรหฺนโโต อิเม วา อรหฺตฺตมคฺคํ สฺมาปฺนฺนาติ สํวาเสน โข
มหาราช สิลํ เวทิตพฺพิ ตลฺลจ โข ทีฆฺเนน อทฺฐนา น อิตฺริ
มนสิกโรตา โน อมนสิการา ๔ ปฺลฺลวตา โน ทฺพฺปฺลฺลเณน
สํโวหาเรณ โข มหาราช โสเจยฺย เวทิตพฺพิ ตลฺลจ โข ทีฆฺเนน
อทฺฐนา น อิตฺริ มนสิกโรตา โน อมนสิการา ปฺลฺลวตา
โน ทฺพฺปฺลฺลเณน อาปฺทาสฺ โข มหาราช ธาโม เวทิตพฺโพ
โส จ โข ทีฆฺเนน อทฺฐนา น อิตฺริ มนสิกโรตา โน อมนสิการา
ปฺลฺลวตา โน ทฺพฺปฺลฺลเณน สากฺจฺฉาย โข มหาราช ปฺลฺลวา
เวทิตพฺพา सा ज्ञे च โข ทีฆฺเนน อทฺฐนา น อิตฺริ มนสิกโรตา
#๑ สํ. เตสุติ ปาโจ นตฺถิ ฯ ๒ สํ. จกาโร วชฺชิตฺโต ฯ ๓ สํ. เยน เต ฯ
#๔ สํ. ย. อมนสิกโรตา ฯ

โน อมนสิการา ปณฺหวตา โน ทุปฺปณฺเณนาติ ฯ

[๑๕๗] อจฺฉริยํ ฆนฺเต อพฺภูตํ ฆนฺเต ยาว สุภาสิตฺถจิทํ
ฆนฺเต ฆควตา ทุชฺชานํ โข เอตํ มหาราช ตยา คิหิณา
กามโกคิณา ฯเปฯ ปณฺหวตา โน ทุปฺปณฺเณนาติ เอเต ฆนฺเต
มม ปุริสา จารา ๑ โอจฺรกา ๒ ชนปทํ โอจฺริตฺวา อากจฺฉนฺติเตหิ
ปจฺมํ โอจฺฉณฺณํ อหํ ปจฺฉา โอหยิสฺสามิ ๓ อิทานิ เต ฆนฺเต
ตํ รโชนฺถลํ ปวาเหตุวา สุนฺหาตา สุวิทิตฺตา กปฺปิตเกสฺมสฺสุ
โอทาทวตฺถวสนา ปณฺจหิ กามกฺเขหิ สมปฺปิตา สมจฺฉริตฺตา มํ
ปริจารยณฺตีติ ฯ

[๑๕๘] อถ โข ฆควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ
อิมา กาทาโย อภาสิ

น วณฺณรูปน นโร สุชาโต ๔
น วิสฺสเส อิตฺตฺรทสฺสเนน
สุสฺสณฺตานนฺหิ วิยฺชเนน
อสนฺยตฺตา โลกมิมํ จรณฺติ
ปฏฺฐิรูปโก มตฺตคิกฺกณฺฑาโล จ ๕
โลหทฺฐมาโส ๖ จ ๗ สุวณฺณณฺโน

#๑ สී. โจราฯ ๒ สී. โอจฺรชาติ วา โอกาจฺรชาติ วา ปาโจฯ ๓ สී. โอยายิสฺสามิตีปิ
#โอภายิสฺสามิตีปิ ปาโจฯ ม. ย. โอสาปยิสฺสามิฯ ๔ ม. ย. สุชาโนฯ ๕ สී. ย.
#ว.ฯ ๖ โป. ม. ย. โลหทฺฐมาโสฯ ๗ สී. ย. ว.ฯ

จรรนติ โลก ๑ ปรีวารจนา

อนโต อสุทฐา พหิ โสภมานาติ ฯ

หุติยิ ปญจราชสุตฺต

[๓๕๕] สาวตฺถิยิ วิหริติ ... เตน โข ปน สมเยน ปญจนฺ
ราชฺญํ ปเสนทิปฺมุขานํ ปญฺจหิ กามคฺเชหิ สมปฺปีตานํ สมงฺกฺกิตานํ
ปรีจายมานานํ อยมนฺตรากถา อุทปาติ กิ นฺ โข กามานํ
อฺคฺคฺนฺติ ฯ ตเตรฺกจฺเจ เอวมฺหํสุ รุปา กามานํ อฺคฺคฺนฺติ ฯ
เอกจฺเจ เอวมฺหํสุ สทฺททา กามานํ อฺคฺคฺนฺติ ฯ เอกจฺเจ เอวมฺหํสุ
คฺนฺธา กามานํ อฺคฺคฺนฺติ ฯ เอกจฺเจ เอวมฺหํสุ รสา กามานํ
อฺคฺคฺนฺติ ฯ เอกจฺเจ เอวมฺหํสุ โฝฏฺฐพฺพา กามานํ อฺคฺคฺนฺติ ฯ
ยโต โข เต ราชานो นาสกฺขีสุ อลฺลณฺมณฺณํ สลฺลณฺเปตฺตุ อถ
โฆ ราชา ปเสนทิโกสโล เต ราชานो เอตทวโจ อายาม
มาริสฺสา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺตํ อุปสงฺกมิตฺตวา ภควนฺตํ
เอตมตฺถํ ปฏฺฐิจฺฉิตฺตํ ยถา โน ภควา พุยากริสฺสตี ตถา น
ธาเรยฺยามาติ ๒ ฯ เอวํ มาริสฺสตี โข เต ราชานอ รลฺลโ
ปเสนทิโกสลสฺส ปจฺจสุสฺสํ ฯ

[๓๖๐] อถ โข เต ปญฺจ ราชานอ ปเสนทิปฺมุขา เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺตํ อุปสงฺกมิตฺตวา ภควนฺตํ อภิวาทฺตวา เอกมฺนฺตํ
นีสิตฺตํ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทิโกสโล ภควนฺตํ
#๑ ส. ย. เอก ฯ ๒ ม. ธารสฺสณฺตีติ ฯ

เอตทโวจ อธิ ฆนเต อมหากั ปญจนัน ราชนัน ปญจหิ
กามकुณฺเหหิ สมปปีตานัน สมงฺคิภูตานัน ปริจายมานานัน อยมนุตฺรกกถา
อุทปาหิ กิ นุ โข กามานัน อकुณฺฺติ เอกจฺเจ เอวมหาหิสฺสุ
รูปา กามานัน อकुณฺฺติ เอกจฺเจ เอวมหาหิสฺสุ สทฺทา กามานัน
อคุณฺฺติ เอกจฺเจ เอวมหาหิสฺสุ คนฺฺธา กามานัน อคุณฺฺติ เอกจฺเจ
เอวมหาหิสฺสุ รสา กามานัน อคุณฺฺติ เอกจฺเจ เอวมหาหิสฺสุ โฝฏฺฐพฺพวา
กามานัน อคุณฺฺติ กิ นุ โข ฆนเต กามานัน อคุณฺฺติ ฯ

[๓๖๑] มนาปปริยฺนตฺติ ขฺวหาหิ มหาราช ปญฺจสฺส กามकुณฺฺส
อคุณฺฺติ วทามิ เย จ ๑ มหาราช รูปา เอกจฺจสฺส มนาปา
โหนฺติ เต จ ๒ รูปา เอกจฺจสฺส อมฺนาปา โหนฺติ เยหิ จ
โส รูปฺเหหิ อตฺตมโน โหติ ปฺริปฺญณฺสงฺกปโป โส เตหิ
รูปฺเหหิ อญฺญํ รูปํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตฺรํ วา น ปตฺเถติ
เต ตสฺส รูปา ปฺรมา โหนฺติ เต ตสฺส รูปา อนุตฺตรา
โหนฺติ ฯ เย จ มหาราช สทฺทา ... เย จ มหาราช คนฺฺธา ...
เย จ มหาราช รสา ... เย จ มหาราช โฝฏฺฐพฺพวาเอกจฺจสฺส
มฺนาปา โหนฺติ เต จ โฝฏฺฐพฺพวา เอกจฺจสฺส อมฺนาปา โหนฺติ
เยหิ จ โส โฝฏฺฐพฺพเวหิ อตฺตมโน โหติ ปฺริปฺญณฺสงฺกปโป
โส เตหิ โฝฏฺฐพฺพเวหิ อญฺญํ โฝฏฺฐพฺพํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตฺรํ
วา น ปตฺเถติ เต ตสฺส โฝฏฺฐพฺพวา ปฺรมา โหนฺติ เต
#๑ ส. ตญฺเจ ฯ ม. ยฺ. เต จ ฯ ๒ ส. ว. ฯ ๓ ม. ยฺ. โย ฯ

ตสฺส โฝฏฺจพฺพา อนุตฺตรา โหนฺตีติ ฯ

[๓๖๒] เตน โข ปน สมเยน จนฺทนฺจฺลิกโก ๑ อุปาสโก ตสฺสํ
ปริสายํ นิสินฺโน โหติ ฯ อถ โข จนฺทนฺจฺลิกโก อุปาสโก
อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลี
ปณฺนาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทวโจ ปฏฺิภาติ มํ ภควา ปฏฺิภาติ มํ
สุคตฺวาติ ฯ ปฏฺิภาตฺ ตํ จนฺทนฺจฺลิกกาติ ภควา อวโจ ฯ อถ โข
จนฺทนฺจฺลิกโก อุปาสโก ภควนฺตํ ๒ สมฺมุขา ตทฺนฺรูปาย คาทาย
อภิตฺถวิ

ปทุมํ ยถา โกกนทํ สุกนฺธํ
ปาโต สียา พุทฺทมวิทฺถนฺธํ
องฺคิรํสํ ปสฺส วิโรจมานํ
ตปฺนตฺมาทิจฺจมิวฺนตฺติกฺเขติ ฯ

[๓๖๓] อถ โข เต ปญฺจ ราชาโน จนฺทนฺจฺลิกโก อุปาสกํ
ปญฺจหิ อุตฺตราสงฺเกหิ อจฺฉาเทสฺสุ ฯ อถ โข จนฺทนฺจฺลิกโก อุปาสโก
เตหิ ปญฺจหิ อุตฺตราสงฺเกหิ ภควนฺตํ อจฺฉาเทสีติ ฯ

ตติยํ โทณฺปากสุตฺตํ

[๓๖๔] สาวตฺถึยํ วิหฺรติ ... เตน โข ปน สมเยน ราชา
ปเสนทิกอสฺโส โทณฺปากสุตฺตํ ๓ ญฺชติ ฯ อถ โข ราชา
#๑ สี. จนฺทนฺจฺลิกโกติ ปาโง ทิสฺสติ ฯ อ. จนฺทนฺจฺลิกโย ฯ ๒ ภควโตติปิ ปาโง ฯ
#๓ ม. โทณฺปากสุตฺตํ ฯ โป. ยู. โทณฺปากสุตฺตํ ฯ

ปเสนทิโกสลโล ภูตตาวี มหาสสาสี เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทึ ฯ

[๑๖๕] อถ โข ภควา ตํ ๑ ราชนํ ปเสนทิโกสลํ ภูตตาวี
มหาสสาสี วิทิตฺวา ตายี เวลายิ อิมํ คาลํ อภาสิ

มนุชฺสสฺส สทา สติมโต

มตฺตํ ชานโต ลทฺฐโกชเน

ตฺนุกสฺส ๒ ภาวนฺติ เวทนา

สณฺฑิกํ ชีรติ อายุ ปาลยฺนฺติ ฯ

[๑๖๖] เตน โข ปน สมเยน สุทฺสฺสโน มาณโว รณฺโโล
ปเสนทิโกสลสฺส ปิฏฺฐจิตฺโต จิตฺโต โหติ ฯ อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโล
สุทฺสฺสนํ มาณวํ อามนฺเตสิ เอहि ตฺวํ ตาตฺ สุทฺสฺสน ภควโต
สนฺติเก อิมํ คาลํ ปริยาปฺณิตฺวา มม ภตฺตาทิหารเ ภาส
อหฺลจฺ เต เทวสิกํ กหาปณฺสํ นิจฺจภตฺตํ ๓ ปวตฺตยิสฺสามิตี ฯ
ปรมํ โภติ ๔ โข สุทฺสฺสโน มาณโว รณฺโโล ปเสนทิโกสลสฺส
ปฏิสฺสุณฺณิตฺวา ภควโต สนฺติเก อิมํ คาลํ ปริยาปฺณิตฺวา รณฺโโล
ปเสนทิโกสลสฺส ภตฺตาทิหารเ [๕]- ภาสติ

มนุชฺสสฺส สทา สติมโต

มตฺตํ ชานโต ลทฺฐโกชเน

#๑ โป. ม. ตฺนฺติ นตฺถิ ฯ ๒ ยฺ. ตฺนุ ตสฺส ฯ ๓ นิจฺจภิกฺขนฺติปิ ปาโง ฯ

#๔ ยฺ. เอวํ เทวาติ ฯ ๕ โป. ม. ยฺ. เอตฺถนฺตเร สฺทฺนฺติ ทิสฺสติ ฯ

ตณฺหสฺส ภวนฺติ เวทนา

สณฺ्हิ กั ชีรติ อายุ ปาลยฺนติ ฯ

[๑๖๗] อถ โข ราชา ปเสนทโกสลโล อนุปฺพุเพน นาพิโกทนปรมตาย
สณฺฺจาสี ฯ อถ โข ราชา ปเสนทโกสลโล อปเรน สมเยน
สุสฺส
ปาณินา คตฺตานิ อนุมชฺชฺนฺโต ตายั เวลาຍ
อิมิ อุทานิ อุทานนฺตี อุภเยน วต มํ โส ภควา อตุเถน อนุกรมฺปิ
ทิกฺุชฺชมฺมิเกน เจว อตุเถน ๑ สมฺปฺรಾಯิเกน จาติ ฯ

จตุตฺถํ ปจฺมสํคามวตฺตฺส

[๑๖๘] สวตฺถึยฺ วิหฺรติ ... อถ โข ราชา มากโร อชาตสฺสฺสฺส
เวเทหิปฺุตฺโต จตฺรํกฺนิ เสณํ สนนฺยฺหิตฺวา ๒ ราชานํ ปเสนทโกสลโล
อพฺุญฺยาสี เยน กาสี ๓ ฯ อสุโสสิ โข ราชา ปเสนทโกสลโล ราชา
กิริ มากโร อชาตสฺส
มมํ อพฺุญฺยฺโต เยน กาสีติ ฯ อถ โข ราชา ปเสนทโกสลโล
จตฺรํกฺนิ เสณํ สนนฺยฺหิตฺวา ราชานํ มากโร อชาตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปจฺุญฺยฺสฺส ๔ เยน กาสี ฯ อถ โข ราชา จ มากโร อชาตสฺสฺส
เวเทหิปฺุตฺโต ราชา จ ปเสนทโกสลโล สํคามมฺลํ ฯ ตสฺมึ ๕ โข
ปนํ สํคามม ราชา มากโร อชาตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ปเสนทโกสลโล ปฺราเชสิ ฯ ปฺราชิโต จ ราชา ปเสนทโกสลโล
สกเมว ๖ ราชธานี สวตฺถึ ปจฺุญฺยฺสฺส ฯ

#๑ ย. อตุเถนาติ นตฺถิ ฯ ๒ ส. สนนฺยฺหิตฺวา สนนฺยฺหิตฺวา ฯ ๓ โป. ย. กาสี ฯ

#๔ ย. สพฺุพฺุตฺถ ปาจาายาสี ฯ ๕ ย. เตน ฯ ๖ ม. สํคามมา ฯ

[๓๖๕] อถ โข สมุพหุลา ภิกขุ ปุพฺพณฺหสมฺมํ นิวาเสตฺวา
ปตฺตจิวรมาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑทาย ปวิสีสุ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑทาย
จริตฺวา ปจฺจนาทตฺตํ ปิณฺฑทปาทปฏิกฺกนฺตา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมมีสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสีทิสฺสุ ฯ เอกมฺนตฺตํ
นินฺนนา โข เต ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺจุ อีธ ฆนฺเต ราชา
มากโร อชาตสฺตตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต จตฺตฺรจฺจินี เสนํ สนนฺยหิตฺวา ราชานํ
ปเสนทโกสโล อพฺภุชฺชยาสิ เยน กาสิ อสุโสสิ โข ฆนฺเต ราชา
ปเสนทโกสโล ราชา กิร มากโร อชาตสฺตตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต จตฺตฺรจฺจินี
เสนํ สนนฺยหิตฺวา มมํ อพฺภุชฺชยาโต เยน กาสีติ อถ โข ฆนฺเต
ราชา ปเสนทโกสโล จตฺตฺรจฺจินี เสนํ สนนฺยหิตฺวา ราชานํ มากธ
อชาตสฺตตฺตฺ เวเทหิปฺตฺตํ ปจฺจุชฺชยาสิ เยน กาสิ อถ โข ฆนฺเต
ราชา จ มากโร อชาตสฺตตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต ราชา จ ปเสนทโกสโล
สงฺคามมฺลํ ตสฺมี โข ปน ฆนฺเต สงฺคาม [๑]- อชาตสฺตตฺตฺ
เวเทหิปฺตฺโต ราชานํ ปเสนทโกสโล ปฺราเชสิ ปฺราชิโต จ ฆนฺเต
ราชา ปเสนทโกสโล สกเมว ราชธานี สาวตฺถิ ปจฺจุชฺชยาสิติ ฯ

[๓๖๖] ราชา ภิกขเว มากโร อชาตสฺตตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต ปาปมิตฺโต
ปาปสหาโย ปาปสมฺปวฺงโก ราชา จ โข ๒ ภิกขเว ปเสนทโกสโล
กฺลฺยาณมิตฺโต กฺลฺยาณสหาโย กฺลฺยาณสมฺปวฺงโก อชฺเชว ๓
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺนเร ราชานํ มากโรติ ทิสฺสติ ฯ ๒ ส. ย. โขกาโร น ทิสฺสติ ฯ
#๓ ส. ย. อชฺชตฺตจ ฯ

ภิกขเว ราชา ปเสนทิโกสโล อิมํ รตฺตีํ ทุกฺขํ เสสฺสตี ปราชิตฺตี ๑

[๓๗๑] อิทมวโจ ๑เป๑

ชยฺ เวรํ ปสวตี ทุกฺขํ เสตี ปราชิตฺ

อุปสนฺโต สุกฺ เสตี หิตฺวา ชยปราชยฺนฺตี ๑

ปญฺจํ ทุตฺยสงฺคามวตฺตฺตํ

[๓๗๒] อถ โข ราชา มากโร อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต

จตฺตฺรํ กิณฺนี เสนํ สนนฺยฺหิตฺวา ราชานํ ปเสนทิโกสลํ อพฺภุยฺยาตี เยน

กาตี ๑ อสฺโสตี โข ราชา ปเสนทิโกสโล ราชา กิร มากโร

อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต จตฺตฺรํ กิณฺนี เสนํ สนนฺยฺหิตฺวา มมํ อพฺภุยฺยาตี

เยน กาสีตี ๑ อถ โข ราชา ปเสนทิโกสโล จตฺตฺรํ กิณฺนี เสนํ

สนนฺยฺหิตฺวา ราชานํ มากธํ อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺตํ ปจฺจุยฺยาตี

เยน กาสี ๑ อถ โข ราชา จ มากโร อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต

ราชา จ ปเสนทิโกสโล สงฺคามลฺลํ ๑ ตสฺมี โข ปน สงฺคาม

ราชา ปเสนทิโกสโล ราชานํ มากธํ อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺตํ ปราชิตฺ

ชีวกุคาหฺยจ นํ อคฺคฺเหล็กิ ๑

[๓๗๓] อถ โข รมฺโฆ ปเสนทิโกสลสฺส เอตทโหสิ กิณฺจาปี

โข มฺยาอฺยํ ราชา มากโร อชาตสฺตฺตฺ เวเทหิปฺตฺโต อพฺพุณฺตสฺส

ทพฺพฺภตฺติ อถ จ ปน เม ภากิเนยฺโย โหตี ยนฺนฺนาหํ รมฺโฆ

มากธสฺส อชาตสฺตฺตฺโน เวเทหิปฺตฺตสฺส สพฺพํ หตฺถิกายํ ปรียาทียิตฺวา

สพฺพํ อสฺสกายํ ปรียาทียิตฺวา สพฺพํ รตฺถกายํ ปรียาทียิตฺวา

สพฺพํ ปตฺติกาຍํ ปริยาทียิตฺวา ชีวนุตฺตเมว นํ โอสฺสชฺชเชยฺยุนฺติ ฯ
อถ โข ราชานํ ปเสนทิกอสฺสโล รณฺโณ มาคฺชสฺส อชาตสฺสตุโน
เวเทหิปฺตฺตสฺส สพฺพํ หตฺติกาຍํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ อสฺสกาຍํ
ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ รตฺถกาຍํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ ปตฺติกาຍํ
ปริยาทียิตฺวา ชีวนุตฺตเมว นํ โอสฺสชฺชชิ ฯ

[๓๗๔] อถ โข สมฺพหุลา ภิกฺขุ ปุพฺพพฺนฺนสมฺมํ นิวาเสตฺวา
ปตฺตจิวฺรมาทาย สาวตฺถิํ ปิณฺฑาทาย ปวิสีสุ สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาทาย
จริตฺวา ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏฺธิกฺกนฺตฺวา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิตฺสู
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตฺตํ นิสิตฺสู ฯ เอกมฺนตฺตํ
นินฺนุณา โข เต ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจจฺจ อิทฺถ ฆนฺเต ราชานํ
มาคฺช อชาตสฺสตุ เวเทหิปฺตฺโต จตฺตฺรจฺจินี เสนํ สนนฺยหิตฺวา ราชานํ
ปเสนทิกอสฺสโล อพฺภุชฺชยาสิ เยน กาสิ อสฺสโสสิ โข ฆนฺเต ราชานํ
ปเสนทิกอสฺสโล ราชานํ กิร มาคฺช อชาตสฺสตุ เวเทหิปฺตฺโต
จตฺตฺรจฺจินี เสนํ สนนฺยหิตฺวา มมฺมํ อพฺภุชฺชยาโต เยน กาสิตฺติ อถ
โข ฆนฺเต ราชานํ ปเสนทิกอสฺสโล จตฺตฺรจฺจินี เสนํ สนนฺยหิตฺวา
ราชานํ มาคฺช อชาตสฺสตุ เวเทหิปฺตฺตํ ปจฺจยฺยยาสิ เยน กาสิ
อถ โข ฆนฺเต ราชานํ จ มาคฺช อชาตสฺสตุ เวเทหิปฺตฺโต ราชานํ
จ ปเสนทิกอสฺสโล สงฺคามสฺสุ ตสฺสมิ โข ปน ฆนฺเต สงฺคาม
ราชานํ ปเสนทิกอสฺสโล ราชานํ มาคฺช อชาตสฺสตุ เวเทหิปฺตฺตํ
ปฺราเชสิ ชีวคฺคาหญจ นํ อคฺคเหสิ อถ โข ฆนฺเต รณฺโณ

ปเสนทิโกสลสฺส เอตทโหสิ กิณฺจาปี โข มุยาํ ราชา มากฺโข
อชาตสตุตฺต เวเทหิปฺตุโต อหุพฺพนฺตสฺส ทฺพฺภติ อถ จ ปน เม
ภาคินฺเยโย โหติ ยนฺนุนาหํ รณฺโโล มากฺธสฺส อชาตสตุตฺตโน
เวเทหิปฺตุตฺตสฺส สพฺพํ หตฺถิกายํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ อสฺสกายํ สพฺพํ
รถกายํ สพฺพํ ปตฺติกายํ ปริยาทียิตฺวา ชีวนฺตเมว นํ โอสฺสชฺเชยฺยนฺติ ฯ
อถ โข ฆนฺเต ราชา ปเสนทิโกสลโล รณฺโโล มากฺธสฺส
อชาตสตุตฺตโน เวเทหิปฺตุตฺตสฺส สพฺพํ หตฺถิกายํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ
อสฺสกายํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ รถกายํ ปริยาทียิตฺวา สพฺพํ ปตฺติกายํ
ปริยาทียิตฺวา ชีวนฺตเมว นํ โอสฺสชฺชีติ ฯ

[๑๗๕] อถ โข ภควา เอตมตฺถํ วิทิตฺวา ตายํ เวลาํ อีมา
คาคาโย อภาสิ

วิธุมฺปเตว ปฺริโส ยาวสฺส อฺปกปฺปติ
ยทา จณฺเณ วิธุมฺปนฺติ โส วิธุตฺโต วิธุมฺปติ ๑
จानฺนฺหิ มณฺณตี พาโล ยาว ปาปี น ปจฺจติ
ยทา จ ปจฺจติ ปาปี อถ [พาโล] ทฺกขํ นิกจฺจติ
ลภติ หนฺตฺตา หนฺตฺตาริ เซตฺตาริ ลภเต ชยํ
อกฺโขสโก จ อฺกโขสํ โรเสตฺตารณฺจ โรสโก ๒
อถ กมฺมวิวิญฺเณน โส วิธุตฺโต วิธุมฺปตีติ ฯ

#๑ ม. วิธุมฺปติ ฯ ๒ สํ. โรสโต ปฏฺิโรสโกตีปี โรสโต จ ปโรสโกตีปี ปาโร ฯ

นฏฺฐิํ ชีตุสุตฺตํ

[๓๗๖] สาวตฺถิณิทานํ ฯ อถ โข ราชฯ ปเสนทิกอสฺโส เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
นีสึทึ ฯ อถ โข อญฺญตโร ปุริโส เยน ราชฯ ปเสนทิกอสฺโส
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา รณฺโณ ปเสนทิกอสฺสสฺส อุปกณฺณเก
อาโรเจสิ มลฺลิกา เทว เทวี ชีตฺรํ วิชิตฺวาติ ฯ เอวํ วุตฺเต
ราชฯ ปเสนทิกอสฺโส อนตฺตมโน อโหสิ ฯ

[๓๗๗] อถ โข ภควา ราชานํ ปเสนทิกอสฺสํ อนตฺตมณํ วิทิตฺวา
ตายํ เวลายํ อิมฯ คธาโย อภาสิ

อิตฺถึปี หิ เอกจฺจฺยา เสยฺยา ๑ โปส ชนาธิป
เมธาวิเน สึลวตี สสฺสุเทวฯ ปติพฺพตา
ตสฺสา โย ชายตี โปโส สฺสูโร โหติ ทิสฺมปติ
ตาทิสฯ ๒ สุภริยา ปฺตฺโต รชฺชมฺปิ อนุสาสตีติ ฯ
สตุตฺมํ ปจฺมอปปมาทสุตฺตํ

[๓๗๘] สาวตฺถิยํ ... เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ราชฯ ปเสนทิกอสฺโส
ภควนฺตํ เอตทวโจ อตฺถิ นุ โข ภาเน เอโก ชฺมโม โย
อุโภ อตฺถे สฺมชฺชกฺขุห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมมิกณฺเฑว อตฺถํ สฺมปฺรายิกณฺเฑวติ ฯ
อตฺถิ โข มหาราชฯ เอโก ชฺมโม โย อุโภ อตฺถे
สฺมชฺชกฺขุห ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมมิกณฺเฑว อตฺถํ สฺมปฺรายิกณฺเฑวติ ฯ
#๑ เสยฺโยติปี ปาโจ ฯ ๒ ยฺ. ตาทิสฺโส ฯ

กตโม ปน ภนฺเต เอโก ฌมฺโม โย อุโก อตฺเต สมชฺคฺคยฺห
ติฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมมิกณฺเฑว อตฺถํ สมฺปรายิกณฺเฑว จ

[๑๗๕] อปฺปมาโท โข มหาราช เอโก ฌมฺโม โย อุโก
อตฺเต สมชฺคฺคยฺห ทิฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมมิกณฺเฑว อตฺถํ สมฺปรายิกณฺเฑว จ
เสยฺยถาปี มหาราช ยานิกานิจิ ชงฺกลานํ ๑ ปาณานํ ปทชาตานิ
สพฺพานิ ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ กจฺจนฺติ หตฺถิปทํ เตสํ
อคฺคฺคกฺขายติ ยทิตํ มหนฺตฺตฺเตน ๒ เอวเมว โข มหาราช อปฺปมาโท
เอโก ฌมฺโม โย อุโก อตฺเต สมชฺคฺคยฺห ทิฏฺฐติ ทิฏฺฐชฺมมิกณฺเฑว
อตฺถํ สมฺปรายิกณฺเฑว จ

[๑๗๖] อิทมวโจ ๗เป๗

อายุํ อาโรคิยํ วรรณํ สกฺคํ อุจฺจจากุณฺดินตํ
รติโย ปตฺถยณฺเตน ๓ อุพารา อปฺราปฺรา
อปฺปมาทํ ปสฺสนฺติ ปุณฺณกิริยาสุ ปณฺฑิตา
อปฺปมตฺโต อุโก อตฺเต อชฺคฺคณฺหาติ ปณฺฑิตो
ทิฏฺฐเช ฌมฺเม จ โย อตฺโต โย จตฺโต สมฺปรายิกอ
อตฺถาภิสมาชิโร ปณฺฑิตโตติ ปวฺจจตีติ จ

อฏฺฐมํ ทุตฺติยอปฺปมาทสุตฺตํ

[๑๗๗] สวตฺถิยํ วิหฺรติ ... เอกมณฺตํ นิสิติ ๗ เอกมณฺตํ
นินฺนโน โข ราชา ปเสนทิโกสโล ภควนฺตํ เอตทวโจ อิช
#๑ ยู. ชงฺกมานํ ๗ ๒ ยู. มหนฺเตน ๗ ม. มหนฺตฏฺเฐน ๗ ๓ ส. ปตฺถยานน ๗

มยหิ ภนเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวญเจตโส ปริวิตกุโก
อุทปาติ สุวากุขาโต ภควตา ฌมโม โส จ โข กลฺยาณมิตฺตสฺส
กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมปวงฺกสฺส โน ปาปมิตฺตสฺส โน
ปาปสหายสฺส โน ปาปสมปวงฺกสฺสาคิ ฯ เอวเมตํ มหาราช
เอวเมตํ มหาราช สุวากุขาโต มหาราช มยา ฌมโม โส จ
โข กลฺยาณมิตฺตสฺส กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมปวงฺกสฺส โน
ปาปมิตฺตสฺส โน ปาปสหายสฺส โน ปาปสมปวงฺกสฺสาคิ ฯ

[๓๘๒] เอกมิตาหิ มหาราช สมยํ สกุเกสุ วิหรามิ นครกํ นาม ๑
สกุยานํ นิลโม ฯ อถ โข มหาราช อานนุโท ภิกฺขุ เยนาคํ
เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมณฺตํ นิสินฺโน โข มหาราช อานนุโท ภิกฺขุ มํ เอตทโวจ
อุปพตฺตมิตํ ภนเต พุรหุมจริยสฺส ยทิตํ กลฺยาณมิตฺตตา กลฺยาณสหายตา
กลฺยาณสมปวงฺกตาคิ ฯ เอวํ วุตฺตาคํ มหาราช อานนุทํ
ภิกฺขุ เอตทโวจํ มา เหวํ อานนุท สกถเมว ทิตํ อานนุท
พุรหุมจริยํ ยทิตํ กลฺยาณมิตฺตตา กลฺยาณสหายตา กลฺยาณสมปวงฺกตา
กลฺยาณมิตฺตสฺสเสตํ ๒ อานนุท ภิกฺขุโน ปาฎิกงฺขํ กลฺยาณมิตฺตสฺส
กลฺยาณสหายสฺส กลฺยาณสมปวงฺกสฺส อริยํ อญฺจงฺกิกํ มคฺคํ
ภาเวสฺสติ อริยํ อญฺจงฺกิกํ มคฺคํ พหุทีกริสฺสตีติ ฯ

[๓๘๓] กถญจ อานนุท ภิกฺขุ กลฺยาณมิตฺโต กลฺยาณสหาโย
#๑ สกกริ นามาติ ปาเจน ภวิตพฺพํ ฯ ๒ สี. กลฺยาณมิตฺตสฺสทํ ฯ

กल्याณสมปวงโก อริย อฏฺงจกิกํ มคฺคํ ภาเวติ อริย อฏฺงจกิกํ
มคฺคํ พหุสฺสโรติ ฯ อานนุท ภิญฺญ สมมาทิฏฺฐี ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ
วิราคนิสฺสิตํ นิโรชนิสฺสิตํ โวสฺสคฺคปริณามี สมมาสงฺกปฺปี ภาเวติ ...
สมมววจฺ ภาเวติ ... สมมากมฺมนฺตํ ภาเวติ ... สมมาอาชีวํ ภาเวติ
... สมมววยามํ ภาเวติ ... สมมาสตี ภาเวติ ... สมมาสมารี
ภาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรชนิสฺสิตํ โวสฺสคฺคปริณามี ฯ เอว
โโข อานนุท ภิญฺญ กल्याณมิตฺโต กल्याณสหาโย กल्याณสมปวงโก
อริย อฏฺงจกิกํ มคฺคํ ภาเวติ อริย อฏฺงจกิกํ มคฺคํ
พหุสฺสโรติ ฯ ตทิมินาเปตํ อานนุท ปรียาเยน เวทิตพฺพํ
ยถา สกฺลเมวิทํ พุรฺหมจฺริยํ ยทิตํ กल्याณมิตฺตตา กल्याณสหายตา
กल्याณสมปวงกตาทิ ฯ มมณฺหิ อานนุท กल्याณมิตฺตํ อากมฺม
ชาติธมฺมา สตฺตทา ซาติยา ปริมุจฺจนฺติ ชฺราธมฺมา สตฺตทา ชฺราย
ปริมุจฺจนฺติ พฺยาริธมฺมา สตฺตทา พฺยาริโต ปริมุจฺจนฺติ มรณธมฺมา
สตฺตทา มรณฺเนน ปริมุจฺจนฺติ โสกปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาธมฺมา
สตฺตทา โสกปริเทวทฺกฺขโทมนสฺสุปายาเสหิ ปริมุจฺจนฺตีติ ๑ ฯ
อิมินา โโข เอตํ อานนุท ปรียาเยน เวทิตพฺพํ ยถา
สกฺลเมวิทํ พุรฺหมจฺริยํ ยทิตํ กल्याณมิตฺตตา กल्याณสหายตา
กल्याณสมปวงกตาทิ ฯ

[๓๘๔] ตสฺมาติห เต มหาราช เอวํ สิกฺขิตพฺพํ กल्याณมิตฺโต
ภวิสฺสามิ กल्याณสหาโย กल्याณสมปวงโกติ ฯ เอวํ หิ
#๑ ไป. ม. ย. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสตี ฯ

เต มหาราช สิกฺขิตพฺพํ ฯ กลฺยาณมิตฺตสุสฺส เต มหาราช
กลฺยาณสหายสุสฺส กลฺยาณสมปฺวงฺกสุสฺส อัยฺ เอโก ฐมฺโม อุปฺนิสฺสาย
วิหาตพฺโพ อปฺปมาโท กุสฺเสสุ ฐมฺเมสุ ฯ อปฺปมตฺตสุสฺส เต
มหาราช วิหฺรโต อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย อิตฺถาคารสุสฺส อนุยฺยานนฺตสุสฺส
เอวํ ภวิสฺสตี ราชา โข อปฺปมตฺโต วิหฺรติ อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย
หนฺท มยฺปิ อปฺปมตฺตา วิหฺราม อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสายาติ ฯ
อปฺปมตฺตสุสฺส เต มหาราช วิหฺรโต อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย ขตฺติยานมฺปิ
อนุยฺนตฺตานํ เอวํ ภวิสฺสตี ราชา โข อปฺปมตฺโต วิหฺรติ
อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย หนฺท มยฺปิ อปฺปมตฺตา วิหฺราม อปฺปมาทํ
อุปฺนิสฺสายาติ ฯ อปฺปมตฺตสุสฺส เต มหาราช วิหฺรโต อปฺปมาทํ
อุปฺนิสฺสาย พลกายสุสฺสปี เอวํ ภวิสฺสตี ราชา โข อปฺปมตฺโต
วิหฺรติ อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย หนฺท มยฺปิ อปฺปมตฺตา วิหฺราม
อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสายาติ ฯ อปฺปมตฺตสุสฺส เต มหาราช วิหฺรโต
อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย เนคม ชานปทสุสฺสาปี เอวํ ภวิสฺสตี ราชา
โข อปฺปมตฺโต วิหฺรติ อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย หนฺท มยฺปิ
อปฺปมตฺตา วิหฺราม อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสายาติ ฯ อปฺปมตฺตสุสฺส เต
มหาราช วิหฺรโต อปฺปมาทํ อุปฺนิสฺสาย อตฺตทาปี กุตฺโต รกฺขิตฺโต
ภวิสฺสตี อิตฺถาคารมฺปิ กุตฺตํ รกฺขิตํ ภวิสฺสตี โกสโกฏฺฐาคารมฺปิ
กุตฺตํ รกฺขิตํ ภวิสฺสตีติ ฯ

[๓๘๕] อิทมโวจ ๗เปฯ

โกเค ปตฺถยมาเนน อุพारे อปราปเร
อปฺปมาทํ ปสฺสนฺติ ปุณฺณกิริยาสุ ปณฺฑิตา
อปฺปมตฺโต อุโก อตฺเถ อธิคฺคณฺหาติ ปณฺฑิตो
ทิกฺกุเจ ฐมฺเม จ โย อตฺโถ โย จตฺโถ สมฺปรายิกो
อตฺถาภิสมยา ธีโร ปณฺฑิตोติ ปวฺจจตีติ ฯ

นวมํ ปจฺมาปฺตฺตกสุตฺตํ

[๓๘๖] สาวตฺถิยํ ... อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโ ทิวาทิวสุส
เยน ภควา เตนุสสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา
เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ราชนํ ปเสนทิโกสลํ
ภควา เอตทโวจ หนฺท กุโธ นุ ตฺวํ มหาราช อากจฺฉสิ
ทิวาทิวสุสชาติ ฯ อิธ ภนฺเต สาวตฺถิยํ เสฏฺฐิํ คหปติ กาลกโต
ตมทํ อปฺตฺตกํ สาปเตยฺยํ ราชนเตปฺริ อติหริตฺวา อากจฺฉามิ
อสีติ ภนฺเต สตสหฺสฺสานิ หิรณฺยสุเสว โโก ปน วาโท รุปียสุส
ตสุส โข ปน ภนฺเต เสฏฺฐิสฺส คหปติสฺส เอวรูโป ภตฺตโกโค
อโหสิ กณฺชาทํ ภูณฺชติ พิลงฺกทฺติยํ เอวรูโป วตฺถโกโค อโหสิ
สาณฺฑํ ธารีติ ติปกฺขวสนํ เอวรูโป ยานโกโค อโหสิ ชชฺชรรตฺเทน
ยาติ ปณฺณจฺฉตฺตเกน ธารีมาเนนาติ ฯ

[๓๘๗] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช อสปฺปฺริโส
โข มหาราช อุพारे โภเค ลภิตฺวา เนวตฺตานํ สุขีติ ปิณฺณติ
น มาตาปิตโร สุขีติ ปิณฺณติ น ปฺตฺตทาร์ สุขีติ ปิณฺณติ น

ทาสกมฺมกรโปริเส สุเขติ ปิณฺเติ น มิตฺตามจุเจ สุเขติ ปิณฺเติ
น สมณฺเส พุราหฺมณฺเส อุทฺทคฺคิกํ ทกฺขิณฺํ ปติฏฺฐาเปติ โสวคฺคิกํ
สุขวิปากํ สกฺคสํวตฺตนิกํ ฯ ตสฺส เต โภเก เอวํ สมฺมา อปริภุชฺชมาเน
ราชาโน วา หรฺนฺติ โจรา วา หรฺนฺติ อคฺคิ วา
ทหฺติ อุทกํ วา วหฺติ อปฺปียา วา ทายาทา หรฺนฺติ ฯ เอวํส
เต ๑ มหาราช โภคา สมฺมา อปริภุชฺชมานา ปริกฺขยฺ คจฺจนฺติ
โน ปรีโภคํ ฯ เสยฺยถาปี มหาราช อมนุสฺสฏฺฐาเน โปกฺขรณฺิ
อจฺฉิทฺทา สีโตทฺทา สาทิตฺทา ๒ เสตฺทา สุปฺติตฺตา รณฺิยา
ตลฺชโน ๓ เนว หเรยฺย น ปิเวยฺย น นฺหาเยยฺย ๔ น ยถาปฺจจฺย วา
กเรยฺย เอวณฺิหิ ตํ มหาราช อุทกํ สมฺมา อปริภุชฺชมาณํ ปริกฺขยฺ ๕
คจฺเจยฺย โน ปรีโภคํ เอวเมว โข มหาราช อสปฺปริโส อุพาเร
โภเก ลภิตฺวา เนวตฺตานํ สุเขติ ปิณฺเติ ฯเปฯ เอวํส เต มหาราช
โภคา สมฺมา อปริภุชฺชมานา ปริกฺขยฺ คจฺจนฺติ โน ปรีโภคํ ฯ

[๑๘๘] สปฺปริโส จ โข มหาราช อุพาเร โภเก ลภิตฺวา
อตฺตานํ สุเขติ ปิณฺเติ มาตาปิตโร สุเขติ ปิณฺเติ ปฺตฺตทาริ
สุเขติ ปิณฺเติ ทาสกมฺมกรโปริเส สุเขติ ปิณฺเติ มิตฺตามจุเจ
สุเขติ ปิณฺเติ สมณฺเส พุราหฺมณฺเส อุทฺทคฺคิกํ ทกฺขิณฺํ ปติฏฺฐาเปติ
#๑ ยฺ. เอวํ สนฺเตฯ ๒ สฺ. อจฺฉิทฺทา สีโตทฺทา สาทิตฺทาฯ ๓ สฺ. ราชาโนติปิ
#มหาราชโนติปิ ปาโธฯ ๔ สฺ. ยฺ. นฺหาเยยฺยฯ ๕ สฺ. ปรีโสสํฯ

โสวกุคคิ สฺขวิปากํ สกฺกสํวตฺตนิกํ ฯ ตสฺส เต โภเค เอวํ สมฺมา
ปริภุชฺชมาเน เนว ราชานो หรฺนฺติ น โจรา หรฺนฺติ น อคฺคิ
ทหฺติ น อุทกํ วหฺติ น อปฺปียา ทายาทา หรฺนฺติ ฯ เอวํส เต
มหาราช โภคา สมฺมา ปริภุชฺชมานา ปรีโภคํ กจฺจนฺติ โน
ปรีกฺขยํ ฯ เสยฺยถาปี มหาราช คามสฺส วา นิคฺมสฺส วา อวิทฺฐเร
โปกฺขรณิ อจฺโฆทกา สีโตทกา สาทิตฺทกา เสตกา สุปฺติตฺถา
รณณิยา ตลฺล
คเรยฺย เอวณฺทึ ตํ มหาราช อุทกํ สมฺมา ปริภุชฺชมานํ ปรีโภคํ
กจฺเจยฺย โน ปรีกฺขยํ เอวเมว โข มหาราช สปฺปรีโโส อุพาเร
โภเค ลภิตฺวา อตฺตानํ สุเชติ ปิณฺเติ ฯเปฯ เอวํส เต โภคา
สมฺมา ปริภุชฺชมานา ปรีโภคํ กจฺจนฺติ โน ปรีกฺขยณฺติ ฯ

[๑๘๕] อิทมโวจ ฯเปฯ

อมฺนุสฺสญฺจานเณ อุทกํ วสิตํ
ตทเปยฺยมานํ ปรีโโส สเมติ
เอวํ ฐนํ กापรีโโส ลภิตฺวา
เนวตฺตนา ปริภุชฺชติ ๑ โน ททาติ
ธีโร จ วิญญู อธิคฺมมฺ โภเค
โโส ปริภุชฺชติ ๑ กิจฺจกโร จ โหติ
โโส ฌาติสงฺฆํ นิสฺสโภ ภริตฺวา
อนินฺทิตฺโต สกฺกมฺเปติ จานฺนฺติ ฯ

#๑-๒ ม. ย. ภูษติ ฯ

ทสมํ ทุตฺติยาปุตฺตกสุตฺตํ

[๑๕๐] อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโล ทิวาทิวสุส เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมณฺตํ นิสินฺนํ โข ราชานํ ปเสนทิโกสลํ ภควา เอตทโวจ หนฺท
กุโธ นฺ ตฺวํ มหาราช อากจฺฉสิ ทิวาทิวสุสชาติ ฯ อิท ฆนฺเต
สาวตฺถิยํ เสฏฺฐิํ คหปติ กาลกโธ ตมहि อปุตฺตกํ สาปเตยฺย
ราชนฺเตปฺปรี อติหริตฺวา อากจฺฉามิ สตํ ฆนฺเต สตสฺสหาสนานิ
หิรณฺยสฺเสว โโก ปน วาโท รุပ္ปยฺสส ตสฺส โข ปน ฆนฺเต
เสฏฺฐจิสฺส คหปติสฺส เอวฺรุโป ภตฺตโกโก อโหสิ กณฺชาทํ ฆฺลชฺติ
พิลฺงกทฺถิยํ เอวฺรุโป วตฺถโกโก อโหสิ สาณํ ชาเรติ ติปกฺขวสนํ
เอวฺรุโป ยานโกโก อโหสิ ชชฺชรรรณเณน ยาติ ปณฺณจฺฉตฺตเณน
ชาริยมาเนนาติ ฯ

[๑๕๑] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช ฆุตปฺพุทฺพิ โส
มหาราช เสฏฺฐิํ คหปติ ตกรสิขี นาม ปจฺเจกสมฺพุทฺฐิํ ปิณฺฑปาเตน
ปฏฺฐิปาเทสิ เทถ สมณฺสส ปิณฺฑนฺตํ วตฺวา อฏฺฐจายาสนา ปกฺกามิ
ทตฺวา จ ปน ปจฺฉมา วิปฺปฏิสํวารี อโหสิ วรรณํ ปิณฺฑปาตํ
ทาสา วา กมฺมกรรา วา ฆฺลชฺชยฺยฺนฺตํ ภาตฺ จ ปน เอกํ ปุตฺตกํ
สาปเตยฺยสฺส การณา ชีวิตา โวโรเปสิ ฯ ยํ โข โส มหาราช
เสฏฺฐิํ คหปติ ตกรสิขี ปจฺเจกสมฺพุทฺฐิํ ปิณฺฑปาเตน ปฏฺฐิปาเทสิ
ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเณน สตฺตกฺขตฺตํ สุกฺตี สกฺกํ โลกํ อุปฺปชฺชิ

ตสเสว กมมสฺส วิปากาวเสเสน อิมิสฺสาเยว สาวตฺถิยา สตฺตกฺขตฺตํ
เสฏฺฐจิตฺตํ การเสถิ ฯ ยํ โข โส มหาราช เสฏฺฐิ คหปติ ทตฺวา
ปจฺจมา วิปฺปฏิสาริ อโหสิ วรเมตํ ปิณฺฑปาตํ ทาสา วา กมฺมกรา
วา ภูณฺเชยฺยุนฺติ ตสฺส กมฺมสฺส วิปากเณ นาสฺสุพาราย ฆตฺตโกคาย
จิตฺตํ นมตี นาสฺสุพาราย ฆตฺตโกคาย จิตฺตํ นมตี นาสฺสุพาราย
ยานโกคาย จิตฺตํ นมตี นาสฺสุพารานํ ปญฺจนฺนํ กามคฺคานํ
โกคาย จิตฺตํ นมตี ฯ ยํ โข โส มหาราช เสฏฺฐิ คหปติ ภาตฺถ จ
ปนฺน เอํกํ ปุตฺตกํ สาทฺเตยฺยสฺส การณา ชีวิตา โวโรเปถิ ตสฺส
กมฺมสฺส วิปากเณ พฺหุณี วสฺสทานิ พฺหุณี วสฺสสตานิ พฺหุณี วสฺสสทฺสทานิ
พฺหุณี วสฺสสทฺสทฺสทานิ นิริเย ปจฺจจิตฺถ ตสฺเสว วสฺสสตานิ พฺหุณี ๑
กมฺมสฺส วิปากาวเสเสน อิทํ ๒ สตฺตมํ อปุตฺตกํ สาทฺเตยฺยํ ราชโกถิ
ปเวเสนฺติ ฯ ตสฺส โข ปนฺน มหาราช เสฏฺฐิสฺส คหปติสฺส ปุราณญ
ปุณฺณํ ปริกฺขิณฺณํ นวญฺจ ปุณฺณํ อนุปฺจิตํ ฯ อชฺช ปนฺน มหาราช
เสฏฺฐิ คหปติ มหาโรรฺวเว นิริเย ปจฺจตีติ ฯ เอวํ ฆนฺเต เสฏฺฐิ
คหปติ มหาโรรฺวเว นิริยํ อุปฺปนฺโนติ ฯ เอวํ มหาราช เสฏฺฐิ
คหปติ มหาโรรฺวเว นิริยํ ๑ อุปฺปนฺโนติ ฯ

[๑๕๒] อิทมวโจ ฯเปฯ

ธณฺณํ ฐนํ รัชตํ ชาตฺฐูปํ ปริกฺคหํ วาปี ยทตฺถิ กิณฺจ

ทาสา กมฺมกรา เปสฺสา เย จสฺส อนุชีวิน

#๑ โป. ม. ย. วสฺสสตานิ พฺหุณี น ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ สี่ อธิ ฯ ๑ ย. มหาโรรฺวเว

#นิริเย ฯ

สพฺพนฺนาทาย คณฺตพฺพํ สพฺพํ นิกฺขิปปคามินํ
ยญฺจ กโรติ กายน วาจาย อุตฺ เจตสา
ตํ หิ ตสฺส สกํ โหติ ตญฺจ อาทาย คจฺจติ
ตญฺจสฺส อญฺคํ โหติ ฉายาว อญฺปายินิ
ตสฺมา กเรยฺย กลฺยาณํ นิจฺย สมฺปรายิกํ
ปฺลญฺยานิ ปฺร โลกสฺมี ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ
ทุติโย วคฺโค ฯ
ตสฺสุทฺธานํ
ชฎิลา ปญฺจราชาโน โทณฺปากฺกุเรน จ
สงฺคามน เทว วุตฺตานิ ชีตฺรา ๑ เทว อปฺปมาเทน จ
อปฺปุตฺเตน เทว วุตฺตา วคฺโค เตน ปวฺจจตีติ ฯ

#๑ ม. มลฺลิกา ฯ

ตติยวกฺโค ตติโย

ปจํ ปุคฺคตฺสุตฺตํ

[๑๕๓] สาวตฺถิโย ... อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโ ยน ภควา
เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ
เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข ราชานํ ปเสนทิโกสลํ ภควา เอตทโวจ
จตุตฺตารโमे มหาราช ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี กตเม
จตุตฺตารโ ตโม ตมปรายโน ตโม โชติปรายโน โชติ ตมปรายโน
โชติ โชติปรายโน ฯ

[๑๕๔] กถญจ มหาราช ปุคฺคโล ตโม ตมปรายโน โหติ ฯ
อิธ มหาราช เอกจฺโจ ปุคฺคโล นิจฺเจ กุเล ปจฺจฉาชาโต โหติ
จณฺฑาลกุเล วา เวณฺฑกุเล วา เนสาทกุเล วา รถการกุเล วา
ปุคฺคกุสกุเล วา ทพิทฺเท อุปฺปนฺนปานโกชเน กสิรวุตฺติเก ยตฺถ
กสิเรน ฆาสจฺฉาโท ลพฺภติ ฯ โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสฺสีโก
โอโกฏฺฐิมโก พหฺวาพาโร กาณฺโณ วา กุณฺโณ วา ขณฺโณ วา ปกฺขหโต
วา น ลากิ อนฺนสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส
เสยฺยาวสถปฺทีเปยฺยสฺส ฯ โส กาเยน ทฺวจฺจริตํ จรติ วาจาเยน ทฺวจฺจริตํ
จรติ มนฺสา ทฺวจฺจริตํ จรติ ฯ โส กาเยน ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา
วาจาเยน ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา มนฺสา ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทฺวคฺคตฺสึ วินิปาตํ นิริยํ อุปฺปชฺชติ ฯ เสยฺยถาปี

มหาราช ปุริโส อนุชการา वा अनुचारी कञ्जेय्य त्मा वा
त्तम् कञ्जेय्य लोहितमला वा लोहितमलं कञ्जेय्य तदुपमाह
महाराज ओम् पुकुल्लं वतामि ५ ऐवं च महाराज पुकुलो
त्तो त्मप्रायानो होति ५

[๓๕๕] กถญจ มหาราช ปุคฺคโล ตโม โชติปรายโน โหติ ๕
อิธ มหาราช เอกจฺโจ ปุคฺคโล นีजे กุเล ปจฺฉาชาโต โหติ
จณฺฑาลกุเล वा वेณกุเล वा เนสาทกุเล वा รถการกุเล वा
ปุกฺกุสกุเล वा ทพิทเท อปฺปนฺนปानโกชเน กสิรวุตฺติเก ยตฺถ
กสิเรน ฆาสจฺฉาโท ลพฺภติ ๕ โส จ [๑]- โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสฺสีโก
โอโกฏฺฐิมโก พหฺวาพาโธ กาโณ वा กุณฺโณ वा ขณฺโช वा ปกฺขหโต
วา น ลาภี อนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส
เสยฺยวสถปฺทีเปยฺยสฺส ๕ โส กาเยน สุจฺริตฺตํ จรติ วาจา
ย สุจฺริตฺตํ จรติ มนฺสา สุจฺริตฺตํ จรติ ๕ โส กาเยน สุจฺริตฺตํ จริตฺวา
วาจา ย สุจฺริตฺตํ จริตฺวา มนฺสา สุจฺริตฺตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
ปรมฺมรณฺณา สุกฺคิ สคฺคํ โลกํ อฺอุปฺพชฺชติ ๕ เสยฺยถาปํ มหาราช
ปุริโส ปจฺฉิยา वा ปลฺลงฺกํ อโรหฺเยยฺย ปลฺลงฺกา वा อสฺสปีฏฺฐิ
อโรหฺเยยฺย อสฺสปีฏฺฐิยา वा หตฺถิกฺขนฺธํ อโรหฺเยยฺย หตฺถิกฺขนฺธา
วา ปาสาทํ อโรหฺเยยฺย ตดฺดฺรฺมาหํ มหาราช โอम् ปุคฺคลฺลํ วताมि ๕
ऐवं च महाराज पुकुलो त्तो โชติปรายโน होति ๕

[๓๕๖] กถญจ มหาราช ปุคฺคโล โชติ ตมปรายโน โหติ ๕
#๑ เอตฺถนฺตเร โขสทฺโท ทิสฺสตี ๕

อิธ มหาราช เอกจฺโจ ปุคฺคโล อจฺเจ กุเล ปจฺฉาชาโต โหติ
ขตุติยมหาสาลกุเล วา พุราหุณฺนมหาสาลกุเล วา คหปติมหาสาลกุเล
วา อจฺฉเต มหทฺฐเน มหาโกเถ ปหุตฺตาตฺฐปรชเต ปหุตฺตวิตฺตูปกรเณ
ปหุตฺตชนฺชญเณ ฯ โส จ โหติ อภิรุโป ทสฺสณียो
ปาสาทิโก ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต ฐาถิ อนฺนสฺส
ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยวสถปทีเปยฺยสฺส ฯ
โส กายเนน ทฺวจฺจริตํ จรติ วาจาเยน ทฺวจฺจริตํ จรติ
มนฺสา ทฺวจฺจริตํ จรติ ฯ โส กายเนน ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา วาจาเยน
ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา มนฺสา ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมมฺรณา
อปาเยน ทฺกคฺคิ วิณีปาตํ นิรยํ อุปฺปชฺชติ ฯ เสยฺยถาปี มหาราช ปุริโส
ปาสาทา วา หตฺถิกฺขนฺธํ โออโรหะยฺย หตฺถิกฺขนฺธา วา อสฺสปีฏฺฐิ
โออโรหะยฺย อสฺสปีฏฺฐิยา วา ปลฺลลํกํ โออโรหะยฺย ปลฺลลํกา วา
ปจฺวี โออโรหะยฺย ปจฺวียา วา อนฺธการิ ปวีเสยฺย ๑ ตถูปมาหํ
มหาราช อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ ฯ เอวํ โข มหาราช ปุคฺคโล โชติ
ตมปรายโน โหติ ฯ

[๑๕๙] ถณฺจ มหาราช ปุคฺคโล โชติ โชติปรายโน โหติ ฯ

อิธ มหาราช เอกจฺโจ ปุคฺคโล อจฺเจ กุเล ปจฺฉาชาโต โหติ
ขตุติยมหาสาลกุเล วา พุราหุณฺนมหาสาลกุเล วา คหปติมหาสาลกุเล
วา อจฺฉเต มหทฺฐเน มหาโกเถ ปหุตฺตาตฺฐปรชเต ปหุตฺตวิตฺตูปกรเณ
#๑ สํ. ย. โออโรหะยฺย ฯ

ปहुตชนธณฺเณ ฯ โส จ โหติ อภิรุโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก
ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต ลากิ อนฺนสฺส ปานสฺส
วตฺตสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยวตฺตปทีเปยฺยสฺส ฯ โส
กายน สฺจจริตฺติ จรติ วาจา ย สฺจจริตฺติ จรติ มนฺสา สฺจจริตฺติ จรติ ฯ โส
กายน สฺจจริตฺติ จริตฺวา วาจา ย สฺจจริตฺติ จริตฺวา มนฺสา สฺจจริตฺติ จริตฺวา
กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺา สฺคตฺตี สคฺคํ โลกํ อฺปปชฺชติ ฯ เสยฺยถาปี
มหาราช ปุริโส ปลฺลลฺงกา วา ปลฺลลฺงกํ สฺงกเมยฺย อสฺสปีฎฺฐิจฺยา วา
อสฺสปีฎฺฐิจฺชี สฺงกเมยฺย หตฺติกฺขนฺธฺา วา หตฺติกฺขนฺธฺ์ สฺงกเมยฺย ปาสาทา
วา ปาสาทิ สฺงกเมยฺย ตถฺฐปฺมาหิ มหาราช อิมิ ปุคฺคลํ วทามิ ฯ
เอวํ โข มหาราช ปุคฺคโล โชติ โชติปรายโน โหติ ฯ อิมเ โข
มหาราช จตฺตาโร ปุคฺคลา สนฺโต ตํวิชฺชมาณา โลกสฺมิมฺนฺติ ฯ

[๓๕๘] อิทมโวจ ฯเปฯ

ทพิทฺโท ปุริโส ราช	อสฺสทฺโห โหติ มจฺจรี
กทริโย ปาปสฺงกปฺโป	มิจฺฉาทิฎฺฐิ อนาทโร
สมณฺเ พุราหฺมณฺเ วาปี	อณฺเ วาปี วนฺพิพฺเพ
อกุโกสฺติ ปริภาสฺติ	นคฺคิโก โหติ โรสโก
ททมานํ นิวาเรติ	ยาจมานาน โภชนํ
ตาทิโส ปุริโส ราช	มียฺยมาโน ชนาธิป
อฺเปติ นิริยํ โฆริ	ตโม ตมปรายโน
ทพิทฺโท ปุริโส ราช	สทฺโห โหติ อมจฺจรี

ททาคี เสฏฺฐสงฺกปโป อพฺยคฺคฺมนโส นโร
สมณฺณ พุราหฺมณฺณ วาปี อณฺเณ วาปี วนฺนิพฺพเก
อุฏฺฐาย อภิวาทฺติ สมจฺริยาย สิกฺขติ
ททมานํ น วาเรติ ยาจมานาน โภชนํ
ตาทิโส ปุริโส ราช มียฺยมาโน ชนาธิป
อุเปติ ติทิวํ ฌานํ ตโม โชติปฺรายน
อทุโธ เจ ๑ ปุริโส ราช อสฺสทุโธ โหติ มจฺจรี
กทริโย ปาปสงฺกปโป มิจฺฉาทิฏฺฐิ อนาทโร
สมณฺณ พุราหฺมณฺณ วาปี อณฺเณ วาปี วนฺนิพฺพเก
อกุโอสติ ปรีภาสติ นตฺถิโก โหติ โรสโก
ททมานํ นวาทฺติ ยาจมานาน โภชนํ
ตาทิโส ปุริโส ราช มียฺยมาโน ชนาธิป
อุเปติ นิริยํ ฌมฺริ โชติ ตมปฺรายน
อทุโธ เจ ๒ ปุริโส ราช สทุโธ โหติ อมจฺจรี
ททาคี เสฏฺฐสงฺกปโป อพฺยคฺคฺมนโส นโร
สมณฺณ พุราหฺมณฺณ วาปี อณฺเณ วาปี วนฺนิพฺพเก
อุฏฺฐาย อภิวาทฺติ สมจฺริยาย สิกฺขติ
ททมานํ น วาเรติ ยาจมานาน โภชนํ
ตาทิโส ปุริโส ราช มียฺยมาโน ชนาธิป
อุเปติ ติทิวํ ฌานํ โชติ โชติปฺรายนติ ฯ

ทศิย อัยยิกาสุตต์

[๓๕๕] สาวตถีนินทานัน ๑ อถ โข ราชา ปเสนทิโกสลโล ทิวาทิวสุส
 เยน ภควา เตนุปลสงุมมิ อุปลสงุมมิตุวา ภควนุตต์ อภิวาเทตฺวา
 เอกมนุตต์ นิสีทิ ๑ เอกมนุตต์ นิสินฺนํ โข ราชานํ ปเสนทิโกสลล
 ภควา เอตทโวจ หนุท กุโโต นุ ตุวั มหาราช อากจฺจสิ ทิวาทิวสุสชาติ ๑
 อัยยิกา ๑ เม ภนฺเต กาลกตา ชินฺณา วุฑฺฒา ๒ มหฺลลิกา
 อทฺฐคตา วโย อนุปฺปตฺตา วิสวสุสสติกา ชาตียา อัยยิกา โข
 ปน [๓]- ภนฺเต ปียา อโหสิ มนาปา หตฺถิรตเนน เจปหํ ๔ ภนฺเต
 ลเกยฺยํ มา เม อัยยิกา กาลมกาสีติ หตฺถิรตนฺปหํ ทเทยฺยํ
 มา เม อัยยิกา กาลมกาสีติ อสุสฺรตเนน เจปหํ ภนฺเต ลเกยฺยํ
 มา เม อัยยิกา กาลมกาสีติ อสุสฺรตนฺปหํ ทเทยฺยํ มา เม
 อัยยิกา กาลมกาสีติ คามวเรน เจปหํ ภนฺเต ลเกยฺยํ มา เม
 อัยยิกา กาลมกาสีติ คามวรูปหํ ทเทยฺยํ มา เม อัยยิกา
 กาลมกาสีติ ชนปฺเทน ๕ เจปหํ ภนฺเต ลเกยฺยํ มา เม อัยยิกา
 กาลมกาสีติ ชนปหํปหํ ๖ ทเทยฺยํ มา เม อัยยิกา กาลมกาสีติ [๓]-
 อจฺจริยํ ภนฺเต อพฺภูตํ ภนฺเต ยาว สุภาสิตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา
 สพฺเพ สตฺตา มรณฺชมฺมา มรณฺปริโยसानา มรณฺ อนต์ีตาดิ ๑

[๔๐๐] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ มหาราช สพฺเพ สตฺตา
 #๑ สี. ยฺ. อัยยิกา ๑ ๒ สี. วุฑฺธา ๑ ๓ ม. ยฺ. เอตฺถนฺตเร เมสทฺโท ทิสฺสติ ๑
 #๔ ม. ยฺ. ปาหํ ๑ ๕ สี. ชนปฺทปเทเสน ๑ ๖ สี. ม. ชนปฺทปเทสิ ๑ ๗ ม. ยฺ.
 #สพฺเพ สตฺตา ๑เปฯ มรณฺ อนต์ีตาดิ ๑ อิเม ปาจา ทิสฺสนฺติ ๑

มรณชมฺมา มรณปริโยสานา มรณํ อนตฺตีตา ฯ เสยฺยถาปี มหาราช
ยานิกานิจิ กุมฺภการกภานานิ อามกานิ เจว ปกุกานิ จ สพุพานิ
ตานิ เกทนชฺมฺมานิ เกทนปริโยสานานิ เกทนํ อนตฺตานิ เอวเมว
โฆ มหาราช สพุเพ สตุตา มรณชฺมฺมา มรณปริโยสานา มรณํ
อนตฺตีตาติ ฯ

[๔๐๑] อิทมโวจ ฯเปฯ

สพุเพ สตุตา มริสฺสนฺติ มรณนฺตํ หิ ชีวิทํ
ยถากมฺมํ คมิสฺสนฺติ ปุณฺณปาปผลูปคา
นิริยํ ปาปกมฺมนฺตา ปุณฺณกมฺมา จ สุกฺตี
ตสฺมา กเรยฺย กลฺยาณํ นิจยํ สมฺปรายิกํ
ปุณฺณานิ ปรโลกสฺมี ปติฏฺฐา โหนฺติ ปาณินฺนฺติ ฯ
ตติยํ โลกสุตฺตํ

[๔๐๒] สาทตฺถิยํ ... เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โฆ ราชา ปเสนทิกอสฺโล
ภควนฺตํ เอตทโวจ กติ นุ โฆ ฆนฺเต โลกสฺส ชฺมฺมา อุปฺปชฺชฺมานา
อุปฺปชฺชนฺติ อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวิหารายาติ ฯ

[๔๐๓] ตโย โฆ มหาราช โลกสฺส ชฺมฺมา อุปฺปชฺชฺมานา
อุปฺปชฺชนฺติ อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวิหาราย ฯ กตเม ตโย ฯ
โลโก โฆ มหาราช โลกสฺส ชฺมฺโม อุปฺปชฺชฺมานो อุปฺปชฺชติ
อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวิหาราย โทโส โฆ มหาราช โลกสฺส
ชฺมฺโม อุปฺปชฺชฺมานो อุปฺปชฺชติ อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวิหาราย

โมโห โข มหาราช โลกสฺส ฐมฺโม อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ
อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวiharาย ฯ อิม โข มหาราช ตโย โลกสฺส
ฐมฺมา อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชนฺติ อหิตาย ทุกฺขาย อผาสฺวiharายติ ฯ

[๔๐๔] อิทมวโจ ฯเปฯ

โลโก โทโส จ โมโห จ ปุริสํ ปาปเจตสํ

หีสนฺติ อตฺตสมฺภูตา ตจฺจสํว สปฺผลนฺติ ๑ ฯ

จตุตฺถํ อีสตฺตตฺต

[๔๐๕] สวตฺถึยฺ ... เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข ราชา ปเสนทโกสโล
ภควนฺตํ เอตทวโจ กตฺถ นฺ ๒ โข ฆนฺเต ทานํ ทาทพฺพนฺติ ฯ
ยตฺถ โข มหาราช จิตฺตํ ปสํทตฺติ ฯ กตฺถ ปน ฆนฺเต ทินฺนํ
มหปฺผลนฺติ ฯ

[๔๐๖] อณฺณํ โข เอตํ มหาราช กตฺถ ทานํ ทาทพฺพิ อณฺณํ
ปเนตํ กตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ สิวโต โข มหาราช ทินฺนํ
มหปฺผลํ โน ตถา ทุสฺสีเล ฯ เตน หิ มหาราช ตณฺเณเวตฺถ
ปฏฺฐิจฺฉนฺตฺตมฺปิ ยถา เต ขเมยฺย ตถา นํ พุยากรเยยฺยาสี ฯ

[๔๐๗] ตํ กิ มณฺณสิ มหาราช อธิ คฺยสฺส ยฺหุชฺชํ ปจฺจุปฺภูจิตํ
สจฺจคาโม สมนฺปพฺยุโฬห อถ อากจฺเจยฺย ขตฺติยกฺมาโร อสิกฺขิโต
อกตฺทโต อกตโยคฺโค อกตฺปาสโน ภีรु ฌมฺภี อุตฺราสี ปลาयी
ภเรยฺยาสี ตํ ปุริสํ อตฺถโต จ เต ตาทิเสน ปุริเสนาติ ฯ นานํ

#๑ ม. ย. สมฺผลนฺติ ฯ ๒ ส. กถนฺนฺติ ปาโจ ฯ

ภนฺเต ภเรยฺยํ ตํ ปุริสํ น จ เม อตุโถ ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ
อถ อากฺขณฺเอย พุราหฺมณฺกุมารो อสิกฺขิโต ฯเปฯ อถ อากฺขณฺเอย
เวสฺสกุमारो อสิกฺขิโต ฯเปฯ อถ อากฺขณฺเอย สุทฺทกุมารो อสิกฺขิโต
ฯเปฯ น จ เม อตุโถ ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ

[๔๐๘] ตํ กิ มลฺลตี มหาราช อิชฺ ตยฺสฺส ยฺหุชฺ ปจฺจุปฺภูจิต्तํ
สงฺคามो สมฺปพฺยุโฬห อถ อากฺขณฺเอย ขตฺตียกุมารो สฺสิกฺขิโต
กตฺตโถ กตโยคุโค กตฺปาสโน อภิรุ อจฺฉมฺภิ อนุตฺตราสี อปลาเย
ภเรยฺยาตี ตํ ปุริสํ อตุโถ จ เต ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ
ภเรยฺยาหิ ภนฺเต ตํ ปุริสํ อตุโถ จ เม ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ
อถ อากฺขณฺเอย พุราหฺมณฺกุมารो ฯเปฯ อถ อากฺขณฺเอย เวสฺสกุमारो
ฯเปฯ อถ อากฺขณฺเอย สุทฺทกุมารो สฺสิกฺขิโต กตฺตโถ
กตโยคุโค กตฺปาสโน อภิรุ อจฺฉมฺภิ อนุตฺตราสี อปลาเย ภเรยฺยาตี
ตํ ปุริสํ อตุโถ จ เต ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ ภเรยฺยาหิ ภนฺเต ตํ
ปุริสํ อตุโถ จ เม ตาทีเสน ปุริเสนาติ ฯ

[๔๐๙] เอวเมว โข มหาราช ยสฺมา [๑]- เจปิ กฺลา อการสฺมา
อนการิยํ ปพฺพชฺชิตฺโต โหติ โส จ โหติ ปญฺจํคฺวิปฺปหิโน ปญฺจํค-
สมนฺนาคโต ตสฺมี ทินฺนํ มหปฺพลํ โหติ ฯ กตฺมานิ ปญฺจํคานิ
ปหีนานิ โหนฺติ ฯ กามจฺฉนฺโท ปหิโน โหติ พฺยาปาโท ปหิโน
โหติ ถินมิตฺทํ ปหิโน โหติ อฺทฺทจฺจกฺกจฺจํ ปหิโน โหติ วิจิจฺจนา
ปหีนา โหติ ฯ อิมานิ ปญฺจํคานิ ปหีนานิ โหนฺติ ฯ กตฺเมหิ
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร กสฺมาตี ทิสฺสตี ฯ

ปญจหงฺเกหิ สมฺนฺนาคโต โหติ ฯ อเสกฺเขน สีสกฺขณฺเชน สมฺนฺนาคโต
โหติ อเสกฺเขน สมาริกฺขณฺเชน สมฺนฺนาคโต โหติ อเสกฺเขน
ปญฺญาณฺขณฺเชน สมฺนฺนาคโต โหติ อเสกฺเขน วิมุตฺติณฺขณฺเชน
สมฺนฺนาคโต โหติ อเสกฺเขน วิมุตฺติณฺณทสฺสนณฺขณฺเชน
สมฺนฺนาคโต โหติ ฯ อิมหิ ปญฺจหงฺเกหิ สมฺนฺนาคโต โหติ ฯ
อิตฺติ ปญฺจกฺวิปฺปหิเน ปญฺจกฺสมฺนฺนาคเต ทินฺนํ มหปฺผลนฺติ ฯ

[๔๑๐] อิทมวโจ ภควา ฯเปฯ สตุถา

อิสฺสตุถํ พลวิริยญจ	ยสฺมี วิชฺเชถ มาณเว
ตํ ยุทฺชตุโถ ภเร ราชา	นาสุริ ชาติปฺจยยา
ตเถว ขนฺติโสฺรจฺจํ	ชฺมมา ยสฺมี ปตฺติฏฺจิตา
ตมริยวฺตุตฺติ ๑ เมธาวิ	หิณชจจมฺปิ ปุชเย
การเย อสฺสเม รมฺเม	วาสเยตฺถ พหุสฺสุเต
ปปฺลจวิเวน กยิรา	ทฺฤเค สงฺกมฺนานิ จ
อนฺนํ ปานํ ขาทนฺยํ	วตฺถเสนาสนานิ จ
ทเทยฺย อฺชฺชฺชฺเตสฺสุ	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
ยถาปี ๒ เมโฆ ถนฺยํ	วิชฺชฺชฺมาลี สตฺกุกฺกุ ๓
ถลํ นินฺนญจ ปุเรติ	อภิวสฺสํ วสฺนุชฺริ
ตเถว สทฺโธ สุตฺวา	อภิสงฺขจฺจ โภชนํ
วณฺพิพฺเพ ตปฺปยติ	อนฺนปฺาเนน ปญฺทิตโต
อนฺนโมทฺมาโน ปกิเรติ	เทถ เทถาติ ภาสฺติ

#๑ ม. อริยวฺตุตฺติ เมธาวิ ฯ ยู. ตมริยวฺตุตฺติ ฯ ๒ ม. ยู. ยถาปี ฯ ๓ ม. ยู. สตฺกุกฺกุ ฯ

ตณฺหิสฺส ตชฺชิตํ ๑ โหติ เทวสฺเสว ปวสฺสโต

สา ปุณฺณชารา วิปฺลา ทาทาริ อภิวสฺสตีติ ฯ

ปณฺจํ ปพฺพโตปมฺสฺสตุํ

[๔๑๑] สวตฺถินิทานํ ฯ อถ โข ราชฯ ปเสนทิโกสลโ
ทิวาทิวสฺส เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตุํ อภิวาเทตฺวา
เอกมฺนตุํ นิสีทิ ฯ เอกมฺนตุํ นิสินฺนํ โข ราชานํ ปเสนทิโกสลํ
ภควา เอตทโวจ หนฺท กุโ ต นุ ตฺวํ มหาราช อากฺขณฺสี
ทิวาทิวสฺสชาติ ฯ ยานิ ตานิ ฆนฺเต รณฺถํ ขตฺตियานํ มุทฺธาวสิตฺตํ
อิสฺสรियมทตฺตํ กามเคธปริยฺญจิตานํ ชนปทตฺถาวริยปฺตตํ
มหนฺตุํ ปจฺวิมณฺทลํ อภิวิชฺย อชฺฌาวสนฺตํ ราชกรณฺิยานิ
ภวนฺติ เตสฺวหํ ๒ เอตฺรหิ อุตฺตํ กํ อปฺนฺโนติ ฯ

[๔๑๒] ตํ กิ มณฺณสิ มหาราช อิท เต ปุริโส อากฺขณฺเยย
ปุรฺตฺถิมาย ทิสาย สทฺธายิกิ ปจฺจยิกิ โส ตํ อุปสงฺกมิตฺวา
เอวํ วเทยฺย ยคฺเช มหาราช ชานเยย ๓ อหํ อากฺขณฺมิ ปุรฺตฺถิมาย
ทิสาย ตตฺถทฺทลํ มหนฺตุํ ปพฺพตุํ อพฺภสมํ สพฺเพ ปาณ
นิปฺโปถฺนฺโต ๔ อากฺขณฺติ ยนฺเต มหาราช กรณฺิยํ ตํ กโรหิติ ฯ
อถ ทฺติโย ปุริโส อากฺขณฺเยย ทกฺขินฺนํ ทิสาย ฯเปฯ อถ
ตฺติโย ปุริโส อากฺขณฺเยย ปจฺจิมาย ทิสาย ฯเปฯ อถ จตฺตฺโถ
ปุริโส อากฺขณฺเยย อุตฺตราย ทิสาย สทฺธายิกิ ปจฺจยิกิ โส
#๑ โป. ม. ย. คชฺชิตํ ฯ ๒ ม. เตสฺ ขวาทํ ฯ ๓ ม. ย. ชานเยยาสิ ฯ ๔ ส. ย.
#นิปฺโปถฺนฺโต ฯ ม. นิปฺโปถฺนฺโต ฯ

ตั้ง อุปสงกมิตวา เอวัง เวทย ยกุม มหาราช ชานะย ๑ อหิ
อากจณามิ อุตตราย ทิสาย ตตถทฐัส มหนุต ปพพต อพฐสม
สพเพ ปาณะ นิโปโปณโต อากจติ ยนุเต มหาราช กรณีย
ตั้ง กโรหิตี ฯ เอวรูป เต มหาราช มหติ มหพุกเย สมุปปนุเน
ทารุณะ มนุสสุกขเย ๒ ทูลลเก มนุสสุตเต กิมสุส กรณียนุติ ฯ
เอวรูป เม ภาณเต มหติ มหพุกเย สมุปปนุเน ทารุณะ มนุสสุกขเย
ทูลลเก มนุสสุตเต กิมสุส กรณีย อณุลตุร ฆมมจริยาย อณุลตุร
สมจริยาย อณุลตุร กุสลากริยาย อณุลตุร ปุณุลกริยายาติ ฯ

[๔๑๓] อาโรเจมิ โข เต มหาราช ปฏิวะเทมิ โข เต
มหาราช อธิวตตติ โข ตั้ง มหาราช ชรามรณั อธิวตตมานะ จ
เต มหาราช ชรามรณะ กิมสุส กรณียนุติ ฯ อธิวตตมานะ จ
เม ภาณเต ชรามรณะ กิมสุส กรณีย อณุลตุร ฆมมจริยาย
อณุลตุร สมจริยาย อณุลตุร กุสลากริยาย อณุลตุร ปุณุลกริยาย๑
ยานิ ตานิ ภาณเต รณั ขตติยานั มุทฐาวสิตตทานั อิสสุริยมทตทานั
กามเคชปริยญจิตานั ชนปทตถาวริยปตตทานั มหนุต ปจวิมณทถั
อภิวิชย อชฎาวสนุทานั หตถิยทฐานิ ภาณติ เตสมปิ
ภาณเต หตถิยทฐานั นตถิ คติ นตถิ วิสโย อธิวตตมานะ
ชรามรณะ ยานิปิ ตานิ ภาณเต รณั ขตติยานั มุทฐาวสิตตทานั
ฯเปฯ อชฎาวสนุทานั อสุสยทฐานิ ภาณติ ฯเปฯ รณยทฐานิ
#๑ ม. ย. ชานะยยาสิ ฯ ๒ ม. มนุสสุกาเย ฯ

ภวนติ ฯเปฯ ปตฺติยฺหุธานี ภวนติ เตสมฺปิ ฆนฺเต ปตฺติยฺหุธานี
นตฺถิ คตฺติ นตฺถิ วิสโย อธิวตฺตมานเ ชรามรณเ สนฺติ โห
ปน ฆนฺเต อิมสฺมี ราชกุเล มนฺติโน มหามตฺตา เย ปโหนติ
อากเต ปจฺจตฺถิเก มนฺเตหิ ฆายิตฺถุ เตสมฺปิ ฆนฺเต มนฺตฺยฺหุธานี
นตฺถิ คตฺติ นตฺถิ วิสโย อธิวตฺตมานเ ชรามรณเ สํวิชฺชติ โห
ปน ฆนฺเต อิมสฺมี ราชกุเล ปหฺตํ หิรณฺยสฺวณฺณํ ฆุมิกตฺตยฺเจว
เวหาสฏฺฐจฺจ เยน มยํ ปโหม อากเต ปจฺจตฺถิเก ชเนน อูปลาเปตฺถุ
เตสมฺปิ ฆนฺเต ชนฺยฺหุธานี นตฺถิ คตฺติ นตฺถิ วิสโย อธิวตฺตมานเ
ชรามรณเ อธิวตฺตมานเ จ เม ฆนฺเต ชรามรณเ กิมสฺส กรณฺมียํ
อณฺตฺร ชมฺมจฺริยาย อณฺตฺร สมจฺริยาย อณฺตฺร กุสฺลกิริยาย
อณฺตฺร ปุณฺณกิริยายาติ ฯ

[๔๑๔] เอวเมตํ มหาราช เอวเมตํ อธิวตฺตมานเ จ เต
ชรามรณเ กิมสฺส กรณฺมียํ อณฺตฺร ชมฺมจฺริยาย อณฺตฺร สมจฺริยาย
อณฺตฺร กุสฺลกิริยาย อณฺตฺร ปุณฺณกิริยายาติ ฯ

[๔๑๕] อิทมโวจ ภควา ฯเปฯ สตฺถา

ยถาปี เสลา วิปฺลลา นภํ อาหจฺจ ปพฺพตา
สมนฺดา อนฺุปรียะยฺยํ นิปฺโปเถนฺดา ๑ จคฺคทฺทิสา
เอวํ ชรา จ มจฺจ จ อธิวตฺตนฺติ ปาณฺิโน
ขตฺติเย พุราหฺมณเ เวสฺเส สฺสทฺเท จณฺฑาทาลปฺกฺกุเส

#๑ โป. ม. ย. นิปฺโปเถนฺโต ฯ

น กัญจ ๑ ปรีวชเชติ สพพเมวาทิมทหติ
น ตตถ หตถิน ฐมิ น รถาน น ปตติยา
น จาปี มนตยทุเรน สกกา เชตุ ฐเนน วา
ตสุมา หิ ปณฺหิโต โปโส สมปสฺส อตถมตฺตโน
พทุเช ฐมเม จ สงฺเม จ ธีโร สทฺธึ นเวสเย
โย ฐมฺมจารี ๒ กายเนน วาจาเย อุต เจตสา
อิเชว น ปสฺสนฺติ เปจฺจ สกฺเค ปโมทตีติ ฯ
โกสลตฺถิตฺตํ สมตฺตํ ฯ
ตสฺสทฺทานํ
ปฺกฺคโล อโยยิกา โลโก อิตฺตตฺถํ ปพฺพโตปมํ ๓
เทสิตฺตํ พุทฺธเสฏฺฐเณน อิมํ โกสลปญฺจกํ ฯ

#๑ กณฺฐจิติปี ปาเจเนน ภวิตพฺพํ ฯ ๒ ม. โย ฐมฺมํ จริ กายเนน ฯ ๓ ม. ปพฺพตฺตูปมา ฯ

มารสํยุตฺตํ

ปรจมวลคฺโค ปรจโม

ปรจมํ ตโปกมมสุตฺตํ

[๔๑๖] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา อรุเวลายํ วิหริตี
นชฺชา เนรณฺชราย ตีเร อชฺปาลนิกฺุรเช ๑ ปรจมาภิสมฺพุทฺโธ ๑
อถ โข ภควโต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก
อุทปาตี มุตฺโต วมฺหิ ตาย ทุกฺกรการิกาย สาธุ มุตฺโต
วมฺหิ ตาย อนตฺตสณฺหิตาย ทุกฺกรการิกาย สาธุ วมฺหิ สตฺโต ๒
โพธิสมชฺฌคฺคฺติ ๑ ๑

[๔๑๗] อถ โข มาโร ปาปีมา ภควโต เจตสา เจโต
ปริวิตกฺกมณฺเวย เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ คาถาย
อชฺฌภาสิ

ตโปกมฺมา อปกฺกมฺม เยน สฺชฌนฺตํ มาถวา
อสฺุทฺโธ มณฺเวยตี ๔ สฺุทฺโธ สฺุทฺธิมคฺคํ ๕ อปรทฺโธตี ๑

[๔๑๘] อถ โข ภควา มาโร อยํ ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมฺนฺตํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ
#๑ ม. ยฺ. อชฺปาลนิกฺุรชฺมุเต ๑ ๒ ม. มุตฺโต ๑ ๓ สฺ. ยฺ. สาธุ จิตฺ สโต โพธิ
#สมชฺฌคฺคฺติ ๑ ๔ ยฺ. มณฺเวยตี ๑ ๕ ม. สฺุทฺธิมคฺคา ๑

อนตถสญหิตัง ญตวา ยงฺกิญฺจि อปริ ๑ ตปี
สพฺพํ นตถาวหิ ๒ โหติ ปิยาริตฺตว ฐมฺมนิ
สีลํ สมาริ ปญฺณญจ มคฺคํ โพชาย ภาวย
ปตฺโตสฺมิ ปรมํ สฺพุทฺธิ นินฺโถ ตฺวมสิ อนตฺถกาติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปิมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สฺกุตฺโตติ
ทฺกุจิ ทุมฺมนิ ตตฺถเวณตฺตรชาตีติ ฯ

ทฺตุยิ นาคสุตฺตํ

[๔๑๕] เอวมฺเม สฺตุํ เอกิํ สมยิํ ภควา อฺรุเวลายิ วิหฺรติ
นชฺชา เนรณฺชราย ติเร อชฺปาลนิกฺโรเช ปจฺมาภิสฺมพฺพุโ ๑ เตน
โฆ ปน สมเยน ภควา รตฺตนฺชการตฺมิสายิ อชฺโฆกาเส นิสินฺโน
โหติ ๑ เทโว จ เอกเมกํ สฺุสายติ ฯ

[๔๒๐] อถ โข มาโร ปาปิมา ภควโต ภิยฺมมฺภิตตฺตํ โลมหํสิ
อฺุปฺปาเทตฺถกาโม มหนตฺตํ หตฺถิรชวณฺณํ อภินิมฺมินิตฺวา येन ภควา
เตนฺุปสงฺกมิ ๑ เสยฺยถาปิ นาม มหาอรฺิฏฺจโก มณฺนิ เอวมสฺส สีลํ
โหติ ๑ เสยฺยถาปิ นาม สฺพุทฺธิ รุปียิ เอวมสฺส ทนฺตา โหนฺติ ๑
เสยฺยถาปิ นาม มหตี นงฺกลีสา เอวมสฺส โสณฺุโฆ โหติ ๑

[๔๒๑] อถ โข ภควา มาโร อยิ ปาปิมา อิติ วิทิตฺวา
มาริ ปาปิมนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

สัสาริ ๓ ทิฆมทฺุชานัน วณฺณํ กตฺวา สฺุภาสฺุภํ

อถนฺเต เตน ปาปิมา นินฺโถ ตฺวมสิ อนตฺถกาติ ฯ

#๑ ม. อมริ ๑ ๒ ย. สพฺพา นตถาวหิ โหติ ๑ ๓ ไป. ม. สัสรุ ๑

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุกโตติ
ทุกชี ทุมมโน ตตถเววนุตราชยตี ฯ

ตติยํ สุกสุตํ

[๔๒๒] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา อुरुเวลายํ วิหริตี
นชชชา เนรณชราย ตีเร อชปาลนิกุโรเช ปจมาภิสสมพุทฺโธ ฯ เตน
โฆ ปน สมเยน ภควา รตฺตนุชการติมิสายํ อชฺโฆกาเส นิสินฺโน
โหตี ฯ เทโว จ เอกเมกํ ผุสายตี ฯ

[๔๒๓] อถ โข มาโร ปาปีมา ภควโต ภยํ ญมภิตตตํ โลมหํตี
อุปฺปาเทตฺถกาโม येन ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควโต
อวิทุเร อุจฺจาวจา วณฺณนิภา อุปทํเสตี สุภา เจว อสุภา จ ฯ

[๔๒๔] อถ โข ภควา มาโร อยํ ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมนฺตํ คาธาหิ อชฺฌภาสิ

ถัสสํ ทิฆมทฺธานํ วณฺณํ กตฺวา สุภาสุภํ

อลนฺเต เตน ปาปีม นินฺโต ตฺวมสิ อนฺตก

เย จ กาเยน วาจาย มนสา จ สุตฺตฺวา

น เต มารวसानุคา น เต มารสฺส ปจฺจกฺขตี ๑ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ฯ เปฯ ตตถเววนุตราชยตี ฯ

จตฺตถํ ปจฺมปาสสุตํ

[๔๒๕] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา พาราณสียํ วิหริตี
อิสิปฺตเน มิคทาเย ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขุโวลี ฯ

#๑ ม. ปทฺธกฺข ฯ

ภทนต์เตติ เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ๑ ภควา เอตทโวจ
มยฺหํ โข ภิกขเว โยนิโสมนสิการา โยนิโสสมมุปฺปชานา อนุตฺตรา
วิมุตฺติ อนุปฺปตฺตา อนุตฺตรา วิมุตฺติ สจฺฉนิกตา ตุมฺเหหิ ภิกขเว
โยนิโสมนสิการา โยนิโสสมมุปฺปชานา อนุตฺตรํ วิมุตฺตี อนุปฺปาณาถ
อนุตฺตรํ วิมุตฺตี สจฺฉนิกโรธาทิ ๑

[๔๒๖] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฉนภาสิ

พฺนุโรหิ ๑ มารฺปาเสน เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
มารพฺนุชนพฺนุโรหิ น เม สมณ โมกฺขสิตี ๑

[๔๒๗] มุตฺตาทํ ๒ มารฺปาเสน เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
มารพฺนุชนมุตฺโตมฺหิ นินฺโต ตวมฺสิ อนุตฺถาทิ ๑

อถ โข มาโร ปาปีมา ๑เป๑ ตตฺถเววนฺตรชายิติ ๑

ปณฺจมํ ทฺตฺติยปาสสุตฺตํ

[๔๒๘] เอวมฺเม สฺสํ เอกํ สมยํ ภควา พาราณสิยํ วิหฺรติ
อิสิปตฺเน มิคทาเย ๑ ตตฺธฺร โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ๑
ภทนต์เตติ เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสุสฺสํ ๑ ภควา เอตทโวจ
มุตฺตาทํ ๓ ภิกขเว สพฺพปาเสหิ เย ทิพฺพา เย จ มานุสา ตุมฺเหหิ
ภิกขเว มุตฺตา สพฺพปาเสหิ เย ทิพฺพา เย จ มานุสา จรธ
ภิกขเว จาริกํ พฺนุชนหิตาย พฺนุชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย
#๑ สํ. ย. พฺนุโรหิ ๑ ๒-๓ ม. ย. มุตฺโตทํ ๑

หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ มา เอเกน เทว อคมิตฺถ ๑ เทเสถ
ภิกฺขเว ฌมฺมํ อาทิกฺลฺยาณํ มชฺฌกฺลฺยาณํ ปรีโยสานกฺลฺยาณํ
สาตุถิ สพฺยณฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธิํ พุรหฺมจฺริยํ ปกาเสถ
สนฺติ สตุตา อปฺปฺรชกฺขชาติกา อสุสฺวานตา ฌมฺมสุส ปรีหายนฺติ
ภวิสฺสนฺติ ฌมฺมสุส อญฺญาตาโร อหฺมปิ ภิกฺขเว เยน อูรุเวลา
เสนาณิกโม ๒ เตนฺนุปลฺสงฺกมิตฺตํ ฌมฺมเทสนายาติ ฯ

[๔๒๕] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺนุปลฺสงฺกมิ
อูปลฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาติ

พฺนุโรติ ๑ สพฺพปาเสหิ เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
มหาพฺนุชฺชนพฺนุโรติ น เม สมณ โมกฺขสีติ ฯ

[๔๓๐] มฺตุโตหิ สพฺพปาเสหิ เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
มหาพฺนุชฺชนมฺตุโตมฺหิ นินฺโท ตฺวมฺสิ อนฺตกาติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ฯเปฯ ตตฺถเววนฺตรชายิตฺติ ฯ

นฏฺฐิ สปลฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

[๔๓๑] เอวฺมเม สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
เวพฺพเวเน กลนฺนทกฺกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา รตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อชฺโฆกาเส ๔ นิสินฺโน โหติ ฯ เทโว จ เอกเมกํ
มุสฺสายติ ฯ

#๑ ย. อคมิตฺถ ฯ ๒ วินยโปตฺถเก เยน อูรุเวลา เยน เสนาณิกโมติ อีทิสฺส ปาโร
#ทิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ๑ ๓ ม. ย. พฺนุโรติ ฯ ๔ ม. อพฺโฆกาเส ฯ

[๔๑๒] อถ โข มาโร ปาปีมา ภควโต ภยं ฌมกิตตตัม
โลมหัส อูปปาเหตุกาโม มหนตัม สปปราชาวณฺณํ อภินิมมินิตฺวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ เสยฺยถาปี นาม มหตี เอกรุกฺขิกา
นาวา เอวมสฺส กาโย โหติ ฯ เสยฺยถาปี นาม มหนตัม โสณฺฑิกา
กิลฺยํ ๑ เอวมสฺส ฝโณ โหติ ฯ เสยฺยถาปี นาม มหตี โกสลิกา
กัมปาลิ อเอวมสฺส อภฺชิณี ภวนฺติ ฯ เสยฺยถาปี นาม เทเว คพคพายนฺเต
วิษฺฐลฺลตา นิจฺจรฺนฺติ เอวมสฺส มุขโต ชิวฺหา นิจฺจรฺนฺติ ฯ
เสยฺยถาปี นาม กมฺมารคคฺคฺริยา ฌมมานาย สทฺโท โหติ เอวมสฺส
อสุสสาสฺสสาสํ สทฺโท โหติ ฯ

[๔๑๓] อถ โข ภควา มาโร อัย ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมฺนตัม คาทาหิ อชฺฌภาสิ

โย สฺสณฺณเคหานิ เสวติ
เสยฺยา ๒ โส มฺุณี อตฺตสฺสณฺณโต
โวสฺสชฺช จเรยฺย ตตฺถ โส
ปฏฺิรฺูปณฺหิ ตถาวิธสฺส ตัม
จรกา พฺุ เภรฺวา พฺุ
อโถ ํสสิริสฺปา พฺุ
โลมมฺปิ น ตตฺถ อิลฺลชเย
สฺสณฺณาการคโต มหา มฺุณี

#๑ ย. กิลยชา ฯ ๒ ย. เสยโย ฯ

นภํ ฬลเยย ปจวี จลเยย
สพฺเพว ๑ ปาณา อุต สนฺตเสยฺยํ
สลฺลมฺปิ เจ อฺรติ กมฺปเสยฺยํ ๒
อุปฺธิสฺสุ ตาณํ น กโรนฺติ พุทฺธาติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สฺกโตติ
ทฺกฺขี ทุมฺมโน ตตฺถเวณฺตรธาตีติ ฯ

สตุตฺตํ สฺปฺปติสฺตุตฺตํ

[๔๑๔] เอวมฺเม สฺตุํ เอกํ สมฺมํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ
เวพฺพเวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ อถ โข ภควา พหุเทว รตฺตี อชฺโฌกาเส ๓
จงฺกมิตฺวา รตฺติยา ปจฺจุสสมฺมํ ปาเท ปกฺขาลตฺวา วิหฺริ
ปวิสิตฺวา ทกฺขิณฺเนน ปสฺเสน สิหเสยฺยํ กปฺเปสิ ปาเทเน ปาถํ
อจฺจาชาย สโต สมฺปชาโน อฏฺฐานสณฺณํ มนสิกริตฺวา ฯ

[๔๑๕] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

กี โสปฺปสิ กี นฺุ โสปฺปสิ

กิมิทํ โสปฺปสิ ทฺพฺภโต ๔ วิย

สฺสณฺณมคฺการนฺติ โสปฺปสิ

กิมิทํ โสปฺปสิ สฺสุริเย อุกฺกเตติ ฯ

#๑ ม. ย. สพฺเพปิ ฯ ๒ สํ. ย. ปกมฺปเยยฺยํ ฯ ม. กปฺปเรยฺย ฯ ๓ ม. อพฺโฌกาเส ฯ

#๔ ม. ทฺพฺภโค ฯ ย. ทฺพฺภโย ฯ

[๔๑๖] ยสุส ชาลินี วิสตุติกา

ตณฺหา นตฺถิ กุหิณฺจि เนตเว

สพฺพปรีณํ ปรีกฺขยา พุทฺโธ

โสปฺปติ กิํ ตเวตฺถ มาราติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ฯเปฯ ตตฺถเวณฺตรชายีติ ฯ

อภฺจิมํ นนฺทนฺสุตฺตํ

[๔๑๗] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ

เชตวนเ อนาถปิณฺฑิกสุส อารามे ฯ

[๔๑๘] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ

อุปสงฺกमितฺวา ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ คาถํ อภาสิ

นนฺทติ ปฺตฺเตหิ ปฺตฺติมา

โคมิโก โคหิ ๑ ตเถว นนฺทติ

อุปรีหิ นรสุส นนฺทนา

น หิ โส นนฺทติ โย นิรฺรูปรีติ ฯ

[๔๑๙] โสจติ ปฺตฺเตหิ ปฺตฺติมา

โคมิโก โคหิ ตเถว โสจติ

อุปรีหิ นรสุส โสจนา

น หิ โส โสจติ โย นิรฺรูปรีติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุกโตติ

ทุกฺขิ ทุมฺมโน ตตฺถเวณฺตรชายีติ ฯ

#๑ ม. โคมา โคภิ ฯ

นวมํ ปฐมอายุสฺสุตฺตํ

[๔๔๐] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ
เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ฯ ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสโสสุํ ฯ ภควา
เอตทโวจ อปฺปมิตฺถํ ภิกฺขเว มนุสฺसानํ อายุ คมนีโย สมฺปฺราโย
กตฺตพฺพํ กุสฺลํ จริตพฺพํ พุรฺหมจฺริยํ นตฺถิ ชาตฺสฺส อมรณํ โย
ภิกฺขเว จิรํ ชีวติ โส วสฺสสฺสํ อปฺปํ วา ภิกฺขโยติ ฯ

[๔๔๑] อถ โข มาโร ปาปิมา เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

ทิมฺมายุ มนุสฺसानํ น นํ หิเพ สฺสุโปริโส

จเรยฺย ชีรฺมตฺโตว นตฺถิ มจฺจุสฺส อากโมติ ฯ

[๔๔๒] อปฺปมฺมายุ มนุสฺसानํ หิเพยฺย นํ สฺสุโปริโส

จเรยฺยาทิตฺตฺตีสฺสว นตฺถิ มจฺจุสฺส นากโมติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปิมา ฯเปฯ ตตฺถเวว นตฺร ธาโยติ ฯ

ทสมํ ทุตฺติยอายุสฺสุตฺตํ

[๔๔๓] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห ฯเปฯ ตตฺร โข ภควา
เอตทโวจ อปฺปมิตฺถํ ภิกฺขเว มนุสฺसानํ อายุ คมนีโย สมฺปฺราโย
กตฺตพฺพํ กุสฺลํ จริตพฺพํ พุรฺหมจฺริยํ นตฺถิ ชาตฺสฺส อมรณํ โย
ภิกฺขเว จิรํ ชีวติ โส วสฺสสฺสํ อปฺปํ วา ภิกฺขโยติ ฯ

[๔๔๔] อถ โข มาโร ปาปิมา เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ

อุปสงกมิตฺวา ภควนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

นาจฺจนฺติ อโหฺรตฺตา ชีวิตํ นฺุปรุชฺฌติ

อายุ อนุจฺริยติ ๑ มจฺจานํ เนมิว รตฺถุพฺพรนฺติ ฯ

[๔๔๕] อจฺจนฺติ อโหฺรตฺตา ชีวิตํ อฺปรุชฺฌติ

อายุ จียติ มจฺจานํ กุณฺนทีนํว โอตฺถนฺติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สฺกโตติ

ทฺกุจี ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรธาสิติ ฯ

ปจฺจโม วคฺโค ฯ

ตสฺสทฺทานํ

ตโปกมฺมณฺจ นาโค จ สฺกํ ปาเสน เต ทฺเว

สฺปโป สฺปฺปติ นนฺทนํ อายุนา อปฺเร ทฺเวติ ฯ

#๑ ส. ปริเยตีติปิ อนุปริเยตีติปิ ปาโจ ฯ ย. อนุปริยาติ ฯ ม. อายุ อนุปริยายติ.

ทุดियวคฺโค ทุดิโย

ปจํ ปาสาณสุตฺตํ

[๔๔๖] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิซุมญฺเฐ ปพฺพเต ฯ
เตน โข ปน สมยฺเณ ภควา รตฺตนุชการติมิสายํ อชฺโฆกาเส
นินฺนุโน โหติ ฯ เทโว จ เอกเมกํ ผุสสายติ ฯ

[๔๔๗] อถ โข มารो ปาปิมา ภควโต ภัยํ นมฺภิตตฺตํ โลมหํสํ
อุปฺปาเตตฺตกาโม เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควโต
อวิทุเร มหนฺเต มหนฺเต ปาสาณํ ปกฺกเพสิ ๑ ฯ

[๔๔๘] อถ โข ภควา มารो อภัยํ ปาปิมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปิมนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

สเจปิ เกวลํ สพฺพิ คิซุมญฺเฐ คเพยฺยสิ ๒

เนว สมฺมา วิมุตฺตานํ พุทฺธานํ อตฺถิ อิญฺชิตนฺติ ฯ

อถ โข มารो ปาปิมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุขโตติ
ทุกฺขิ ทุมฺมนฺโน ตตฺถเววนฺตรชายิติ ฯ

ทุดิยํ สีหสุตฺตํ

[๔๔๙] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถปิณฺฑิกสุส
#๑ สี. ปวทฺทเสตีติปิ ปวทฺทเรตีติปิ ปวญฺเฐตีติปิ ปาโง ฯ ม. ยฺ. ปทาเลสิ ฯ
#๒ ม. ยฺ. จเลสุสสิ ฯ

ปิตุทิกสุส อาราม ๑ เตน โข ปน สมเขน ภควา มหติยา
ปริสาย ปริวโต ชมมํ เทเสติ ๑ อถ โข มารสุส ปาปิมาโต
เอตทโหสิ อัย โข สมโณ โคตโม มหติยา ปริสาย ปริวโต
ชมมํ เทเสติ ยนฺนุนาหํ เยน สมโณ โคตโม เตนฺอุปสงฺกเมยฺย
วิกฺขุกฺกมฺมายาติ ๑

[๔๕๐] อถ โข มาโร ปาปิมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

กีนฺ สุสิโหวน ทสิ ปริสายํ วิสารโท
ปฏิมลโล หิ เต อตุถิ วิชิตาวิ นฺ มณฺณสิตี ๑

[๔๕๑] นทนฺติ เว มหาวิรา ปริสาสุ วิสารทา

ตถาคตา พลปฺปตฺตา ตินฺณา โลเก วิสฺสตฺติกนฺติ ๑

อถ โข มาโร ปาปิมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุกโตติ
ทุกฺขี ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชายิตี ๒ ๑

ตติยํ สกฺลิกสุตฺตํ

[๔๕๒] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ
มทุทกฺกฺจฺฉิมิ มิกทาเย ๑ เตน โข ปน สมเขน ภควโต ปาโท
สกฺลิกาย ขโต โหติ ๑ ภูสา สุกฺโก ภควโต เวทนา วตฺตนฺติ
สารีริกกา ทุกฺขา ติปุพา ขรา กฏฺฐกา อสาธา อมฺนาปา ๑ ตา
สุทฺถํ ภควา สโต สมฺปชาโน อธิวาเสติ อวิหฺณฺณมาโน ๑ อถ โข
ภควา จตฺตคฺคณฺณํ สงฺฆมาฏี ปณฺณเปตฺวา ทกฺขิณฺเนน ปสฺเสน สึหเสยฺย

กปฺเปสิ ปาเทน ปาํ อจฺจาชาย สโต สมฺปชาโน ฯ

[๔๕๑] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

มนฺุทียา นฺุ [๑]- เสสิ อุทาหุ กาวะยฺยมตฺโต

อตุถา นฺุ เต สมฺปจฺจรา นฺุ สนฺุติ

เอโก วิวิตฺเต สยนาสนมฺุหิ

นิทฺุทามฺุโข ๒ กิมิํ โสปฺเปเสวาติ ฯ

[๔๕๔] น มนฺุทียา สยามิ นาปี กาวะยฺยมตฺโต

อตุถํ สเมจฺจาหฺมเปตฺโตโก

เอโก วิวิตฺเต สยนาสนมฺุหิ

স্যามหํ สพฺพุตฺตานุกมฺุปี

เยสมฺุปี สลฺุถํ อฺุรสิ ปวิฏฺุจํ

มฺุหํ มฺุหํ ทหฺมํ เสวมาณํ ๓

เตปีธฺุ โสปฺเป ลภเร สสลฺุลา

กสฺุมา ๔ อหํ นฺุ สฺุเป วิตสลฺุโล

ชคฺุคํ นฺุ สงฺกเมมิ ๕ นปี เภมิ โสตุตุ

รตฺุติณฺุทิวา นานฺุตฺปนฺุติ มามํ

หานี นฺุ ปสฺุสามิ กุหิณฺุจิ โลเก

ตสฺุมา สฺุเป สพฺพุตฺตานุกมฺุปีติ ฯ

#๑ ม. เอตฺถนฺุตฺเร โขสทฺุโท อตุถิ ฯ ๒ สํ. นิทฺุทาสิ โข ฯ ๓ ม. ยฺุ. เวธฺุมาณํ ฯ

#๔ โป. ม. ตสฺุมา ฯ ๕ ม. ยฺุ. นฺุ สงฺกเมนปี ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุขโตติ
ทุกขี ทุมฺมนโน ตตฺถเววนฺตรชายீติ ฯ

จตุตถํ ปฏฺฐุปฺสุตฺตํ

[๔๕๕] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ วิหริติ
เอกสาลายํ พุราหุมนคฺคาเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา
มหติยา คิหิปริสาย ปริวฺโต ฌมฺมํ เทเสติ ฯ อถ โข มารสฺส
ปาปิมโต เอตทโหสิ อยํ โข สมโณ โคตโม มหติยา คิหิปริสาย
ปริวฺโต ฌมฺมํ เทเสติ ยนฺนุนาหํ येन สมโณ โคตโม เตนฺนฺสงฺกเมยฺย
วิจฺจขุภฺมมายาติ ฯ

[๔๕๖] อถ โข มาโร ปาปีมา येन ภควา เตนฺนฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ คากาย อชฺฌมาภาสิ

เนตํ ตว ปฏฺฐูปํ ยทญฺณมนฺุสาสติ

อนฺุโรชฺวิโรเชสุ มา สชฺชิตฺถ ๑ ตทาจรนฺุติ ฯ

[๔๕๗] หิตานฺุภฺมปี สมฺพุทฺโธ ยทญฺณมนฺุสาสติ

อนฺุโรชฺวิโรเชหิ วิปฺปมฺุตฺโต ตถากโตติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุขโตติ
ทุกขี ทุมฺมนโน ตตฺถเววนฺตรชายீติ ฯ

ปญฺจมํ มานสฺสุตฺตํ

[๔๕๘] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ
เชตวนเณ อนาถปีณฺุทิกสฺส อารามे ฯ

#๑ ม. ย. สชฺชิตฺถ โถ ฯก

[๔๕๕] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
อุปลงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

อนฺตลิกฺขจโร ปาโส ยวํยํ จรติ มาณโส
เตน ตํ พาทยิสฺสามิ น เม สมณ โมกฺขสํตี ฯ

[๔๖๐] รูปา สทฺทา คนฺธารสา โฝฏฺฐพฺพา จ มโนรมา
เอตฺถ เม วิคฺโต ฉนฺโท นิหฺโต ตฺวมสํ อนฺตกาตี ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาตี มํ ภควา ชานาตี มํ สุกฺโตตี
ทฺวํชํ ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชายํตี ฯ

ฉนฺทํ ปตฺตสฺสฺตํ

[๔๖๑] สวาคฺคิยํ อาราม ... เตน โข ปน สมเยน ภควา
ปฺลจฺจนฺนํ อุปาทานกฺขนฺธานํ อุปาทาย ภิกฺขุ ๑ ฌมฺมียา กถาย
สนฺทสฺเสตี สฺมาทเปตี สมฺตฺเตเชตี สมฺปหํเสตี ฯ เต จ ภิกฺขุ
อภฺจิกฺตฺวา ๒ มนสิกฺตฺวา สพฺพเจตฺโส ๓ สมฺนฺนาหริตฺวา โอิหิตฺโสตา ฌมฺมํ
สุณฺนฺตี ฯ อถ โข มารสฺส ปาปีมโต เอตทโหสิ อยํ โข สมโณ
โคตโม ปฺลจฺจนฺนํ อุปาทานกฺขนฺธานํ อุปาทาย ภิกฺขุ ๔ ฌมฺมียา กถาย
สนฺทสฺเสตี สฺมาทเปตี สมฺตฺเตเชตี สมฺปหํเสตี เต จ ภิกฺขุ
อภฺจิกฺตฺวา ๕ มนสิกฺตฺวา สพฺพเจตฺโส ๖ สมฺนฺนาหริตฺวา โอิหิตฺโสตา
ฌมฺมํ สุณฺนฺตี ฆนฺนฺนาหํ เยน สมโณ โคตโม เตนุปลงฺกเมยฺยํ
วิจฺขุทฺถมายาตี ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหฺลฺลา ปตฺตา
อชฺโฆกาเส นิกฺขิตฺตา โหนฺตี ฯ

#๑-๔ ม. ภิกฺขุณฺํ ๑ ๒-๕ ม. อภฺจิกฺตฺวา ๑ ๓-๖ ม ... เจตฺสา ฯ

[๔๖๒] อถ โข มาโร ปาปีมา พลิตฺททวณฺณํ อภินิมฺมิตฺวา
เยน เต ปตฺตา เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ อถ โข อณฺตโร ภิกฺขุ อณฺตรํ
ภิกฺขุ เอตทโวจ ภิกฺขุ ภิกฺขุ เอโส พลิตฺทโท ปตฺเต ภินฺทเยยฺยติ ฯ
เอวํ วุตฺเต ภควา ตํ ภิกฺขุ เอตทโวจ เนโส ๑ ภิกฺขุ พลิตฺทโท
มาโร เอโส ปาปีมา ตุมฺหากํ วิจฺขุทฺตมฺมาย อากโตติ ฯ

[๔๖๓] อถ โข ภควา มาโร อัย ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมนฺตํ คากาย อชฺฌภาสิ

รूपํ เวทียิตฺถํ สณฺณํ ๒ วิญฺญาณํ ยลฺลจ สงฺขตํ
เนโสหฺมสมฺมิ เนตํ เม เอวํ ตตฺถ วิรชฺชติ
เอวํ วิรตฺตํ เขมตฺตํ สพฺพสฺสยฺโฆชนาติตํ ๓
อเนวสํ สพฺพจฺานเนสฺสู มารเสนาปี นาชฺฌกาทิ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ฯเปฯ ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

สตฺตมํ อายตฺนสตฺตํ

[๔๖๔] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหฺรติ มหาวเน
กุฎฺฐาคารสาลาเย ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา จฺนนํ ผสฺสสายตฺนํ
อุปาทาย ภิกฺขุ ๔ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสติ สฺมาทเปติ สฺมุตฺเตเชติ
สฺมปฺหํเสติ ฯ เต จ ภิกฺขุ อญฺจิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพเจตโส
สฺมนฺนาหริตฺวา โอิหิตโสตา ฐมฺมํ สฺถนฺนติ ฯ อถ โข มารสฺส
ปาปีมโต เอตทโหสิ อัย โข สมโณ โคตโม จฺนนํ ผสฺสสายตฺนํ
อุปาทาย ภิกฺขุ ๔ ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสติ สฺมาทเปติ สฺมุตฺเตเชติ
#๑ ม. ย. น โส ฯ ๒ ม. สณฺญา ฯ ๓ สพฺพสฺสยฺโฆชนาติตํ ฯ ๔ ม. ภิกฺขุณฺํ ฯ

สมปหังเสติ เต จ ภิกขุ อฏฺฐจิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพเจตโส
สมนฺนาหริตฺวา โอิหิตโสตา ฌมฺมํ สฺถนฺนติ ยนฺนุนาหํ เยน สมโณ
โคตโม เตนฺอุปสงฺกเมยฺยํ วิจกฺขุกมฺมายาติ ฯ

[๔๖๕] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควโถ อวิทฺฐเร มหนฺตํ ภยเกรวั สทฺทํ อกาสิ
อปิสฺสุทฺทํ ปจฺวี มณฺเณ อุทฺริยตีติ ๑ ฯ อถ โข อณฺณตโร ภิกขุ
อณฺณตริ ภิกขุํ เอตทโวจ ภิกขุ ภิกขุ เอสา ปจฺวี มณฺเณ
อุทฺริยตีติ ฯ เอวั วุตฺเต ภควา ตํ ภิกขุํ เอตทโวจ เนสา
ภิกขุ ปจฺวี อุทฺริยติ มาโร เอโส ปาปีมา ตุมฺหากํ วิจกฺขุกมฺมาย
อาคโตติ ฯ

[๔๖๖] อถ โข ภควา มาโร อยํ ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา
มารํ ปาปีมฺนตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

รฺูปา สทฺทา คณฺฐา รสา ผสฺสา ฌมฺมา จ เภาลา
เอตํ โลกามิสฺสํ โฆริ เอตถ โลโก วิมฺจฺจติโต
เอตณฺจ สมตฺติกฺกมฺม สโต พุทฺธสฺส สาวโก
मारเชยฺยมตฺติกฺกมฺม อาทิจฺโจว วิโรจตีติ ฯ

อถ โข มาโร ฯเปฯ ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

อฏฺฐมํ ปิณฺฑสฺสตุตฺตํ

[๔๖๗] เอกํ สมยํ ภควา มคฺเชสุ วิหริติ ปญฺจสาลาญํ
พฺุราหุณฺณคามे ฯ เตน โข ปน สมเยน ปญฺจสาลาญํ พฺุราหุณฺณคาม
#๑ ไป. ม. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ

กุมารกานัน ๑ ปาหุนกานิ ภวนุติ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตุวา ปตฺตจิวรมาทาย ปญฺจสาถํ พุราหุณฺณคามํ ปิณฺฑทาย
ปาวิสสิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ปญฺจสาเลยฺยกา พุราหุณฺณคหปติกา
มาเรณ ปาปิมตา อนุวาวิญฺญา ภวนุติ มา สมโณ โคตโม
ปิณฺฑทมลตฺถาติ ฯ อถ โข ภควา ยถา โชรฺเตน ปตฺตเตน ปญฺจสาถํ
พุราหุณฺณคามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสสิ ตถา โชรฺเตน ปตฺตเตน ปฏิกฺกมิ ฯ

[๔๖๘] อถ โข มาโร ปาปิมมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อปี สมณฺ [๒]- ปิณฺฑทมลตฺถาติ ฯ
ตถา นฺ ตวํ ปาปิม อกาสิ ยถาหํ ปิณฺฑทํ น ลภฺยยนฺติ ฯ เตน
หิ ภนฺเต ภควา พุติยฺมปี ปญฺจสาถํ พุราหุณฺณคามํ ปิณฺฑทาย
ปวิสฺสุ ตถาหํ กริสฺสามิ ยถา ภควา ปิณฺฑทํ ลจฺจตีติ ฯ

[๔๖๙] อุปฺลฺลํ ปสฺวิ มาโร อาสขฺชนํ ตถาคตํ
กี นฺ มนฺลฺลสิ ปาปิม น เม ปาปํ วิปจฺจติ
สุสุขํ วต ชีวาม เยสนฺโน นตฺถิ กิณฺจณํ
ปีติภฺกฺขา ภวิสฺสาม เทวา อภิสฺสรฺวา ยถาติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปิมมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ สุขโตติ
ทุกฺขิ ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรธาเยติ ฯ

นวมํ กสฺสกสฺสุตํ

[๔๗๐] สาวตฺถินิทานํ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขุ
นิพฺพานปฏิสฺตฺยุตฺตาย ฐมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสติ สมาทเปติ สมฺมุตฺเตเชติ
#๑ โป. ม. กุมาริกานัน ฯ ๒ ม. เอตฺถนฺตเร ตวานฺติ ทิสฺสติ ฯ

สมฺปหํเสติ ฯ เต จ ภิกฺขุ อญฺจิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพเจตโส
สมนฺนาหริตฺวา โอิหิตโสตา ฌมฺมํ สฺวณฺนติ ฯ อถ โข มารสฺส
ปาปิมโต เอตทโหสิ อัย โข สมโณ โคตโม ภิกฺขุ นิพฺพานปฏิสฺยตฺตาย
ฌมฺมिया กถาย ฯเปฯ ยนฺนุนาหํ เยน สมโณ โคตโม
เตนุปลสงฺกเมยฺยํ วิจกฺขุกมฺมายาติ ฯ

[๔๙๑] อถ โข มาโร ปาปิมมา กสฺสกวณฺณํ อภินิมฺมินิตฺวา
มหนฺตํ นงฺคํ ขนฺเช กริตฺวา ทีฆํ ปาจนยญฺจิสฺสึ กเหตุวา หฎฺทญฺเจโส
สากฺขสากฺขนิวตฺโต ๑ กทฺทมมกฺขิตฺเทหิ ปาเทหิ เยน ภควาเตนุปลสงฺกมิ
อุปลสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ อปี สมณ พฺลิตฺทเท อทฺทสาติ ฯ
กึ ปน ปาปิม เต พฺลิตฺทเทหิติ ฯ มเมว สมณ จกฺขุ มม รุปา
มม จกฺขุสมฺพสฺสวัญญาณายตฺนํ กุหิ เม สมณ กนฺตฺวา โมกฺขสิ
มเมว สมณ โสตี มม สทฺทา ฯเปฯ มเมว สมณ ฌานํ มม
กนฺธา ฯเปฯ มเมว สมณ ชิวฺหา มม รสา ฯเปฯ มเมว
สมณ กาโย มม โสญฺจพฺพา ฯเปฯ มเมว สมณ มโน มม
ฌมฺมา มม มโนสมฺพสฺสวัญญาณายตฺนํ กุหิ เม สมณ กนฺตฺวา
โมกฺขสิตี ฯ

[๔๙๒] ตเวว ปาปิม จกฺขุ ตว รุปา ตว จกฺขุสมฺพสฺสวัญญาณายตฺนํ
ยตฺถ จ โข ปาปิม นตฺถิ จกฺขุ นตฺถิ รุปา
นตฺถิ จกฺขุสมฺพสฺสวัญญาณายตฺนํ อคฺติ ตว ตตฺถ ปาปิม ตเวว
#๑ ย. สากฺขสากฺขนิวตฺโต ฯ

ปาปิม โสต้ ตว สทฺทา ตว โสตสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ ยตฺถ
จ โข ปาปิม นตฺถิ โสต้ นตฺถิ สทฺทา นตฺถิ โสตสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ
อคฺคิ ตว ตตฺถ ปาปิม ตเวว ปาปิม ฆานํ
ตว กนฺธา ตว ฆานสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ ยตฺถ จ โข ปาปิม
นตฺถิ ฆานํ นตฺถิ กนฺธา นตฺถิ ฆานสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ อคฺคิ
ตว ตตฺถ ปาปิม ตเวว ปาปิม ชิวฺหา ตว รสา ตว ชิวฺหาสมฺพสุต-
วิญญาณายตํ ๑เป๑ ตเวว ปาปิม กาโย ตว โผฏฺฐพฺพา
ตว กายสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ ๑เป๑ ตเวว ปาปิม มโน ตว
ชฺมฺมา ตว มโนสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ ยตฺถ จ โข ปาปิม
นตฺถิ มโน นตฺถิ ชฺมฺมา นตฺถิ มโนสมฺพสุตฺตวิญญาณายตํ อคฺคิ
ตว ตตฺถ ปาปิมมาติ ๑

[๔๗๓] ยํวทฺนฺติ มฺมยิทฺนฺติ เยวทฺนฺติ มฺมนฺติ จ
เอตฺถ เจ เต มโน อตฺถิ น เม สมณ โมกฺขสํตีติ ๑

[๔๗๔] ยํวทฺนฺติ น ตํ มยฺหํ เยวทฺนฺติ น เต อหํ
เอวํ ปาปิม ชานาหิ น เม มคฺคฺมฺปิ ทกฺขสํตีติ ๑

อถ โข มาโร ปาปิมมา ๑เป๑ ตตฺถเววนฺตรชายํตีติ ๑

ทสมํ รชฺชสุตฺตํ

[๔๗๕] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ วิหฺรติ หิมวณฺตปฺปเทเส ๑
อรณฺณกฺฎิกายํ ๑ อถ โข ภควโต รโหคตฺตส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ
#๑ สํ. หิมวณฺตปฺปเตเส ๑

เจตโส ปริวิตกโก อุทปาที สกกา นุ โข รชชั การเรตุ อหนั
อฆาตนิ อชินั อชาปยั อโสจัน อโสจาปยั ฆมเมนาติ ฯ

[๔๗๖] อถ โข มาโร ปาปีมา ภควโต เจตสา เจโต
ปริวิตกุกมณาย เยน ภควา เตนุปลงุมมิ อุปสงุมิตวา ภควนุตติ
เอตทโวจ การเรตุ ฆนเต ภควา รชชั การเรตุ สุกโต รชชั
อหนั อฆาตนิ อชินั อชาปยั อโสจัน อโสจาปยั ฆมเมนาติ ฯ
กี ปน เม ตวั ปาปีม ปลุสสิ ยั ๑ มั ตวั เอวั วเทสิ การเรตุ
ฆนเต ภควา รชชั การเรตุ สุกโต รชชั อหนั อฆาตยั อชินั
อชาปยั อโสจัน อโสจาปยั ฆมเมนาติ ฯ ภควโต ๒ โข ฆนเต
จตุตาโร อิทธิปาทา ภาวิตา พหุสิกตา ยานีกตา วตตุกตา อณุจिता
ปริจิตา สุตมารทธา อากงขมาโน ปน ฆนเต ภควา หิมวนุตติ
ปพพตราชั สวณณนุคเวว อธิมุจเจยย สวณณปพพตสสาติ ฯ ๓

[๔๗๗] ปพพตตสส สวณณสส ชาตรูปสส เกวลา ๔
ทวิตาว นาลเมกสส ๕ อิติ วิทฐา ๖ สมณจเร
โย ทุกขมททกขิ ยโตนิทานัน
กาเมสุ โส ชนตุ กถัน เมย
อุปธี วิทิตวาน สงโคติ โลเก
ตสเสว ชนตุ วินยาย สิกขเทติ ฯ

#๑ สี่. กี่ ๑ ๒ ม. ย. ภควตา ๑ ๓ ม. สวณณนุจปนสสาติ ๑ ๔ ม. ย.

#เกวโล ๑ ๕ สี่. วิตตวินาลเมกสส ๑ ๖ สี่. วิทิตวาติ วา วิทฐาติ วา ปาโจ ๑

#ย. วิทฐา ๑ ม. วิชชา ๑

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ ภควา ชานาติ มํ
สุคโตติ ทุกฺขี ทุมฺมโน ตตฺถเววนุตฺตราชีติ ฯ

ทฺติโย วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

ปาสาณ สํโห สกลิกํ ปฏฺฐุปฺพจฺจ มานสํ

ปตฺตํ อายตฺนํ ปิณฺฑํ กสฺสํ ราชฺเชน เต ทสฺสตี ฯ

ตติยวคฺโค ตติโย

ปจฺมํ สมฺพหุลสุตฺตํ

[๔๗๘] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหริติ
สึลาวคิยํ ฯ เตน โข ปน สมเยน สมฺพหุลา ภิกฺขุ ภควโต
อวิหฺเร อปฺปมตฺตา อาตปิโน ปหิตตฺตา วิหรนฺติ ฯ

[๔๗๙] อถ โข มาโร ปาปิมา พุราหุมนวณฺณํ อภินิมฺมิตฺวา
มหนฺเตน ชฎนฺฑุเวเน อชินกฺขิปนินฺวตฺโต ชินฺโน โคปานสิวงฺโก
ฆฺรฺฆฺรฺอุปฺสธาสิ อุมฺพรทณฺฑํ กเหตุวา येเน เต ภิกฺขุ เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ เอตทโวจ ทหฺรา ภวนฺโต ปพฺพชิตา สฺสุ
กาพฺเกสา ภทฺเรน โยพฺพเนน สมฺนฺนาคตา ปจฺเมเนน วยสา อนิกฺกิพิตาวิโน
กาเมสุ ภูณฺชนฺตุ ภวนฺโต มานุสฺเส กาเม มา สนฺทิฏฺฐิกิ
หิตฺวา กาลิกิ อนุชาวิทฺถาติ ฯ น โข มยํ พุราหุมนฺ สนฺทิฏฺฐิกิ หิตฺวา
กาลิกิ อนุชาวาม กาลิกญจ โข มยํ พุราหุมนฺ หิตฺวา สนฺทิฏฺฐิกิ
อนุชาวาม กาลิกา หิ พุราหุมนฺ กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา
พหุปายาสา อาทินโว เอตฺถ ภิกฺขุ โย สนฺทิฏฺฐิกิโก อยํ ฆมฺโม
อกาลิกิโก เอหิอุปฺสสิโก โอปนยิกิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิตี ฯ
เอวํ วุตฺเต มาโร ปาปิมา สีสํ โอกมฺเปตฺวา ชิวฺหํ นิลฺลาเพตฺวา
ติวิสาขํ นลาญฺเนน นลาญฺกิ วุฏฺฐาเปตฺวา ทณฺฑทโมลฺพฺภ ปกฺกามิ ฯ

[๔๘๐] อถ โข เต ภิกขุ ภควา เตนุปลสงกมีสุ อุปสงกมิตวา
ภควนุตติ อภิวาเทตวา เอกมนุตติ นิสีทิสู ฯ เอกมนุตติ นิสินุนา
โฆ เต ภิกขุ ภควนุตติ เอตทโวจु อธิ มยิ ภนุเต ภควโต
อวิหเร อุปปมตฺตา อาตปิโน ปหิตตฺตา วิหราม อถ โข
ภนุเต อญฺลตโร พุราหฺมโณ มหนฺเตน ชญฺญนุเวณ อชินกฺขิปนิวตฺโต
ชินฺโณ โคปานสิวฺโก ชฺรุชฺรุปลสฺสาสี อุทุมฺพรทณฺฑํ คเหตุวา
เยน มยิ เตนุปลสงกมิ อุปสงกมิตวา อเมหฺ เอตทโวจ ทหฺรา
ภวนฺโต ปพฺพชิตา สฺสู กภาพเกสา ภเทฺรณ โยพฺพเนน สมฺนฺนาคตา
ปจฺเมน วยสา อนิกฺกิปิตาวิโน กามสฺสุ ญฺญชฺนตฺตฺ ภวนฺโต
มานุสฺสเก กามे มา สนฺทิฏฺฐิกิํ หิตฺวา กาลิกิํ อนุชฺาวิตถาติ
เอวํ วุตฺเต มยิ ภนุเต ติํ พุราหฺมณฺณิํ เอตทโวจุมฺห น โข
มยิ พุราหฺมณฺณิํ สนฺทิฏฺฐิกิํ หิตฺวา กาลิกิํ อนุชฺาวาม กาลิกญ
โฆ มยิ พุราหฺมณฺณิํ หิตฺวา สนฺทิฏฺฐิกิํ อนุชฺาวาม กาลิกา หิ
พุราหฺมณฺณิํ กามา วุตฺตา ภควตา พหุทฺทฺชา พหุปฺยาสา อาทินโว
เอตฺถ ภิกฺขุโย สนฺทิฏฺฐิกิโก อยि ชฺมฺโม อกาลิกิโก เอหิปลสฺสิโก
โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญุหิตี เอวํ วุตฺเต ภนุเต
โส พุราหฺมโณ สีสํ โอกมฺเปตฺวา ชิวฺหํ นิลฺลาเพตฺวา ติวิสายิ
นลาญฺเณ นลาญฺกิํ วุจฺจาเปตฺวา ทณฺฑโมลฺลพฺภ ปกฺกนฺโตติ ฯ

[๔๘๑] เนโส ภิกฺขเว พุราหฺมโณ มาโร เอโส ปาปิมา
ตฺมฺหากิํ วิจฺจขุภมฺมาย อากฺโตติ ฯ อถ โข ภควา เอตมตฺถิ

วิทิตฺวา ตายํ เวลายํ อิมํ คาลํ อภาสิ

โย ทุกฺขมทฺทกฺขิ ยโตนิทานํ

กาเมสุ โส ชนฺตุ กถํ นเมยฺย

อุปรี วิทิตฺวา สงฺโคติ โลเก

ตสฺเสว ชนฺตุ วินยาย สิกฺขเขตฺติ ฯ

ทฺติยํ สมิตฺทิสฺสุตตํ

[๔๘๒] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสุ วิหฺรติ
สิลาชาติยํ ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา สมิตฺทิสฺส ภควโต
อวิหฺเร อปฺปมตฺโต อาตปปี ปหิตตฺโต วิหฺรติ ฯ อถ โข อายสฺมโต
สมิตฺทิสฺส รโหตสฺส ปฏิสฺสวลีนสฺส เอวํ เจตฺโส ปรีวิตกฺโก อุทปาที
ลาภา วต เม สฺลทฺธํ วต เม ยสฺส เม สฺตถา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
ลาภา วต เม สฺลทฺธํ วต เม โยหํ เอวํ สุวาทฺษาเต
ธมฺมวินเย ปพฺพชิตฺโต ลาภา วต เม สฺลทฺธํ วต เม ยสฺส
เม สฺพฺรหฺมจาริโน ๑ สีสฺวานุโต กลฺยาณธมฺมาติ ฯ

[๔๘๓] อถ โข มาโร ปาปิมา อายสฺมโต สมิตฺทิสฺส เจตฺสา
เจโตปรีวิตกฺกมฺลฺยาชฺช เยนายสฺมา สมิตฺทิสฺส เตนฺอุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา
อายสฺมโต สมิตฺทิสฺส อวิหฺเร มหฺนตํ ภยเกรํว สฺททฺทมกาสิ
อปีสฺสุทํ ปจฺวี มลฺลเณ อุทฺทริยตีติ ฯ

[๔๘๔] อถ โข อายสฺมา สมิตฺทิสฺส เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีหิ ฯ เอกมฺนตํ
#๑ โป. สฺพฺรหฺมจารโย ฯ ย. สฺพฺรหฺมจาริโย ฯ

นินโน โข อายสฺมา สมิตฺติ ภควนฺตํ เอตทโวจ อิทาหํ ภนฺเต
ภควโต อวิหฺเร อปฺปมตฺโต อาตปปี ปหิตตฺโต วิหฺรามิ ตสฺส
มยฺหํ ภนฺเต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโต ปริวิตกโก
อุทปาที ลาภา วต เม สุตทฺธํ วต เม ยสฺส เม สตถา
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ลาภา วต เม สุตทฺธํ วต เม โยหํ
เอวํ สุวากุขาเต ชมฺมวินเย ปพฺพชิตฺโต ลาภา วต เม สุตทฺธํ
วต เม ยสฺส เม สพฺรหฺมจารีโน สีสฺวานฺตํ กลฺยาณชฺมมาตี
ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต อวิหฺเร มหาภยภฺรอสฺสทฺโท อโหสิ อปีสฺสุทฺ
ปจฺวี มณฺเณ อุทฺธียตีติ ฯ

[๔๘๕] เนสา สมิตฺติ ปจฺวี อุทฺธียตี มาโร เอโส ปาปีมา
ตฺยหํ วิจกฺขมฺมาย อากโต กจฺจ ตฺวํ สมิตฺติ ตตฺถเอว อปฺปมตฺโต
อาตปปี ปหิตตฺโต วิหฺราหีติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข อายสฺมา สมิตฺติ
ภควโต ปฏิสฺสุตฺวา อุฏฺฐายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺ
กตฺวา ปกฺกามิ ฯ

[๔๘๖] ทฺติยมฺปิ โข อายสฺมา สมิตฺติ ตตฺถเอว อปฺปมตฺโต
อาตปปี ปหิตตฺโต วิหฺราหีติ ฯ ทฺติยมฺปิ โข อายสฺมโต สมิตฺติสฺส
รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส ฯเปฯ ทฺติยมฺปิ โข มาโร ปาปีมา
อายสฺมโต สมิตฺติสฺส เจตสา เจโตปริวิตกมณฺเณย ฯเปฯ
อปีสฺสุทฺ ปจฺวี มณฺเณ อุทฺธียตีติ ฯ

[๔๘๗] อถ โข อายสฺมา สมิตฺติ มาโร อยฺม ปาปีมา อิติ

วิทิตฺวา มารํ ปาปิมนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

สทฺฐายาหํ ปพฺพชิตํ อคารสุมา อนคาริยํ

สตี ปญฺญา จ เม พุทฺธา จิตฺตญฺจ สุตฺมาหิตํ

กามํ กรสฺสุ รุปรานิ เนว มํ พุยาชยิสฺสตีติ ฯ

อถ โข มารो ปาปิมา ชานาติ มํ สมิทฺธิ ภิกฺขุติ ทุกฺขี ทุมฺมนิ

ตตฺถเววนฺตรชายตีติ ฯ

ตติยํ โคธิกสุตฺตํ

[๔๘๘] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ

เวพฺพเวเน กลนฺทกนิวาเป ฯ เตน โข ปน สมเยน आयสุมา โคธิกิ

อิสฺสิคิลิปฺสเส วิหฺรติ กापฺสึลาเย ฯ

[๔๘๙] อถ โข आयสุมา โคธิกิ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต

วิหฺรนฺโต สามายิกํ ๑ เจโตวิมุตฺตี สฺสุติ ฯ อถ โข आयสุมา

โคธิกิ ตมฺหา สามายิกาย เจโตวิมุตฺติยา ปรีหายิ ฯ ทฺติยมฺปิ

โข आयสุมา โคธิกิ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหฺรนฺโต

สามายิกํ เจโตวิมุตฺตี สฺสุติ ฯ ทฺติยมฺปิ โข आयสุมา โคธิกิ

ตมฺหา สามายิกาย เจโตวิมุตฺติยา ปรีหายิ ฯ ตติยมฺปิ โข आयสุมา

โคธิกิ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหฺรนฺโต สามายิกํ เจโตวิมุตฺตี

สฺสุติ ฯ ตติยมฺปิ โข आयสุมา โคธิกิ ตมฺหา ฯเปฯ

ปรีหายิ ฯ จตฺตฺถมฺปิ โข आयสุมา โคธิกิ อปฺปมตฺโต ฯเปฯ

#๑ ยฺ. สามาริกํ ฯ ม. สามยิกํ ฯ

สุสิ ๑ จตุตถมปิ โข อายสุมา โคธโก ตมหา ๑เปฯ ปริหาสิ ๑
ปณจมมปิ โข อายสุมา โคธโก ๑เปฯ สุสิ ๑ ปณจมมปิ
โข อายสุมา โคธโก ๑เปฯ ปริหาสิ ๑ นฏฐมปิ โข อายสุมา
โคธโก อปฺปมตฺโต อาตปิ ปหิตตฺโต วิหรนฺโต สามายิกํ เจโตวิมุตฺตี
สุสิ ๑ นฏฐมปิ โข อายสุมา โคธโก ตมหา สามายิกาย
เจโตวิมุตฺติยา ปริหาสิ ๑ สตฺตมมปิ โข อายสุมา โคธโก อปฺปมตฺโต
อาตปิ ปหิตตฺโต วิหรนฺโต สามายิกํ เจโตวิมุตฺตี สุสิ ๑
อด โข อายสุมโต โคธกฺสฺส เอตทโหสิ ยาว นฏฐํ ขวาทํ
สามายิกาย เจโตวิมุตฺติยา ปริหิโน ฆนฺนุนาหํ สตฺถํ อาหเรยฺยนฺติ ๑

[๔๕๐] อด โข มาโร ปาปิมา อายสุมโต โคธกฺสฺส เจตสา
เจโตปริวิตกฺกมณฺเฑาย เยน ภควา เตนฺนฺปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

มหาวิโร มหาปณฺณ อิทฺธิยา ยสฺสา ชล

สพฺพเวรภยาตีต ปาเท วนฺทามิ จกฺขุม

สาวโก เต มหาวิโร มรณํ มรณาภิญฺ

อากฺขติ เจตยติ ตํ นิเสธ ชฺฐินฺทร

กถฺยหิ ภควา ตฺยหํ สาวโก สาสเน รโต

อปฺปตฺตมานโส เสโข กาลํ กยิรา ชเนสุตฺตาติ ๑

เตน โข ปน สมเยน อายสุมตา โคธเกน สตฺถํ อาหริตํ โหติ ๑

[๔๕๑] อด โข ภควา มาโร อโย ปาปิมา อิติ วิทิตฺวา

มารุ ปาปีมนต์ คากาย อชฌภาสิ

เอวํ หิ ธีรา กุพฺพนฺติ นาวกฺขนฺติ ชีวิตํ

สมฺมุตฺตณฺ्हํ อพฺพุห โคธโก ปรินิพฺพุโตติ ฯ

[๔๕๒] อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อายาม ภิกฺขเว
เยน อิติคิลิปฺสฺสํ กภาพฺสีลา เตนฺอุปสงฺกมฺิสฺสาม ยตฺถ โคธิกเณ
กฺลปฺตฺเตน สตฺถํ อหริตฺนฺติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ
ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ อถ โข ภควา สมฺพหฺเลหิ ภิกฺขุหิ สหฺธิ
เยน อิติคิลิปฺสฺสํ กภาพฺสีลา เตนฺอุปสงฺกมฺิ ฯ อหฺทสา โข ภควา
อายสฺมณฺตํ โคธิกํ ทฺวโรตว มลฺจเก วิวตฺตกฺขนฺธํ เสยฺยมาณํ ๑ ฯ
เตน โข ปน สมเยน ฐมายิตตฺตํ ติมิรายิตตฺตํ กจฺนเตว ปฺริมํ
ทิสํ กจฺนติ ปจฺฉิมํ ทิสํ กจฺนติ อุตฺตรํ ทิสํ กจฺนติ ทกฺขิณํ
ทิสํ กจฺนติ อฺทฺธํ กจฺนติ อโธ กจฺนติ อนุทิสํ ฯ

[๔๕๓] อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ปฺสฺสถ โน ตฺเมห
ภิกฺขเว เอตํ ฐมายิตตฺตํ ติมิรายิตตฺตํ กจฺนเตว ปฺริมํ ทิสํ กจฺนติ
ปจฺฉิมํ ทิสํ กจฺนติ อุตฺตรํ ทิสํ กจฺนติ ทกฺขิณํ ทิสํ กจฺนติ อฺทฺธํ
กจฺนติ อโธ กจฺนติ อนุทิสนฺติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ ฯ เอโส โข
ภิกฺขเว มาโร ปาปีมา โคธิกสฺส กฺลปฺตฺตสฺส วิญฺญาณํ สมเนวสฺติ
กตฺถ โคธิกสฺส กฺลปฺตฺตสฺส วิญฺญาณํ ปตฺติฏฺฐิตนฺติ อปฺปตฺติฏฺฐิตน
จ ภิกฺขเว วิญฺญาเณน โคธโก กฺลปฺตฺโต ปรินิพฺพุโตติ ฯ

#๑ ส. ม. ย. เสมานํ ฯ

[๔๕๔] อถ โข มาโร ปาปีมา เวพฺพปณฺฑวิณฺโณ ๑ อาทาย เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คคทาย อชฺฌภาสี

อุทฺธํ อโห จ ติริยํ ทิสานนฺทิสาสฺวหํ
อเนวสํ นาทิจฺฉามิ โคธโก โส กุหิ คโตติ ฯ

[๔๕๕] โย ๒ ธีโร ธิติสฺมฺปนฺโน ฉายี ฉานรโต สทา

อโหระตฺตมฺนุญฺชํ ชีวิตํ อนิกามยํ
เชตฺวาน มจฺจุโน เสนํ อนาคนฺตฺวา ปฺนพฺภวํ
สมฺมุตฺตํ คณฺหํ อพฺพุยฺหํ โคธโก ปรีนิพฺพุโตติ ฯ
ตสฺส โสภปรตสฺส วิณา กจฺฉกา ๑ อภสฺสถ

ตโต โส ทุมฺมโน ยกฺโข ตตฺถเววณฺตรชายิถาติ ๔ ฯ

จตฺตติ สตฺตวสฺสจฺจติ

[๔๕๖] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมยํ ภควา อฺรุเวลายํ วิหริติ
นชฺชา เนรลฺลชฺราย ตีเร อชฺपालนิกฺโรเช ฯ เตน โข ปน สมเยน
มาโร ปาปีมา สจฺจต วสฺसानิ ภควนฺตํ อนฺนพฺนุโห โหติ โอตาราทฺเพกฺโข
โอตาริ อลภมาโน ฯ

[๔๕๗] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คคทาย อชฺฌภาสี

โสทวาทิณฺโณ นฺุ วนฺสมิ ฉายสิ

วิตฺตํ นฺุ ชินฺโน อุตฺ ปตฺถยาโน

อาคฺนฺนุ คามสฺสมิมกาสี กิณฺจ

#๑ ม. ย. เพลฺวปณฺฑวิณฺโณ ฯ ๒ ย. โส ฯ ๓ โป. ม. ย. กจฺฉกา ฯ ๔ ม. ย.

#ตตฺถเววณฺตรชายิถาติ ฯ

กสุมา ชเนน ๑ กโรสี สกุกี

สกุกี น สมปชชติ เกนจิ เตติ ฯ

[๔๙๘] โสกสุส มุลํ ปลิขาย สพพํ

อนาคู ฌายามิ อโศจมาโน

เชตวาน สพพํ ภวโลกชปป์

อนาสโว ฌายามิ ปมตตพนฺฐติ ฯ

[๔๙๙] ยํ วทนฺติ มมยิทนฺติ เย วทนฺติ มมนฺติ จ

เอตถ เจเต มโน อตฺถิ น เม สมณ โมกขสึตี ฯ

[๕๐๐] ยํ วทนฺติ น ตํ มยํ หิ เย วทนฺติ น เต อํ

เอวํ ปาปิม ชานาหิ น เม มคฺคํ ปิ ทกฺขสึตี ฯ

[๕๐๑] สเจ มคฺคํ อนฺนพฺทฺธํ เขมํ อมตคามินี ๒

อเปหิ กจฺจ ตวเมโก ๓ กิมณฺณมนฺสาสึตี ฯ

[๕๐๒] อมจฺจฺเชยฺยํ มุณฺจฺนฺติ เย ชนา ปารคามิโน

เตสาหํ ปุณฺโณ อกฺขามิ ยํ สจฺจํ ตํ นิรฺูปริณฺติ ฯ

[๕๐๓] เสยฺยถาปิ ภาณฺเต คามสฺส วา นิคมสฺส วา อวิทฺูเร

โปกฺขรณฺนี ตตฺตรสฺส กกฺกฏโก อถ โข ภาณฺเต สมฺพหุลา

กุมารกา วา กุมาริกาโย วา ตมฺหา คามา วา นิคมา วา

นิกฺขมิตฺวา เยน สตา โปกฺขรณฺนี เตนฺอุปสงฺกเมยฺยํ อุปสงฺกมิตฺวา

ตํ กกฺกฏกํ อุทกา อุทฺุทธิตฺวา ฤเล ปตฺติฏฺจาเปยฺยํ ยํ ยเทว หิ

โส ภาณฺเต กกฺกฏโก อพฺ อภินินฺนาเมยฺย ตํ ตเทว เต กุมารกา

#๑ ม. ย. ชเน ฯ ๒ โป. ม. ย. อมตคามินี ฯ ๓ ม. ตวเมเวโก ฯ

วา กุมาริกาโย วา กญฺเฐน วา กชลาช วา สลฺยนิเนชฺชโย
สมภฺยเชชฺชโย สมปฺลิกภฺยเชชฺชโย เอวํ หิ โส ฆนฺเต กกุกฺกโก สพฺเพหิ
อเพหิ สลฺยนิเนหิ สมภฺยเคหิ สมปฺลิกภฺยเคหิ อภพฺโพ ตํ โปกฺขรณฺนิ
ปฺน โอตริตฺตํ เสชฺชถาปี ๑ ปฺพเพ เอวเมว โช ฆนฺเต ยานิกานิจิ
วิสุทฺถายิตานิ ๒ วิเสวิตานิ วิปฺพนฺนิตานิ สพฺพานิ ตานิ ฆควตา
ปจฺฉินฺนนานิ ๓ สมภฺยคฺคานิ สมปฺลิกภฺยคฺคานิ อภพฺโพทานานํ ฆนฺเต
ปฺน ฆควนฺตํ อุปสงฺกมิตฺตํ ยทิตํ โอตาราทเปกฺโขติ ฯ

[๕๐๔] อถ โช มารโ ปาปีมา ฆควโต สนฺตฺเถ อีมา
นิพฺเพชฺชนียา ทาทาโย อภาสิ

เมทวณฺณณจ ปาสาณํ วายโส อนุปริยตา
อเปตฺถ มฺหุ วินฺนเทม อปี อสุสาทนา สียา
อลทฺธา ตตฺถ อสุสาทํ วายมนฺโต ๔ อปฺกุกเม
กาโกว เสถํ อาสชช นินฺพิชฺชชปาเม โคตมาติ ฯ

อถ โช มารโ ปาปีมา ฆควโต สนฺตฺเถ อีมา นิพฺเพชฺชนียา
ทาทาโย ภาสิตฺวา ๕ ตมฺหา จานา อปฺกุกมฺม ฆควโต อวิทฺูเร
ปจฺฉวิยํ ปฺลลฺงเกน นิสิตฺติ ตฺถนฺนํ โท มงฺกุกฺกโต ปตฺตกฺขนฺนโร อโรมฺุโย
ปชฺฉนฺนํ โท อุปฺปฏฺิกภาโณ กญฺเฐน ฆฺมมํ วิลิตฺนํ โท ฯ

ปญฺจมํ มารธิตฺตฺตํ

[๕๐๕] อถ โช ตณฺหา จ อรติ จ ราตา จ มารธิตโร
เยน มารโ ปาปีมา เตนฺอุปสงฺกมิตฺตํ อุปสงฺกมิตฺตวา มาริ ปาปีมนฺตํ
#๑ ม. เสชฺชถาปี ปฺพเพติ ปาจทฺวํ นตฺถิ ฯ ๒ โป. ม. วิสุทฺถายิกานิ. ย.
#วิสุทฺถายิกานิ ฯ ๓ ม. ย. สลฺยนิเนนานิ ฯ ๔ ม. ย. วายเสตฺโต ฯ ๕ ม. ย. อภาสิตฺวา ฯ

คาถาย อชฎภาสีสุ

เกนาสิ ทุมมโน ดาด ปุริสํ กํ นุ โสจสิ

มยํ ตํ รากปาเสน อรณฺณมิว กุณฺชรํ

พนฺธิตุวา อานยิสฺสาม วสฺโค เต ภวิสฺสตีติ ฯ

[๕๐๖] อรหํ สุกโต โลเก น ราเคน สุวานโย

मारเชय्यं อติกุกฺกนฺโต ตสฺมา โสจามหํ กุสฺนฺติ ฯ

[๕๐๗] อถ โข ตณฺหา จ อรตี จ รากา จ มารชิตโร

เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมียํ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจํ

ปาเท เต สมณฺ ปรีจาเรมาติ ฯ อถ โข ภควา น มนฺสากาสี

ยถาคํ อนุตฺตเร อุปฺธิสฺงฺขเย วิมฺตุโต ฯ

[๕๐๘] อถ โข ตณฺหา จ อรตี จ รากา จ มารชิตโร

เอกมฺนฺตํ อปกฺกมฺม เอวํ สมจินฺเตสุ อฺจฺจาวจา โข ปุริสานํ

อธิปฺปาया ฆนฺฺนุน มยํ เอกสฺตเอกสฺตํ กุมาริวณฺณสฺตํ อภินิมฺมิเนยฺยามาติ ฯ

อถ โข ตณฺหา จ อรตี จ รากา จ มารชิตโร

เอกสฺตเอกสฺตํ กุมาริวณฺณสฺตํ อภินิมฺมินิตฺวา เยน ภควา

เตนฺอุปสงฺกมียํ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจํ ปาเท เต สมณ

ปรีจาเรมาติ ฯ ตมฺปิ ภควา น มนฺสากาสี ยถาคํ อนุตฺตเร

อุปฺธิสฺงฺขเย วิมฺตุโต ฯ

[๕๐๙] อถ โข ตณฺหา จ อรตี จ รากา จ มารชิตโร

เอกมฺนฺตํ อปกฺกมฺม เอวํ สมจินฺเตสุ อฺจฺจาวจา โข ปุริสานํ

อธิปฺปายา ฆนฺฺนุน มยฺ อเอกสฺตเอกสฺตํ อวิชาตวณฺฺณสฺตํ อภินิมฺมิเนยฺยามาติ ฯ

อถ โข ตณฺฺหา จ อรตี จ รากา จ มารธิตโร

เอกสฺตเอกสฺตํ อวิชาตวณฺฺณสฺตํ อภินิมฺมินิตฺวา เยน ภควา

เตนุสฺสํกมฺมํสู อฺปฺสํกมิตฺวา ภควนฺฺตํ เอตทโวจฺุ ปาทะ เต สมน

ปริจาเรมาติ ฯ ตมฺปิ ภควา น มนสากาสิ ยถาคํ อนฺฺตฺตเร

อฺปฺธิสํขเย วิมฺฺตฺโต ฯ

[๕๑๐] อถ โข ตณฺฺหา จ อรตี จ รากา จ มารธิตโร

เอกมฺนฺฺตํ อปฺกุกมฺม เอวํ สมนฺจินฺเตสฺสุ อฺจฺจาวจา โข ปฺริสํนํ

อธิปฺปายา ฆนฺฺนุน มยฺ อเอกสฺตเอกสฺตํ สกฺกํ วิชาตวณฺฺณสฺตํ

อภินิมฺมิเนยฺยามาติ ฯ อถ โข ตณฺฺหา จ ฯเปยฺ สกฺกํ วิชาตวณฺฺณสฺตํ

อภินิมฺมินิตฺวา เยน ภควา ฯเปยฺ ยถาคํ อนฺฺตฺตเร อฺปฺธิสํขเย

วิมฺฺตฺโต ฯ

[๕๑๑] อถ โข ตณฺฺหา จ ฯเปยฺ ทุวิชาตวณฺฺณสฺตํ

อภินิมฺมินิตฺวา เยน ภควา ฯเปยฺ ยถาคํ อนฺฺตฺตเร อฺปฺธิสํขเย

วิมฺฺตฺโต ฯ

[๕๑๒] อถ โข ตณฺฺหา จ ฯเปยฺ มชฺฺฉิมิตฺถิวณฺฺณสฺตํ

อภินิมฺมิเนยฺยามาติ ฯ อถ โข ตณฺฺหา จ ฯเปยฺ มชฺฺฉิมิตฺถิวณฺฺณสฺตํ

อภินิมฺมินิตฺวา เยน ภควา ฯเปยฺ ยถาคํ อนฺฺตฺตเร

อฺปฺธิสํขเย วิมฺฺตฺโต ฯ

[๕๑๓] อถ โข ตณฺฺหา จ ฯเปยฺ มหิตฺถิวณฺฺณสฺตํ อภินิมฺมิเนยฺยามาติ ฯ

อถ โข ตณหา จ ๗เปฯ มหิตถิวณตติ อภินิมมิตวา
เยน ภควา ๗เปฯ ยถาติ ออนุตเตร อุปธิสงขเย วิมุตโต ๗

[๕๑๔] อถ โข ตณหา จ อรตี จ รากา จ มารชิตโร
เอกมนุตติ อปกกมม เอตทโวจ สจจ กิร โน ปิตา อโวจ

อรหิ สุกโต โลเก น ราเคน สุวานโย

มารเชยย อติกุกนุโต ตสฺมา โสจามหิ กุสนติ ๗

ยลฺลหิ มยฺ สมนฺนิ วา พุราหุมนฺนิ วา อวิตฺรํคิ อิมินา อุปกุกเมน
อุปกุกเมยฺยาม ททยฺ วาสฺส เพลยฺย อุนฺหิ วา โลหิตฺติ มุขโต
อุกุกจฺลฺลยฺ อุมฺมาทฺ วา ปาปุณฺเยย จิตฺตวิกฺเขปํ ๑ วา เสยฺยถาปิ
ปนฺน นโฬ หริโต ลฺลโต อุตฺตฺสฺสฺสฺติ วิสฺสฺสฺสฺสฺติ มิลายฺติ เอวเมว
อุตฺตฺสฺสฺสฺเสยฺย วิสฺสฺสฺสฺสฺเสยฺย มิลาเยยฺยติ ๗ อถ โข ตณหา จ
อรตี จ รากา จ มารชิตโร เยน ภควา เตนฺนฺปฺสฺงกมฺมิตฺ
อุปฺสฺงกมิตฺวา เอกมนุตติ อฏฺฐจฺจิสฺส ๗

[๕๑๕] เอกมนุตติ จิตา โข ตณหา มารชิตา ภควนุตติ คาถาย
อชฺฌภาสิ

โสทวาทินฺนุ โน นฺน วนฺสฺมี ฌายฺสิ

วิตฺตํ นฺน ชินฺนุ โน อุตฺต ปฺตฺถยาโน

อาคฺคฺนฺนุ คามสฺมิมกาสิ กิลฺลจฺ

กสฺมา ชเนน กโรสิ สกฺขี

สกฺขี น สมนฺนฺชชฺติ เกนจฺ เตติ ๗

#๑ ไป. ม. จิตฺตกฺเขปํ ๗

[๕๑๖] อตถสฺส ปตฺตี หทยสฺส สนฺตี

เชตฺวาน เสนํ ปิยสาตฺรูปํ

เอกาหํ ฌายํ สุขมานุโปชฺยังิ

ตสฺมา ชเนน น กโรมิ สกฺขี

สกฺขี น สมฺปชฺชติ เกนจิ เมติ ฯ

[๕๑๗] อถ โข อรตี มารธิตา ภควนฺตุ คากาย อชฺฌภาสิ

กถํวิหารีพหุโลธ ภิกฺขุ

ปญฺโจฆตฺถิณฺโณ อตฺธีธ ฌญฺจํ

กถํ ฌายํ ๑ พหุถํ กามสฺสญฺญา

ปรีพาหิรา โหนฺติ อลทฺทโย ตนฺติ ฯ

[๕๑๘] ปสฺสทฺทกาโย สุวิมุตฺตจิตฺโต

อสงฺขราโน สติมา อโนโก

อญฺญาช ฌมฺมํ อวิตกฺกฌายี

น กุปฺปติ น สรติ น ติโน

เอวํวิหารีพหุโลธ ภิกฺขุ

ปญฺโจฆตฺถิณฺโณ อตฺธีธ ฌญฺจํ

เอวํ ฌายํ พหุถํ กามสฺสญฺญา

ปรีพาหิรา โหนฺติ อลทฺทโย ตนฺติ ฯ

[๕๑๙] อถ โข รากา มารธิตา ภควนฺตุ คากาย อชฺฌภาสิ

#๑ ม. ย. ฌายี ฯ

อจฺเจชฺช ตณฺหํ ตณฺสงฺฆวาริ ๑

อทฺธา จริสฺสนฺติ ๒ พหุ จ สทฺธา

พหุ วตํยํ ชนตํ อโนโก

อจฺเจชฺช ๓ เนสฺสติ มจฺจุราชสฺส ปารนฺติ ฯ

[๕๒๐] นยฺนฺติ เว มหาวีรา สทฺธมฺเมเน ตถาคตา

ธมฺเมเน นยมนานํ กา อุตฺตฺสุยา ๔ วิชานตฺนฺติ ฯ

[๕๒๑] อถ โข ตณฺหา จ อรตี จ รากา จ มารจิตโร

เยน มาโร ปาปีมา เตนฺอุปสงฺกมิตฺตํ ฯ อทฺทสา โข มาโร ปาปีมา

ตณฺหณฺจ อรตฺติณฺจ รากณฺจ มารจิตโร ทูรโตว อากจฺจนฺติโย

ทิสฺวาน คาทาหิ อชฺฌภาสิ

พาลา กุมฺพนาเพหิ ปพฺพตํ อภิมนฺตํ

กิริ นฺเชน ชนถ อโยทฺนฺเตภิ ขาทถ

เสถํว สิริสฺสิ โอหจฺจ ปาตาเล คาธเมสถ

ขาณณฺว อฺรสาสชฺช นิพฺพิชฺชาเปถ โคตมฺนฺติ ฯ

ททฺทลฺลหฺมานา ๕ อากณฺณณฺ ตณฺหา จ อรตี รากา

ตา ตตฺถ ปนฺนํทิสฺสตา ตลฺลํ ภฺภูจิว มาลฺลโตติ ๖ ฯ

ตติโย วคฺโค ฯ

#๑ ม. คณสงฆวาริ ฯ ๒ สํ. ตริสฺสนฺติ ฯ ๓ ยฺ. อจฺฉชฺช ฯ ๔ ม. ยฺ. อุตฺตฺสุยา ฯ

#๕ ม. ยฺ. ททฺทลฺลหฺมานาติ ทิสฺสตี ฯ ๖ สํ. ยฺ. มารุโต ฯ

ตสฺสุทฺททานํ ภวติ

สมฺพหุลา สมิทฺธิ จ โคธิกสตุตฺตวสฺसानิ

ชิตฺรํ เทสิตํ พุทฺธํ เสฏฺฐเจเน อิมํ มारปญฺจกนฺติ ฯ

मारสิยฺยุตฺตํ สมตฺตํ ฯ

ภิกขุณีสัมมุตฺตํ

ปจํ อพวิกาสุตฺตํ

[๕๒๒] เอวมเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา สาคฺคิยํ วิหริติ
เชตวนเ อนนาคปิณฺฑทิกสุส อารามे ฯ อถ โข อพวิกา ภิกขุณี
ปฺพุพฺพนุหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย สวาคฺคิยํ ปิณฺฑทาย
ปาวิสิ สวาคฺคิยํ ปิณฺฑทาย จริตฺวา ปจฺจนาคตฺตํ ปิณฺฑทปาทปฏิกฺกนฺตฺวา
เยน อนฺธวณฺํ เตนฺอุปสงฺกมิ วิเวกคฺคิณิ ๑ ฯ

[๕๒๓] อถ โข มาโร ปาปีมา อพวิกาย ภิกขุณิยา ภยํ
ณฺมกิตฺตคฺตํ โลมหํสํ อุปฺปาเทตฺกามา วิเวกมฺหา จาเวตฺกามา เยน
อพวิกา ภิกขุณี เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา อพวิกํ ภิกขุณี
กาถาย อชฺฌณาสี

นคฺคิ นิสฺสรณํ โลกํ กิ วิเวกน กาสี

ภุญฺชสฺสุ กามรติโย มาหุ ปจฺจนานฺตฺวาปิณฺฑิ ฯ

[๕๒๔] อถ โข อพวิกาย ภิกขุณิยา เอตทโหสิ โก นฺ โข
อຍ် มนฺุสฺโส วา อมฺนฺุสฺโส วา คาคํ ภาสตีติ ฯ อถ โข อพวิกาย
ภิกขุณิยา เอตทโหสิ มาโร โข อຍ် ปาปีมา มม ภยํ ณฺมกิตฺตคฺตํ
โลมหํสํ อุปฺปาเทตฺกามา วิเวกมฺหา จาเวตฺกามา คาคํ ภาสตีติ ฯ
อถ โข อพวิกา ภิกขุณี มาโร อຍ် ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา มารํ
#๑ ม. วิเวกคฺคิณิ ฯ

ปาปิมนต์ คาทาหิ อชฌภาสิ

อตุถิ นิสฺสรณํ โลก	ปญฺญา ย เม สฺมุสฺสตี
ปมตฺตพฺนฺธ ปาปิ	น ตฺวํ ชานาสิ ตํ ปทํ
สตุตฺติสฺสุตฺตปมา กามา	ขณฺธาสิ อธิกฺกุจฺณา
ยํ ตฺวํ กามรตี พุรุสึ	อรตี มยฺห สฺวา อหฺตึ ฯ

อถ โข มาโร ปาปิมา ชานาติ มํ อาพวิกา ภิกฺขุณีติ ทุกฺขี
ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชาเยตี ฯ

ทฺติยํ โสมาสุตฺตํ

[๕๒๕] สาวตฺถิณีทานํ ฯ อถ โข โสมา ภิกฺขุณี ปุพฺพพฺนฺธสมฺมยํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ สาวตฺถิยํ
ปิณฺฑาทาย จริตฺวา ปจฺจมาภตฺตํ ปิณฺฑทปาทปฏิกฺกนฺตา เยน อนฺธวณฺ
เตนฺอุปสงฺกมิ ทิวาวิหาราย อนฺธวณฺ อชฺโฌคเหตฺวา ๑ อณฺตฺรสมฺมึ
รฺกฺขมฺมฺเล ทิวาวิหารํ นิสึตี ฯ

[๕๒๖] อถ โข มาโร ปาปิมา โสมาภิกฺขุณิยา ภยํ ฌมฺภิตตฺตํ
โลมฺหํสิ อฺุปฺปาเทตฺตกาโม สมาริมฺหา จาเวตฺตกาโม เยน โสมา ภิกฺขุณี
เตนฺอุปสงฺกมิ อฺุปสงฺกมิตฺวา โสมํ ภิกฺขุณี คาทาย อชฌภาสิ

ยณฺตํ อีสึหิ ปตฺตพฺพํ	จานํ ทฺรภิสมฺภวํ
น ตํ ทฺวํกุลปญฺญา	สกุทา ปปฺโปตฺตมิตฺถียาตี ฯ

[๕๒๗] อถ โข โสมาภิกฺขุณิยา เอตทโหสิ โโก นฺุ โข อຍ
มนฺุสฺโส วา อมนฺุสฺโส วา คาลํ ภาสตีตี ฯ อถ โข โสมา
#๑ ไป. ม. อชฺโฌคาเหตฺวา ฯ

ภิกขุณิยา เอตทโหสิ มาโร โข อัย ปาปีมา มม ภัย ฌมฺภิตตตํ
โลมหํสํ อุปฺปาเตตุกาโม สมาริมฺหา จาเวตุกาโม คาลํ ภาสตีติ ฯ
อถ โข โสมา ภิกขุณี มาโร อัย ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา มารํ
ปาปีมนฺตํ คาทาหิ อชฺฌภาสิ

อิตฺถิภาโว ก็ กยิรา จิตฺตมฺหิ สฺสมาหิตะ
ฌาณมฺหิ วตฺตมานมฺหิ สฺมมา ฌมฺมํ วิปสฺสโต
ยสฺส นฺน สียา เอวํ อิตฺถิหํ ปฺริโสติ วา
ภิกฺขุจि วา ปน อสฺมิมิติ ตํ มาโร วตฺตมฺรหตีติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ โสมา ภิกขุณีติ ทุกฺขี ทุมฺมนโน
ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

ตติยํ โคตมํสุตตํ

[๕๒๘] สาวตฺถินิทานํ ฯ อถ โข กิสากอตมํ ภิกขุณี ปุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตุวา ปตฺตจิวรมาทาย สาวตฺถิ ปิณฺฑทาย ปาวิสิ สาวตฺถิยํ
ปิณฺฑทาย จริตุวา ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑทปาตปฏิกฺกนฺตา เยน อนฺธวณฺ
เตนฺอุปสงฺกมิ ทิวาวิหาราย อนฺธวณฺ อชฺโฌกเหตุวา อญฺญตรสฺมี
รฺกฺขมฺมุเล ทิวาวิหารํ นิสิตฺติ ฯ

[๕๒๙] อถ โข มาโร ปาปีมา กิสากอตมฺยา ภิกขุณิยา ภัย
ฌมฺภิตตตํ โลมหํสํ อุปฺปาเตตุกาโม สมาริมฺหา จาเวตุกาโม เยน
กิสากอตมํ ภิกขุณี เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตุวา กิสากอตมํ ภิกขุณี
คาทาย อชฺฌภาสิ

ก็ นุ ตวั หตปุตตาว เอกมาสี รุทนมุขี

วนมชฎกตาเอกา ปุริสั นุ กเวสตีติ ฯ

[๕๑๐] อถ โข กิสาคอตมียา ภิกขุณียา เอตทโหสิ โโก นุ
โฆ อัย มนุสฺโส วา อมนุสฺโส วา คาลัง ภาสตีติ ฯ อถ โข
กิสาคอตมียา ภิกขุณียา เอตทโหสิ มาโร โฆ อัย ปาปีมา มม
ภยั นมภิตตุตัง โลมหังสั อุปฺปาเทตฺตากาโม สมาริมฺหา จาเวตฺตากาโม
คาลัง ภาสตีติ ฯ อถ โข กิสาคอตมียา ภิกขุณียา มาโร โฆ อัย
ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา มารัง ปาปีมนุตัง คาลาหิ อชฎภาสิ

อจฺจนุตัง หตปุตฺตมฺหิ ปุริสาเอตทนฺตिका

น โสจามิ น โรทามิ น ตัง ภายามิ อาวุโส

สพฺพตฺถ วิหิตา ๑ นนฺทิ ตโมกฺขนุโร ปทาลิโต

เชตฺวาน มจฺจุโน เสนัง วิหรามิ อนาสวาติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มัง กิสาคอตมียา ภิกขุณียา ทุกฺขี
ทุมฺมนุ ตตฺถเววนฺตรชายิตี ฯ

จตุตฺถัง วิชยาสุตฺตัง

[๕๑๑] สาวตฺถิณิทานัง ฯ อถ โข วิชยา ภิกขุณียา ปุพฺพณฺนุสฺสมยั
นิวาเสตฺวา ฯเปฯ ๑ อญฺญตรสฺมึ รุกฺขมฺมูเล ทิวาวิหารัง นิสิตี ฯ

[๕๑๒] อถ โข มาโร ปาปีมา วิชยาย ภิกขุณียา ภยั ฯเปฯ
สมาริมฺหา จาเวตฺตากาโม เยน วิชยา ภิกขุณียา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกमितฺวา วิชยั ภิกขุณียา คาลาย อชฎภาสิ

#๑ ไป. ม. ย. วิหิตา ฯ

ทหราชูว์รูปวตี อหญจ ทหโร สุสุ

ปญจงกิกเณ ตูริเยน เอหยเยภีรمامุหเสติ ฯ

[๕๓๓] อถ โข วิชยาย ภิกขุณียา เอตทโหสิ โโก นุ โข
อัย มนุสฺโส วา อมนุสฺโส วา คาลํ ภาสตีติ ฯ อถ โข วิชยาย
ภิกขุณียา เอตทโหสิ มาโร โข อัย ปาปีมา ฯเปฯ คาลํ
ภาสตีติ ฯ อถ โข วิชยา ภิกขุณี มาโร อัย ปาปีมา อิติ
วิทิตฺวา มารํ ปาปีมนตํ คาลาหิ อชฌภาสิ

รูปา สทฺทา คนฺธา รสา โสญฺจพฺพา จ มโนรมา

นียฺยาดยามิ ตฺยฺเหว มาร น ๑ หิ เตน อตฺถิกา

อิมินา ปฺตฺติกาเยน ภินฺทเนน ปภงฺคฺนา

อภฺกฺขิยามิ หรายามิ กามตณฺหา สมฺมูหตา

เย จ รูပ္ปคา สตฺตา เย จ อรูปภาคิโน ๒

ยา จ สนฺตา สฺมาปฺตฺติ สพฺพตฺถ วิหโต ตโมติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ วิชยา ภิกขุณีติ ทฺกฺขี ทุมฺมโน
ตฺตฺเถวณฺตรชายีติ ฯ

ปญจมํ อุปลวณฺณาสุตฺตํ

[๕๓๔] สาวตฺถิณิทานํ ฯ อถ โข อุปลวณฺณา ภิกขุณี
ปฺพพฺพหฺสมยํ นิวาเสตฺวา ฯเปฯ อญฺจตรสฺมี สุปฺปฺพิตฺสาลรฺกฺขมฺมฺเล
อภฺจาสี ฯ

#๑ ม. นahi ฯ ๒ ม. ย. อารูปฺภฺจายิโน ฯ

[๕๑๕] อถ โข มาโร ปาปีมา อุปลลวณฺณาย ภิกฺขุณฺเีย ภยํ
ณฺมภิตตํ โลมหํสํ อุปลาทะตุกาโม สมาริมฺหา จาเวตุกาโม เยน
อุปลลวณฺณา ภิกฺขุณฺเีย เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อุปลลวณฺณํ
ภิกฺขุณฺเีย คาทาย อชฺฌภาสิ

สุปลฺพิตคฺคํ อุปคมฺม ภิกฺขุณฺเีย
เอกา ตฺวํ ติฏฺฐสิ สาลมฺมุเต
น จตฺถิ เต ทุตฺติยา วณฺณชาตุ
อิธาคตา ตาทิสิกา ภเวยฺยํ
พาเลน ตฺวํ ภายสิ ฐุตฺตกานนฺติ ฯ

[๕๑๖] อถ โข อุปลลวณฺณาย ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ โโก
นฺ ขวายํ มนฺุสฺโส วา อมนฺุสฺโส วา คถํ ภาสตีติ ฯ อถ โข
อุปลลวณฺณาย ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ มาโร โข อยํ ปาปีมา
มม ภยํ ฯเปฯ คถํ ภาสตีติ ฯ อถ โข อุปลลวณฺณา ภิกฺขุณฺเีย
มาโร อยํ ปาปีมา อิติ วิทิตฺวา มารํ ปาปีมฺนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

สตํ สหสฺसानปี ฐุตฺตกานํ
อิธาคตา ตาทิสิกา ภเวยฺยํ
โลมํ น อธิขามิ น สนฺตคามิ
มาร น ภายามิ ตเมกิกายํ
เอสา อนฺตรชಾಯามิ กุจฺฐี วา ปวิสามิ เต
ปทุมมนฺตริกายมฺปิ ติฏฺฐนฺติ มํ น ทกฺขสิ

จิตตสุมิ วสิภูตมहि อิทฺธิปาทา สุภาวิตา

สพฺพพฺพนฺนฺมตฺโตมฺหิ ๑ น ตํ ภายามิ อาวุโสติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ อุปลฺพลวณฺณา ภิกฺขุณฺณิตี
ทฺถุจฺจี ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชายฺตี ฯ

ณฺฏฺจฺ จาตาสุตฺตํ

[๕๑๗] สาวตฺถิณิทานํ ฯ อถ โข จาตา ภิกฺขุณฺณี ปุพฺพพฺพนฺนฺมยํ
นิวาเสตฺวา ฯเปฯ ๑ อณฺฺตฺรสุมิ รุกฺขมฺมฺเล ทิวาวิหารํ นิสฺสีติ ฯ

[๕๑๘] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน จาตา ภิกฺขุณฺณี ฯเปฯ ๑
อุปลฺสงฺกมิตฺวา จาลํ ภิกฺขุณฺณี เอตทโวจ กิํ นฺุ โข ตฺวํ ภิกฺขุณฺณี
น โรเจสฺสีติ ฯ ชาตี ขฺวาทํ อาวุโส น โรเจมีติ ฯ

[๕๑๙] กิํ นฺุ ชาตี น โรเจตี ชาโต กามานิ ภูณฺชติ

โก นฺุ ตฺวํ อิทฺมาทปฺยิ ชาตี มา โรจ ภิกฺขุณฺณิตี ฯ

[๕๒๐] ชาตฺสฺส มรณํ โหติ ชาโต ทฺถุขานิ ปสฺสตี ๒

พฺนฺุชฺ วัชฺ ปริเกลลํ ตสฺมา ชาตี น โรจเย

พฺุทฺุโร ฐมฺมมเทเสตี ชาตียา สมตฺติกฺกมํ

สพฺพทฺถุขปฺปหานาย โส มํ สจฺเจ นิเวสยิ

เย จ รุปฺปคา สตฺตา เย จ อรุปฺภาคิโน

นิโรธํ อปฺปชานนฺตา อากนฺตาโร ปฺนฺพฺกวนฺติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ จาตา ภิกฺขุณฺณิตี ทฺถุจฺจี
ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชายฺตี ฯ

#๑ โป. ม. ย. สพฺพพฺพนฺนฺมตฺตามฺหิ ฯ ๒ ม. ผุสฺสตี ฯ

สตฺตมํ อุปฺจาลาสฺตฺตํ

[๕๔๑] สาวตฺถินิทานํ ฯ อถ โข อุปฺจาลา ภิกฺขุณี ปุพฺพณฺหสมยํ
นิวาเสตุวา ฯเปฯ อยฺยตฺตรสฺมี รุกฺขมฺมฺเล ทิวาวิหารํ นิสฺสีทิ ฯ

[๕๔๒] อถ โข มาโร ปาปิมา ฯเปฯ อุปฺจาลํ ภิกฺขุณี
เอตทโวจ กถนฺนุํ ตฺวํ ภิกฺขุณี อุปฺปชฺชิตฺตุกามาติ ฯ น ขฺวาทํ
อาวุโส กตฺถจิจิ อุปฺปชฺชิตฺตุกามาติ ฯ

[๕๔๓] ดาวตฺตีสา จ ยามา จ ตฺสฺสิตา จาปี เทวตา
นิมฺมานรติโน เทวา เย เทวา วสวตฺติโน
ตตฺถ จิตฺตํ ปณฺเฑหิ รติ ๑ ปจฺจนฺนุโกสฺสสฺสีติ ฯ

[๕๔๔] ดาวตฺตีสา จ ยามา จ ตฺสฺสิตา จาปี เทวตา
นิมฺมานรติโน เทวา เย เทวา วสวตฺติโน
กามพฺนฺชนพฺนฺชา เต เอนฺติ มารวตฺตํ ปฺน
สพฺโพว อาทิตฺโต ๒ โลกโก สพฺโพ โลกโก ปฺฐปีโต
สพฺโพ ปชฺชลิโต ๓ โลกโก สพฺโพ โลกโก ปกมฺปีโต
อกมฺปีตํ อจฺลิตํ ๔ อปฺปชฺชชนเสวิตํ
อคฺคิ ยตฺถ มารสฺส ตตฺถ เม นิริโต มโนติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปิมา ชานาติ มํ อุปฺจาลา ภิกฺขุณีติ ทฺถุชฺชิตํ
ทุมฺมโน ตตฺถเอวณฺตฺรธาปีติ ฯ

อฏฺฐมํ สีสฺอุปฺจาลาสฺตฺตํ

[๕๔๕] สาวตฺถิยํ ... อถ โข สีสฺอุปฺจาลา ภิกฺขุณี ปุพฺพณฺหสมยํ
#๑ ม. ย. รติ ๑ ๒ ม. สพฺโพ อาทิตฺโต ฯ ย. - อาทิตฺโต ฯ ๓ ม. ปชฺชลิโต ฯ
#๔ ม. อปชฺชลิโต ฯ

นิวาเสตฺวา ฯเปฯ อณฺฺตฺรสมึ รุกฺขมฺเฏ ทิวาวิหารํ นิสึทึ ฯ

[๕๔๖] อถ โข มาโร ปาปีมา เยน สึสุปจาลา ภิกฺขุณึ
เตนุปลสงฺกมิ อุปลสงฺกมิตฺวา สึสุปจาร์ ภิกฺขุณึ เอตทโวจ กสฺส
นุ ตฺวํ ภิกฺขุณึ ปาสณฺทํ โรเจสึติ ฯ น ขฺวาทํ อาวุโส กสฺสจึ
ปาสณฺทํ โรเจมึติ ฯ

[๕๔๗] กึ นุ อุกฺกทิสฺส มฺณฺฑาสิ สมณึ วีย ทิสฺสสิ

น จ โรเจสิ ปาสณฺทํ กิมิทํ ๑ จรสึ โมฆฺมหาติ ฯ

[๕๔๘] อิตฺโต พหิทฺธา ปาสณฺทา ทิฏฺฐิสฺส สึทึทฺนติ ๒ เต

น เตลํ ฆมฺมํ โรเจมิ น เต ฆมฺมสฺส โกวิทา

อตุลึ สกฺยกฺเก ชาโต พุทฺโธ อปฺปฏฺฐิปกฺคโล

สพฺพาทิฏฺฐ มารนฺโท สพฺพตฺถ มปฺราณีโต

สพฺพตฺถ มุตฺโต อสฺสึโต สพฺพํ ปสฺสติ จกฺขุมา

สพฺพกมฺมกฺขยํ ปตฺโต วิมุตฺโต อฺปฺริสฺงฺขเย

โส มยฺหํ ภควา สตุถา ตสฺส โรเจมิ สาสนฺนติ ฯ

อถ โข มาโร ปาปีมา ชานาติ มํ สึสุปจาลา ภิกฺขุณึติ ทุกฺขึ
ทุมฺมโน ตตฺถเววนฺตรชายึติ ฯ

นวมํ เสาลาสุตฺตํ

[๕๔๙] สวาคฺคิยํ ... อถ โข เสาลา ภิกฺขุณึ ปุพฺพณฺ्हสมยํ

นิวาเสตฺวา ฯเปฯ อณฺฺตฺรสมึ รุกฺขมฺเฏ ทิวาวิหารํ นิสึทึ ฯ

[๕๕๐] อถ โข มาโร ปาปีมา เสาลา ภิกฺขุณึยา ภยํ ฯเปฯ

#๑ ไป. ม. ย. กิมิว ฯ ๒ ม. ย. ปสึทึทฺนติ เต - เย ฯ

เสถอ ภิกขุณี คาทาย อชฎภาสิ

เกนัท ปกตัม พิมพัม กุวัจ ๑ พิมพสุส การโก

กุวัจ ๒ ๓ พิมพัม สมุปปนัน กุวัจ ๔ พิมพัม นิรุชฌตีติ ๑

[๕๕๑] อถ โข เสถาย ภิกขุณียา เอตทโหสิ โโก นุ ขวายัม
มนุสุโส วา อมนุสุโส วา คาลัม ภาสตีติ ๑ อถ โข เสถาย
ภิกขุณียา เอตทโหสิ มารโ โข อยัม ปาปีมา มม ภยัม ฉมภิตตตัม
โลมหัม อูปปาเทตูกาโม สมาริมหา จาเวตูกาโม คาลัม ภาสตีติ ๑
อถ โข เสถา ภิกขุณี มารโ อยัม ปาปีมา อิติ วิทิตวา มารัม
ปาปีมนตัม คาทาหิ อชฎภาสิ

นยัท ปกตัม ๕ พิมพัม นยัท ปกตัม ๖ อณัม

เหตุ ปฏิจจ สมภูตัม เหตุภงกา นิรุชฌตีติ

ยถาปี อณุลตรัม พิชัม เขตเต วุตตัม วิรุหตี

ปจวีรสณจ อากมมัม สีนะหลจ ตทูกยัม

เอวั ขนธา จ ธาตุโย ฉ จ อายตนา อิเม

เหตุ ปฏิจจ สมภูตา เหตุภงกา นิรุชฌเรตี ๑

อถ โข มารโ ปาปีมา ชานาติ มัม เสถา ภิกขุณีติ ทูกยัม
ทุมมโน ตตเถวนตฺรธาตีติ ๑

ทสมัม วชिरาสุตตัม

[๕๕๒] เอวมเม สุตัม เอกัม สมยัม ภควา สาวตถึยัม วิหรัตี
เชตวันเน อนาถปิณฺฑทิกสุส อารามเ ๑ อถ โข วชिरา ภิกขุณี

#๑-๒-๔ ม. ย. กุวัณ ๑ ๓ ย. กุวัณจ ๑ ๔ ม. ย. อตฺตกตัม ๑ ๖ โป. ม. ย. ปรกตัม ๑

ปุพฺพณฺหสมฺมํ นิวาเสตุวา ปตฺตจิวรมาทาย สวตฺถิ ปิณฺฑทาย ปาวีสิ
สวตฺถิยํ ปิณฺฑทาย จริตฺวา ปจฺจนาภตฺตํ ปิณฺฑทปาทปฏิกุกนฺตา เยน
อนฺธวณฺํ เตนฺอุปสงฺกมิ ทิวาวิหาราย อนฺธวณฺํ อชฺโฆคเหตฺวา
อณฺฺยตรสฺมึ รุกฺขมฺลเ ทิวาวิหารํ นิสึทึ ฯ

[๕๕๓] อถ โข มาโร ปาปิมา วชิราย ภิกฺขุณฺเีย ภยํ ฉมฺภิตตฺตํ
โลมหํสํ อุปฺปาเทตฺตกาโม สมาริมฺหา จาเวตฺตกาโม เยน วชิรา ภิกฺขุณฺเีย
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา วชิรํ ภิกฺขุณฺเีย คาถาย อชฺฉณภาสิ

เกนายํ ปกโต สตฺโต กฺวจิ ๑ สตฺตสฺส การโก
กฺวจิ ๒ สตฺโต สมฺปฺปนฺโน กฺวจิ ๓ สตฺโต นิรุชฺฉตฺตีติ ฯ

[๕๕๔] อถ โข วชิราย ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ โโก นฺุ ขฺวายํ
มนฺุสฺโส วา อมนฺุสฺโส วา คถํ ภาสตีติ ฯ อถ โข วชิราย
ภิกฺขุณฺเีย เอตทโหสิ มาโร โข อยํ ปาปิมา มม ภยํ ฉมฺภิตตฺตํ
โลมหํสํ อุปฺปาเทตฺตกาโม สมาริมฺหา จาเวตฺตกาโม คถํ ภาสตีติ ฯ
อถ โข วชิรา ภิกฺขุณฺเีย มาโร อยํ ปาปิมา อิติ วิทิตฺวา มารํ
ปาปิมนฺุตํ คาถาหิ อชฺฉณภาสิ

กึ นฺุ สตฺโตติ ปจฺเจติ ๔ มาร ทิฏฺฐิจิตฺตํ นฺุ เต
สุทฺธสงฺขารปฺปญฺุชฺชยํ นยิธ สตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
ยถา หิ อจฺจสมฺภารรา โหติ สทฺโท รโถ อิติ
เอวํ ขนฺุเชสฺสุ สนฺุเตสฺสุ โหติ สตฺโตติ สมฺมุติ ๕

#๑-๒-๓ ไป. ม. ย. กุว ๑ ๔ ไป. ม. ย. ปจฺเจติ ๑ ๕ ม. ย. สมฺมุติ ๑

ทุกขเมว हि समुโภति ทุกขं तिष्ठति वेदि ज

नालुत्तरं तुक्खा समुโภति नालुत्तरं तुक्खा निरुद्धतीति ५

ओठ षो माโร पापिमा खानाति मं वञ्चिรา गिक्खुनीति ทุกขि

तुम्मโน तत्तुเถवनुत्तरायीति ५

 गिक्खुनीसंयुत्तं समत्तं ५

 तत्तुत्तुत्तानं

आपविका ज सोमा ज कोत्तमी विख्या सह

ओपपलवण्णा ज जाला ज ओपजाला तीसुपजाला

सेला वञ्चिराय ते त्ताति ५

พรหมสํยุตฺตํ

ปจฺมวคฺโค ปจฺโม

ปจฺมํ อายาจนฺสุตฺตํ

[๕๕๕] เอวมฺเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา อรุเวลายํ วิหฺรติ
 นชฺชา เนรณฺชฺราย ตีเร อชฺปาลนิกฺุรเช ปจฺมาภิสฺมพฺพุทฺโธ ๑
 อถ โข ภควโต รโหคตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตโส ปริวิตกฺโก
 อุตฺปาที อธิคโต โข มฺยายํ ฌมฺโม กมฺภีโร ทฺุทฺทโส ทฺุรฺนุโพทฺโธ
 สนฺุโต ปณฺุโต อตฺกกาจโร นิปฺุโณ ปณฺุตฺตเวทนีโย อาลยรามา
 โข ปนายํ ปชา อาลยรตา อาลยสมฺภูติตา อาลยรามาย โข
 ปน ปชาย อาลยรตาย อาลยสมฺภูติตายน ทฺุทฺทสํ อิทํ จานํ ยทิตํ
 อิทปฺปจฺจยตา ปฏิจฺจสมฺปฺปาโท อิทมฺปิ โข จานํ ทฺุทฺทสํ ยทิตํ
 สพฺพสงฺขารสมฺโถ สพฺพปฺริปฏินิสฺสคฺโค ตณฺุหฺกขโย วิราโค นิโรทฺโธ
 นิพฺพานํ อหฺลฺเจว โข ปน ฌมฺมํ เทเสยฺยํ ปเร จ เม น
 อาชานเณยฺยํ โส มมสฺส กิลมฺโถ สว มมสฺส วิหฺเสตติ ๑ อปฺิสฺสุทฺตํ ๑
 ภควนฺุตํ อีมา อนจฺจริยา คาถาโย ปฏิกฺุสฺส ปฺพุเพ อสุสฺสฺสฺสฺสฺส

กิจฺเจเน เม อธิคตํ หลนฺุทานิ ปกาสิตฺุ

ราคโทสปรเตหิ นายํ ฌมฺโม สฺสฺสมฺพุทฺโธ

#๑ ม. อปฺิสฺสุ ๑

ปฏิโสตกามี นิปุณํ คมภีริ ทุททสํ อณณ

ราครตान ทกขนุติ ตโมกขนุเรน อาวตาดิ ๑ ๗

อิติ ๒ ภควโต ปฏิสณจิกขโต อปโปสสุกุกตาย จิตตํ นมตี โน
ชมมเทสนายาดิ ๗

[๕๕๖] อถ โข พุรหุมนุ สหมุปตีสสุ ภควโต เจตสา
เจโตปริวิตกุกมณณาย เอตทโหสิ นสฺสตี วต โภ โลโก วินสฺสตี วต
โภ โลโก ยตฺร หิ นาม ตถาคตฺสฺส อรหโต สหมาสหุพุทฺธสฺส
อปโปสสุกุกตาย จิตตํ นมตี โน ชมมเทสนายาดิ ๗ อถ โข
พุรหุมา สหมุปติ เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สหมิณฺขจิตฺติ วา
พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตฺติ วา พาทํ สหมิณฺขเซยฺย เอวเมว
พุรหุมนโลเก อนนฺตรหิตो ภควโต ปุโรโต ปาตุโรหิตี ๗ อถ โข
พุรหุมา สหมุปติ เอกํสํ อุตฺตราสงกํ กริตฺวา ทกฺขินฺชานนฺมณฺทลํ
ปจฺจวียํ นินฺนตฺวา เยน ภควา เตนณฺชลีสํ ปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ
เอตทโวจ เทเสตฺต ภูนฺเต ภควา ชมฺมํ เทเสตฺต สุกโต ชมฺมํ
สนฺติ สตฺตวา อปฺปรชกฺขชาตिका อสฺสวณฺตา ชมฺมสฺส ปรีหายนฺติ
ภวิสฺสนฺติ ชมฺมสฺส อณฺณาตาโรติ ๗ อิทมโวจ พุรหุมา สหมุปติ
อิทํ วตฺวา อถาปรี เอตทโวจ

ปาตุโรหิตี มคเชสุ ปุพฺเพ

ชฺมโม อสฺสทฺโธ สหเมหิ จินฺติตฺตม

อปาปุเรตํ ๑ อมตฺสฺส ทวารํ

#๑ ม. อาวฏฺฐา ๗ ๒ ม. อิติห ๗ ๓ ย. อวาปุเรตํ ๗

สุนนตุ ฌมมํ วิมเลนานุพุทฺธิ
 เสเส ยถา ปพฺพตมฺพุทฺธนิฏฺฐิตอ
 ยถาปิ ปสฺเส ฆนตํ สมนฺตโต
 ตถูปมํ ฌมฺมมยํ สฺมุเชโส ๑
 ปาสาทมารุยฺห สมนฺตจกฺขุ
 โสกาเวตฺตณฺณํ ฆนตมเปตโสโก
 อเวกฺขสฺสุ ชาติชฺรธาภิภูตฺตํ ๒ ๑
 อฏฺฐเจหิ วีร วิชิตฺตํสํกาม
 สตฺตวาท อนณ วิจร โลก
 เทเสตฺ ๓ ภควา ฌมมํ อณฺณาตาโร ภวิสฺสนฺตํ ๑

[๕๕๑] อถ โข ภควา พุทฺทมฺโน จ อชฺฌณฺสนํ วิทิตฺวา
 สตฺเตสฺ จ การุณฺณตํ ปฏิจฺจ พุทฺธจกฺขุณา โลกํ โวโลเกสฺสิ ๑
 อทฺทสา โข ภควา พุทฺธจกฺขุณา โลกํ โวโลเกนฺโต สตฺเต
 อปฺปรชฺกฺเข มหารชฺกฺเข ติกฺขินฺทฺริเย มุทฺทินฺทฺริเย สฺวากาเร ทฺวากาเร
 สฺวิณฺญาปเย ทฺวิณฺญาปเย อปฺเปกฺจฺเจ ปฺรโลกวชฺชภยทฺสฺสาวิโน ๔
 วิหรนฺเต ๑ เสยฺยถาปิ นาม อฺปฺปลินฺยํ วา ปทฺมินฺยํ วา ปุณฺทฺริกีนฺยํ
 วา อปฺเปกฺจฺจานิ อฺปฺปลานิ วา ปทฺมานิ วา ปุณฺทฺริกานิ วา
 อฺทฺเท ชาตานิ อฺทฺเท สํวทฺธานิ อฺทฺทกานฺนคตานิ อนฺโตนิมฺมกฺคโปสฺสินิ
 อปฺเปกฺจฺจานิ อฺปฺปลานิ วา ปทฺมานิ วา ปุณฺทฺริกานิ วา อฺทฺเท
 ชาตานิ อฺทฺเท สํวทฺธานิ สโมทกํ จิตฺตานิ อปฺเปกฺจฺจานิ อฺปฺปลานิ
 #๑ ม. ยฺ. สฺมุเช ๑ ๒ โป. ม. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ๑ ๓ ม. เทสฺสฺสุ ๑ ๔ ม. ... เน ๑

วา ปทุมานี วา ปุณฺฑริกานี วา อุทเท ชาตานิ อุทเท สํวฑฺฒานี
อุทกํ ๑ อจฺจุคฺคมฺม ติฏฺฐนฺตํ ๒ อนุปฺลิตฺตานิ อุทเทเน เอวเมว ภควา
พุทฺธจกฺขณา โลกํ โวลเณนฺโต อุทฺทส สตฺเต อปฺปรชฺกฺเข
มหารชฺกฺเข ติกฺขินฺทฺริเย มุทินฺทฺริเย สุวากาเร ทฺวากาเร สุวิญฺญาปเย
ทฺวิญฺญาปเย อปฺเปกฺจฺเจ ปฺรโลกฺวชฺชภยทฺสฺสาวิโน วิหรนฺเต [๓]-
ทิสฺวาน พุทฺหมานํ สหฺมปฺตี คาทาย ปจฺจภาสี

อปารฺฐตา เต ๔ อมตฺสฺส ทฺวารา
เย โสตนฺโต ปมณฺจนฺตฺ สทฺธํ
วิหีสฺสณฺณิ ปคฺคณํ น ภาสี
ธมฺมํ ปณฺตีตํ มนฺุเชสุ พุทฺหมฺมตี ฯ

[๕๕๘] อถ โข พุทฺหมฺมา สหฺมปฺตี กตฺวา กาสฺโส โขมฺหิ
ภควตา ธมฺมเทสฺนํ ยาทิ ภควนฺตํ อภิวาทฺตฺวา ปทกฺขิณฺมํ กตฺวา
ตตฺถ เวนฺตรชายีตี ฯh

ทฺุติยํ คาวรสุตฺตํ

[๕๕๙] เอวํ เม สุตฺตํ เอกํ สมยํ ภควา อรุเวลายํ วิหรติ
นชฺชชา เนรณฺชราย ตีเร อชฺปาลนฺิ โคฺรเช ปจฺมาภิสฺมพุทฺโท ฯ อถ โข
ภควโต รโหคตฺสฺส ปฏิสฺลฺลีนฺสฺส เอวํ เจตฺโส ปรีวิตฺกฺโก อุทปาที
ทฺุกุขํ โข อคารโว วิหรติ อปฺปติสฺโส กํ นุ ขฺวาทํ สมณฺมํ วา
พุทฺราหฺมณฺมํ วา สกฺกตฺวา ครุกตฺวา ๕ อุปนฺิสฺสาย วิหเรยฺยนฺติ ฯ

[๕๖๐] อถ โข ภควโต เอตทโหสิ อปฺริปฺุณฺณสฺส โข
#๑ ม. ยฺ. อุทกา ... ฯ ๒ ม. จิตานี ฯ ๓ ม. อปฺเปกฺจฺเจ น ปฺรโลก ...
#วิหรนฺเต ฯ ๔ ม. ยฺ. เตสํ ฯ ๕ ปฺ. ม. ครรกตฺวา ฯ

สํลกฺขณฺฐสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา สกฺกตฺวา
ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ น โข ปนาหํ ปสฺสามิ สเทเวเก โลเก
สมารเก สพุรหุเมเก สสฺสมณฺพฺราหุณฺณิยา ปชาย สเทวมนฺุสฺสาย
อตุตฺตนา สํลสมฺปนฺนตฺรํ อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา ยมฺหํ
สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ อปริปุณฺณสฺส โข
สมาริกฺขณฺฐสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา
สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ น โข ปนาหํ ปสฺสามิ
สเทเวเก โลเก ฯเปฯ อตุตฺตนา สมาริสฺมฺปนฺนตฺรํ อญฺญํ สมณฺํ วา
พุราหุณฺณํ วา ยมฺหํ สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ
อปริปุณฺณสฺส โข ปลฺลวากฺขณฺฐสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมณฺํ วา
พุราหุณฺณํ วา สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ น โข
ปนาหํ ปสฺสามิ สเทเวเก โลเก สมารเก สพุรหุเมเก สสฺสมณฺพฺราหุณฺณิยา
ปชาย สเทวมนฺุสฺสาย อตุตฺตนา ปลฺลวสมฺปนฺนตฺรํ
อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา ยมฺหํ สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา
อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ อปริปุณฺณสฺส โข วิมุตฺติกฺขณฺฐสฺส ปาริปุริยา
อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย
วิหเรยฺยํ น โข ปนาหํ ปสฺสามิ สเทเวเก โลเก ฯเปฯ อตุตฺตนา
วิมุตฺติสมฺปนฺนตฺรํ อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ วา ยมฺหํ
สกฺกตฺวา ครุทฺตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ อปริปุณฺณสฺส โข
วิมุตฺติถาณทสฺสนกฺขณฺฐสฺส ปาริปุริยา อญฺญํ สมณฺํ วา พุราหุณฺณํ

วา สกุกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยํ น โข ปนาหํ
ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สปุรหุมเก สสุสมณปุราหุณฺณิยา
ปชาย สเทวมนุสฺสาย อตฺตนา วิมุตฺติถาณทสฺสนสมปฺนฺนตรี อณฺณํ
สมณํ วา พุราหุณฺณํ วา ยมํ สกุกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย
วิหเรยฺยํ ยนฺนุนาหํ ยวายํ ฐมฺโม มยา อภิสมฺพุทฺโธ ตเมว ฐมฺมํ
สกุกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยนฺติ ฯ

[๕๖๑] อถ โข พุรหุมา สหมฺปติ ภควโต เจตสา
เจโตปริวิตกฺกมณฺเวย เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิณฺชิตํ วา
พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมฺมิณฺชชฺชเยยฺย เอวเมว
ปุรหุมฺโลกे อนฺตรหิโต ภควโต ปุโรโต ปาตุโรหิสิ ฯ อถ โข
พุรหุมา สหมฺปติ เอกํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนฺนชฺชลิ
ปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจฺย เอวเมตํ ภควา เอวเมตํ สุกต
เยปี เต ภนฺเต อหฺสิ อตีตมทฺธานํ อรหฺนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา
เตปี ภควนฺโต ฐมฺมณฺเวย สกุกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหริสฺสุ
เยปี เต ภนฺเต ภวิสฺสนฺติ อนาคตมทฺธานํ อรหฺนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา
เตปี ภควนฺโต ฐมฺมณฺเวย สกุกตฺวา ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหริสฺสนฺติ
ภควาปี ภนฺเต เอตฺรหิ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ฐมฺมณฺเวย สกุกตฺวา
ครุกตฺวา อุปนิสฺสาย วิหฺรตฺติ ฯ

[๕๖๒] อิทมโวจฺย พุรหุมา สหมฺปติ อิทํ วตฺวา อถาปริ
เอตทโวจ

เย จ อตีตา สมพุทฺธา เย จ พุทฺธา อนาคตา
โย เจตฺรหิ สมพุทฺโธ พหุณฺณํ ๑ โสภนาสโน
สพฺเพ สทฺธมฺมกรฺโน วิหรีสุ ๒ วิหรนฺติ จ
อถาปี วิหรีสุสนฺติ เอสา พุทฺธาน ฌมฺมตา
ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน มหตฺตมภิกฺขุตา
สทฺธมฺโม กรุกาตพุโธ สฺริ พุทฺธาน สาสนฺนติ ฯ
ตติยํ พุรหฺมเทวสุตฺตํ

[๕๖๓] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
เชตวนเณ อนาถปิณฺฑกฺกิสฺส อารามเณ ฯ เตน โข ปน สมเยน
อณฺฺตริสฺสา พุราหฺมณฺิยา พุรหฺมเทโว นาม ปุคฺคโต ภควโต
สนฺติเก [๓]- อนคาริยํ ปพฺพชิตโต โหติ ฯ อถ โข อายสฺมา
พุรหฺมเทโว เอโก วุปกฺกุโจ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต
นจิริสฺเสว ยสฺสตฺถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนคาริยํ
ปพฺพชนฺติ ตทฺนตฺตรํ พุรหฺมจิริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ
อภิณฺฺวา สจฺฉิกคฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสิ จิณฺา ชาติ วุสิตํ
พุรหฺมจิริยํ กตฺติ กรณฺิยํ นาปริ อิตฺถตฺตยาติ อพฺกณฺฺนาสิ ฯ
อณฺฺตโร จ ปนายสฺมา พุรหฺมเทโว อรหฺตํ อโหสิ ฯ

[๕๖๔] อถ โข อายสฺมา พุรหฺมเทโว ปุพฺพณฺฺสมยํ นิวาเสตฺวา
ปคฺคจิวฺรมาทาย สาวตฺถิยํ ๔ ปีณฺฺทาย ปาวิสิ สาวตฺถิยํ สปทานํ
ปีณฺฺทาย จรฺมาโน เยน สกมาตุ นิเวสนํ เตนฺฺอุปสงฺกมิ ฯ เตน โข
#๑ ม. พหุณฺณํ ๑ ๒ ม. วิหรีสุ ๑ ๓ ม. ย. อการสฺมา ๑ ๔ ไป. ม. สาวตฺถิ ๑

ปน สมเยน อายสุมโต พุรหุมเทวสุส มาตา พุราหุมณี พุรหุมโน
อาหุตี นิจจํ ปกุกคฺหาตี ฯ อถ โข พุรหุมโน สหฺมปติสฺส เอตทโหตี
อัย โข อายสุมโต พุรหุมเทวสุส มาตา พุราหุมณี พุรหุมโน อาหุตี
นิจจํ ปกุกคฺหาตี ынฺนุนาหํ ตํ อุปสงฺกमितฺวา สํเวเชยฺยนฺติ ฯ

[๕๖๕] อถ โข พุรหุมา สหฺมปติ เสยฺยถาปี นาม พลฺวา
ปฺริโส สหฺมิมฺลชิตฺติ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สหฺมิมฺลเชยฺย
เอวเมว พุรหุมโลเก อนฺตรหิโต อายสุมโต พุรหุมเทวสุส มาตุ
นิเวสเน ปาตุโรหิตี ฯ อถ โข พุรหุมา สหฺมปติ เวหาสนฺจฺจิตโต
อายสุมโต พุรหุมเทวสุส มาตฺรํ พุราหุมณี คาถาหิ อชฺฌณฺภาตี

ทฺูเร อิตโต พุราหุมณี พุรหุมโลโก
ยสฺสาหุตี ปกุกคฺหาตี นิจจํ
เนตาทิสฺส พุราหุมณี พุรหุมภฺกโข
กึ ชปฺปสิ พุรหุมปถิ อชานํ ๑
เอโส หิ เต พุราหุมณี พุรหุมเทโว
นินฺรุปรฺธิโก อติเทวปฺตฺโต
อกิณฺจโน ภิกฺขุ อนนฺถโยปสิ
โย เต สฺส ปิณฺฑาย ฆริ ปวิฏฺโง
อาหุณฺนิโย เวทฺถุ ภาวิตฺตฺโต
นราน เทวาน จ ทกฺขิณฺเอยฺโย
พาหิตฺวา ปาปานิ อนฺูปลิตฺตฺโต

#๑ ยู. อชานนฺติ ฯ

มาเสสนํ อิริยติ สีติภูโต
น ตสฺส ปจฺจํ น ปฺรตฺถมตฺถิ
สนฺโต วิฐฺโม อนิโฆ นิราโส
นิกฺขิตฺตทณฺโฑ ตสฺถาวเรสุ
โส ตฺยาหุตี ภูณฺชตฺ อคฺคปิณฺฑํ
วิเสนิกฺภูโต อฺปสนฺตจิตฺโต
นาโคว ทนฺโต จรติ อเนโฆ
ภิกฺขุ สฺสึโล สฺวิมฺตตฺตจิตฺโต
โส ตฺยาหุตี ภูณฺชตฺ อคฺคปิณฺฑํ
ตสฺมี ปสนฺนา อวิกมฺปมาณา
ปติฏฺฐเปหิ ทกฺขิณฺ ทกฺขิณฺเยเย
กโรหิ ปฺลฺลณฺ สฺขมาตฺถิ
ทิสฺวา มฺนี พฺราหฺมณฺ โอมตฺถินฺณํ ๑
ตสฺมี ปสนฺนา อวิกมฺปมาณา
ปติฏฺฐเปหิ ๒ ทกฺขิณฺ ทกฺขิณฺเยเย
อกาสิ ปฺลฺลณฺ สฺขมาตฺถิ
ทิสฺวา มฺนี พฺราหฺมณฺ โอมตฺถินฺณนฺติ ๑
จตุตฺถํ พกฺสุตฺตํ

[๕๖๖] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวนเ อนาถปิณฺฑทิกฺสุส
อาราเม ๑ เตน โข ปน สมเยน พกฺสุส พฺราหฺมโน เอวรูปํ
#๑ ม. ย. โอมตฺถินฺณนฺติ ๑ ๒ ม. ย. ปติฏฺฐเปสิ ๑

ปาปกั ทิฏฺฐจิตฺตํ อูปฺปนฺนํ โหติ อิทํ นิจฺจํ อิทํ ชฺฐํ อิทํ สสฺสत्ตํ อิทํ
เกวลํ อิทํ อจฺจนธมฺมํ อิทํ หิ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น
จวติ น อูปฺปชฺชติ อิตฺโต จ ปนฺณณํ อุตฺตริ ๑ นิสฺสรณํ นตฺถิติ ฯ

[๕๖๗] อถ โข ภควา พกฺสฺส พุรฺหุมนฺโ จตฺตสา
เจโตปริวิตกฺกมณฺเวย เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปุริโส สมนฺนิชฺชิตฺตํ วา
พาหิ ปสาเรยฺย ปสาริตฺตํ วา พาหิ สมนฺนิชฺชเยยฺย เอวเมว เซตฺวนเ
อนฺตรหิตฺโต ตสฺมี พุรฺหุมนฺโลกเ ปาตุรฺโหสิ ฯ อทฺทสา โข พโก
พุรฺหุมา ภควนฺตํ ทูรฺโตว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน ภควนฺตํ เอตทโวจ
เอหิ โข มาริสฺ สฺวาคตฺตํ เต มาริสฺ จิสฺสํ โข มาริสฺ อิมํ
ปริยายมกาสิ ยทิตฺถิ อีชากมนาย อิทํ หิ มาริสฺ นิจฺจํ อิทํ ชฺฐํ
อิทํ สสฺสत्ตํ อิทํ เกวลํ อิทํ อจฺจนธมฺมํ อิทฺถฺหิ น ชายติ น
ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ น อูปฺปชฺชติ อิตฺโต จ ปนฺณณํ
อุตฺตริ ๒ นิสฺสรณํ นตฺถิติ ฯ

[๕๖๘] เอวํ วุคฺเต ภควา พกํ พุรฺหุมนํ เอตทโวจ อวิชฺชากโต
วต โภ พโก พุรฺหุมา อวิชฺชากโต วต โภ พโก พุรฺหุมา
ยตุรฺ หิ นาม อนิจฺจํเยว สมนํ นิจฺจนฺติ วกฺขติ อชฺฐํเยว สมนํ
ชฺฐวฺนฺติ วกฺขติ อสสฺสत्ตํเยว สมนํ สสฺสตฺนฺติ วกฺขติ อเกวลํเยว
สมนํ เกพลนฺติ วกฺขติ จจฺจนธมฺมํเยว สมนํ อจฺจนธมฺมนฺติ วกฺขติ
ยตุถ จ ปนฺ ชายติ จ ชียฺยติ จ มียฺยติ จ จวติ จ อูปฺปชฺชติ
จ ตํ ๓ ตถา วกฺขติ อิทํ หิ น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ
#๑-๒ ม. อุตฺตริ ฯ ๓ ม. ยฺ. ตํ จ ฯ

น อุปปชชตีติ ๑ สนตถญ ปนถญํ อุตฺตริ นิสฺสรณํ นตถถญํ
อุตฺตริ นิสฺสรณนฺติ วกฺขตีติ ฯ

[๕๖๕] ทฺวาตตตติ โคตม ปุณฺณกมฺมา

วสวตฺติโน ชาตฺชริ อตีตา

อยมนฺติมา เวทฺถุ พุรหฺมุปรตฺติ

อสุมาภิชฺปนฺติ ชนา อนนกาติ ฯ

[๕๖๖] อปฺปํ หิ เอตํ น หิ ทิฆมายุ ๒

ยํ ตฺวํ พก มถฺถลลํ ทิฆมายุ

สํ สหสฺसान นฺรพฺพทานํ

อายุ ปชานามิ ตฺวาทํ พุรหฺมุติ ฯ

[๕๖๗] อนนตฺทสฺสี ภควาหฺมสฺมิ

ชาตฺชริ โสกมฺปาตฺติวตฺโต

กํ เม ปฺรารณํ วต สิวตฺตํ

อาจิกฺขเมตํ ยมํ วิชฺญวตฺติ ฯ

[๕๖๘] ยํ ตฺวํ อปาเยสิ พฺหุ มนฺนุเส

ปิปาสิตฺเต ฆมฺมณิ สมนฺปรเต

ตฺนเต ปฺรารณํ วต สิวตฺตํ

สุตฺตปฺปพฺพทฺโธว อนฺนุสฺสรามิ

ยํ เอณิกฺกุลสฺมี ชนตํ ๓ กหิตํ

อโมจยํ คยฺหํ นียมานํ

#๑ ม. ย. อิตฺตทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. ทิฆมายุ ฯ ๓ ม. ย. ชนํ กหิตํ ฯ

ตนฺเต ปุราณํ วัต สึลวคฺคํ
สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ
กฺงฺคาย โสตฺตสมิ คหิตฺนาวํ
ลฺลทฺเชน นาคเณ มนุสฺสกมฺปา ๑
อโมจยิตฺถ ๒ พลฺลา ปสฺยหค
ตนฺเต ปุราณํ วัต สึลวคฺคํ
สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ
กปฺโป จ เต ปญฺจโร อโหสิ
สมฺพฺพุทฺธิวณฺตํ วัตินํ อมณฺณี
ตนฺเต ปุราณํ วัต สึลวคฺคํ
สุตฺตปฺปพฺพุทฺโธว อนุสฺสรามิ ๓
อทฺธา ปชานาสิ มเมตฺมายํ
อณฺเณปิ ชานาสิ ตถา หิ พุทฺโธ
ตถา หิ ตฺยายํ ชลิตานุกาโว
โอภาสยํ ติฏฺฐติ พุรฺหุมนฺโลกนฺติ ฯ
ปณฺจมํ อปฺราทิฏฺฐิสฺสุตฺตํ

[๕๗๓] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ
เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे ฯ เตเน โข ปน สมเยน
อณฺตรสฺส พุรฺหุมนฺ เอวรूपํ ปาปกํ ทิฏฺฐิคคํ อุปฺปนฺนํ โหติ
นคฺติ โส สมโณ วา พุราหุมนฺ วา โย อิชฺ อากฺขณฺเยยาคิ ฯ
#๑ ม. ย. มนุสฺสกมฺปา ฯ ๒ ปโมจยิตฺถ ฯ ๓ โป. ม. อิตฺสทฺโท อตฺถิ ฯ

[๕๗๔] อถ โข ภควา ตสฺส พุทฺธมฺโน เจตสา เจโตปริวิตกฺกมณฺเฑน
เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปุริโส ๗เปฯ ตสฺมี พุทฺหมโลเก
ปาตุรโหสิ ๗ อถ โข ภควา ตสฺส พุทฺธมฺโน อุปริเวหาสํ ปลฺลงฺเกน
นีสึทึ เตโชธาตุํ สฺมาปชฺชิตฺวา ๗

[๕๗๕] อถ โข อายสฺมโต มหาโมคฺคัลลาณสฺส เอตทโหสิ
กหํ นฺุ โข ภควา เอตฺรหิ วิหฺรตฺตีติ ๗ อทฺทสา โข อายสฺมา
มหาโมคฺคัลลาโน ภควนฺตุํ ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺเธน อตฺติกนฺตมานุสฺสเกน
ตสฺส พุทฺธมฺโน อุปริเวหาสํ ปลฺลงฺเกน นีสึนฺนํ เตโชธาตุํ
สฺมาปนฺนํ ทิสฺวาน เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปุริโส สฺมมิลฺลชฺชิตฺ วา
พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตฺ วา พาหํ สฺมมิลฺลเชยฺย เอวเมว เซตฺวเน
อนฺตรหิตो ตสฺมี พุทฺหมโลเก ปาตุรโหสิ ๗ อถ โข อายสฺมา
มหาโมคฺคัลลาโน ปุรตฺถิมํ ทิสฺ นิสฺสาย ตสฺส พุทฺธมฺโน อุปริเวหาสํ
ปลฺลงฺเกน นีสึทึ เตโชธาตุํ สฺมาปชฺชิตฺวา นิจฺตฺรํ ๑ ภควโต ๗

[๕๗๖] อถ โข อายสฺมโต มหาทสฺสปฺปสฺส เอตทโหสิ กหํ นฺุ
โข ภควา เอตฺรหิ วิหฺรตฺตีติ ๗ อทฺทสา โข อายสฺมา มหาทสฺสโป
ภควนฺตุํ ทิพฺเพน จกฺขุณา ๗เปฯ ทิสฺวาน เสยฺยถาปี นาม พลฺวา
ปุริโส ๗เปฯ เอวเมว เซตฺวเน อนฺตรหิตो ตสฺมี พุทฺหมโลเก
ปาตุรโหสิ ๗ อถ โข อายสฺมา มหาทสฺสโป ทกฺขิณฺํ ทิสฺ
นีสฺสาย ตสฺส พุทฺธมฺโน อุปริเวหาสํ ปลฺลงฺเกน นีสึทึ เตโชธาตุํ
สฺมาปชฺชิตฺวา นิจฺตฺรํ ๒ ภควโต ๗

#๑-๒ ม. ยู. นิจฺตฺรํ ๗

[๕๙๗] อถ โข อายสฺมโต มหากปฺปินสฺส เอตทโหสิ กหํ
นฺุ โข ภควา เอตฺรหิ วิหฺรตีติ ฯ อถ [๑]- โข อายสฺมา มหากปฺปิโน
ภควนฺฺติ ทิพฺเพน จกฺขุณา ฯเปฯ เตโฆธาคฺคํ สฺมาปฺนฺนํ ทิสฺวาน
เสยฺยถาปี นาม พลฺวา ปุริโส ฯเปฯ เอวเมว เขตฺวเน อนฺฺตรหิโต
ตสฺมี พุรฺหุมโลเก ปาตุรโหสิ ฯ อถ โข อายสฺมา มหากปฺปิโน
ปจฺฉิมํ ทิสฺสํ นิสฺสาย ตสฺส พุรฺหุมนฺุ อฺปฺริเวหํสํ ปฺลลฺงเกน นิสฺสีทิ
เตโฆธาคฺคํ สฺมาปฺชฺชิตฺวา นิจฺตฺรํ กฺกวโต ฯ

[๕๙๘] อถ โข อายสฺมโต อนฺฺรทฺทสฺส เอตทโหสิ กหํ นฺุ
โข ภควา เอตฺรหิ วิหฺรตีติ ฯ อทฺทสา โข อายสฺมา อนฺฺรทฺโท
ฯเปฯ เตโฆธาคฺคํ สฺมาปฺนฺนํ ทิสฺวาน เสยฺยถาปี นาม พลฺวา
ปุริโส ฯเปฯ ตสฺมี พุรฺหุมโลเก ปาตุรโหสิ ฯ อถ โข อายสฺมา
อนฺฺรทฺโท อุตฺตํ ทิสฺสํ นิสฺสาย ตสฺส พุรฺหุมนฺุ อฺปฺริเวหํสํ ปฺลลฺงเกน
นิสฺสีทิ เตโฆธาคฺคํ สฺมาปฺชฺชิตฺวา นิจฺตฺรํ กฺกวโต ฯ

[๕๙๙] อถ โข อายสฺมา มหาโมคฺคฺลฺลาโน [๒]- พุรฺหุมาณํ
คฺกาถาย อชฺฌภาสิ

อชฺชาปี เต อาวุโส สฺวา ทิฏฺฐิ ยํ เต ทิฏฺฐิ ปุเร อหุ
ปฺสฺสตี วิตีวตฺตนฺฺติ พุรฺหุมโลเก ปฺรายนฺฺติ ฯ ๓

[๕๙๐] น เม มาริส สฺวา ทิฏฺฐิ ยํ เม ทิฏฺฐิ ปุเร อหุ
ปฺสฺสามิ วิตีวตฺตนฺฺติ พุรฺหุมโลเก ปฺรายนํ ๔
สฺวาทํ อชฺช กถํ วชฺชํ อหํ นิจฺจโฆมฺหิ สฺสฺสโตติ ฯ

#๑-๒ ม. ย. เอตฺถนฺฺตเร ตํ อิติ ทิสฺสตี ฯ ๓-๔ ม. ย. ปภฺสฺสรนฺฺติ ฯ

[๕๘๑] อถ โข ภควา ตํ พุรหุมานํ สํเวเขตฺวา เสยฺยถาปี
นาม พลฺวา ปุริโส สมนฺนิชฺชิตํ วา พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ
วา พาทํ สมนฺนิชฺชเยยฺย เอวเมว ตสฺมี พุรหุมโลเก อนฺตรหิโต
เขตฺวานे ปาตุรโหสิ ฯ อถ โข โส พุรหุมา อญฺญตรํ พุรหุมปาริสชฺชํ
อามนฺเตสิ เอहि ตฺวํ มาริสฺ เยนายสุมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน
เตนุปลสงฺกม อุปลสงฺกमितฺวา आयสฺมนนฺตํ มหาโมคฺคฺคฺลฺลานํ เอวํ วเทหิ
อตุถิ นฺุ โข มาริสฺ โมคฺคฺคฺลฺลาน อญฺญเอปี ตสฺส ภควโต สาวกา
เอวํมหิพุทฺธิกา เอวํหานุภาวา เสยฺยถาปี นาม ๑ ภวํ โมคฺคฺคฺลฺลาโน
กสฺสโป กปฺปิโน อนฺรุทฺโชรติ ฯ เอวํ มาริสฺชาติ โข โส พุรหุมปาริสชฺชโ
ตสฺส พุรหุมนฺ ปฏฺฐิสฺสุตฺตฺวา ๒ เสยฺยถาปี นาม พลฺวา
ปุริโส ฯเปฯ เอวเมว ตสฺมี พุรหุมโลเก อนฺตรหิโต आयสฺมโต
มหาโมคฺคฺคฺลฺลานสฺส ปฺรโต ปาตุรโหสิ ฯ"

[๕๘๒] อถ โข โส พุรหุมปาริสชฺชโ आयสฺมนนฺตํ มหาโมคฺคฺคฺลฺลานํ
อภิวาเทตฺวา เอกมนนฺตํ อฏฺฐจาสิ ฯ เอกมนนฺตํ จิโต โส
พุรหุมปาริสชฺชโ आयสฺมนนฺตํ มหาโมคฺคฺคฺลฺลานํ เอตทโวจ อตุถิ นฺุ
มาริสฺ ฯเปฯ อนฺรุทฺโชรติ ฯ

[๕๘๓] อถ โข आयสฺมา มหาโมคฺคฺคฺลฺลาโน [๓]- พุรหุมปาริสชฺชํ
คถาย อชฺฌณาสิ

เตวิชฺชา อิทฺธิปตฺตาจ เจโตปริยายโกวิทา

จีณาสวา อรหนฺโต พหู พุทฺธสฺส สาวกาติ ฯ

#๑ โป. ม. ยฺ. นามสทฺโท นตฺติ ฯ ๒ ม. ยฺ. ปฏฺฐิสฺสุตฺตฺวา ฯ ๓ ม. ยฺ. เอตฺถนฺตเร

#ตํ อิติ ทิสฺสตี ฯ

[๕๘๔] อถ โข โส พุรหฺมปาริสชฺโช อายสฺมโต
มหาโมคฺคคฺคฺคาณสฺส ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺุโมทิตฺวา เยน โส พุรหฺมา
เตนฺุปสงฺกมึ อฺุปสงฺกมิตฺวา ตํ พุรหฺมานํ เอตทโวจ อายสฺมา
มาริสฺส มหาโมคฺคคฺคฺคาโน เอวมมาห

เดวิชฺชา อิทฺธิปตฺตาจ เจโตปริยายโกวิทา

จีณาสวา อรหฺนฺโต พหฺนุ พุทฺธสฺส สาวกาติ ฯ

[๕๘๕] อิทมโวจ โส พุรหฺมปาริสชฺโช อตฺตมโน จ โส
พุรหฺมา ตสฺส พุรหฺมปาริสชฺชสฺส ภาสิตํ อภินนฺทิตํ ฯ

ฉฏฺฐํ ปมาทสฺสตุตํ

[๕๘๖] สวาคฺคฺคินิทานํ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา
ทิวาวิหารคโต โหติ ปฏฺฐิสลฺลีนํ ฯ อถ โข สุพุรหฺมาจ ปจฺเจกพุรหฺมา
สุทฺธาวาโส จ ปจฺเจกพุรหฺมา เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมึสฺส
อฺุปสงฺกมิตฺวา ปจฺเจกํ ทวารพาทํ อฺุปนิสฺสาย อฏฺฐํสฺส ฯ อถ โข
สุพุรหฺมา ปจฺเจกพุรหฺมา สุทฺธาวาสํ ปจฺเจกพุรหฺมานํ เอตทโวจ
อกาโล โข ตาว มาริสฺส ภควนฺตุํ ปยฺรูปาสิตุํ ทิวาวิหารคโต
ภควา ปฏฺฐิสลฺลีนํ จ อมฺุ ๑ จ พุรหฺมโลโก อิทฺโธ เจว ผิโต จ
พุรหฺมา จ ตตฺถ ปมาทวิหารํ วิหฺรติ อายาม มาริสฺส เยน
โส พุรหฺมโลโก เตนฺุปสงฺกมึสฺสาม อฺุปสงฺกมิตฺวา ตํ พุรหฺมานํ
ลํเวเชยฺยามาติ ฯ เอวํ มาริสฺสาคิ โข สุทฺธาวาโส ปจฺเจกพุรหฺมา
สุพุรหฺมโน ปจฺเจกพุรหฺมโน ปจฺจสฺสสฺสํ ฯ อถ โข สุพุรหฺมา
#๑ ม. ย. อสุโก ฯ

ปจเจกพฺรหฺมา สุทฺธาวาโส จ ปจเจกพฺรหฺมา เสยฺยถาปี นาม
พลวา ปุริโส ฯเปฯ เอวเมว ภควโต ปุโรโต อนฺตรหิตา ตสฺมี
พฺรหฺมโลเก ปาตุรहेสุ ฯ อทฺทสา โข โส พฺรหฺมา เต พฺรหฺมานो
ทฺวโรว อากฺขณฺเต ทิสฺวาน เต พฺรหฺมานอ เอตทโวจ หนฺท
กุโต นฺ ตฺเมห มาริสฺวา อากฺขณฺธาติ ฯ อถ ๑ โข มยฺ มาริส
อากฺขณฺม ตสฺส ภควโต อรหโต สมนฺมาสมพฺพุทฺทสฺส สนฺตีกา
กฺขณฺสิ ๒ ปน ตฺวํ มาริสฺ ตสฺส ภควโต อุปฺภูจฺจัน อรหโต
สมนฺมาสมพฺพุทฺทสฺสาติ ฯ

[๕๕๗] เอวํ วุตฺเต ๓ โข โส พฺรหฺมา ตํ วจฺนํ อนธิวาเสนฺโต
สทฺสทฺกฺขตฺตํ อตฺตานํ อภินิมฺมิตฺวา สุพฺรหฺมานํ ปจเจกพฺรหฺมานํ
เอตทโวจ ปสฺสสิ เม โน ตฺวํ มาริสฺ เอวรูปํ อิทฺธานุภาวนฺติ ฯ
ปสฺสามิ โข ๔ ตฺยาหํ มาริสฺ เอวรูปํ อิทฺธานุภาวนฺติ ฯ โส ขฺวาทํ
มาริสฺ เอวํมหิทฺธิโก เอวํมหานุภาโว กสฺส อณฺณสฺส สมนฺณสฺส
วา พฺราหฺมณฺสฺส วา อุปฺภูจฺจัน คมิสฺสามิตี ฯ

[๕๕๘] อถ โข สุพฺรหฺมา ปจเจกพฺรหฺมา ทฺวิสทฺสทฺกฺขตฺตํ
อตฺตานํ อภินิมฺมิตฺวา [๕]- พฺรหฺมานํ เอตทโวจ ปสฺสสิ เม โน
ตฺวํ มาริสฺ เอวรูปํ ตํ อิทฺธานุภาวนฺติ ฯ ปสฺสามิ โข ตฺยาหํ
มาริสฺ เอวรูปํ อิทฺธานุภาวนฺติ ฯ ตฺยา จ โข มาริสฺ มยา จ
เสวว ภควา มหิทฺธิกตโร เจว มหานุภาโว จ อากฺขณฺเยยฺยาสิ ๖
ตฺวํ มาริสฺ ตสฺส ภควโต อุปฺภูจฺจัน อรหโต สมนฺมาสมพฺพุทฺทสฺสาติ ฯ

#๑ ม. อาคตา โข มยฺ มาริสฺ อมฺห ... ฯ ๒ ม. ย. กฺขณฺเยยฺยาสิ ฯ ๓ เอวํ วุตฺโต ฯ

#๔ ย. โน ฯ ๕ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ตํ อิติ ทิสฺสตี ฯ ๖ ม. ย. กฺขณฺเยยฺยาสิ ฯ

[๕๘๕] อถ โข โส พุรหุมา สุพุรหุมานํ ปจฺเจกพุรหุมานํ
คถาย อชฺฌภาสี

ตโย สุปณฺณา จตุโร จ หังสา
พฺยคฺคฺมิณิสสา ปณฺจสตา จ ฉายิโน
ตยิทํ วิมานํ ชลเต จ พุรเหมม
โองาสยํ อุตฺตรสฺสํ ทิสายนฺติ ฯ

[๕๘๖] กิณฺจาปี เต ตํ ชลตี ๑ วิมานํ
โองาสยํ อุตฺตรสฺสํ ทิสายํ
รूपे รณํ ทิสฺวา สทา ปเวริตํ
ตสฺมา น รุปे รมติ สฺเมโหติ ฯ

[๕๘๗] อถ โข สุพุรหุมา จ ปจฺเจกพุรหุมา สุทฺธาวาโส
จ ปจฺเจกพุรหุมา ตํ พุรหุมานํ ตํเวเชตฺวา ตตฺถเวณฺตรธาเยสุ ฯ
อคมาสี จ ๒ โส พุรหุมา อปเรน สมเยน ภควโต อฏฺฐจฺานํ อรหโต
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาตี ฯ

สตฺตมํ ปจฺมโกกาลีกสุตฺตํ

[๕๘๘] สวตฺถึยฺย ... เตน โข ปน สมเยน ภควา ทิวาวิหารคโต
โหติ ปฏฺิสลฺลีโน ฯ อถ โข สุพุรหุมา จ ปจฺเจกพุรหุมา
สุทฺธาวาโส จ ปจฺเจกพุรหุมา เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺีสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ปจฺเจกํ ทวารพาหํ นิสฺสาย อฏฺฐจฺสุ ฯ

[๕๘๙] อถ โข สุพุรหุมา ปจฺเจกพุรหุมา โกกาลีกํ ภิกฺขุ
#๑ ม. ย. ชลเต ฯ ๒ อคมาสี จ โข โส ฯ

อารพฺภ ภาควโธ สนนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ

อปฺปเมยฺยํ ปมฺมินฺนุโธ โภช วิทฺวา วิกปฺปเย

อปฺปเมยฺยํ ปมายิํ นิจฺจนฺตํ ๑ มณฺเฑ ปุณฺณชนฺนติ ฯ

อฏฺฐมํ ติสฺสกสุตฺตํ

[๕๕๔] สวตฺถึยฺยํ ... เตน โข ปน สมเยน ภาควา ทิวาวิหารคโธ

โหติ ปฏฺิสฺสลุสฺสีโน ฯ อถ โข สุพฺรหฺมา จ ปจฺเจกพฺรหฺมา
สุทฺธาวาโส จ ปจฺเจกพฺรหฺมา เยน ภาควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิสุ
อุปสงฺกมิตฺวา ปจฺเจกํ ทวารพาหํ นิสฺสาย อฏฺฐํสุ ฯ

[๕๕๕] อถ โข สุทฺธาวาโส ปจฺเจกพฺรหฺมา กตฺโหมรคติสฺสํ ๒

ภิกฺขุ อารพฺภ ภาควโธ สนนฺติเก อิมํ คถํ อภาสิ

อปฺปเมยฺยํ ปมฺมินฺนุโธ โภช วิทฺวา วิกปฺปเย

อปฺปเมยฺยํ ปมายิํ นิจฺจนฺตํ มณฺเฑ อภิสฺสวณฺติ ฯ

นวมํ ตฺวพฺรหฺมสุตฺตํ ๓

[๕๕๖] สวตฺถึยฺยํ ... เตน โข ปน สมเยน โภกาภิโก ภิกฺขุ

อาพาธิโก โหติ ทฺวภฺจโธ พาพฺหคฺคิลาโน ฯ อถ โข ตฺวปจฺเจกพฺรหฺมา ๓

อภิกฺกนฺตฺวา รตฺติยา อภิกฺกนฺตฺวณฺโณ เกวลกปฺปํ เขตฺวานํ

โธภาเสตฺวา เยน โภกาภิโก ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมฺมิ อุปสงฺกมิตฺวา เวหาสิ

จโธ โภกาภิโก ภิกฺขุ เอตทโวจ ปสาเทหิ โภกาภิโก สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนสุ

จิตฺตํ เปสฺลา สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลานาติ ฯ โภสิ

ตฺวํ อาวุโสติ ฯ อหํ ตฺวปจฺเจกพฺรหฺมาติ ๓ ฯ กิณฺนุ ๔ ตฺวํ อาวุโส

#๑ ม. นินฺนํ ตํ ฯ ย. นินฺนํ ฯ ๒ ม. กตฺโหมรคติสฺสํ ฯ ๓ ม. ตฺวํ ... ฯ

#๔ ป. ม. ย. นนุ ฯ

[๕๕๕] เอวํ วุตเต ภควา โกกาลิกํ ภิกขุ เอตทโวจ มา
เหवं โกกาลิก อวจ มา เหवं โกกาลิก อวจ ปสาเทหิ โกกาลิก
สารีปุตตโมคคัลลานนสฺส จิตฺตํ เปสลา สารีปุตตโมคคัลลานนติ ฯ
ทุตติยมฺปิ โข โกกาลิกโก ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ กิณฺจาปี เม
ภนฺเต [๖]- สทฺธาโยโก ปจฺจยโก อถ โข ปาปีจฺฉว สารีปุตตโมคคัลลานา
ปาปกาณัน อิจฺฉานัน วสฺสํ คตฺตาติ ฯ ทุตติยมฺปิ โข ภควา
โกกาลิกํ ภิกขุ เอตทโวจ มา เหवं โกกาลิก อวจ มา
เหवं โกกาลิก อวจ ปสาเทหิ โกกาลิก สารีปุตตโมคคัลลานนสฺส
จิตฺตํ เปสลา สารีปุตตโมคคัลลานนติ ฯ ตติยมฺปิ โข โกกาลิกโก
ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ ฯเปฯ อิจฺฉานัน วสฺสํ คตฺตาติ ฯ ตติยมฺปิ
โข ภควา โกกาลิกํ ภิกขุ เอตทโวจ ฯเปฯ เปสลา
สารีปุตตโมคคัลลานนติ ฯ

[๖๐๐] อถ โข โกกาลิกโก ภิกขุ อญฺจายาสนา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ปกฺกามิ ฯ อจิริปกฺกนฺตสฺส จ โกกาลิกสฺส
ภิกขุโน สาสปมตฺติหิ ปิพกาหิ สพฺโพ กายิ อโหสิ
สาสปมตฺติโย หุตฺวา มุคฺคมตฺติโย อहेสิ มุคฺคมตฺติโย หุตฺวา
กพายมตฺติโย อहेสิ กพายมตฺติโย หุตฺวา โกลญฺจิมตฺติโย อहेสิ
โกลญฺจิมตฺติโย หุตฺวา โกลมตฺติโย อहेสิ โกลมตฺติโย หุตฺวา
อามलगมตฺติโย อहेสิ อามलगมตฺติโย หุตฺวา เวลฺวสลาญฺจิมตฺติโย
อहेสิ เวลฺวสลาญฺจิมตฺติโย หุตฺวา พิฬมตฺติโย อहेสิ
#๖ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ภควา สทฺธาโยโก ปจฺจยโกติ ทิสฺสนฺติ ฯ

พิลลสมตฺติโย หุตฺวา ปภิชฺซีสุ ปุพฺพญจ โลหิตญจ ปคฺขมรีสุ ฯ อถ โข
โกกาลีโก ภิกฺขุ เตเนว อาพาเชน กาลมกาสี ฯ กาลกโต จ
โกกาลีโก ภิกฺขุ ปทุมนิรยํ อุปฺปชฺชติ สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนสุ จิตฺตํ
อาฆาเตตฺตวา ฯ

[๖๐๑] อถ โข พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอบาเสตฺตวา เยน ภควา
เตนฺุปฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺตวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ
เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โข พุรฺหุมา สหฺมฺปติ ภควนฺตํ เอตทโวจ โกกาลีโก
ภนฺเต ภิกฺขุ กาลกโต ๑ กาลกโต จ ภนฺเต โกกาลีโก ภิกฺขุ
ปทุมนิรยํ อุปฺปนฺโน สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนสุ จิตฺตํ อาฆาเตตฺตวาติ ฯ
อิทมโวจ พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อิํ วตฺตวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺตวา
ปทกฺขิณฺณํ กตฺวา ตตฺตฺเถวณฺตรชายีติ ฯ

[๖๐๒] อถ โข ภควา ตสฺสสารตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี พุรฺหุมา สหฺมฺปติ อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา
อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอบาเสตฺตวา เยนหิ เตนฺุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺตวา เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสิ เอกมฺนฺตํ จิตฺโต
โข ภิกฺขเว พุรฺหุมา สหฺมฺปติ มํ เอตทโวจ โกกาลีโก ภนฺเต
ภิกฺขุ กาลกโต กาลกโต จ ภนฺเต โกกาลีโก ภิกฺขุ ปทุมนิรยํ
อุปฺปนฺโน สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลฺลาเนสุ จิตฺตํ อาฆาเตตฺตวาติ อิทมโวจ
#๑ กาลมกาสีติ วา ปาโจ ฯ

ภิกขเว พุรหุมา สหมปติ อิทํ วตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณฺ
กตฺวา ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

[๖๐๓] เอวํ วุตฺเต อณฺเฏวโร ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทโวจ
กิตฺถิณฺ นุ โข ภนฺเต ปทุมฺนิริเย อายุปฺปมาณฺติ ฯ ทิณฺ โข
ภิกฺขุ ปทุมฺนิริเย อายุปฺปมาณฺ ตํ น สุกฺริํ สงฺขาตุํ เอตฺตกาณิ
วสุสฺสานิ อิติ วา เอตฺตกาณิ วสุสฺสตาณิ อิติ วา เอตฺตกาณิ
วสุสฺสสฺสตาณิ อิติ วา เอตฺตกาณิ วสุสฺสสฺสสฺสตาณิ อิติ วาติ ฯ
สกฺกา ปน ภนฺเต อุปฺมา กาคฺคฺนฺติ ฯ

[๖๐๔] สกฺกา ภิกฺขุติ ภควา อโวจ เสยฺยถาปี ภิกฺขุ วิสฺติขาโรโก
โกสลโก ทิลวาโห ตโต ปฺริโส วสุสฺสตฺสฺส วสุสฺสตฺสฺส ๑
อจฺเจยน เอกเมกํ คิลฺลํ อุทฺทเรยฺย จิปรฺตฺริ โข โส ภิกฺขุ
วิสฺติขาโรโก โกสลโก ทิลวาโห อิมินา อุปกฺกเมน ปฺริกฺขยฺม ปฺริยาทานํ
คจฺเจยฺย น เตวฺว เอโก อพฺพุโท นิริโย เสยฺยถาปี ภิกฺขุ
วิสฺติ อพฺพุทา นิริยา เอวเมโก นิริพฺพุโท นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ นิริพฺพุทา นิริยา เอวเมโก อพฺโพ นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ อพฺพา นิริยา เอวเมโก อญฺญโณ นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ อญฺญา นิริยา เอวเมโก อหโห นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ อหหา นิริยา เอวเมโก กุมฺมโท นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ กุมฺมทา นิริยา เอวเมโก โสคนฺธิโก นิริโย เสยฺยถาปี
ภิกฺขุ วิสฺติ โสคนฺธิกา นิริยา เอวเมโก อุปฺปลโก ๒ นิริโย
#๑ ย. วสุสฺสสฺสสฺส ๑ ๒ ม. ย. อุปฺปลนิริโย ฯ

ตสฺสุทฺทานํ

อาชาจันํ คารโว พุรหุมนเทโว

พโก จ พุรหุมา อปรา จ ทิฏฺฐิ

ปมาทโกกาลิกติสฺสโก จ

ตุทฺ จ พุรหุมา อปโร โกกาลีโกติ ฯ

ทุดิยวคโค ทุดิโย

ปจมํ สนงุมารสุตตํ

[๖๐๖] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ
สปปินีตีเร ฯ อถ โข พุรหุมา สนงุมารโ อภิกุกนตาย รตติยา
อภิกุกนตวณฺโณ เกวลกปป์ สปปินีตีริ โอภาเสตฺวา เยน ภควา
เตนุสสงุมิ อุปสงุมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ
อฏฺฐาสิ ฯ

[๖๐๗] เอกมนฺตํ จิตฺโต โข พุรหุมา สนงุมารโ ภควโต
สนฺติเก อิมํ คานํ อภาสิ

ขตฺติโย เสฏฺโฐ ชเนตฺสุมิ เย โคตฺตปฏฺฐิสาริโน

วิขฺชาจรณสมฺปนฺโน โส เสฏฺโฐ เทวมานุเสติ ฯ

[๖๐๘] อิทมโวจ พุรหุมา สนงุมารโ สมนฺนุญฺโณ สตฺถา
อโหสิ ฯ อถ โข พุรหุมา สนงุมารโ สมนฺนุญฺโณ เม สตฺถาติ
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเววนฺตรชายีติ ฯ

ทุดิยํ เทวทตฺตสุตตํ

[๖๐๙] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ
คิขณฺณฺเฏ ปพฺพเต อจิริปฺกุกนเต เทวทตฺเต ฯ อถ โข พุรหุมา
สหมฺปติ อภิกุกนตาย รตติยา อภิกุกนตวณฺโณ เกวลกปป์

คิซมณูญ์ [๑]- โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๖๑๐] เอกมณฺตํ จิโต โข พุรหฺมา สหฺมปติ เทวทตฺตํ อารพฺภ
ภควโต สฺนฺติเก อิมํ คาคํ อภาสิ

ผลํ เวททฺทสิ หนฺติ ผลํ เวพฺพ ผลํ นพฺ

สทฺกาโร กาปฺริสํ หนฺติ คพฺโภ อสฺสตรียถาติ ฯ

ตติยํ อนุชกฺวินฺทสุตฺตํ

[๖๑๑] เอกํ สมยํ ภควา มคฺเชสุ วิหฺรติ อนุชกฺวินฺเท ฯ เตน
โข ปน สมเยน ภควา รตฺตฺนุชการตฺมิสายํ อชฺโฆกาเส นิสินฺโน
โหติ ฯ เทโว จ เอกเมกํ สฺสายติ ฯ อถ โข พุรหฺมา สหฺมปติ
อภิกฺกนฺตาย รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปี อนุชกฺวินฺทํ
โอภาเสตฺวา เยน ภควา เตนฺปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ
อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๖๑๒] เอกมณฺตํ จิโต โข พุรหฺมา สหฺมปติ ภควโต สฺนฺติเก
อิมา คาธาโย อภาสิ

เสเวถ ปนฺตานิ สยนาสนานิ

จเรยฺย สลฺโยชนวิปฺปโมกฺขา

ส เจ รตี นาริกจฺเจยฺย ตตฺถ

สงฺเข วเส รกฺขิตฺตโต สติมา

กฺลา กุลํ ปิณฺฑิกาย จรฺนฺโต

#[๑] ม. ยู. เอตฺถนฺตเร ปพฺพตฺนฺติ ทิสฺสตี ฯ

อินฺทริยคฺคฺโค นิปโก สติมา
เสเวถ ปนฺตานิ สยนาสนานิ
ภยา ปมฺคฺโค อภเย วิมฺคฺโค
ยตฺถ เภรวา สิริสฺปา ๑
วิชฺชฺชฺช สลฺยจฺรติ ๒ เทโว
อนุชการตมิสาย รตฺติยา
นีสึทึ ตตฺถ ภิกฺขุ วิคตโลมหํโส
อิทฺถจ ๓ ชาตฺต เม ทิฏฺฐํ นยิทํ อิตฺทึทิตฺทึ
เอกสฺมึ พุรหฺมจฺริยสฺมึ สหสฺสํ มจฺจุหายินฺ
ภึโย ปญฺจสตา เสกฺขา ทสา จ ทสฺสา ทส
สพฺเพ โสตํ สฺมาปฺนฺนา อติรจฺฉานคามินฺ
อถายํ อิตฺธา ปชา ปุณฺณภากาติ เม มโน
สงฺขาตุํ โนปี สกฺโกมิ มุสาวาทสฺส โอตฺตปฺนฺติ ๔ ฯ
จตฺตถํ อรุณวตีสฺตถํ

[๖๑๓] เอกํ สมยํ ภควา สวาคฺคิยํ วิหฺรติ ฯเปฯ ตตฺร โข
ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต
ปจฺจสฺโสสุ ฯ

[๖๑๔] ภควา เอตทโวจ ภูตฺพุพฺพิ ภิกฺขเว ราชธา อโหสิ
อรุณวา นาม ฯ รยฺโล โข ปนฺ ภิกฺขเว อรุณวโต อรุณวตี
นาม ราชธานี อโหสิ ฯ อรุณวตี โข ปนฺ ภิกฺขเว ราชธานี ๕ สิจิ
#๑ ม. สิริสฺปา ฯ ๒ ถนยติ ฯ ๓ ม. ย. อิทํ ทิ ๔ ย. โอตฺตเป ฯ ๕ อรุณวตिय
#... ราชธานี ฯ

ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ อุปนิสฺสาย วิหาสิ ฯ ลีขิสฺส โข
ปน ภิกฺขเว ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส อภิกฺโข สมภโว นาม
สาวกยฺคํ อโหสิ อคฺคยฺคํ ภทฺทยฺคํ ๑ ฯ

[๖๑๕] อถ โข ภิกฺขเว ลีขี ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ
อภิกฺโข ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อายาม พุราหุมนฺน เยน อณฺตโร
พุทฺทมโลโก เตนฺอุปสงฺกมิตฺตํ ยาว ภตฺตสฺส กาลो ภวิสฺสตีติ ฯ
เอวํ ภนฺเตติ โข ภิกฺขเว อภิกฺโข ภิกฺขุ ลีขิสฺส ภควโต อรหโต
สมมาสมพุทฺธสฺส ปจฺจสฺสตีติ ฯ อถ โข ภิกฺขเว ลีขี จ ๒ ภควา
อรหํ สมมาสมพุทฺโธ อภิกฺโข จ ภิกฺขุ เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส
สมมิลฺลิตฺตํ วา พาทํ ปสาเรยฺย ปสาริตฺตํ วา พาทํ สมมิลฺลเชยฺย
เอวเมว อรุณวตฺติยา ราชธานียา อนฺตรหิตา ตสฺมี พุทฺทมโลเก
ปาตุรเหสุ ฯ อถ โข ภิกฺขเว ลีขี ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ
อภิกฺโข ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ปฏฺิภาตฺถ พุราหุมนฺน พุทฺทมโน จ
พุทฺทมปรีสาย จ พุทฺทมปรีสชฺชานนฺจ ชมฺมี กถาติ ฯ เอวํ ภนฺเตติ
โข ภิกฺขเว อภิกฺโข ภิกฺขุ ลีขิสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
ปฏฺิสฺสคฺคา พุทฺทมานนฺจ พุทฺทมปรีสณฺจ พุทฺทมปรีสชฺเช จ ชมฺมียา
กถาย สนฺทสฺเสสิ สมากเปสิ สมฺตฺเตเชสิ สมฺปหฺเสสิ ฯ

[๖๑๖] ตตฺถ สฺวํ ภิกฺขเว พุทฺธมา จ พุทฺทมปรีสา จ
พุทฺทมปรีสชฺชา จ อุชฺฌายนฺติ ชียนฺติ วิปาเจนฺติ อจฺจริยํ วต โภ
อพฺภูตํ วต โภ กถณฺหิ นาม สตฺถริ สมฺมุชฺฌิตฺเต สาวโก ชมฺมํ
#๑ ม. ย. อคฺคภทฺทยฺคํ ฯ ๒ โป. ม. ย. จสทฺโท นตฺถิ ฯ

เทเสสสุตตีติ ฯ อถ โข ภิกขเว สีจี ภควา อรหิ สมนาสมพุทฺโธ
อภิกฺโข อภิกฺขุ อามนฺเตสิ อชฺฌายนฺติ โข เต พุราหุมน พุรหฺมา
จ พุรหฺมปรีสา จ พุรหฺมปรีสชฺชา จ อจฺฉริยํ วัต โภ อพฺภูตํ
วัต โภ กถณฺหิ นาม สตุถฺริ สมนุชฺชิญฺเต สาวโก ชมฺมํ เทเสสสุตตีติ
เตนหิ ตฺวํ พุราหุมน ภิกฺขุโยโส มตฺตตาย พุรหฺมานญจ พุรหฺมปรีสญจ
พุรหฺมปรีสชฺเช จ สํเวเชหิตี ฯ เอวํ ภนฺเตติ โข
ภิกขเว อภิกฺโข อภิกฺขุ สีจิสฺส ภควโต อรหโต สมนาสมพุทฺธสฺส
ปฏิสฺสตุวา ทิสฺสมานนปี กาเยน ชมฺมํ เทเสสิ อทิสฺสมานนปี
กาเยน ชมฺมํ เทเสสิ ทิสฺสมานนปี เหฏฺฐิเมน อุปฺพทฺตกาเยน
อทิสฺสมานนปี ๑ อุปฺริเมน อุปฺพทฺตกาเยน ชมฺมํ เทเสสิ ทิสฺสมานนปี
อุปฺริเมน อุปฺพทฺตกาเยน อทิสฺสมานนปี เหฏฺฐิเมน อุปฺพทฺตกาเยน
ชมฺมํ เทเสสิ ฯ

[๖๑๗] ตตฺร สฺกํ ภิกขเว พุรหฺมา จ พุรหฺมปรีสา จ
พุรหฺมปรีสชฺชา จ อจฺฉริยพุทฺตจิตฺตชฺชาตา อหฺลํ อจฺฉริยํ วัต โภ
อพฺภูตํ วัต โภ สมนฺสฺส มหิตฺธิกตา มหฺนุภาวตาดิ ฯ อถ
โข ภิกขเว ๒ อภิกฺโข อภิกฺขุ สีจี ภควนฺตํ อรหฺนฺตํ สมนาสมพุทฺธํ
เอตทโวจ อภิชานามิ ขฺวาทิ ภนฺเต ภิกฺขุสงฺฆสฺส มชฺเฌ
เอวรูปิ วาจํ ภาสิตา ปโหมมิ ขฺวาทิ อวฺโส พุรหฺมโลเก จิตฺโต
สทฺสฺสีโลกธาคุ สเรณ วิญญาเปตฺตุนฺติ ฯ เอตฺสฺส พุราหุมน กาโล
เอตฺสฺส พุราหุมน กาโล ยํ ตฺวํ พุราหุมน พุรหฺมโลเก จิตฺโต
#๑ โป. ม. ย. ปีสทฺโท นตฺถิ ฯ ๒ โป. ม. ย. ภิกฺขเวติ อาลปนปทํ น ทิสฺสตี ฯ

สหสาลีโลกธาตุ สเรน วิญญาเปยยาสี่ติ ฯ เอวํ ฆนฺเตติ โข ภิกฺขเว
อภิกฺขุ ภิกฺขุ สิจฺจิสฺส ภควโต อรหโต สมนฺนํสพฺพุทฺธสฺส ปฏิสฺสุตฺวา
พฺรหฺมโลเก จิตฺตํ อิมํ คาคาโย อภาสิ

อารพฺภถ นิกฺกมถ ๑ ยฺยชถ พุทฺธสฺสเน
ฐนาถ มจฺจุโน เสนํ นพาคารํว กุณฺชโร
โย อิมสฺมี ฐมฺมวินเย อปฺปมตฺโต วิหเสตฺติ ๒
ปฺหาย ชาตีสฺสารํ ทฺวขฺสฺสนตฺตํ กริสฺสตีติ ฯ

[๖๑๘] อถ โข ภิกฺขเว สิจฺจํ จ ภควา อรหํ สมนฺนํสพฺพุทฺธ
อภิกฺขุ จ ภิกฺขุ พฺรหฺมานนฺจ พฺรหฺมปริสฺสจ พฺรหฺมปาริสฺชเช จ
ลํเวเชตฺวา เสยฺยถาปี นาม ฯเปฯ ตสฺมี พฺรหฺมโลเก อนฺตรหิตา
อรุณวติยา ราชนานิยา ปาตฺรเหสฺสุ ฯ อถ โข ภิกฺขเว สิจฺจํ ภควา
อรหํ สมนฺนํสพฺพุทฺธํ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ อสฺสุตฺถ โน ตฺเมห
ภิกฺขเว อภิกฺขุสฺส ภิกฺขุโน พฺรหฺมโลเก จิตฺตํ คาคาโย ภาสฺมานสฺสาติ ฯ
อสฺสุมฺหา ๓ โข มยฺ ฆนฺเต อภิกฺขุสฺส ภิกฺขุโน พฺรหฺมโลเก
จิตฺตํ คาคาโย ภาสฺมานสฺสาติ ฯ ยถากถํ ปน ตฺเมห ภิกฺขเว
อสฺสุตฺถ อภิกฺขุสฺส ภิกฺขุโน พฺรหฺมโลเก จิตฺตํ คาคาโย
ภาสฺมานสฺสาติ ฯ เอวํ โข มยฺ ฆนฺเต อสฺสุมฺหา อภิกฺขุสฺส ภิกฺขุโน
พฺรหฺมโลเก จิตฺตํ คาคาโย ภาสฺมานสฺส

อารพฺภถ นิกฺกมถ ยฺยชถ พุทฺธสฺสเน
ฐนาถ มจฺจุโน เสนํ นพาคารํว กุณฺชโร

#๑ ยฺ. นิกฺกมถ ฯ ๒ ม. ยฺ. วิหเสตฺติ. ๓ ม. ยฺ. อสฺสุมฺหา ฯ

โย อิมสมิ ฐมวินเย อปฺปมตฺโต วิหเสตติ

ปฺหาย ชาตีสํสาริ ทฺกฺขสฺสนฺตํ กริสฺสตีติ

เอวํ โข มยํ ภนฺเต อสฺสุมฺหา อภิกฺขสฺส ภิกฺขุโน พุรฺหมฺโลกเก
จิตฺตสฺส คาคาโย ภาสฺมานสฺสชาติ ฯ

[๖๑๕] สาธุ สาธุ ภิกฺขเว สาธุ โข ตุมฺเห ภิกฺขเว อสฺสุตฺต
อภิกฺขสฺส ภิกฺขุโน พุรฺหมฺโลกเก จิตฺตสฺส คาคาโย ภาสฺมานสฺสชาติ ฯ
อิทฺมวโจ ภควา อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินฺนุทฺนฺติ ฯ

ปลฺลจฺมํ ปรีนิพฺพานสฺสุตฺตํ

[๖๒๐] เอกํ สมยํ ภควา กุสินารายํ วิหริติ อุปฺวตฺตเนน มลฺลानํ
สาลวเน อนฺตเรน ชมกสาลานํ ปรีนิพฺพานสมเย ฯ อถ โข ภควา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ หนฺททานิ ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว วยฺชมฺมา
สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติ อयํ ตถาคตฺตสฺส ปจฺฉิมา
วาจาติ ๑ ฯ

[๖๒๑] อถ โข ภควา ปจฺมชฺฌานํ สฺมาปชฺชชิ ปจฺมชฺฌานา
วฺภูจฺหิตฺวา ทฺตฺติชฺฌานํ สฺมาปชฺชชิ ทฺตฺติชฺฌานา วฺภูจฺหิตฺวา ตฺตฺติชฺฌานํ
สฺมาปชฺชชิ ตฺตฺติชฺฌานา วฺภูจฺหิตฺวา จตฺตฺตชฺฌานํ สฺมาปชฺชชิ
จตฺตฺตชฺฌานา วฺภูจฺหิตฺวา อากาसानญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชชิ อากาसानญฺจายตนา
วฺภูจฺหิตฺวา วิญฺญาณญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชชิ วิญฺญาณญฺจายตนา
วฺภูจฺหิตฺวา อากิณฺจญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชชิ อากิณฺจญฺจายตนา
วฺภูจฺหิตฺวา เนวสฺสญฺยานาสฺสญฺจายตฺนํ สฺมาปชฺชชิ เนวสฺสญฺยา-

#๑ ไป. ม. ย. อิตฺสทฺโท นตฺถิ ฯ

นาสณฺญาตนา วุฏฺฐหิตฺวา สณฺญาเวทยิตฺนโรธํ สฺมาปชฺชติ สณฺญา-
เวทยิตฺนโรธา วุฏฺฐหิตฺวา เนวสณฺญานาสนฺญาตนํ สฺมาปชฺชติ
เนวสณฺญานาสนฺญาตนา วุฏฺฐหิตฺวา อากิลฺยจฺญายตนํ สฺมาปชฺชติ
อากิลฺยจฺญายตนา วุฏฺฐหิตฺวา วิญฺญาณญายตนํ สฺมาปชฺชติ
วิญฺญาณญายตนา วุฏฺฐหิตฺวา อากาसानญายตนํ สฺมาปชฺชติ
อากาसानญายตนา วุฏฺฐหิตฺวา จตฺตถชฺฌานํ สฺมาปชฺชติ จตฺตถชฺฌานา
วุฏฺฐหิตฺวา ตตฺถชฺฌานํ สฺมาปชฺชติ ตตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ทุตฺถชฺฌานํ
สฺมาปชฺชติ ทุตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา ปจฺมชฺฌานํ สฺมาปชฺชติ ปจฺมชฺฌานา
วุฏฺฐหิตฺวา ทุตฺถชฺฌานํ สฺมาปชฺชติ ทุตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา
ตตฺถชฺฌานํ สฺมาปชฺชติ ตตฺถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา จตฺตถชฺฌานํ
สฺมาปชฺชติ จตฺตถชฺฌานา วุฏฺฐหิตฺวา สมนนฺตรํ ภควา ปรีนิจฺจพฺพาธิ ๑

[๖๒๒] ปรีนิจฺจพฺพุเต ภควติ สห ปรีนิจฺจพฺพานา พุรหฺมา สหฺมปฺปติ
อิมํ คาคํ อภาสิ

สพฺเพว นิกฺขิปิสุสฺสนฺติ ภูตา โลเก สฺมฺสฺสยํ
ยตฺถ เอตาทีโส สตฺถา โลเก อปฺปฏฺฐิปุคฺคโล
ตถาคโต พลปฺปโต สฺมฺพุทฺโธ ปรีนิจฺจพฺพุโตติ ๑

[๖๒๓] ปรีนิจฺจพฺพุเต ภควติ สห ปรีนิจฺจพฺพานา สกฺโก
เทวานมินฺุโท อิมํ คาคํ อภาสิ

อนิจฺจา วต สงฺขารา อุปฺปาทวชฺชมฺมิโน
อุปฺปชฺชิตฺวา นิจฺจมนฺฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโขติ ๑

[๖๒๔] ปรีนิพพุเต ภควติ สห ปรีนิพพานา อายสุมา อานนุโท
อิมิ คากิ อภาสิ

ตทาสิ ยิ ภีสนัง ตทาสิ โลมหंसัน
สพพการารวรูปเต สมพพุเช ปรีนิพพุเตติ ฯ

[๖๒๕] ปรีนิพพุเต ภควติ สห ปรีนิพพานา อายสุมา อนรรุทุโ
อิมิ คากาโย อภาสิ

นาหุ อสุสาสปสุสาโส จิตจิตตสุส ตาทิโน
อนนโช สนุติมารพภ จกขุมา ปรีนิพพุโต ๑
อสลลีนเนน จิตเตน เวทนี อชฌวาสยิ
ปชุโขตสุเสว นีพพานัน วิโมกโข เจตโส อหุติ ฯ
พุรหุมปญจกั ฯ

ตสุสุททานัน

พุรหุมาสัน เทวทตุโต อนรรุทวินุโท อรรุณวตี
ปรีนิพพานเนน จ เทลิตัน อิทัง พุรหุมปญจกั ๒ ฯ

พุรหุมสัยุดัต สมนัตติ ฯ

#๑ ที. มหา. ๑๐/๑๘๒. มหาปรีนิพพานสุตเต ยิ กาลมกริ มุนีติ ปาโจ ทิสฺสตี ฯ

#๒ อิมสมิณจ พุรหุมสัยุดตฺตฺสนฺเต ฯ

ตสุสุททานัน

#พุรหุมาชานัน การวณจ พุรหุมเทโว พโก พุรหุมา

สุตฺต สํ. สคาถวคฺโค - หน้าที่ 234

อญฺญตโร จ พุรฺหุมา จ พุรฺหุมโลโก โกกาลิกญจ

อาฬวิกญจ ตฺหุ จ พุรฺหุมา โกกาลิกภิกฺขุ

สนงฺกุมาเรน เทวทตฺตํ อญฺชวินฺทํ อรุณวตี

ปรินิพฺพานน ปณฺณรสาติ

อิทิสสา ปาจกฺกมา ทิสฺสนฺติ ฯ

พฺราหฺมณสํยฺยุตฺตํ

อรหนตวคฺโค ปจโม

ปจมํ ฌณฺชานีสฺยุตฺตํ

[๖๒๖] เอวมฺเม สฺยุตฺ เอกํ สมฺมํ ภควา ราชคเห วิหริตี
เวพฺพวเน กลนฺทกนิวาเป ๑ เตน โข ปน สมเยน อญฺจตรสฺส
ภารทฺวาชโคตฺตสฺส พฺราหฺมณสฺส ฌณฺชานี นาม พฺราหฺมณํ
อภิปรสนฺนา โหตี พุทฺเธ จ ฌมฺเม จ สงฺฆे จ ๑

[๖๒๗] อถ โข ฌณฺชานี พฺราหฺมณํ ภารทฺวาชโคตฺตสฺส
พฺราหฺมณสฺส ภตฺตํ อุปสํหริตี อุปกฺกมิตฺวา ๑ ติกฺขตฺตํ อุทานํ
อุทานลลิตํ นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ... นโม
ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสชาติ ๑ เอวํ วุตฺเต
ภารทฺวาชโคตฺโต พฺราหฺมโณ ฌณฺชานี พฺราหฺมณํ เอตทโวจ
เอวเมวํ ปนํยํ วสฺสํ ยสฺมี วา ตสฺมี วา ตสฺส มุณฺฑกสฺส
สมณสฺส วณฺณํ ภาสตี อิทานิ ตฺยํหํ วสฺสํ ตสฺส สตฺถุโน
วาทํ อารโปลสฺสามีตี ๑ น ขฺวาหฺนตํ พฺราหฺมณ ปสฺสามิ สเทวเก
โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก สสฺสมณพฺราหฺมณียา ปชาย สเทวมฺนุสฺสาย
โย ตสฺส ภควโต วาทํ อารโปลย อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
อปีจ ตฺวํ พฺราหฺมณ กจฺจ คนฺตฺวาปี ฌานีสฺสสีตี ๑

#๑ ไป. ม. อุปกฺขลิตฺวา ๑

[๖๒๘] อถ โข ภารทวาชโคตโต พุราหุมนเณ กุปีโต
อนตฺตมโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ
สมฺโมทิตฺถิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนุตํ
นิตฺตีทึ ฯ เอกมฺนุตํ นิตฺตินฺโน โข ภารทวาชโคตโต พุราหุมนเณ
ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

กีสฺสุ เณตฺวา สฺขํ เสติ กีสฺสุ เณตฺวาน โสจติ

กิตฺตสฺส อถมฺมสฺส วรํ โรเจสิ โคตฺมาติ ฯ

[๖๒๙] โกธํ เณตฺวา สฺขํ เสติ โกธํ เณตฺวาน โสจติ

โกธสฺส วิสมฺมสฺส มชฺชรคฺคสฺส พุราหุมน

วรํ อริยา ปถํสนฺติ ตถฺยํ เณตฺวาน โสจตีติ ฯ

[๖๓๐] เอวํ วุตฺเต ภารทวาชโคตโต พุราหุมนเณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม เสยฺยถาปี
โภ โคตม นิกฺกชฺชิตฺติ วา อุกฺกชฺชชฺชเยย ปฏฺิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย
มุพฺพหสฺส วา มคฺคํ อจิกฺกชฺชเยย อนุชฺคาเร วา เตลปชฺชชิตฺติ ชาเรยฺย
จกฺขมฺนโต รูปานิ ทกฺขนฺติตฺติ เอวเมว โภตา โคตเมน อนนฺกปริยาเยน
ธมฺโม ปกาสิโต เอสาหํ ภวฺนตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ
ธมฺมณฺจ ภิกฺกชฺชสงฺฆณฺจ ลเกยฺยาหํ โภโต โคตมสฺส สนฺติเก
ปพฺพชฺชํ ลเกยฺยํ อุปสมฺบพฺทนฺติ ฯ อลคฺคฺถ โข ภารทวาชโคตโต
พุราหุมนเณ ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ อลคฺคฺถ อุปสมฺบพฺทํ ฯ
อจิรูปสมฺบพฺนโน โข ปนายสฺมา ภารทวาช เอโก วูปกฏฺุโจ

อุปมตโต อาตาลี ปหิตตโต วิหรนุโต น จิสเสว ยสสุตถาย
กุลปุตตา สมมเทว อการสุมา อนคาริยิ ปพพชนฺติ ตทนฺตฺตรึ
พฺรหฺมจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยิ อภิญญา สจฺจนิกฺตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหาสิ จีณา ชาติ วุสฺติํ พฺรหฺมจฺริยิ กตํ กรณฺิยิ
นาปริ อิตฺถตฺตฺยาติ อพฺภณฺณาสี ฯ อญฺจตโร จ ปนายสุมา
ภารทฺวาโซ อรหฺตํ อโหสีติ ฯ

ทฺติยิ อฏฺโถสฺกสุตฺตํ

[๖๓๑] เอกิ สมยิ ภควา ราชคฺเห วิหรติ เวพฺพเนน กลนฺทกนฺิวาเป ฯ
อสุสฺสตี โข อฏฺโถสฺกภารทฺวาโซ พฺรหฺมโณ ภารทฺวาชฺโคตฺโต
กิริ พฺรหฺมโณ สมณฺสฺส โคตมฺสฺส สนฺติเก อการสุมา
อนคาริยิ ปพพชฺโชติ กุปีโต อนตฺตมโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อสพฺภาหิ ผฺรฺสาหิ วาจาหิ อฏฺโถสฺติ
ปริภาสตี ฯ

[๖๓๒] เอวํ วุตฺเต ภควา อฏฺโถสฺกภารทฺวาชี พฺรหฺมณฺิ
เอตทวโจ ตํ ก็ มณฺณสิ พฺรหฺมณฺ อปี นฺ เต อากจฺฉนฺติ
มิตฺตามจฺจา ภาติ สาโลหิตา อติถิโยติ ฯ อุปฺเปกทา เม โภ โคตม
อากจฺฉนฺติ มิตฺตามจฺจา ภาติ สาโลหิตา อติถิโยติ ฯ ตํ ก็ มณฺณสิ
พฺรหฺมณฺ อปี นฺ เตสํ อนฺุปรฺเปเทสิ ขาทนฺิยิ วา โภชนฺิยิ วา
สาชนฺิยิ วาติ ฯ อุปฺเปกทา เนสาหิ โภ โคตม อนฺุปรฺเปเทมิ ขาทนฺิยิ
วา โภชนฺิยิ วา สาชนฺิยิ วาติ ฯ สเจ [๑]- ปน เต พฺรหฺมณฺ
#๑ ม. ย. เอตฺถนฺุตเร โขสทฺโท ทิสฺสตี ฯ

นปปฏิกคณนหฺติ กตฺส ตํ โหตีติ ฯ สเจ เต โภ โคตม นปปฏิกคณนหฺติ
อมุหากเมว ตํ โหตีติ ฯ เอวเมว โข พุราหุณณ ยํ
ตุํ อเมห อนกโกสนเต อกโกสสิ อโรเสนเต โรเสสิ อภณฺทเนเต
ภณฺทสิ ตํ เต มยํ นปปฏิกคณนหาม ตเวเวตํ พุราหุณณ โหติ
ตเวเวตํ พุราหุณณ โหตีติ ฯ โย โข พุราหุณณ อกโกสนตํ
ปจฺจกโกสติ โรเสนตํ ปฏฺวิโรเสติ ภณฺทนตํ ปฏฺวิภณฺทติ อยํ วุจฺจติ
พุราหุณณ สมฺภุณฺขติ [๑]- วิตีหฺรติ เต มยํ ตยา เนว สมฺภุณฺขาม
น วิตีหฺราม ตเวเวตํ พุราหุณณ โหติ ตเวเวตํ พุราหุณณ
โหตีติ ฯ ภวนตํ โข โคตมํ สราชิกา ปรีสา เอวํ ชานาติ
อรหํ สมโณ โคตโมติ อถ จ ปน ภวํ โคตโม กุชฺฌตีติ ฯ

[๖๓๓] อกโกธสฺส กุโต โภโร ทนฺตสฺส สมชีวิโน
สมฺมทณฺณา วิมุตฺตสฺส อุปสนฺตสฺส ตาทีโน
ตสฺเสว เตน ปาปีโย โย กุทฺธํ ปฏฺวิกุชฺฌติ
กุทฺธํ อปปฏิกุชฺฌนฺโต สงฺคามํ เซติ ทุชฺชยํ
อุภินฺนมตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปฺรสุส จ
ปรี สงฺกุปิตํ ฌตฺวา โย สโต อุปสมฺมติ
อุภินฺนํ ติกิจฺจนฺตานํ อตฺตโน จ ปฺรสุส จ
ชนา มณฺณนฺติ พาโลติ เย ชมฺมสฺส อโกวิทาทิ ฯ

[๖๓๔] เอวํ วุคฺเต อกโกสทการทฺวาไซ พุราหุณโณ ภควนตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
#๑] ไป. เอตฺถนฺตเร เอกโต ภูณฺขติ กตฺสฺส ปฏฺวิการํ กโรตีติ ทิสฺสนฺติ ฯ

เอสาหํ ภวานุตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ
ลเภยฺยาหํ โภโต โคตมสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ลเภยฺยํ อุปสมฺปนฺนติ ฯ
อลตฺถ โข อุกุโสกภารทฺวาไซ พุราหุมนฺ โภควโต สนฺติเก
ปพฺพชฺชํ อลตฺถ อุปสมฺปทํ ฯ อจฺริปสมฺปนฺโน โข ปนายสุมา
อุกุโสกภารทฺวาไซ เอโก วูปกฺกฺโข อุปฺปมฺตฺโต อาตาปี ปหิตฺตฺโต
วิหรนฺโต น จิสฺเสว ยสฺสตุถาย กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อคารสุมา
อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ ตทฺนฺตฺตรํ พุรหุมาจฺริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม
สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาสี จีณา ชาตี วุสฺสิตํ
พุรหุมาจฺริยํ กตํ กรรมิยํ นาปริ อิตฺถตฺตฺยาตี อพฺภณฺณาตี ฯ
อณฺณตโร จ ปนายสุมา ภารทฺวาไซ อรหฺตํ อโหสิตี ฯ

ตติยํ อสุรินฺทกสุตฺตํ

[๖๓๕] เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหรติ เวพฺพวนे กลนฺทกนิวาเป ฯ
อสุสฺสตี โข อสุรินฺทกภารทฺวาไซ พุราหุมนฺ ภารทฺวาชโคตฺโต
กิริ พุราหุมนฺ สมณฺสฺส โคตมสฺส สนฺติเก อคารสุมา
อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตฺติ กุปีโต อนตฺตมโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อสพฺภาหิ ผรุสาหิ วาจาหิ อุกุโสตฺติ
ปริภาสตี ฯ เอวํ วุตฺเต ภควา ตฺถนฺหิ อโหสิ ฯ อถ โข
อสุรินฺทกภารทฺวาไซ พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ ชฺชิตฺติ
สมณฺ ชฺชิตฺติ สมณฺณาตี ฯ

[๖๓๖] ชยํ เว มณฺณติ พาโล วาจา ย ผรุสํ ภาณํ
ชยณฺเจวสุส ตํ โหติ ยา ตติกา วิชา นโต
ตสฺเสว เตน ปาปิโย โย กุทฺธํ ปฏิกุชฺฌติ
กุทฺธํ อปฺปฏิกุชฺฌนฺโต สงฺคามํ เซติ ทุชฺชยํ
อุภินฺน มตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปรสฺส จ
ปรี สงฺกุปิตํ ฌตฺวา โย สโต อุปสมฺมติ
อุภินฺนํ ติกิจฺจนฺตานํ อตฺตโน จ ปรสฺส จ
ชนา มณฺณติ พาโลติ ये ชมฺมสุส อโกวิทาทิ ฯ

[๖๓๗] เอวํ วุคฺเช อสุรินฺทกการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกุณฺตํ โภ โคตม อภิกุณฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
อพฺภณฺณาสี ฯ อณฺณตโร จ ปนายสุมา การทฺวาโซ อรหฺตํ
อโหสิตี ฯ

จตุตฺถํ พิลงฺกิกสุตฺตํ

[๖๓๘] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเเห วิหริติ เวพฺพวนเณ กลนฺทกนิวาเป ฯ
อสุโสสี โข พิลงฺกิกการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ การทฺวาชโคตฺโต
กิริ พฺราหฺมโณ สมณฺณสุส โคตมสุส สนฺติเก อการสุมา
อนการิชยํ ปพฺพชิโตติ กุปีโต อนตฺตมโน เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ตุนฺหิภูโต เอกมฺนฺตํ อฏฺฐาสี ฯ

[๖๓๙] อถ โข ภควา พิลงฺกิกการทฺวาชสุส พฺราหฺมณฺณสุส
เจตสา เจโตปริวิตกฺกมณฺณาย พิลงฺกิกการทฺวาชํ พฺราหฺมณฺณํ คาถาย

อชฌภาสี

โย อปฺปทฺถุจฺจสฺส นรฺสฺส ทฺสฺสติ

สุทฺทฺสฺส โปสฺสฺส อนนฺจณฺสฺส

ตเมว พาลํ ปจฺเจติ ปาปํ

สุขุโม รโช ปฏฺิวาตํว จิตฺโตติ ฯ

[๖๔๐] เอวํ วุตฺเต พิลงฺกิกการทฺวาโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
เอสํทํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ คจฺฉามิ ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ
ลเกยฺยํทํ โภโต โคตมฺสฺส สนฺติเก ปพฺพชฺชํ ฯเปฯ ตทนฺตฺตริ
พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ชมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา
อุปสมฺบฺชช วิหาสี จิณา ชาติ วฺสิตํ พฺรหฺมจริยํ กตํ กรณฺมียํ
นาปรี อิตฺตตฺตยาชาติ อพฺภณฺณวาสี ฯ อณฺณตโร จ ปนายสฺมา
การทฺวาโช อรหฺตํ อโหสีติ ฯ

ปณฺจมํ อหีสกฺสุตฺตํ

[๖๔๑] สวาคฺคิณิทานํ ฯ อถ โข อหีสกการทฺวาโช พฺราหฺมโณ
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควตา สทฺธิ สฺมโมทิ
สฺมโมทนียํ กถํ สาราณฺมียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนโน โข อหีสกการทฺวาโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ
อหีสกาหํ ๑ โภ โคตม อหีสกาหํ โภ โคตมาติ ฯ

#๑ โป. อหีสโก ขฺวาทํ ฯ

[๖๔๒] ยถา นามํ ตถา จสฺส สฺยิยา โข ตฺวํ อหีสโก

โย จ กายน วาจา ย มนสา จ น หีสติ

สเจ อหีสโก โหติ โย ปรี น วิหีสตีติ ฯ

[๖๔๓] เอวํ วุคฺเต อหีสกถารทฺวาโซ พุราหุมนโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อพุกฺกณาสี ฯ

อณฺฺณตโร จ ปนายสฺมา ภาารทฺวาโซ อรหฺตํ อโหสีติ ฯ

ณฺฺจํ ชฺญาสุตฺตํ

[๖๔๔] สวาคฺคิณิทานํ ฯ อถ โข ชฺญาภาารทฺวาโซ พุราหุมนโณ
เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมนฺโมติ
สมฺโมนฺนํยํ กถํ สาราณํยํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ

[๖๔๕] เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข ชฺญาภาารทฺวาโซ พุราหุมนโณ
ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสี

อนฺฺโต ชฺญา พหิ ชฺญา ชฺญา ย ชฺชิตา ปชา

ตํ ตํ โคตม ปุจฺจามิ โภ อิมํ วิชฺญเย ชฺชนฺติ ฯ

[๖๔๖] สึเล ปตฺติญฺจาย นโร สปลฺโย จิตฺตํ ปญฺญญจ ภาวยํ

อาตาปี นิปโก ภิกฺขุ โส อิมํ วิชฺญเย ชฺชํ

เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา

จีณาสวา อรหนฺโต เตสํ วิชฺชิตา ชฺญา

ยตฺถ นามญจ รูปญจ อเสสํ อฺปรุชฺชติ

ปฏฺิฆรฺูปสญฺญา จ เอตฺถเสสา ฉิชฺชเต ชฺญาตี ฯ

[๖๔๗] เอวํ วุตเต ชฎาการทวาไซ พุราหุมนโณ ภควนตํ
เอตทโวจ อภิกุกนตํ โภ โคตม ๑เป๑ อญตโร จ ปนายสุมา
การทวาไซ อรหตํ อโหสีติ ๑

สตตมํ สุตฺธิกสตตํ

[๖๔๘] สาวตฺถีนิทานํ ๑ อถ โข สุตฺธิกการทวาไซ พุราหุมนโณ
เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตวา ภควตา สุตฺธิ สมฺโมติ
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมนตํ นิสีทิ ๑

[๖๔๙] เอกมนตํ นิสินฺโน โข สุตฺธิกการทวาไซ พุราหุมนโณ
ภควโต สนฺติเก อิมํ คาทํ อภาสิ

น พุราหุมนโณ สุขุตฺติ โกจิ โลเก สีลวาปี ตโป กรํ

วิขฺชาจรณสมฺปนฺโน โส สุขุตฺติ น อญฺญา อิตฺรา ปชาติ ๑

[๖๕๐] พหุํปิ ปลปี ชปปี น ชจฺจา โหติ พุราหุมนโณ

อนฺโต กสมฺพุสงฺกิติญฺโส ๑ กุหนา ๒ อุปนฺิสฺสิโต

ขตฺติโย พุราหุมนโณ เวสฺโส สุตฺโท จณฺฑาลปฺกุกฺโส

อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต นิจฺจํ ทพฺหปรกฺกโม

ปฺปโปติ ปรมํ สุตฺธิ เอวํ ชานาหิ พุราหุมนฺชาติ ๑

[๖๕๑] เอวํ วุตเต สุตฺธิกการทวาไซ พุราหุมนโณ ภควนตํ
เอตทโวจ อภิกุกนตํ โภ โคตม อภิกุกนตํ โภ โคตม ๑เป๑
อญตโร จ ปนายสุมา การทวาไซ อรหตํ อโหสีติ ๑

#๑ ม. ย. กสมฺพุสงฺกิติญฺโส ๑ ๒ กุหนํ ๑

อภฺรุมํ อคฺคิกสุตฺตํ

[๖๕๒] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป ฯ
เตน โข ปน สมเยน อคฺคิกการทฺวาชสฺส พฺราหฺมณสฺส
สปลีนา ปายาสो สนนฺหิโต โหติ อคฺคิ ชฺหิสฺสามิ อคฺคิหุตฺตํ
ปริจฺริสฺสามิติ ฯ

[๖๕๓] อถ โข ภควา ปุพฺพพฺนุหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
ราชคหํ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ ราชคเห สปลานํ ปิณฺฑาทาย
จรมานो เยน อคฺคิกการทฺวาชสฺส พฺราหฺมณสฺส นิเวสนํ
เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ อภฺรฺวสิ ฯ

[๖๕๔] อทฺทสา โข อคฺคิกการทฺวาโช พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ
ปิณฺฑาทาย จิตํ ทิสฺวาน ภควนฺตํ กาถาย อชฺฌภาสิ

ตีหิ วิชฺชาหิ สมปฺนโน ชาติมา สุตฺวา พหู
วิชฺชาจรณสมปฺนโน โสมี ภูณฺเชยฺย ปายสนฺติ ฯ

[๖๕๕] พหุํปี ปลปี ชปลปี น ชจฺจา โหติ พฺราหฺมโณ
อนฺโต กสมฺพุสงฺกสิญฺโฐ กุหนา ปรีวาริโต
ปุพฺเพนิวาสิ โย เวทิสฺส กคาปายญจ ปลฺลสฺติ
อโธ ชาติกฺขยํ ปตฺโต อภินฺญาโวสิโต มุนิ
เอตาทิ ตีหิ วิชฺชาหิ เตวิชฺโช โหติ พฺราหฺมโณ
วิชฺชาจรณสมปฺนโน โสมี ภูณฺเชยฺย ปายสนฺติ ฯ

ภฺรฺวชฺชํ ภวํ โคตโม พฺราหฺมโณ ภวนฺติ ฯ

[๖๕๖] คาถาภิกษิตํ เม อโฆชนเยยํ
สมปัสสตี พุราหุมน เนส ฌมโม
คาถาภิกษิตํ ปนุทนต์ิ พุทธา
ฌมเม สติ พุราหุมน วุตติ เรสา
อญเณน จ เกวลินํ มहेสี
จีณาสวํ กุกุกุจจวุปสนตํ
อนุเนน ปาเนน อุปญฺหสสุ
เขตตณฺหิ ตํ ปุณฺณเปกฺขสฺส โหสีตีติ ฯ

[๖๕๗] เอวํ วุตเต อคฺคิกการทฺวาไซ พุราหุมนเณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
อญฺจตโร จ ปนายสฺมา การทฺวาไซ อรหตํ อโหสีตีติ ฯ

นวมํ สุนฺทริกสุตตํ

[๖๕๘] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ วิหริตี สุนฺทริกาย นทียา
ตีเร ฯ เตน โข ปน สมเยน สุนฺทริกการทฺวาไซ พุราหุมนเณ
สุนฺทริกาย นทียา ตีเร อคฺคิ ชฺหตี อคฺคิหุตตํ ปริจฺรตีติ ฯ อถ
โฆ สุนฺทริกการทฺวาไซ พุราหุมนเณ อคฺคิ ชฺหิตฺวา อคฺคิหุตตํ ปริจฺริตฺวา
อญฺจายาสนา สมนฺตา จตฺตทิสสา อนฺวิโลเกสี โภ นุ โข
อิมํ หพฺยเสสํ ญฺญเขยฺยาตีติ ฯ

[๖๕๙] อทฺทสา โข สุนฺทริกการทฺวาไซ พุราหุมนเณ ภควนฺตํ
อญฺจตรสฺมี รุกฺขมฺเณ สสีสํ ปารุตํ นิสินฺนํ ทิสฺวาน วาเมน

หตุเถน หพฺยเสสฺสึ กเหตุวา ทกฺขิณฺเณน หตุเถน กมณฺฑลล กเหตุวา
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ อถ โข ภควา สุนฺทริกภารทฺวาชฺส
พฺราหฺมณฺสฺส ปทสทฺเทเน สีสฺสึ วิวริ ฯ อถ โข สุนฺทริกภารทฺวาโช
พฺราหฺมโณ มุณฺโฑ อยฺ ภวฺ มุณฺฑโก อยฺ ภวนฺติ ตโตว ปฺน
นิวตฺติตฺตกาโม อโหสิ ฯ อถ โข สุนฺทริกภารทฺวาชฺส พฺราหฺมณฺสฺส
เอตทโหสิ มุณฺฑาปี หิ อีเชกจฺเจ พฺราหฺมณา ภวนฺติ ยนฺนุนาหิ
ตํ อุปสงฺกमितฺวา ชาตี ปฺจฺเจยฺยนฺติ ฯ อถ โข สุนฺทริกภารทฺวาโช
พฺราหฺมโณ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ
เอตทโวจ กิञฺชฺโช ภวนฺติ ฯ

[๖๖๐] มา ชาตี ปฺจฺจ จรณญจ ปฺจฺจ

กฏฺฐา หเว ชายติ ชาตเวโท

นิจากุสิโนปี มฺนิ ธิติมา

อาชานิโย โหติ หิรินิเสโ

สจฺเจน ทนฺโต ทมสา อุเปโต

เวทนฺตคฺค วุสิตพฺรหฺมจฺริโย

ยณฺญปฺนีโต ตมฺปวฺหเยถ

กาเลน โส ชฺหติ ทกฺขิณฺเณยฺยติ ฯ

[๖๖๑] อทฺธา สฺยิฏฺฐํ สฺหุตํ มมฺยิทํ

ยํ ตาทิสํ เวทคฺคฺมทฺทสามิ

ตุมหาทิสานํ หิ อทสฺสเนน

อณฺโณ ชโน ภูณฺชติ หพฺยเสสฺสนฺติ ฯ

ภูณฺชตุ ภวํ โคตโม พุราหุมนฺโณ ภวนฺติ ฯ

[๖๖๒] คาถาภิกิํตีเม อโฆชเนยฺย

สมฺปสฺสตี พุราหุมนฺ เนส ฌมฺโม

คาถาภิกิํตี ปนฺนทฺนฺติ พุทฺธา

ฌมฺเม สติ พุราหุมนฺ วุตฺติ เรสา

อณฺเณน จ เกวณฺนิมฺ มเหสี

จีณาสวํ กุกฺกจฺจวฺปสฺนตี

อนฺเนน ปาเนน อฺปฏฺฐหสฺสุ

เขตฺตณฺหิ ตํ ปุณฺณเปกฺขสฺส โหตีตี ฯ

[๖๖๓] อถ กสฺส จาหํ โภ โคตม อิมํ หพฺยเสสํ ทมฺมิตี ฯ

น ขวฺาหฺนตี พุราหุมนฺ ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สพุรฺหุเม

สสฺสมณฺพุราหุมนฺนิยา ปชาย สเทวมฺนฺสฺสาย ยสฺเสโส หพฺยเสโส

ภฺคฺตโต สมฺมาปริณามํ คจฺเจยฺย อณฺณตฺร ตถาคตสฺส วา ตถาคตสาวกสฺส

วา เตนฺหิ ตวํ พุราหุมนฺ ตํ หพฺยเสสํ อปฺหริเต วา

ฉนฺนฺเตหิ อปฺปาณเก วา อฺทเก โอปิลาเปหิตี ฯ

[๖๖๔] อถ โข สฺนฺนฺทริกภารทฺวาไซ พุราหุมนฺ ตํ หพฺยเสสํ

อปฺปาณเก อฺทเก โอปิลาเปสิ ฯ อถ โข โส หพฺยเสโส อฺทเก

ปฺกฺขิตฺโต วิจิณฺายติ วิภูจิณฺายติ ๑ สนฺนฺธูปายติ สมฺปฐูปายติ ฯ เสยฺยถาปิ

#๑ ม. ย. จิจฺจณฺายติ จิณฺุณฺิจิณฺุณฺายติ ฯ

นาม ผาโล ทิวสสนตโต อุทเท ปกขิตโต วิจิฏายติ วิฎิฏายติ
สนฐปายติ สมปฐปายติ เอวเมว โส หพฺยเสโส อุทเท ปกขิตโต
วิจิฏายติ วิฎิฏายติ สนฐปายติ สมปฐปายติ ฯ อถ โข สุนทริกภารทฺวาโซ
พฺราหฺมโณ ลํวคโค โลมหญฺจชาโต เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสี ฯ

[๖๖๕] เอกมนฺตํ จิตฺ โข สุนทริกภารทฺวาโซ พฺราหฺมณํ ภควา
คถาหิ อชฺฌภาสิ

มา พฺราหฺมณ ทารุสมาทหาโน
สุทฺธิ อมณฺณี พหิทฺธา หิ เอตํ
น หิ เตน สุทฺธิ กุสลา วทนฺติ
โย พาหิเรน ปริสุทฺธิมิจฺเณ
หิตฺวา อหํ พฺราหฺมณ ทารุทาหํ
อชฺฌตฺตเมว ๑ ชลยามิ โชตี
นิจฺจกฺคินี นิจฺจสมาหิตฺโต
อรหํ อหํ พฺราหฺมจฺริยํ จรามิ
มาโน หิ เต พฺราหฺมณ ขาริภาโร
โกโร ฐโม ภสฺสมนิมฺโมสวชฺชํ
ชีวหา สุชา ททยํ โชติจฺานํ
อตุตา สฺทฺนโต ปฺริสสฺส โชติ

#๑ ม. อชฺฌตฺตเมวฺชลยามิ ฯ

ชฺมโม รหโท พุราหุณฺณ สีสติตฺโต

อนาวิโล สพุทฺธิ สติ ปสฺตฺโต

ยตฺถ หเว เวทฺคุโน สีนาคา

อนลฺลทคฺคตฺตาว ๑ ตฺรณฺติ ปารี

สจฺจํ ชฺมโม ลํยโม พุรหุณฺณจฺริย

มชฺเชสิตา พุราหุณฺณ พุรหุณฺณปตฺติ

สตุชฺชฎฺเตสฺส นโม กโรหิ

ตมํหํ นริ ชฺมมสาร์ตี พุริมิตี ฯ

[๖๖๖] เอวํ วุตฺเต สุนทฺริกถารทฺวาโช พุราหุณฺโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อณฺณตโร จ ปนายสุมา
ถารทฺวาโช อรหํ อโหสีตี ฯ

ทสมํ พุทฺธิสฺสุตฺตํ

[๖๖๗] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสฺส วิหฺรตี อณฺณตฺรสมิ วนสณฺเฑ ฯ
เตน โข ปน สมเยน อณฺณตฺรสฺส ถารทฺวาชโลตฺตสฺส
พุราหุณฺณสฺส จตฺตทฺทส พลิตฺททา นญฺจา โหนฺติ ฯ

[๖๖๘] อถ โข ถารทฺวาชโลตฺโต พุราหุณฺโณ เต พลิตฺทเท
คเวสนฺโต येन โส วนสณฺเฑ เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อทฺทส
ภควนฺตํ ตสมิ วนสณฺเฑ นิสินฺนํ ปลฺลงฺกํ อภฺชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
ปณฺิชาย ปริมฺขํ สตี อุปญฺุสเปตฺวา ทิสฺวาน येन ภควา เตนุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต สนฺติเก อีมา คาคาโย อภาสิ

#๑ ยู. อนลฺลทินคฺคตฺตาว ฯ

นห ๑ นูนิมสฺส สมณสฺส พลิตฺตททา จตุทฺทส
อหฺชสญฺจํ น ทิสฺสนฺติ เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส ตีลา เขตฺตสฺมิ ปาปีกา
เอกปณฺณา ทุปณฺณา จ เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส ตฺจจฺจโกฏฺฐสฺมิ มฺฐิกา
อุสฺโสฬฺหิกาย นจฺจนฺติ เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส สนฺถาโร สตฺตมาสีโก
อุปฺปาทเกหิ สณฺณนฺโน เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส วิธฺวา ปฺตฺตชิตฺโร
เอกปฺตฺตา ทูปฺตฺตา จ เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส ปิงฺกลา ติลกาหฺตา
โสตฺตํ ปาเทน โปเถติ เตนายํ สมโณ สุจี
นห นูนิมสฺส สมณสฺส ปจฺจฺจสมฺหิ อธิณฺายิกา
เทถ เทธาติ โจอฺเทนฺติ เตนายํ สมโณ สุจีติ ฯ

[๖๖๕] นห มยฺหํ พฺราหฺมณ พลิตฺตททา จตุทฺทส
อหฺชสญฺจํ น ทิสฺสนฺติ เตนาหํ พฺราหฺมณ สุจี
นห มยฺหํ พฺราหฺมณ ตีลา เขตฺตสฺมิ ปาปีกา
เอกปณฺณา ทุปณฺณา จ เตนาหํ พฺราหฺมณ สุจี
นห มยฺหํ พฺราหฺมณ ตฺจจฺจโกฏฺฐสฺมิ มฺฐิกา
อุสฺโสฬฺหิกาย นจฺจนฺติ เตนาหํ พฺราหฺมณ สุจี

#๑ ม. ยู. สพุพฺตฺถ น หีติ ขายติ ฯ

นห มยฺหํ พุราหุณฺณ สนนฺธาโร สุตตมาสิโก
อุปฺปาทเกหิ สยฺญนฺโน เตนาหํ พุราหุณฺณ สุจี
นห มยฺหํ พุราหุณฺณ วิธฺวา ปุตฺตธิตโร
เอกปุตฺตา ทฺวิปุตฺตา จ เตนาหํ พุราหุณฺณ สุจี
นห มยฺหํ พุราหุณฺณ ปิงฺคลา ติลกาหตา
โสตุตฺตํ ปาเทน โปเถติ เตนาหํ พุราหุณฺณ สุจี
นห มยฺหํ พุราหุณฺณ ปจฺจฺจสมฺหิ อธิณายิกา
เทถ เทถาติ โจเทนฺตุติ เตนาหํ พุราหุณฺณ สุจีติ ฯ

[๖๗๐] เอวํ วุตฺเต ภารทฺวาชโคตฺโต พุราหุณฺโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม เสยฺยถาปี
โภ โคตม นิกฺกษฺชิตฺติ วา อุกฺกษฺเชยฺย ปฏฺิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย
มฺพฺหสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตลปฺชฺโชตฺติ ชาเรยฺย
จกฺขุมฺนฺโต รุปานิ ทกฺขนฺตฺติ เอวเมว โภตา โคตเมน อนฺนปฺริยาเยน
ธมฺโม ปกาสิโต เอสาหํ ภวฺนฺตํ โคตมํ สรณฺํ คจฺฉามิ
ธมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ ลเภยฺยาหํ โภโต โคตมสฺส สนฺติเก
ปพฺพชฺชํ ลเภยฺยํ อุปสมฺปทฺนฺติ ฯ อลฺลถ โข ภารทฺวาชโคตฺโต
พุราหุณฺโณ ภควโต สนฺติเก ปพฺพชฺชํ อลฺลถ อุปสมฺปทฺํ ฯ
อจิรฺอุปสมฺปนฺโน จ ปนายสฺมา ภารทฺวาโช เอโก วูปกฺกฺโช
อุปฺปมฺตฺโต อาตาปี ปหิตฺตฺโต วิหรนฺโต น จิรฺสฺเสว ยสฺสตุถาย
กฺลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนฺการิยํ ปพฺพชฺชนฺติ ตทฺนฺตฺตรํ

พฺรหฺมจฺริยปรีโยสานํ ติฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญญา สจฺจนิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหาสิ จีณา ชาติ วุสฺสิตํ พฺรหฺมจฺริยํ กตํ ฌรณียํ
นาปรี อิตฺถตฺตยาตติ อพฺภุณฺณาสี ๑ อณฺฺตโร จ ปนายสฺมา
ภารทฺวาโฆ อรหฺตํ อโหสีติ ๑

อรหนฺตวคฺโค ปจฺโม ๑

ตสฺสุทฺธานํ

ชนฺณชานี จ อกฺโกถํ อสุรินฺนท พิลงฺกิกํ
อหีสํ ฆฎฺฐาเจว สฺสุทฺธิกณฺณเจว อคฺคิกกา
สฺสุนฺทริกกา พหุริติ เยน จ เต ทสฺสาติ ๑

อุปาถวคฺโค ทฺติโย

ปจํ กสิสุตฺตํ

[๖๗๑] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมยํ ภควา มคฺเชสุ วิหฺรติ
ทกฺขิณาภิริสฺมี เอกนาถายํ พุราหุมนคฺคาเม ฯ เตน โข ปน สมเยน
กสิภารทฺวาชฺส พุราหุมนคฺส ปญฺจมตฺตานิ นงฺคตฺตานิ ปยุตฺตานิ
โหนติ วปฺปกาลे ฯ

[๖๗๒] อถ โข ภควา ปุพฺพพฺนุหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
เยน กสิภารทฺวาชฺส พุราหุมนคฺส กมฺมนฺโต เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ
เตน โข ปน สมเยน กสิภารทฺวาชฺส พุราหุมนคฺส ปรีเวสนา
วตฺตติ ฯ อถ โข ภควา เยน ปรีเวสนา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ อทฺทสา โข กสิภารทฺวาโช
พุราหุมนฺโต ภควนฺตํ ปิณฺฑาทาย จิตฺํ ทิสฺวาน ภควนฺตํ เอตทโวจ
อหํ โข สมณ กสฺสามี จ วปฺปามิ จ กสิตฺวา จ วปีตฺวา จ
ภุญฺชามิ ตฺวมฺปิ สมณ กส จ วปฺปสฺสุ จ กสิตฺวา จ วปีตฺวา จ
ภุญฺชสฺสุตฺติ ฯ อหฺมฺปิ โข พุราหุมน กสฺสามี จ วปฺปามิ จ กสิตฺวา จ
วปีตฺวา จ ภุญฺชามิตี ฯ น โข ปน มยํ ปสฺสาม โภโต โคตฺมสฺส
ยฺคํ วา นงฺคลํ วา ผาลํ วา ปาจันํ วา พลิปฺพทฺเท วา อถ จ

ปน ภว โคตโม เอวมาห อหุมปี โข พุราหุณ กสามิ จ
วปามิ จ กสิตุวา จ วปีตุวา จ ภูณชามิติ ฯ

[๖๗๓] อถ โข กสิการทวาโซ พุราหุณโม ภควนุต คากาย
อชฌภาสิ

กสฺสโก ปฏิจานาสิ น จ ปสฺสามิ เต กสิ
กสฺสโก ปุจฺฉิตฺ พุริหิ กถิ ชาเนมฺมุตฺ กสิณฺติ ฯ

[๖๗๔] สทฺธา พิชฺ คโป วุญฺชิ ปญฺญา เม ชุคนฺจกถิ

หิริ อีสามโน โยตุตฺ สติ เม ผาลปาจัน

กายคุตุโต วจิกฺคุตุโต อหารเร อุทเร ยโต

สจฺจํ กโรมิ นิทฺทานํ โสจรจํ เม ปโมจัน

วิริยํ เม ชฺรฺโรชฺรยหํ โยคกฺเขมาธิวาหนํ

กจฺฉติ อนิวตฺตนฺตํ ยตุถ กนฺตฺวาน โสจติ

เอวเมสา กสิ กญฺจา सा โหติ อมตปฺผลา

เอตํ กสิ กสิตุวาน สพฺพทฺกฺขา ปมฺจฺจตีติ ฯ

ภุณฺชตุ ภว โคตโม กสฺสโก ภว ชฺลฺหิ ภว โคตโม อมตปฺผลํปี ๑
กสตีติ ฯ

[๖๗๕] คากาภิกิถิเม อโภชเนยฺยํ

สมฺปสฺสตํ พุราหุณฺณ เอส ๒ ชฺมโม

คากาภิกิถิ ปนฺทฺนฺติ พุทฺธา

ชฺมเม สติ พุราหุณฺณ วุตฺติ เรสา

#๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร กสิ อิติ ทิสฺสตี ฯ ๒ เนส ฯ

อณฺเณน จ เกวลินํ มเหสี
จีณาสวํ กุกฺกจฺจวฺปสนฺตํ
อนฺเนน ปาเนน อุปฺภุจฺหสฺสุ
เขตฺตณฺหิ ตํ ปุณฺณเปกฺขสฺส โหตีติ ฯ

[๖๗๖] เอวํ วุตฺเต กสิการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ
เอตทวโจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณฺจตฺนฺติ ฯ

ทฺติยํ อุทฺยสฺสฺตํ

[๖๗๗] สวตฺถิณิทานํ ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมฺมํ
นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทฺย เยน อุทฺยสฺส พฺราหฺมณฺสฺส นิเวสนํ
เตนฺอุปฺสงฺกมิ ฯ อถ โข อุทโย พฺราหฺมโณ ภควโต ปตฺตํ
โอบเนน ปุเรติ ฯ

[๖๗๘] ทฺติยมฺปิ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทฺย
เยน อุทฺยสฺส พฺราหฺมณฺสฺส นิเวสนํ เตนฺอุปฺสงฺกมิ ฯ
ทฺติยมฺปิ โข อุทโย พฺราหฺมโณ ภควโต ปตฺตํ โอบเนน ปุเรติ ฯ

[๖๗๙] ตฺติยมฺปิ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมฺมํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวฺรมาทฺย
เยน อุทฺยสฺส พฺราหฺมณฺสฺส นิเวสนํ เตนฺอุปฺสงฺกมิ ฯ
ตฺติยมฺปิ โข อุทโย พฺราหฺมโณ ภควโต ปตฺตํ โอบเนน ปุเรตฺวา
ภควนฺตํ เอตทวโจ ปกฺกจฺจวฺยํ สมโณ โคตโม ปุณฺปุณฺ
อากจฺจตีติ ฯ

[๖๘๐] ปุณปุณํ เจว วปุณฺติ พีชํ

ปุณปุณํ วสุตฺติ เทวราชา

ปุณปุณํ เขตฺตํ กสนฺติ กสุสกา

ปุณปุณํ ฐณฺณมุเปณฺติ ฐญฺจํ

ปุณปุณํ ยาจกา ยาจยฺนฺติ

ปุณปุณํ ทานปฺตี ททฺนฺติ

ปุณปุณํ ทานปฺตี ททิตฺวา

ปุณปุณํ สกฺกมุเปณฺติ ฐานํ

ปุณปุณํ ฐีรณฺนิกา ทฺทฺนฺติ

ปุณปุณํ วจุโณ อุเปติ มาตริ

ปุณปุณํ กิลมฺติ สนฺทติ จ

ปุณปุณํ คพฺภมุเปติ มนฺโท

ปุณปุณํ ชายติ มียฺยติ จ

ปุณปุณํ สิวํถิกํ ทรนฺติ

มคฺคณฺจ ลทฺธา อปุณฺพฺทวาย

ปุณปุณํ ๑ ชายติ ฐฺริปฺญฺโณติ ฯ

[๖๘๑] เอวํ วุตฺเต อุทโย พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ

อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ

ภวํ โคตโม ฐาเรตฺต อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณฺงคตฺนฺติ ฯ

#๓ ม. ยู. นสทฺโท ทิสฺสติ ฯ

ตติย เทวहितสุตต์

[๖๘๒] สาวตถิย วิหริติ เขตวเน ... เตน โข ปน สมเยน
ภควา วาเตหาพาธิโก โหติ ฯ आयस्समा ज उपवाणे भक्वतो
उपगुजाโก โहति ฯ ओठ โข भक्वा आयस्समन्तं उपवाणं आमन्तेसि
अङ्गम मे कुं उपवाण उणेहत्तं चानाहिदि ฯ ऐवं गन्तेदि
โข आयस्समा उपवाणे भक्वतो पग्गิสसुत्तวา निवाเสत्तวา पत्तच्चिरमाथाय
येन เทวहितसुส พุราหุณสुส निเวสนं तेनुपसङ्गमि
उपसङ्गमित्त्वा तुण्हिणुतो ऐकमन्तं उग्गาสि ฯ

[๖๘๓] อททสา โข เทวहितो พุราหุणे आयस्समन्तं उपवाणं
ตุण्हिणุตถ์ ऐकมन्तं จิต्ถं ทิสฺวาน आयस्समन्तं उपवाणं คากาย
อชฺฌภาสิ

ตุณ्हิणุโต ภวํ ติฏฺฐ มุณฺโฆ สงฺฆาปฏิปารุโต
กึ ปตฺตยาโน กึ ऐสํ กึ นฺุยาจิตฺตมาคโตติ ฯ

[๖๘๔] อรหํ สุกโต โลเก วาเตหาพาธิโก มุนิ
สเจ อุणेหत्तं อตฺถิ มุนิโน เทहि พุราหุณ
ปฺปุชิตो ปฺปุชเนยฺยานํ สกุกเรยฺยาน สกุกโต
อปปจิตฺโต อปปจिเนยฺยานํ ๑ ตสฺส อิจฺฉามิ หาดเวติ ฯ

[๖๘๕] อถ โข เทวहितो พุราหุणे อุणेหत्ตสฺส กาชํ ปุริเสน
คากาเปตฺตวา ฌาณิตสฺส จ ปฺปุญฺจ आयस्สมโต อุปวาณสฺส ปาทาสิ ฯ
อถ โข आयस्सมา อุปวาणे येन ภक्वा तेनुปसङ्गमि उपสङ्गमित्त्वा
#๑ ม. ย. อปเจยฺยานํ ฯ

ภควา เอตทโวจ กิณฺณุ ตฺวํ พุราหุมน ลฺลโฆ ลฺลขปาปุโรณติ ฯ
อิธ เม โภ โคตม จตุตฺตารุ ปุตุตฺตา เต มํ ทาเรหิ สํปุจฺจ ๑ ฆฺรธา
นิกฺขามาเนตฺตีติ ฯ

[๖๕๐] เตนหิ ตฺวํ พุราหุมน อีมา คาลาโย ปริยาปุณฺตีวา ๒
สภายํ มหาชนกาเย สนนฺิปตฺเต ปุตุเตสุ จ สนนฺิสินฺเนสุ ภาสสุสุ

เยหิ ชาเตหิ นนฺทิสฺสํ เยสญจ ภวมิจฺฉิสฺสํ
เต มํ ทาเรหิ สํปุจฺจ สาว วาเทนฺติ สุกฺกริ
อสนฺตฺตา กิร มํ ชมฺมา ตาต ตาตาติ ภาสเร
รกฺขสา ปุตุตฺตรูเปณ เตน ชนฺติ วิโยคตํ
อสุโสว ชินฺโณ นินฺโปกุโ ขาทนา อปฺนียติ
พาลกานํ ปิตาเถโร ปฺราคารesu กิฏฺขติ
ทณฺโฑว กิร เม เสยฺโย ยญฺเจ ปุตุตฺตา อนฺสุสวา
จณฺฑมฺปิ โคณฺ วาเรติ อโถ จณฺฑมฺปิ กุกฺกฺริ
อนฺธกาเร ปุเร โหติ กมฺภีเร คาชเมชฺติ
ทณฺฑาสฺส อานฺุภาเวน ขลิตฺวา ปฏฺติฏฺฐตฺตีติ ฯ

[๖๕๑] อถ โข โส พุราหุมนมหาสาโล ภควโต สนนฺิเก อีมา
คาลาโย ปริยาปุณฺตีวา สภายํ มหาชนกาเย สนนฺิปตฺเต ปุตุเตสุ
จ สนนฺิสินฺเนสุ อภาสิ

เยหิ ชาเตหิ นนฺทิสฺสํ เยสญจ ภวมิจฺฉิสฺสํ

#๑ ทาเรหิ สํปุจฺจนา อติปิ ปาเจน ภวิตพฺพํ ฯ ๒ โป. ปฏฺติสุสฺสนิตฺวา ฯ

เต มํ ทาเรหิ สंपฺจจ สาว วาเทนฺติ สุกฺริ
อสนฺดา กิร มํ ชมฺมา ตาต ตาตาติ ภาสเร
รกฺขสา ปุตฺตรูเปณ เต ชนฺติ วโยคตํ
อสุโสว ชินฺโณ นิพฺโกโค ขาทนา อปฺนียติ
พาลกานํ ปิตาเถโร ปราคารesu ภิกฺขติ
ทณฺโทว กิร เม เสยฺโย ยญฺเจ ปุตฺตา อนสฺสวา
จณฺทมปิ โคณํ วาเรติ อโถ จณฺทมปิ กุกฺกुरํ
อนุทธาเร ปุเร โหติ คมฺภีเร คาชเมธติ
ทณฺทสฺส อานุภาเวน ขลิตฺวา ปฏิติฏฺฐตีติ ฯ

[๖๕๒] อถ โข นํ พุราหุณฺณมหาสาถํ ปุตฺตา ฌริ เนตฺวา
นุหาเปตฺวา ปจฺเจกํ ทุสฺสยฺเคน อจฺฉาเทสุํ ฯ อถ โข โส พุราหุณฺณมหาสาโล
เอกํ ทุสฺสยฺกํ อาทาย เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา
ภควตา สทฺธี สมฺโมทิติ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา
เอกมนฺตํ นิสิตฺติ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข โส พุราหุณฺณมหาสาโล
ภควนฺตํ เอตทโวจ มยํ โภ โคตม พุราหุณฺณา นาม
อาจริยสฺส อาจริยธนํ ปริเยสาม ปฏิกุคฺคฺหาตุ เม ภวํ โคตโม
อาจริโย ๑ อาจริยภาคนฺติ ๒ ฯ ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา อนุกมฺปํ อุปาทาย ฯ

[๖๕๓] อถ โข โส พุราหุณฺณมหาสาโล ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ธาเรตุ
อชฺชตฺคฺเค ปาณฺเปตํ สรณฺจตฺนฺติ ฯ

#๑ ม. ย. อาจริโยติ ปทํ นตฺถิ ฯ ๒ ม. ย. อาจริยธนํ ฯ

ปณจัม มานตุถุทสุตต์

[๖๕๔] สาวตุถุณินทานัน ๑ เตน โข ปน สมเยน มานตุถุโท
นาม พุราหุมนโณ สาวตุถุณิ ปฏิวสติ ๑ โส เนว มาตริ อภิวาเทติ
น ปีตริ อภิวาเทติ น อจาริย อภิวาเทติ น เชฏฐภาตริ อภิวาเทติ ๑

[๖๕๕] เตน โข ปน สมเยน ภควา มหติยา ปริสาย ปริวุโต
ธมัม เทเสติ ๑ อถ โข มานตุถุทสุต พุราหุมนสุต เอตทโหสิ
อัย โข สมโณ โคตโม มหติยา ปริสาย ปริวุโต ธมัม เทเสติ
ยณฺฐนาหํ เยน สมโณ โคตโม เตนุปลสงฺกเมยฺยํ สเจ มํ สมโณ
โคตโม อาลปีสุตติ อหมปี ตํ อาลปีสุตฺตํ โน เจ มํ สมโณ
โคตโม อาลปีสุตติ อหมปี ตํ นาลปีสุตฺตํ ๑ อถ โข มานตุถุโท
พุราหุมนโณ เยน ภควา เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา [๑]-
เอกมนฺตํ อฏฺฐาสี ๑ อถ โข ภควา [๒]- นาลปีติ ๑ อถ โข มานตุถุโท
พุราหุมนโณ นายํ สมโณ โคตโม กิณฺจิจิ ชานาตีติ ตโตว ปุณ
นิวตฺติตฺตกาโม อโหสิ ๑

[๖๕๖] อถ โข ภควา มานตุถุทสุต พุราหุมนสุต เจตสา
เจโตปริวิตกุกมณฺเณน มานตุถุท พุราหุมนํ คากาย อชฺฌภาสิ

น มานํ พุราหุมน สาธุ อตฺถิ กสฺสึช พุราหุมน

เยน อตฺถเณน อากณฺธิ ๓ ตเมวมนุพุรฺุหเยติ ๑

[๖๕๗] อถ โข มานตุถุโท พุราหุมนโณ จิตฺตํ เม สมโณ
โคตโม ชานาตีติ ตตฺถเว ภควโต ปาทะสุ สิริสา นิปตฺติตฺวา ภควโต

#๑ ไป. ม. ย. เอตฺถนฺตเร ตฺถุณฺหิฏฺโถติ ทิสฺสติ ๑ ๒ ม. ย. ตํ นาลปี ๑ ๓ ม. ย.

#อากจฺฉิ ๑

ปาทานิ มุเขน ปริจุมฺพติ ปาณฺีหิ จ ปริสมฺพาทติ นามํ จ สวเวติ
มานตฺถทฺธาหํ โภ โคตม มานตฺถทฺธาหํ โภ โคตมาติ ฯ อถ โข
สา ปรีสา อพฺภูตจิตฺตชาตา ๑ อโหสิ อจฺฉริยํ วต โภ อพฺภูตํ วต
โภ อยฺยหิ มานตฺถทฺโธ พุราหุมนฺ เนว มาตริ อภิวาเทติ น
ปีตริ อภิวาเทติ น อจฺฉริยํ อภิวาเทติ น เชฏฺฐภาตริ อภิวาเทติ
อถ จ ปน สมฺโณ โคตโม เอวรูปํ ปรมนิปฺจจการํ กโรตฺติติ ฯ
อถ โข ภควา มานตฺถทฺธํ พุราหุมนฺ เอตทโวจ อถํ พุราหุมน
อฺภูเจหิ สเก อาสเน นิสฺสีท ยโต เต มยฺ จิตฺตํ ปสนฺนุนฺนติ ฯ

[๖๕๘] อถ โข มานตฺถทฺโธ พุราหุมนฺ สเก อาสเน นิสฺสีทิตฺวา
ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

เกสุ น มานํ กยิราถ กถํ สุวสุส ๒ สการโว
กยสุส อปฺจิตา อสุส กยสุส สาธุ สุปฺพิชิตาติ ฯ

[๖๕๙] มาตริ ปีตริ วาปี อโธ เชฏฺฐจฺมฺหิ ภาตริ
อจฺฉริเย จตฺตฺถมฺหิ [๑]- เตสุ อสุส สการโว
ตฺยสุส อปฺจิตา อสุส เต จสุส สาธุ ปฺพิชิตา
อรหนฺเต สีสฺสิฏฺฐเต กตฺกิจฺเจ อนาสเว
นิหจฺจ มานํ อตฺถทฺโธ เตน อนฺนฺสเยน ๔ อนฺนฺตฺตเรติ ฯ

[๗๐๐] เอวํ วุตฺเต มานตฺถทฺโธ พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ธารตฺถ อชฺชตฺถคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณฺงคตฺนฺติ ฯ

#๑ ม. อพฺภูตวิตฺตฺตชาตา ฯ ๒ ม. เกสุ จสุส ฯ ย. เกสุ อสุส ฯ ๓ ม. ย. เอตฺถนฺนฺตเร
#เตสุ น มานํ กยิราถาติ ทิสฺสุตฺติ ฯ ๔ ม. เต นมฺสเส ฯ ย. นมฺสเส ฯ

ฉฐิ ปจจนิกสูตริ

[๗๐๑] เอกิ สมยิ ภควา สวตถิยิ วิหริติ เขตวเน อนาถปิณฑิกสูตริ
อาราเม ๑ เตน โข ปน สมเยน ปจจนิกสาโต
นาม พุราหุมนโณ สวตถิยิ ปฎิวสติ ๑ อถ โข ปจจนิกสาดสสุ
พุราหุมนสสุ เอตทโหสิ ยนฺนุนาหิ येन สมโณ โคตโม
เตนุปลสงกเมยฺยิ ยิ ยเทว สมโณ โคตโม ภาสิสฺสติ ติ ตเทวสฺสาหิ
ปจจนิกาสุสนฺติ ๑

[๗๐๒] เตน โข ปน สมเยน ภควา อชฺโณกาเส จงฺกมติ ๑
อถ โข ปจจนิกสาโต พุราหุมนโณ येन ภควา เตนุปลสงกมิ
อุปลสงกमितฺวา ภควนฺติ จงฺกมนฺติ อนุจจงฺกมาโน ภควนฺติ เอตทโวจ
ภณ สมณ ฐมฺมนฺติ ๑

[๗๐๓] น ปจจนิกสาเตน สุวิชานํ สุภาสิตํ
อุปกกัทธิฎฺฐจิตฺเตน สารมฺภ พหุเตน ๑ จ
โย จ วินยฺย สารมฺภิ อปฺปสาทถจ เจตโส
อาฆาติ ปฎินิสฺสชฺช สเจ ๒ ชญฺญา สุภาสิตนฺติ ๑

[๗๐๔] เอวํ วุคฺเต ปจจนิกสาโต พุราหุมนโณ ภควนฺติ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺติ โภ โคตม อภิกฺกนฺติ โภ โคตม ๑เปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ฐาเรตุ อชฺชตฺตฺเต ปาณฺเปติ สรณฺจกตฺนฺติ ๑

สตุตฺมํ นวกมฺมิกสูตริ

[๗๐๕] เอกิ สมยิ ภควา โกสเสสุ วิหริติ อณฺณตรสฺมี

#๑ ไป. ม. ย. พหุเลน ๑ ๒ ม. ย. สเว ๑

วนสณฺเฑ ๑ เตน โข ปน สมเยน นวกมฺมิกการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ
ตสฺมี วนสณฺเฑ กมฺมนฺตํ การาเปติ ๑ อทฺทสา โข นวกมฺมิกการทฺวาโซ
พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ อณฺฺตฺรตสฺมี สาลฺรุกฺขมฺมูเล นิสินฺนํ
ปลฺลลํ อากฺขิตฺวา อุํ กายํ ปณฺิชา ย ปริมฺขํ สตี อฺปฏฺจเปตฺวา ๑
ทิสฺวานสฺส เอตทโหสิ อหํ โข อิมสฺมี วนสณฺเฑ กมฺมนฺตํ
การาเปนฺโต รมามิ อํยํ สมโณปี ๑ ก็ การาเปนฺโต รมติติ ๑

[๗๐๖] อถ โข นวกมฺมิกการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌภาสิ

เก นฺ กมฺมนฺตา กยิรฺนฺติ ภิกฺขุ สาลวเน ภว
ยเทกโก อรณฺฺตฺรตสฺมี รตี วินฺทติ โคตโมติ ๑

[๗๐๗] น จ เม วนสฺมี กรณฺิยมฺตฺถิ

อฺจฺฉินฺนํมฺลํ เม วนํ วิสฺสุกํ

สฺวาทํ วเน นินฺพพฺนโถ วิสฺลฺโล

เอโก รเม อรตี วิปฺปหายาติ ๑

[๗๐๘] เอวํ วุคฺเต นวกมฺมิกการทฺวาโซ พฺราหฺมโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๑เป๑
อฺปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตฺตฺเต ปาณฺเปตํ สรณฺงคตฺนฺติ ๑

อฺภฺจํ กฺกฺขหารสฺสฺตํ

[๗๐๙] เอกํ สมยํ ภควา โกสเลสุ วิหฺรติ อณฺฺตฺรตสฺมี
วนสณฺเฑ ๑ เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตฺรตสฺส การทฺวาซโคตฺตสฺส
#๑ ม. ย. สมโณ โคตโม ๑

พฺราหฺมณสฺส สมฺพหุลา อนฺเตวาสิกา กญฺจหารกา มาณวกา เยน โส
วนสณฺโฑ เตนุปลสงฺกมํสฺส อุปสงฺกมิตฺวา อทฺทสํสฺส ภควนฺตํ ตสฺมํ
วนสณฺเฑ นิสินฺนํ ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺิชาย ปริมฺขํ
สตี อุปฺภฺจเปตฺวา ทิสฺวาน เยน ภารทฺวาชโคตฺโต พฺราหฺมโณ
เตนุปลสงฺกมํสฺส อุปสงฺกมิตฺวา ภารทฺวาชโคตฺตํ พฺราหฺมณํ เอตทวโจ
ยคฺเช ภวํ ชาเนยฺย อสฺสฺสํ วนสณฺเฑ สมโณ โคตโม นิสินฺโน
ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภฺจเปตฺวาติ ฯ

[๗๑๐] อถ โข ภารทฺวาชโคตฺโต พฺราหฺมโณ เตหิ มาณวเกหิ
สทฺฐี เยน โส วนสณฺโฑ เตนุปลสงฺกมํ อุปสงฺกมิตฺวา อทฺทส ๑
ภควนฺตํ ตสฺมํ วนสณฺเฑ นิสินฺนํ ปลฺลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุชฺฐํ กายํ
ปณฺิชาย ปริมฺขํ สตี อุปฺภฺจเปตฺวา ทิสฺวาน เยน ภควา
เตนุปลสงฺกมํ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาถาย อชฺฌณฺาสิ

กมฺภีรฺรฺเป พหุเกรเว วเน
สฺลฺลํ อรณฺฺณํ วิชนํ วิกาหิย
อนิลฺชมาเนน หิเตน วคฺคฺนา
สฺจารฺรฺเป วัต ภิภฺขุ ฌายสิ
น ยตฺถ กิํ นปี ยตฺถ วาทิํ
เอโก อรณฺฺณเว วณวสฺสิโต มฺนิ
อจฺเจรฺรฺเป ปฏฺิภาติ มํ อิทํ
ยเทกโก ปิติมโน วเน วเส

#๑ ม. ยู. อทฺทสา โข ฯ

มณฺฑามหํ โลกาทิปตีสหพฺยตํ

อาทงฺขมาโน ตีทิวํ อนุตฺตรํ

กสฺมา ภวํ วิชนมรณฺณมสฺสึโต

ตโป อธิ กุพฺพติ ๑ พุรหุํปตฺติยาติ ฯ

[๗๑๑] ยากาจิ กงฺขา อภินนุทฺนา วา

อนกธาตฺสู ปฺภู สทา สิตา

อณฺณามฺมุลปฺปภาวา ปชปฺปีตา

สพฺพา มยา พฺยนฺตํกตา สมฺมุลิกา

สฺวาทํ อทฺถุโ อสิโต อนุปโย

สพฺเพสุ ฐมฺเมสุ วิสุทฺททสฺสโน

ปปฺปยุยฺย สมฺโพธิมฺนฺตฺตรํ สิวํ

ณฺยามหํ พุรหุํรโห วิสารโหติ ฯ

[๗๑๒] เอวํ วุตฺเต ภาวทฺวาชโคตฺโต พุราหุํมโณ ภควนฺตํ
เอตทโวจ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ
อชฺชตฺตฺเต ปาณฺนเปตํ สรณฺงคตฺนฺติ ฯ

นวมํ มาตฺอุปสทฺสูตฺตํ

[๗๑๓] สาวตฺถีนีทานํ ฯ อถ โข มาตฺอุปสโก พุราหุํมโณ
เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธี สมฺโมทิตี
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีตฺติสเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตี ฯ เอกมฺนฺตํ
นินฺนุโน โข มาตฺอุปสโก พุราหุํมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหฺลฺลหิ
#๑ ไป. ม. ย. กุพฺพติ ฯ

โก โคตม ฌมเมณ ภิกขุ ปริเยสามี ฌมเมณ ภิกขุ ปริเยสิตวา
มาตาปิตโร โปเสมิ กัจจาหิ โภ โคตม เอวการี กิจจการี
โหมมีติ ฯ ตคฺขมฺ ตฺวํ พุราหุมนฺ เอวการี กิจจการี อโหสิ โย
โฆ พุราหุมนฺ ฌมเมณ ภิกขุ ปริเยสติ ฌมเมณ ภิกขุ ปริเยสิตวา
มาตาปิตโร โปเสติ พหุ โส ปุณฺณํ ปสวตีติ ฯ

[๗๑๔] อิทมโวจ ฯเปฯ

โย มาตรํ ปิตฺรํ วา มจฺโจ ฌมเมณ โปสติ
ตาย นํ ปาริจริยาย มาตาปิตฺตฺสฺ ปณฺฑิตา
อิเชว นํ ปถฺสนฺติ เปจฺจ สกฺเค ปโมทตีติ ฯ

[๗๑๕] เอวํ วุตฺเต มาตุโปสโก พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ชาเรตฺต อชฺชตคฺเค ปาณฺนเปตฺติ สรณฺงคตฺนฺติ ฯ

ทสมํ ภิกฺขกฺสุตฺตํ

[๗๑๖] สวตฺถินิทานํ ฯ อถ โฆ ภิกฺขโก พุราหุมนฺ เยน ภควา
เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สฺมฺโมทิตี สฺมฺโมทนียํ
กถํ สาราณียํ วีตฺติสเรตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสิตีติ ฯ เอกมฺนฺตํ นิสินฺโน โฆ
ภิกฺขโก พุราหุมนฺ ภควนฺตํ เอตทโวจ อหฺมสฺมิ โภ โคตม
ภิกฺขโก ภวฺมุปี ภิกฺขโก อิท โน กิ นานาภรณฺนฺติ ฯ

[๗๑๗] น เตน ภิกฺขโก โหติ ยาวตา ภิกฺขเต ปเร

วิสุตฺติ ฌมฺมํ สฺมาทาย ภิกฺขุ โหติ น ตาวตา

โยช ปุณฺณณฺจ ปาปณฺจ ปวาเหตุวา ๑ พุรหฺมจิริย

สงฺขาย โลกฺเก จรติ ส เว ภิกฺขุติ วุจฺจตีติ ฯ

[๗๑๘] เอวํ วุคฺเต ภิกฺขโก พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ชาเรตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณฺจกตฺนฺติ ฯ

เอกาทสมี สงฺครวสุตฺตํ

[๗๑๙] สวตฺถึนิทานํ ฯ เตน โข ปน สมเยน สงฺครโว
นาม พุราหฺมโณ สวตฺถึยํ ปฏฺวีสตี อุตฺทสุทฺธิโก อุตฺทเกน สุทฺธิ ๒
ปฺจเจติ สายปาดํ อุตฺทโกโรหณานฺุโยคฺมนฺุยฺตุโต วิหฺรติ ฯ อถ โข
อายุสฺมา อานนฺุโท ปุพฺพณฺุหสมยํ นิวาเสตุวา ปตฺตจิวฺรมาทาย
สวตฺถึยํ ปิณฺุทาย ปาวีสี สวตฺถึยํ ปิณฺุทาย จริตุวา ปฺจณาภตฺตํ
ปิณฺุทปาดปฏฺิกฺกนฺุโต เยน ภควา เตนฺุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตุวา เอกมนฺตํ นิสีทิ ฯ

[๗๒๐] เอกมนฺตํ นิสินฺุโน โข อายุสฺมา อานนฺุโท ภควนฺตํ
เอตทโวจ อธิ ฆนฺุเต สงฺครโว นาม พุราหฺมโณ สวตฺถึยํ
ปฏฺวีสตี อุตฺทสุทฺธิโก อุตฺทเกน สุทฺธิ ปฺจเจติ สายปาดํ
อุตฺทโกโรหณานฺุโยคฺมนฺุยฺตุโต วิหฺรติ สาธุ ฆนฺุเต ภควา เยน
สงฺครวสุตฺต พุราหฺมณฺุสฺส นิเวสนํ เตนฺุปสงฺกมฺตุ อนฺุภมฺปิ อุปาทายาติ ฯ
อธิวาเสตี ภควา ตฺถฺนฺุหิภาเวน ฯ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺุหสมยํ
นิวาเสตุวา ปตฺตจิวฺรมาทาย เยน สงฺครวสุตฺต พุราหฺมณฺุสฺส นิเวสนํ
#๑ ม. ยู. พาหิตฺวา ฯ ๒ ม. ปริสุทฺธิ ฯ

เตนุปลงฺกมิ อุปลงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสํหิ ฯ

[๗๒๑] อถ โข สงฺครโว พุราหฺมโณ เยน ภควาเตนุปลงฺกมิ
อุปลงฺกมิตฺวา ภควตา สทุธิํ สมฺโมหิ สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ
วีสิตฺวาเรตฺวา เอกมฺนุตํ นิสํหิ ฯ เอกมฺนุตํ นิสินฺนํ โข สงฺครโว
พุราหฺมณํ ภควา เอตทโวจ สจฺจํ กิร ตฺวํ พุราหฺมณ อุตทสฺสทุธิโก
อุตเทน สฺสทุธิํ ปจฺเจติ สายปาดํ อุตโกโรหณานุโยคมนฺนุยฺยตฺโต
วิหฺรสีติ ฯ เอวํ โภ โคตมาติ ฯ กิ ปน ตฺวํ พุราหฺมณ
อตุถวสํ สมฺปสฺสมาโน อุตทสฺสทุธิโก อุตเทน สฺสทุธิํ ปจฺเจติ สายปาดํ
อุตโกโรหณานุโยคมนฺนุยฺยตฺโต วิหฺรสีติ ฯ อิทฺ เม โภ โคตม ยํ
ทิวา ปापกมฺมํ กถํ โหติ ตํ สยํ นฺหฺนเนน ปวาหฺมิ ยํ
รตฺตี ปापกมฺมํ กถํ โหติ ตํ ปาดํ นฺหฺนเนน ปวาหฺมิ อิมํ จ
ขฺวาทํ โภ โคตม อตุถวสํ สมฺปสฺสมาโน อุตทสฺสทุธิโก อุตเทน
สฺสทุธิํ ปจฺเจมิ สายปาดํ อุตโกโรหณานุโยคมนฺนุยฺยตฺโต วิหฺรามีติ ฯ

[๗๒๒] ธมฺโม รหฺโท พุราหฺมณ สีสติตฺโต

อนาวิโล สพฺภิ สตํ ปสฺสฺสโต

ยตฺถ หเว เวทฺคุโน สินาตา

อนลฺลคตฺตาว ตฺรณฺติ ปารณฺติ ฯ

[๗๒๓] เอวํ วุคฺเต สงฺครโว พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทโวจ
อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ฯเปฯ อุปาสกํ มํ
ภวํ โคตโม ธารตฺตุ อชฺชตฺตคฺเค ปาณฺเปตํ สฺรณฺจกตฺนฺติ ฯ

ทวาทสมํ โขมทุสสุตตํ

[๗๒๔] เอวมเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สกุเกสุ วิหริติ
 โขมทุสสนนาม สกฺยานํ นิคโม ๑ อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ
 นิวาเสตุวา ปตฺตจิวรมาทาย โขมทุสสํ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ ๑ เตน
 โข ปน สมเยน โขมทุสสกา พุราหุมนคหปติกา สภายํ สนฺนิปติตา
 โหนฺติ เคนจิทเวว กรณฺเยน ๑ เทโว จ เอกเมกํ ผุสสายติ ๑ อถ โข
 ภควา เยน สฺวา สภา เตนฺอุปสงฺกมิ ๑ อทฺทสฺสํ โข โขมทุสสกา
 พุราหุมนคหปติกา ภควนฺตํ ทูรโตว อากจฺฉนฺตํ ทิสฺวาน เอตทโวจํ
 เก จ มุณฺฑกา สมณฺกา เก จ สภาชฺมมํ ชานิสฺสนฺตีติ ๑

[๗๒๕] อถ โข ภควา โขมทุสสเก พุราหุมนคหปติเก คาทาย
 อชฺฌภาสิ

เนสา สภา ยตฺถ น สนฺติ สนฺโต
 สนฺโต น เต ये น วทนฺติ ชฺมมํ
 รากณฺจ โทสณฺจ ปหาย โมหํ
 ชฺมมํ วทนฺตา จ ภวนฺติ สนฺโตติ ๑

[๗๒๖] เอวํ วุตฺเต โขมทุสสกา พุราหุมนคหปติกา ภควนฺตํ
 เอตทโวจํ อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม เสยฺยถาปี
 โภ โคตม นิกฺกชฺชิตํ วา อุกฺกชฺชเยยฺย ปฏิจฺฉนฺนํ วา วิวเรยฺย
 มุพฺพหฺสฺส วา มคฺคํ อจิกฺเขยฺย อนฺธกาเร วา เตลปฺชฺชิตํ ชาเรยฺย
 จกฺขุมนฺโต รูปานิ ทกฺขณฺตีติ เอวมเว โภตา โคตเมน

อนนทปริยาเยน ฌมฺโม ปกาสิโต เอเต มยํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ
คจฺฉาม ฌมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ อุปาสเก โน ภวํ โคตโม
ธเรตุ อชฺชตคฺคเ ปาณฺเปเต สรณฺจคเตติ ฯ

อุปาสกวคฺโค ทฺติโย ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

กสิ อฺทโย เทวหิโต อณฺตรมหาสาถิ

มานตฺถทฺชณฺจ ปจฺจนิกณฺจ นวกมฺมํ กฏฺฐหาริ

มาตุโปสํ ภิกฺขโก สงฺครโว โขมทฺสฺเสน ทฺวาทสาติ ฯ

พฺรหฺมณฺสิยฺตํ สมนฺตํ

วงคีตสํยุตํ

ปจํ นิกฺขนตฺตํ

[๗๒๗] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ อายสฺมา วงคีโต อาพวีย
วิหริ อคฺคาพเว เจตียे อายสฺมา นิโคธกปฺเปน อุปฺชฌาเยน
สทฺธิ ๑ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา วงคีโต นโว โหติ
อจิรปฺพชิตโ อหियโก วิหารปาโล ๑

[๗๒๘] อถ โข สมฺพหุลา อิตฺถิโย สมลฺงกริตฺวา เยนาราโม ๑
เตนฺอุปสงฺกมียฺ วิหารเปกฺกิกายิ ๑ อถ โข อายสฺมโต วงคีตสฺส
ตา อิตฺถิโย ทิสฺวา อนภิริติ อุปฺปชฺชติ ราโค จิตฺตํ อนฺนุทฺธเสติ ๑
อถ โข อายสฺมโต วงคีตสฺส เอตทโหสิ อลาภา วต เม น
วต เม ลาภา ทุลลทฺธิ วต เม น วต เม สุลทฺธิ ยสฺส
เม อนภิริติ อุปฺปนฺนา ราโค จิตฺตํ อนฺนุทฺธเสติ ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา
ยํ เม ปเร ๒ อนภิริตี วิโนเทตฺวา อภิริตี อุปฺปาเทยฺยํ ยนฺนุนาหํ
อตุตฺตนาถ อตุตฺตโน อนภิริตี วิโนเทตฺวา อภิริตี อุปฺปาเทยฺยนฺติ ๑

[๗๒๙] อถ โข อายสฺมา วงคีโต อตุตฺตนาถ อตุตฺตโน อนภิริตี
วิโนเทตฺวา อภิริตี อุปฺปาเทตฺวา ตายํ เวลา ยํ อิมา คาถายิ อภาสิ

นิกฺขนตํ วต มํ สนฺตํ อการสมานการิยํ

วิตกฺกา อุปฺชานฺติ ปคพฺภา กณฺหโต อิม

#๑ ม. เยน อคฺคาพวโก อาราโม ๑ ๒ ม. ย. ปโร ... อุปฺปาเทย ๑

อุกคปุตตา มหิสสาสา สิกขิตา ทพหรมมิโน
 สมนตา ปริกิเรยฺยึ สหสฺสึ อปลายินิ
 สเจปี เอตตกา ๑ กิโย อากมิสฺสนฺติ อิตฺถิโย
 เนว มํ พุยาชยิสฺสนฺติ ฌมฺเม สมฺหิ ปตฺถิจิตฺติ
 สกฺขี หิ เม สุตฺตํ เอตํ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธฺโน
 นิพฺพานคมนํ มคฺคํ ตตฺถ เม นิรโต มโน
 เอวญฺเจ มํ วิหรนฺตํ ปาปีมา ๒ อุปคจฺฉสิ
 ตถา มจฺจุ กริสฺสามิ น เม มคฺคมฺปิ ทกฺขสิตี ฯ
 ทฺติยํ อรตฺติสฺสฺตํ

[๗๓๐] เอกํ สมยํ आयสฺมา วฺงฺกิสฺโส อาพวियํ วิหริตฺติ อคฺคาพะเว
 เจตฺติเย आयสฺมตา นิโคธกฺกปฺเปน อุปชฺฉาเยน สทฺธิ ๑ เตน โข
 ปน สมเยน आयสฺมา นิโคธกฺกปฺโป ปจฺฉากตฺตํ ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต
 วิหารํ ปวิสฺติ สายํ वा นิกฺขมฺติ อปรชฺชฺชฺ วา กाले ๑

[๗๓๑] เตน โข ปน สมเยน आयสฺมโต วฺงฺกิสฺสฺส อนภิริตฺติ
 อุปฺปนฺนา โหติ ราโค จิตฺตํ อนฺนทฺธเสตฺติ ๑ อถ โข आयสฺมโต
 วฺงฺกิสฺสฺส เอตทโหสิ อลาภา วต เม น วต เม ลาภา ทฺลลทฺธ
 วต เม น วต เม สฺลทฺธํ ชฺสฺส เม อนภิริตฺติ อุปฺปนฺนา ราโค
 จิตฺตํ อนฺนทฺธเสตฺติ ตํ กฺุเตตฺถ ลพฺภา ยํ เม ปเร อนภิริตฺตี
 วินฺเทตฺวา อภิริตฺตี อุปฺปาเทยฺยํ ยนฺนฺนาหํ อตฺตนาเว อตฺตโน
 อนภิริตฺตี วินฺเทตฺวา อภิริตฺตี อุปฺปาเทยฺยนฺติ ๑

#๑ ม. เอตโต ๑ ย. เอตโต ๑ ๒ ม. ย. ปาปิม ๑

[๗๓๒] อถ โข อายสุมา วุงฺคีโส อตฺตนาเว อตฺตโน อนนฺนํ
วิโนเทตฺวา อนฺนํ อปฺปาทฺเตตฺวา ตาย เวลายํ อีมา คทาโย อภาสิ

อรตฺตญจ รตฺตญจ ปหาย
สพฺพโส เกหสฺตีตฺตญจ วิตกฺกํ
วนถํ น กเรยฺย กุหฺลญฺจิ
นิพฺพนโถ อนโธ ๑ ส หิ ภิกุชฺช
ยมิช ปจฺจวิญฺจ เวหาสิ
รूपคตฺตญจ ชคโตคฺคํ
กิลฺลญฺจิ ปริชฺชยฺยติ สพฺพมณฺเฑ
เอวํ สเมจฺจ จรณฺติ มุตฺตตฺตา
อุปฺปิสฺสุ ชนา คตฺตาเส
ทิกฺกุชฺชสฺส เต ปฏฺเฒ จ มุตฺเต จ
เอตฺถ วิโนทฺย จนฺตมฺเน โข
โย เอตฺถ น ติมฺปติ ตํ มุนิมาหุ
อถ สกฺกฺขิสฺสิตา ๒ สวิตกฺกา ๓
ปฺปชฺชชฺชนตฺยา อธมฺมนิวิญฺจา ๔
น จ วกฺกคตฺตสฺส ๕ กุหฺลญฺจิ
โน ปน ทฺวญฺจลฺลภาณิ ส ภิกุชฺช
ทพฺโพ จิรฺรตฺตสมานโธ
อกฺกุโถ นปฺโป อปฺปาลุ

#๑ ม. อรโธ ฯ ๒ ม. สกฺกฺขินิสฺสิตา ฯ ๓ ม. สกฺกฺขิตฺติตา ฯ ๓ ม. วิตกฺกา ฯ

#๔ ม. ๓. อธมฺมา ฯ ๕ ม. ๓. วกฺกคตฺตสฺส ฯ

สนฺตํ ปทํ อชฺฌคมา มุณี ปฏิจฺจ

ปรินิพพุโต กงฺขติ กาลนฺติ ฯ

ตติยํ เปสลาติมณฺณนาสุตฺตํ

[๗๓๓] เอกํ สมยํ อายสฺมา วงฺคีโส อาพวียํ วิหฺรติ อคฺคาพเว
เจติเย อายสฺมา นิโครฺชกปฺเปน อุปชฺฌาเยน สทฺธิ ฯ เตน โข
ปฺน สมเยน อายสฺมา วงฺคีโส อตฺตโน ปฏฺิภาณฺน อณฺเณ เปสเล
ภิกฺขุ อติมณฺณติ ฯ อถ โข อายสฺมาโต วงฺคีสฺสฺส เอตทโหสิ
อลาภา วต เม น วต เม ลาภา ทฺลลทฺธิ วต เม น วต
เม สฺลทฺธิ ยฺวาทํ อตฺตโน ปฏฺิภาณฺน อณฺเณ เปสเล ภิกฺขุ
อติมณฺณามิตี ฯ

[๗๓๔] อถ โข อายสฺมา วงฺคีโส อตฺตนา ว อตฺตโน วิปฺปฏิสาร์
อุปฺปาเทตฺวา ตายํ เวลา ยํ อีมา กาทาโย อภาสิ

มานสํ ๑ ชหฺสฺสุ โคตม

มานปถมิชฺช ชหฺสฺสุ

อเสสํ มานปถมิชฺช มฺจฺจิติ ๒

วิปฺปฏิสาร์หฺวา จิรฺรตฺตํ

มกฺเขน มกฺขิตา ปชา

มานหตา นิรยํ ปปตฺนฺติ

โสจฺนฺติ ชนา จิรฺรตฺตํ

มานหตา นิรยํ อุปฺปนฺนา

#๑ ม. ย. มานํ ฯ ๒ ม. ย. มานปถสฺมี สฺมฺจฺจิติ ๑

น หิ โสจติ ภิกขุ กทาจิ
มคฺคชโน สมฺมาปฏิปนฺโน
กิตฺติณฺจ สุขณฺจ อนฺุโภติ
ธมฺมทโสตฺติ ๑ ตมาหุ ตถตฺตํ ๒
ตสฺมา อจฺฉิโลธ ปธานวา
นึวณฺณานิ ปหาย วิสุทฺโธ
มานณฺจ ปหาย อเสถํ
วิชฺขายนฺตฺกโร สมิตาวิตฺติ ฯ
จตุตฺถํ อานนฺทสุตฺตํ

[๗๓๕] เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฺฑกิสฺส อารามे ฯ อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพณฺหสมยํ
นึวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย สาวตฺถิยํ ปิณฺฑาทาย ปาวิสิ
อายสฺมตา วฺงฺกิสฺเสน ปจฺจาสมณฺเณน ฯ เตน โข ปน สมเยน
อายสฺมโต วฺงฺกิสฺสฺส อนภิริติ อุปฺปนฺนา โหติ ราโค จิตฺตํ
อนฺุทฺธเสติ ฯ

[๗๓๖] อถ โข อายสฺมา วฺงฺกิสฺโส อายสฺมณฺฺตํ อานนฺทํ คาถาย
อชฺฌภาสิ

กามราเคน ทฺยหามิ จิตฺตํ เม ปฺริทฺยฺหติ
สาธฺมฺ นึพฺพาปนํ พฺรุหิ อนฺุทฺมฺปาย โคตฺมาติ ฯ

#๑ ย. ธมฺมรโตนฺติ ฯ ๒ ม. ปหิตตฺตํ ฯ

[๗๓๗] สณฺณาย วิปริเยสา จิตฺตฺนฺเต ปริทฺยฺหติ
นิมิตฺตํ ปริวฺชฺเชหิ สุภํ ราคุปฺสณฺหิตํ
สงฺขารํ ปรโต ปสฺส ทฺกฺขโต มา จ อตฺตโต
นิพฺพาเปหิ มหาราคํ มา ทฺยฺหิตฺโต ปุณฺปุณฺํ
อสุภาย จิตฺตํ ภาเวหิ เอกกฺคํ สุสมฺมาหิตํ
สติ กายคตา ตฺยตฺถุ นิพฺพิทาพฺหุโล ภว
อนิมิตฺตตฺถจ ภาเวหิ มานานุสยมฺชฺชห
ตโต มานาภิสฺมยา อุปฺสนฺโต จริสฺสตีติ ฯ
ปฺลจฺมํ สุภาสิตฺตฺตํ

[๗๓๘] สาวตฺถิณิทานํ ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตตี
ภิกฺขโวตี ฯ ภทฺนฺเตตี เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ ภควา
เอตทโวจ จตฺตฺหิ ภิกฺขเว องฺเกหิ สมนฺนาคตา วาจา สุภาสิตา
โหตี โน ทฺพฺภาสิตา อนวฺชฺชา จ อนนฺวชฺชา จ วิญฺญฺนํ ฯ กตฺเมหิ
จตฺตฺหิ ฯ อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สุภาสิตฺตฺยเว ภาสตี โน ทฺพฺภาสิตํ
ธมฺมํยเว ภาสตี โน ธมฺมํ ปิยฺยเว ภาสตี โน อปฺปิยฺยํ สจฺจยเว
ภาสตี โน อลิกํ ฯ อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺหิ องฺเกหิ สมนฺนาคตา
วาจา สุภาสิตา โหตี โน ทฺพฺภาสิตา อนวฺชฺชา จ อนนฺวชฺชา จ
วิญฺญฺนนฺติ ฯ

[๗๓๙] อิทมโวจ ภควา อิํ วัตฺวาน สฺคโต อถาปรี
เอตทโวจ สฺคตา

สุภาสิตํ อุตตมมาหุ สนฺโต

ธมมํ ภณ นาทมนนฺตํ ทุตฺติย

ปิยํ ภณ นาทปิยนฺตํ ตตฺติย

สจฺจํ ภณ นาทิกนฺตํ จตฺตถนฺตํ ๑

อถ โข อายสฺมา วงฺคีโส อุกฺขายาสนา เอกํสิ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา
เยน ภควา เตนณฺชลิมนฺปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฏฺิภาติ
มํ ภควา ปฏฺิภาติ มํ สุกตฺตาติ ๑ ปฏฺิภาตุ ตํ วงฺคีสาติ ภควา
อโวจ ๑y

[๗๔๐] อถ โข อายสฺมา วงฺคีโส ภควนฺตํ สมฺมุขา สรฺูปาหิ
คาคาหิ อภิตฺถวิ

ตเมว วาจํ ภาเสยฺย ยายตฺตานํ น ตาปฺเย

ปเร จ น วิหิเสยฺย สวา เว วาจา สฺภาสิตา

ปิยวาทเมว ภาเสยฺย ยา วาจา ปฏฺินนฺทิตา

ยํ อนาทาย ปาปานิ ปเรสิ ภาสเต ปิย

สจฺจํ เว อมตา วาจา เอส ธมฺโม สนฺนตโน

สจฺเจ อตฺเถ จ ธมฺเม จ อามุ สนฺโต ปตฺติฏฺิจิตา

ยํ พุทฺโธ ภาสตี ๑ วาจํ เขมํ นิพฺพานปตฺติยา

ทุกฺขสฺสนฺตกิริยาย สวา เว วาจานมฺมุตฺตมาติ ๑

ฉนฺฺจํ สารีปฺตฺตฺตฺต

[๗๔๑] เอกํ สมฺมํ อายสฺมา สารีปฺตฺโต สวตฺถึย วิหฺรติ

#๑ ม. ย. ภาสเต ๑

เขตวนเ อนาถปิตุทิกสุสราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสุมา
สาริปุตโต ภิกขุ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสติ สมากเปติ สมุตฺเตเชติ
สมฺปหฺเสติ โปริยา วาจา ย วิสฺสุจฺจาย อนลคพาย อตฺถสฺส
วิญญาปณียา ฯ เต จ ภิกขุ อญฺจิกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺพเจตโส
สมนฺนาหริตฺวา โอิหิตโสตา ฌมฺมํ สฺถนฺนติ ฯ

[๗๔๒] อถ โข อายสุมโต วงฺคีสฺสฺส เอตทโหสิ อัย โข
อายสุมา สาริปุตโต ภิกขุ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺเสติ ฯเปฯ
อตฺถสฺส วิญญาปณียา เต จ ภิกขุ อญฺจิกตฺวา ฯเปฯ ฌมฺมํ
สฺถนฺนติ ยนฺนุนาหํ อายสุมนฺตํ สาริปุตฺตํ สมฺมุขา สรฺฐปาหิ คาถาหิ
อภิตฺถเวยฺยนฺติ ฯ อถ โข อายสุมา วงฺคีโส อญฺจายาสนา เอกํ
อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา เยนายสุมา สาริปุตโต เตนลฺลชฺลิมฺปณาเมตฺวา
อายสุมนฺตํ สาริปุตฺตํ เอตทโวจ ปฏฺฐาติ มํ อวฺโส สาริปุตฺต
ปฏฺฐาติ มํ อวฺโส สาริปุตฺตตาติ ฯ ปฏฺฐาตุ ตํ อวฺโส วงฺคีสาติ ฯ

[๗๔๓] อถ โข อายสุมา วงฺคีโส อายสุมนฺตํ สาริปุตฺตํ
สมฺมุขา สรฺฐปาหิ คาถาหิ อภิตฺถวิ

คฺมฺภีรฺปญฺโฆ เมธาวิ มคฺคามคฺคฺสฺส โกวโโท
สาริปุตโต มหาปญฺโฆ ฌมฺมํ เทเสติ ภิกขุณฺ
สงฺขิตฺเตนปี เทเสติ วิตุถาเรนปี ภาสติ
สาลิกา วิย นิคฺโขโส ปฏฺฐาณํ มุทฺธิริยิ ๑
ตฺสฺส ตํ เทสยฺนตฺสฺส สฺถนฺนติ มรฺุํ คิริ

#๑ โป. ม. มุทฺธิริยิ ฯ ย. ปฏฺฐาณ มุทฺธิริยฺ ฯ

สเรน ษณีเยน สวณีเยน วกคฺนา
อุทคฺคจิตฺตา มุทิตา โสต้ โอเชนฺติ ภิกฺขโวติ ฯ
สตฺตมํ ปวาราณาสุตฺตํ

[๗๔๔] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหริติ ปุพฺพพาราเม
มิกคารมาตฺตปาสาเท มหตา ภิกฺขุสงฺฆเมณ สทฺธิํ ปณฺจมตฺเตหิ
ภิกฺขุสฺเตหิ สพฺเพเหว อรหนฺเตหิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา
ตทหุโปสเถ ปณฺณรเส ปวาราณาย ภิกฺขุสงฺฆปริวฺโต อชฺโฌกาเส
นินฺนโน โหติ ฯ อถ โข ภควา ตฺถนฺนํ ภูตํ ภิกฺขุสงฺฆํ อนฺนุวิโลเกตฺวา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ หนฺตทานิ ภิกฺขเว ปวาราณามิ ๑ โว น จ
เม กิณฺจิ ครหติ กายิกํ วา วาจสิกํ วาติ ฯ

[๗๔๕] เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สารีปฺตฺโต อฏฺฐายาสนา เอกํ สํ
อฺตฺตราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนลฺลชฺฉิมปณฺนามตฺวา ภควนฺตํช
เอตทโวจ น โข มยํ ภนฺเต ภควโต กิณฺจิ ครหาม กายิกํ
วา วาจสิกํ วา ภควา หนิ ภนฺเต อนฺนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส
อฺปฺปาเทตา อสฺลฺลชาตฺสส มคฺคสฺส สลฺลชฺฉเนตา อนฺนุชาตฺสส มคฺคสฺส
อฺกฺขตา มคฺคณฺณ มคฺควิฑู มคฺคโกวิโท มคฺคานฺนุคา จ ภนฺเต
เอตฺรหิ สวากา วิหฺรณฺติ ปจฺจมา สมนฺนาคตา อหฺลจ โข ภนฺเต
ภควนฺตํ ปวาเรมิ น จ เม ภควา กิณฺจิ ครหติ กายิกํ วา
วาจสิกํ วาติ ฯ น ขฺวาทํ เต สารีปฺตฺต กิณฺจิ ครหามิ กายิกํ
วา วาจสิกํ วา ปณฺฑิโต ตฺวํ สารีปฺตฺต มหาปณฺโณ ตฺวํ
#๑ ม. ปวาเรมิ ฯ

สาริปุตฺต ปุณฺณโล ๓ ๓ สาริปุตฺต หาสปฺณโล ๓ ๓ สาริปุตฺต
ชวณปฺณโล ๓ ๓ สาริปุตฺต ติกฺขปฺณโล ๓ ๓ สาริปุตฺต นิพฺเพชิกปฺณโล
๓ ๓ สาริปุตฺต เสยฺยถาปี สาริปุตฺต รณฺโณ จกฺกวัตฺติสฺส
เชฏฺฐปฺตุโต ปีตฺรา ปวตฺตติ จกฺกํ สมนฺนทเว อนฺนปวตฺตเตติ เอวเมว
โฆ ๓ ๓ สาริปุตฺต มยา อนฺนุตฺตรํ ๓ ๓ มจกฺกํ ปวตฺตติ สมนฺนทเว
อนฺนปวตฺตเตสีติ ฯ โน เจ กิร เม ภนฺเต ภควา กิณฺจิ ครหติ
กายิกํ วา วาจสิกํ วา อิมสํ ปนฺ ภนฺเต ภควา ปญฺจนนํ
ภิกฺขุสฺตานํ น กิณฺจิ ครหติ กายิกํ วา วาจสิกํ วาติ ฯ อิมสํปี
ขวาทํ สาริปุตฺต ปญฺจนนํ ภิกฺขุสฺตานํ น กิณฺจิ ครหามิ กายิกํ
วา วาจสิกํ วา อิมสํ หิ สาริปุตฺต ปญฺจนนํ ภิกฺขุสฺตานํ สญฺจี
ภิกฺขุ เตวิชฺชา สญฺจี ภิกฺขุ ฉพฺภิณฺณา สญฺจี ภิกฺขุ อุกฺโกตฺถภาควิมุตฺตา
อถ อิตฺเร ปญฺญาวิมุตฺตาทิ ฯ อถ โฆ อายสฺมา วงฺคีโส
อุฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตฺราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา
เตนณฺชลิมนฺนเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฏฺิภาติ มํ ภควา ปฏฺิภาติ
มํ สุกฺคตาทิ ฯ ปฏฺิภาตฺตํ วงฺคีสาติ ภควา อโวจ ฯ

[๗๔๖] อถ โฆ อายสฺมา วงฺคีโส ภควนฺตํ สมนฺนทเว สรฺฐปาหิ
คาถาหิ อภิตฺถวิ

อชฺช ปณฺณรเส วิสุทฺธิยา

ภิกฺขุปญฺจสฺตา สมากตา

สญโณชนพนุชนจถิทา

อนีมา ชินปฺนพุกวา อีสี.

จกฺกวตฺติ ยถา ราชา อมจฺจปรีวาริโต

สมนฺตา อนฺุปรียติ สาคฺรณฺตํ มหี อิมํ

เอวํ วิชิตสงฺคามํ สตุถฺวาทํ อนฺุตุตฺริ

สาวกา ปยิริปาสนฺติ เตวิชฺชา มจฺจุหายิโน

สพฺเพ ภควโต ปุตฺตา ปลาเปตฺถ น วิชฺชติ

ตณฺหาสลลสฺส หนฺตารี วนฺเท อาทิจฺจพนฺุชนฺุติ ฯ

อฏฺฐมํ ปโรสทสฺสสุตฺตํ

[๗๔๗] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถึยํ วิหฺรติ เชตวนเณ อนาถปิณฺุฑิกสฺส
อาราเม มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ อฑฺฒเตฺรเสหิ
ภิกฺขุสฺเตหิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขุ นิพฺพานปฏิสฺยฺตุตฺตาย
ชฺมฺมียา กถาย สนฺุทสฺเสติ สმაทเปติ สมฺุตเตเชติ
สมฺุปฺหิสฺเตติ ฯ เต จ ภิกฺขุ อฏฺฐิจิตฺตฺวา มนสิกิตฺตฺวา สพฺเพเจตฺโส
สมนฺนาหริตฺวา โอิหิตฺโสตา ชฺมฺมํ สฺุณฺุติ ฯ

[๗๔๘] อถ โข อายสฺมโต วงฺกีสฺสสฺส เอตทโหสิ อยํ โข
ภควา ภิกฺขุ นิพฺพานปฏิสฺยฺตุตฺตาย ชฺมฺมียา กถาย สนฺุทสฺเสติ
สმაทเปติ สมฺุตเตเชติ สมฺุปฺหิสฺเตติ เต จ ภิกฺขุ อฏฺฐิจิตฺตฺวา
มนสิกิตฺตฺวา สพฺเพเจตฺโส สมนฺนาหริตฺวา โอิหิตฺโสตา ชฺมฺมํ สฺุณฺุติ
ยณฺุณฺุณานํ ภควนฺุตํ สมฺุฆา สรฺุปาหิ คาทาหิ อภิตฺถเวยฺยณฺุติ ฯ

อถ โข อายสุมา วงฺคีโส อญฺญาสนา เอกังสิ อุตฺตราสงฺกั กริตฺวา
เยน ภควา เตนญฺชลิมนฺปณาเมตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจ ปฏฺฐิภาติ
มํ ภควา ปฏฺฐิภาติ มํ สุกตฺตาติ ฯ ปฏฺฐิภาตฺ ตํ วงฺคีสาติ ภควา
อโวจ ฯ

[๗๔๕] อถ โข อายสุมา วงฺคีโส ภควนฺตํ สมฺมุขา สฺรุปาหิ
คาคาหิ อภิตฺถวิ

ปโรสทสฺส ภิกฺขุณฺ	สุคตํ ปยฺรุปาสติ
เทเสนฺตํ วิรชํ ฌมฺมํ	นิพฺพานํ อุกฺโตภยํ
สฺถนฺนติ ฌมฺมํ วิมลํ	สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิตํ
โสภติ วัต สมฺพุทฺโ	ภิกฺขุสงฺฆมฺปรกฺขโต
นาคนาโมสิ ภควา	อิสินํ อีสิตฺตฺโม
มหาเมโฆว หุตฺวาน	สาวเก อภิวสฺสติ
ทิวาวิหารา นิกฺขมฺม	สฺตฺถุทฺสฺสนกามตา ๑
สาวโก เต มหาวีร	ปาเท วนฺทติ วงฺคีโสติ ฯ

กี นฺ เต วงฺคีส อีมา คาคาโย ปุพฺเพ ปรีวิตกฺกิตา อฺทาหุ
จานโสว ตํ ปฏฺฐิภนฺตีติ ฯ น โข เม ภนฺเต อีมา คาคาโย
ปุพฺเพ ปรีวิตกฺกิตา อถ โข จานโสว มํ ปฏฺฐิภนฺตีติ ฯ เตนหิ
ตํ วงฺคีส ภิกฺขุโยโส มตฺตฺยาโย ปุพฺเพ อปรีวิตกฺกิตา คาคาโย
ปฏฺฐิภนฺตฺติติ ฯ

[๗๕๐] เอวํ ภนฺเตติ โข อายสุมา วงฺคีโส ภควโต ปฏฺฐิสฺสุตฺวา

#๑ ม. ย. สฺตฺถุทฺสฺสนกามยตา ฯ

ภิกขุโยโส มตตตาย ภควนตํ ปุพเพ อปริวิตกุกิตาหิ คาทาหิ อภิตถวิ

อุम्मกคตตี ๑ มารสส อภิกุย

จรลล ปภิชช ชีตานิ

ตํ ปสสถ พนุชปมฺญจกริ

อสิตํ ภาคโส ปวิภชช

โอมสส หิ นิตฺถรณตฺถิ

อนกวิหิตํ มคฺคํ อกฺขาสิ

ตสฺมี เจ อมเต อกฺขাতে

ชมฺมททสา จิตา อสฺหิรา

ปชฺโชตกโร อติวิชฺฌ ชมฺมํ ๒

สพฺพทิกฺกุจฺฉินํ อติกมฺมททส

ถตฺวา จ สจฺฉิกถฺวา จ อคฺคํ โส เทสยิ ทสฺสุจฺฉานํ

เอวํ สฺสเทสิเต ชมฺเม โภ ปมาโท วิชานตํ [๑]-

ตสฺมา หิ ตสฺส ภควโต สาสเน

อปฺปมตฺโต สทา นมสฺสมนฺนุสิกฺขเขตฺติ ฯ

นวมํ โภณฺฑทณฺณสุตฺตํ

[๗๕๑] เอกิ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริตี เวพฺพวเน

กลนฺทกนิวาเป ฯ อถ โข อายสฺมา อณฺณาโภณฺฑทณฺโณ ๔ สฺวจิรสฺเสว

เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควโต ปาทิสฺสุ สิริสา

#๑ ม. ย. อุम्मกคตตี ฯ ๒ ม. ย. อัยปฺปาโชนตฺถิ ฯ ๓ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ชมฺมนฺนุติ

#ทิสฺสตติ ฯ ๔ ม. ย. อณฺณาสิโภณฺฑทณฺโณ ฯ

นิปตติวาทิ ภควโต ปาทานิ มุขเน จ ปริจุมพติ ปาณิหิ จ
ปริสมุพาทติ นามนฺจ สวเวติ โกณฺทณฺโหลหิ ภควา โกณฺทณฺโหลหิ
สุคตาทิ ฯ

[๗๕๒] อถ โข อายสุมโต วงฺคีสฺสฺส เอตทโหสิ อัย โข
อายสุมมา อณฺณาโกณฺทณฺโหล สุจิริสฺเสว เยน ภควา เตนฺอุปฺสงฺกมิ
อุปฺสงฺกมิตฺวา ภควโต ปาทेषุ สิริสา นิปตติวาทิ ภควโต ปาทานิ
มุขเน จ ปริจุมพติ ปาณิหิ จ ปริสมุพาทติ นามนฺจ สวเวติ
โกณฺทณฺโหลหิ ภควา โกณฺทณฺโหลหิ สุคตาทิ ยนฺนุนาหิ อายสุมนฺตํ
อณฺณาโกณฺทณฺโหล ภควโต สมฺมุขา สรฺุปาหิ คาทาหิ อภิตฺตเวยฺยนฺติ ฯ
อถ โข อายสุมมา วงฺคีโส อฏฺฐายาสนา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ
กริตฺวา เยน ภควา เตนฺลชฺลิมฺปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ
เอตทโวจ ปฏฺิภาติ มํ ภควา ปฏฺิภาติ มํ สุคตาทิ ฯ ปฏฺิภาตุ
ตํ วงฺคีสฺสฺสฺส ภควา อโวจ ฯ

[๗๕๓] อถ โข อายสุมมา วงฺคีโส อายสุมนฺตํ อณฺณาโกณฺทณฺโหล
ภควโต สมฺมุขา สรฺุปาหิ คาทาหิ อภิตฺตเว

พฺุทฺธานฺพฺุทฺโธ โส เถโร โกณฺทณฺโหล ติพฺุพนิกฺกโม
ลาภี สุขวิหารานํ วิเวกานํ อภินฺุหโส
ยํ สาวเกน ปตฺตพฺุพํ สตฺถุสฺสสนฺการินา
สพฺุพฺุสฺส ตํ อนฺุปฺุตฺตํ อปฺุปมตฺตสฺส สิกฺขโต

มหานุกาโว เตวิชโซ เจโตปริยายโกวิท

โกณฑลญโย พุทธทายาโท ๑ ปาทะ วนุทติ สตุถโนติ ฯ

ทสมั โมคคูลานสุตต์

[๗๕๔] เอกัง สมยั ภควา ราชคเห วิหริติ อิติลลิตฺตเส
กาฬลิตายั มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิ์ ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ
สพฺเพเหว อรหนฺเตหิ ฯ เตลั สฺสํ อายสฺมา มหาโมคคูลานโน
เจตสา จิตฺตํ สมนฺเนสตี วิปฺปมุตฺตํ นิรุปรีตี ฯ

[๗๕๕] อถ โข อายสฺมโต วงฺกีสฺส อेतทโหตี อัย โข
ภควา ราชคเห วิหริติ อิติลลิตฺตเส กาฬลิตายั มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ
สทฺธิ์ ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสเตหิ สพฺเพเหว อรหนฺเตหิ เตลั สฺสํ
อายสฺมา มหาโมคคูลานโน เจตสา จิตฺตํ สมนฺเนสตี วิปฺปมุตฺตํ
นิรุปรีตี ฆนฺนุนาหิ อายสฺมฺนตฺตํ มหาโมคคูลานัน ภควโต สมฺมุขา
สรูปาหิ คาทาหิ อภิตฺถเวยฺยนฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา วงฺกีสो
อุฏฺฐายาสนา เอกัง อุตฺตตราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนญฺชลิมฺปณฺนามेतฺวา
ภควนฺตํ อेतทโวจ ปฏฺฐิภาตตี มํ ภควา ปฏฺฐิภาตตี
มํ สุกตาคี ฯ ปฏฺฐิภาตฺตํ วงฺกีสาคี ภควา อโวจ ฯ

[๗๕๖] อถ โข อายสฺมา วงฺกีสो อายสฺมฺนตฺตํ มหาโมคคูลานัน
ภควโต สมฺมุขา สรูปาหิ คาทาหิ อภิตฺถวี

นคฺสฺส ปสฺเส อาสินัน มฺนึ ทฺถกฺขสฺส ปารคฺคํ

สาวกา ปยิริปาสนฺติ เตวิชฺชา มจฺจุหายิโน

#๑ ยู. พุทธสาวโก ฯ

เต เจตสา อนุปริเยสติ ๑ โมคคูลลาโน มหิทฺธิโก

จิตฺตํ เนสํ สมฺนุเนสํ วิปฺปมุตฺตํ นิรุปรี

เอวํ สพฺพวงฺกสมฺปนฺนํ มุนีํ ทฺวขฺสฺส ปารคฺคํ

อนเภาการสมฺปนฺนํ ปยิริปาสนฺติ โคตมฺนฺติ ฯ

เอภาทสมํ คคฺคราสฺสฺสฺส

[๗๕๓] เอกํ สมยํ ภควา จมฺปาโย วิหฺรติ คคฺคราย โปกฺขรณฺิยา
ตีเร มหฺตา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธิํ ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ สตฺตหิ
จ อุปาตฺกสฺเตหิ อนเภาหิ จ เทวตาสหฺสฺเสหิ ฯ ตฺยาสฺสฺสํ ภควา
อติโรจติ วนฺณเณ เจว ยสฺสา จ ฯ

[๗๕๔] อถ โข อายสฺมโต วงฺกีสฺสฺส เอตทโหติ อโย โข
ภควา จมฺปาโย วิหฺรติ คคฺคราย โปกฺขรณฺิยา ตีเร มหฺตา ภิกฺขุสงฺฆเณ
สทฺธิํ ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ สตฺตหิ จ อุปาตฺกสฺเตหิ [๒]-
อนเภาหิ จ เทวตาสหฺสฺเสหิ ตฺยาสฺสฺสํ ภควา อติโรจติ วนฺณเณ
เจว ยสฺสา จ ขนฺนุนาหิ ภควนฺตํ สมฺมุขา สฺรฺูปาย คาถาย
อภิตฺถเวยฺยนฺติ ฯ อถ โข อายสฺมา วงฺกีสฺส อญฺญาสาสนา เอกํ
อฺตฺตฺตราสงฺกํ กริตฺวา เยน ภควา เตนฺนชฺลิมนฺปณฺนามตฺวา ภควนฺตํ
เอตทโวจ ปฏฺิภาติ มํ ภควา ปฏฺิภาติ มํ สฺกตฺตาติ ฯ ปฏฺิภาตุ
ตํ วงฺกีสฺสฺสํ ภควา อโวจ ฯ

[๗๕๕] อถ โข อายสฺมา วงฺกีสฺสํ ภควนฺตํ สมฺมุขา สฺรฺูปาย
คาถาย อภิตฺถวิ

#๑ ม. ย. อนุปริเยติ ฯ ๒ ม. ย. เอตฺถนฺตเร สตฺตหิ จ อุปาตฺกาสฺเตหิ ฯ

จนุโท ยถา วีตวลาหเก นเก
วิโรจติ วีตมโลว ภาณุมมา
เอวมปิ อังคีรส ตวั มหามุณี
อติโรจสิ ยสสา สพุพโลกนุติ ฯ
ทวาทสมั วังคีสสุตตัม

[๗๖๐] เอกั สมนัย์ อายสุมา วังคีโส สวตถุณิยั วิหริติ เซตวเน
อนาถปิณฑิกสส อารามะ ฯ เตน โข ปน สมนเณน อายสุมา
วังคีโส อจิรอรหตตปตโต โหติ ๑ วิมุตติสุขั ปฏิสัเวทึ ตายั
เวลายั อิมมา คาทาโย อภาสิ

กาเวยุมตตวา วิจิริมห ปุพเพ คามา คามั ปุรา ปุริ
อถททสาม สมนพุทธี สทธา โน อุปปชชถ
โส เม ฐมมมเทเสสิ ขนุเช อายตนาณิ ธาตุโย
ตสสาหิ ฐมมึ สุตวาน ปพพชึ อนคาริยั
พหุนนั วต อตถาย โโพธิมชฌกมา มุณี
ภิกขุณั ภิกขุณีนนญจ เย นิยามคตททสา
สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฐสส สนุติเก
ติสุโส วิชชา อนุปปตตวา กตัม พุทฐสส สาสนั
ปุพเพนิवासั ชานามิ ทิพพจกขุ วิโสธิตัม
เตวิชโช อทิธิปตโตมहि เจโตปริยายโกวิโทติ ฯ
วังคีสสัสุตตัม สมนตตัม ฯ

#๑ ม. ยู. หุตวา ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

นิกฺขนฺตอรติ เจว เปสลาอติมณฺณนา
อานนฺเทน สุภาสิตา สาริปฺพุตฺตปวารณา
ปโรสหสฺสํ โภจนฺทญฺโฆ โมคฺคฺคฺคาเนน คคฺคฺรา
วงฺคีเสน ทฺวาทสาติ ฯ

วนสัยุตต์

ปจม วิเวกสุตต์

[๗๖๑] เอวมุเม สุตฺตํ เอกํ สมยํ อณฺฺตโร ภิกฺขุ โกสเลสุ
วิหฺรติ อณฺฺตรสุมิ วนสณฺฺฑเท ๑ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกฺขุ
ทิวาวิหฺรติโต ปาปเก อกฺุสเล วิตกฺเก วิตกฺเกติ เคนิสฺสึเต ๑

[๗๖๒] อถ โข ยา ตสุมิ วนสณฺฺฑเท อธิวตฺถา เทวตา ตสฺส
ภิกฺขุโน อนุกมฺปิกา อตฺถกามา ตํ ภิกฺขุํ สิวเชตฺถกามา เยน โส
ภิกฺขุ เตนุสฺสงมิ อุปฺสงมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

วิเวกกาโมสิ วนํ ปวิฏฺโง

อถ เต มโน นิจฺจฺรติ พหิทฺธา

ตฺวํ ๑ ชโน ชนสุมิ วินยสฺสุ ฌนฺทํ

ตโต สฺวึ โหหิสิ วิตฺธาโค

อรตี ปชหาสิ สโต

ภวาสิ สตํ ตํ สารยามเส

ปาตาลร โข หิ ทฺตฺตโร

มาตํ กามร โข อวาหริ

สกุณฺเณ ยถา ปฺสฺกุณฺฑุทิตโต ๒

วิฐฺนํ ปาตยติ สิตํ รชํ

#๑ ม. ย. อัย ปาโจ นตฺถิ ๑ ๒ โป. ย. กุณฺฺจิตโต ๑ ม. กุณฺฺติตโต ๑

เอวํ ภิกขุ ปธานวา สติมา

ปาตยติ สิตํ รชนุตติ ฯ

อถ โข โส ภิกขุ ตาย เทวตตาย สํเวชิตो สํเวคมาปาทีติ ฯ

หุติยํ อุปฺภูจฺจานสุตฺตํ

[๗๖๓] เอกํ สมยํ อณฺฺณตโร ภิกขุ โกสเลสุ วิหฺรติ อณฺฺณตรสุมี
วนสณฺฺนเต ฯ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกขุ ทิวาวิหารคโต
สุปฺตี ฯ

[๗๖๔] อถ โข ยา ตสุมี วนสณฺฺนเต อธิวตฺถา เทวตา ตสฺส
ภิกขุโน อนฺฺนํปิภา อตฺถกามา ตํ ภิกขุํ สํเวเชตฺถกามา येเน โส
ภิกขุ เตนุสํกมิ อุปสํกमितฺวา ตํ ภิกขุํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

อฺภูเจหิ ภิกขุ กิ โสปี ๑ โโก อตฺโถ สุปีเตน เต

อาตฺรสุส หิ เต ๒ นิทฺทา สลฺลวิทฺทสุส รุปฺโปโต

ยาย สทฺธาปพฺพชิตो ๓ อการสุमानการียิ

ตเมว สทฺธิ พฺรฺเหหิ มา นิทฺทาย วสํ คมิตฺติ ฯ

[๗๖๕] อนิจฺจา อทฺธฺวา กามา เยสุ มนฺโหว มฺจฺฉิตฺโต

พฺพเชสุ มฺจฺฉิตํ อสิตํ กสุมา ปพฺพชิตํ ตเป

ฉนฺฺนทฺราคสุส วินยา อวิชฺชาสมตฺติกฺกมา

ตํ ฌานํ ปรีโมทาตํ ๔ กสุมา ปพฺพชิตํ ตเป

#๑ ม. ย. เสสิ ฯ ๒ ม. ย. กา ฯ ๓ ม. ย. สทฺธาย ปพฺพชิตอ ฯ ๔ ม. ปรีโมทานํ ฯ

#ย. ปรีโยทาตํ ฯ

เถตุวา ๑ อวิหฺชํ วิหฺชาย อาสวานํ ปริกฺขยา
อโสกํ อนุปายาสํ กสฺมา ปพฺพชิตํ ตเป
อารทฺชวิริยํ ปหิตตฺตํ นิจฺจํ ทพฺหปรกฺกมํ
นิพฺพานํ อภิกงฺขนฺตํ กสฺมา ปพฺพชิตํ ตเปติ ฯ
ตติยํ กสฺสปโกตฺตสุตฺตํ

[๗๖๖] เอกํ สมยํ อายสฺมา กสฺสปโกตฺโต โกสเลสุ วิหฺรติ
อณฺฺณตรสฺมี วนสนฺฺนเท ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา
กสฺสปโกตฺโต ทิวาวิหฺรคฺโต อณฺฺณตรํ เณตํ โอวทติ ฯ

[๗๖๗] อถ โข ยา ตสฺมี วนสนฺฺนเท อชิวตฺตา เทวตา
อายสฺมโต กสฺสปโกตฺตสฺส อนุกมฺปิกา อตฺถกามา อายสฺมนฺตํ
กสฺสปโกตฺตํ สํเวชตฺถกามา เยนายสฺมา กสฺสปโกตฺโต เตนฺฺนปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ กสฺสปโกตฺตํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

กิริทฺถกจฺรํ เณตํ อปฺปปฺปณฺณํ อเจตสิ
อกาเล โอวทํ ภิกฺขุ มนฺฺโทว ปฏฺิภาติ มํ
สุณฺฺนาติ น วิชานาติ อาโลเกติ น ปสฺสติ
ธมฺมสฺมี ภณฺณมานสฺมี อตฺถํ พาโล น พุชฺฌติ
สเจปิ ทส ปชฺโชเต ฐารยิสฺสสิ กสฺสป
เนว ทกฺขติ รุปรานิ จกฺขุ หิสฺส น วิชชตีติ ฯ

อถ โข อายสฺมา กสฺสปโกตฺโต ตาย เทวตาย สํเวชิต
สํเวคมาปาทีติ ฯ

#๑ ม. เณตุวา ฯ

จตุตถิ สมพหุลสุตติ

[๗๖๘] เอกิ สมยิ สมพหุลา ภิกขุ โกสเลสุ วิหรนติ อญฺญตรสุมิ
วนสณฺเฑ ๑ อถ โข เต ภิกขุ วสุถิ วุตถา เตมาสจฺเจยน
จาริกิ ปกุกมิสฺสุ ๑

[๗๖๙] อถ โข ยา ตสุมิ วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา เต
ภิกขุ อปฺสฺสนฺตี ปรีเทวมานา ตายิ เวลา ยิ อิมิ คากิ อภาสิ

อรติ วิย เมชฺชํ ขายติ

พหุเก ทิสฺวาน วิวิตฺเต อาสเน

เต จิตฺตกถา พหุสฺสุตา

โกเม โคตมสาวกา คตาติ ๑

[๗๗๐] เอวํ วุตฺเต อญฺญตรรา เทวตา ติ เทวติ คากาย อชฺฌภาสิ

มคฺชํ คตา โกสลิ คตา

เอกจฺจียา ปน วชฺชิกฺกมียา

มกฺกา ๑ วิย สงฺฆจาริโน ๒

อนิเกตา วิหรนติ ภิกฺขโวติ ๑

ปญฺจมิ อานนฺทสุตติ

[๗๗๑] เอกิ สมยิ आयสฺมา อานนฺโท โกสเลสุ วิหรติ อญฺญตรสุมิ
วนสณฺเฑ ๑ เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา อานนฺโท อติเวลิ
คิหิสญฺญตฺติพฺหุโล วิหรติ ๑

[๗๗๒] อถ โข ยา ตสุมิ วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา आयสฺมโต

#๑ ม. ย. มกา ๑ ๒ ม. อสงฺฆจาริโน ๑

อานนุทสส อุนกมุปีกา อตุถกามา อายสมนุตติ อานนุทธิ สัเวเชตุกามา
เยนายสุมา อานนุโท เตนุปลสงุมมิ อูปลสงุมมิตุวา อายสมนุตติ
อานนุทธิ คากาย อชฌภาสิ

รูกุมลคหฬิ ปสกุภिय
นิพพานั หทยสมิ โอปिय
ฉมาย โคตม มา [๑]- ปมาโท
กั เต ปิพิปีพิกา กริตุสตีติ ๑

อถ โข อายสุมา อานนุโท ตาย เทวตตาย สัเวชิตโต สัเวคมาปาที่ติ ๑

ฉภุจัน อุนรุทฐสุตติ

[๗๗๑] เอกิ สมยิ อายสุมา อุนรุทฐิ โกสเลสุ วิหริติ
อฉนตฺรสมิ วณสนุเท ๑

[๗๗๔] อถ โข อฉนตฺรา ตาวตีสกายิกา เทวตา ชาลินิ นาม
อายสมโต อุนรุทฐสส ปุราณทุติยิกา เยนายสุมา อุนรุทฐิ
เตนุปลสงุมมิ อูปลสงุมมิตุวา อายสมนุตติ อุนรุทฐิ คากาย อชฌภาสิ

ตตุถ จิตติ ปฉิเชหิ ยตุถ เต วุสตี ปุเร
ตาวตีเสสุ เทเวสุ สพพกามสมิทุสิ
ปุรกุขโต ปริวโต เทวคณหิ ๒ โสภสีติ ๑

[๗๗๕] ทุคคตา เทวคณวาโย สกุกายสมิ ปติภูจिता

เต จาปี ทุคคตา สตุตา เทวคณวาหิ ปตติตาทิ ๑

#๑ ย. เอตุถนุตเร จสทโท อตุถิ ๑ ๒ ม. ย. เทวคณวาหิ ๑

[๗๗๖] น เต สุขํ ปชานนฺติ เย น ปสฺสนฺติ นนฺทํ
อวาตํ นรเทวานํ ติทฺธานํ ยสฺสฺสฺสฺนฺนฺติ ฯ

[๗๗๗] น ตฺวํ พาเล วิชานาสี ยถา อรหํ วโจ
อนิจฺจา สพฺเพ สงฺขารา อฺปฺปาทวยธมฺมิโน
อฺปฺปชฺชิตฺวา นิร์ชฌนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโข
นตฺถิทานิ ปฺนาวาโส เทวกายสฺมิ ชาลีนี
วิกฺขิโณ ชาตีสํสโร นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ ฯ

สตฺตมํ นาคทตฺตสตฺตํ

[๗๗๘] เอกํ สมยํ आयสฺมา นาคทตฺโต โกสเลสุ วิหริติ
อณฺตรสฺมี วนสณฺเฑ ฯ เตน โข ปน สมเยน आयสฺมา
นาคทตฺโต อติกาเลน กามํ ปวิสฺติ อติทิวา ปฏิกฺกมฺติ ฯ

[๗๗๙] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา
อายสฺมโต นาคทตฺตสฺส อณฺกมฺปิกา อตฺถกามา आयสฺมณฺตํ
นาคทตฺตํ สํเวชตฺถกามา เยนายสฺมา นาคทตฺโต เตนฺปฺสงฺกมิ
อฺปฺสงฺกมิตฺวา आयสฺมณฺตํ นาคทตฺตํ คาถาหิ อชฺฌภาสิ

กาเล ปวิสฺส นาคทตฺตํ ทิวา จ อากนฺตฺวา อติเวลจารี

สํสญฺโจ คหฺนฺเจหิ สฺมานสุขทฺถุโข

ภายามิ นาคทตฺตํ สฺปคพฺภํ กุเลสฺ วิณิพฺพธํ

มาหเว มจฺจฺจฺรณฺโถ พลวโต อณฺตกสฺส วสเมสีติ ๑ ฯ

อถ โข आयสฺมา นาคทตฺโต ตาย เทวตตาย สํเวชิตฺโต สํเวคมาปาทีติ ฯ

#๑ ม. วสํ อฺเปสิ ฯ ย. วสเมยฺยาติ ฯ

อภฺรุมํ กุลฆรณีสฺสุตฺตํ

[๗๘๐] เอกํ สมยํ อญฺจตโร ภิกฺขุ โกสเลสุ วิหฺรติ อญฺจตรสฺมี
วนสณฺเฑ ๑ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกฺขุ อญฺจตรสฺมี
กุเล อติเวลํ อชฺโฆคาพฺพปฺตฺโต วิหฺรติ ๑

[๗๘๑] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา ตสฺส
ภิกฺขุโน อนุกมฺปิกา อตฺถกามา ตํ ภิกฺขุํ สํเวเชตฺถกามา ยา ตสฺมี
กุเล กุลฆรณีสฺสุตฺตา วณฺณํ อภินิมฺมินิตฺวา येเน โส ภิกฺขุ
เตนุสฺสงฺกมิ อุปฺสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ คาถาย อชฺฌภาสิ

นทีตีเรสุ สณฺจานเน สภาสุ ธิยาสุ จ
ชนา สงฺกมฺม มนฺเตนฺติ มลฺลจ ตลฺลจ กิมนฺตรนฺติ ๑

[๗๘๒] พหุ ธิ สทฺทา ปจฺจุหา ขมิตพฺพา ตปฺสฺสิเนา
น เตน มงฺกุลโหดพฺพิ น ธิ เตน กิลิสฺสตี
โย จ สทฺทปฺปริตฺตาสี วนเน วาตมิโค ยถา
ลหุจิตฺโตติ ตํ อาหุ นาสฺส สมฺปชฺชเต วตฺนฺติ ๑

นวมํ วชฺชิปฺตฺตฺตฺตํ

[๗๘๓] เอกํ สมยํ อญฺจตโร วชฺชิปฺตฺตโก ภิกฺขุ เวสาลียํ
วิหฺรติ อญฺจตรสฺมี วนสณฺเฑ ๑ เตน โข ปน สมเยน [๑]-
เวสาลียํ สพฺพรตฺติวาโร ๒ โหติ ๑

[๗๘๔] อถ โข โส ภิกฺขุ เวสาลียํ ตฺริย ตาพิต วาทิตนฺคฺโขสสทฺทํ
#๑ ม. เอตฺถนฺตเร วชฺชิปฺตฺตโกติ อตฺถิ ๑ ๒ ม. ยฺ. อ. สพฺพรตฺติจาโร ๑

สุตฺวา ปริเทวมาโน ตายํ เวลายํ อิมํ คถํ อภาสิ

เอกกา มยํ อรณฺเณ วิหราม

อปวิภูจฺวั ๑ วนสฺมี ทารุกํ

เอตาทิสิกาย รตฺติยา

โก สุ นามเมหฺหิ ปาปิโยติ ฯ

[๗๘๕] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อชิวตฺถา เทวตา ตสฺส
ภิกฺขุโน อนุกมฺปิกา อตฺถกามา ตํ ภิกฺขุํ สํเวเชตฺถกามา เยน โส
ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกฺขุํ คาถาย อชฺฌภาสิ

เอกโกว ตฺวํ อรณฺเณ วิหริ

อปวิภูจฺวั วนสฺมี ทารุกํ

ตสฺส เต พหฺวกา ปิหยนฺติ

เนรยิกา วีย สกฺกคามินฺนติ ฯ

อถ โข โส ภิกฺขุ ตาย เทวตาย สํเวชิตฺโต สํเวคมาปาทีติ ฯ

ทสมํ สชฺฌมายสุตฺตํ

[๗๘๖] เอกํ สมยํ อณฺฺตโร ภิกฺขุ โกสเลสุ วิหริ อณฺฺตรสฺมี
วนสณฺเฑ ฯ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกฺขุ ยํ สุทํ
ปฺพุเพ อติเวลํ สชฺฌมายพฺหุโล วิหริ ฯ โส อปเรน สมเยน
อปฺโปสฺสุโก คฺคณฺหิภูโต สกฺมายติ ๒ ฯ

[๗๘๗] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อชิวตฺถา เทวตา ตสฺส
ภิกฺขุโน ทมมํ อสฺถนฺตี เยน โส ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
#๑ ม. อปวิทฺฐว ฯ ๒ ม. ย. สฺงกสายติ ฯ

ตํ ภิกขุํ คาถาย อชฺฌภาสี

กสฺมา ตฺวํ ฌมฺมปทานิ ภิกขุ
นาธียสี ๑ ภิกขุหิ สํวสนฺโต
สุตฺวาน ฌมฺมํ ลภติปฺปสาทํ
ทิฏฺฐฺเจว ฌมฺเม ลภติปฺปสํสนฺติ ฯ
[๗๘๘] อหุ ปุเร ฌมฺมปเทสุ ฉนฺโท
ยาว วิราเคน สมากมิมฺห
ยโต วิราเคน สมากมิมฺห
ยงฺกิลฺลิจิ ทิฏฺฐจํว สุตํ มุตํ วา
อณฺณาย นิกฺเขปนมาหุ สนฺโตติ ฯ
เอกาทสมํ อโยนิโสมนสิการสุตฺตํ

[๗๘๙] เอกํ สมยํ อณฺณตโร ภิกขุ โกสเลสุ วิหฺรติ อณฺณตรสฺมี
วนสณฺเฑ ฯ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกขุ ทิวาวิหารคโต
ปาปเก อกฺุสเล วิตฺกฺเก วิตฺกฺเกติ เสยฺยถิทํ กามวิตฺกํ
พฺยาปาทวิตฺกํ วิหีสาวิตฺกํ ฯ

[๗๙๐] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา
ตสฺส ภิกขุโน อนุกมฺปิภา อตฺถกามา ตํ ภิกขุํ สํเวเชตฺถกามา
เยน โส ภิกขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกขุํ คาถาหิ
อชฺฌภาสี

#๑ นาทียสีตีปิ ปาเรน ภวิตพฺพํ ฯ

อโยนิโส มนสิการา โส ๑ วิตกเกหิ ขชชสี ๒
อโยนิโส ปฏินิสสชช โยนิโส อนุวิจันตย
สตถารํ ฌมํ อารพภ สงงํ สีตานิ วัตตโน
อชคจฺจลลํ ปาโมชชํ ปิติสุขมถัสยํ
ตโต ปามุชชพหุโล ๓ ทุกุขสุสนุตํ กริสฺสสีตี ๔

อถ โข โส ภิกฺขุ ตาย เทวตตาย สํเวชิตโต สํเวคมาปาทีตี ๕

ทวาทสํ มชฺฌนฺตีกสุตฺตํ

[๗๕๑] เอกํ สมยํ อณฺตโร ภิกฺขุ โกสเลสุ วิหริตี
อณฺตตรสฺมี วนสณฺฑเท ๕

[๗๕๒] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺฑเท อชิวตฺตา เทวตา เยน
โส ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺส ภิกฺขุโน สนฺติเก
อิมา คาคา อภาสิ

จิตฺเต มชฺฌนฺตีก คาลเ สนฺนินฺนเนสุ ๔ ปกฺขิสฺสุ
สณฺฑเทว พุรฺหารณฺณํ ตํ ภยํ ปฏิกฺกาทิ มํ
จิตฺเต มชฺฌนฺตีก คาลเ สนฺนินฺนเนสุ ปกฺขิสฺสุ
สณฺฑเทว พุรฺหารณฺณํ สํ รติ ปฏิกฺกาทิ มนฺตี ๕

เตรสํ ปากตฺตินุทฺริยสุตฺตํ

[๗๕๓] เอกํ สมยํ สมฺพหุลา ภิกฺขุ โกสเลสุ วิหรนฺตี
อณฺตตรสฺมี วนสณฺฑเท อุทฺธตา อุนฺนพา จปฺลา มุขรา วิกฺกณฺณวาจา
มฺภูจฺจสฺสตีโน อสมปฺชานา อสมํหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา ปากตฺตินุทฺริยา ๕
#๑ ย. โภ ๕ ๒ ย. มชฺชสี ๕ ๓ ม. ย. ปาโมชชพหุโล ๕ ๔ ม. สนฺนินฺนเนสุ ๕

[๗๕๔] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา
เตสํ ภิกฺขุโน อนุกมฺปิกา อตฺถกามา เต ภิกฺขุ สํเวเชตฺถกามา
เยน เต ภิกฺขุ เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา เต ภิกฺขุ คาถาหิ
อชฌภาสิ

สุขชีวินํ ปุเร อาลํ ภิกฺขุ โคตมสาวกา
อนิจฺฉา ปิณฺฑํ เอสนา อนิจฺฉา สยนาสนํ
โลเก อนิจฺจํ ฌตฺวา ทุกฺขสฺส นตํ อํสํ เต
ทฺวํไปสํ กตฺวา อตฺตานํ คาเม कामณฺิกา วีย
ภฺตฺวา ภฺตฺวา นิปฺชชฺนติ ปฺราคารสฺสุ มจฺจिता
สงฺฆสฺส อณฺชลิ กตฺวา อิชฺเชกฺจเจ วทามํ
อปฺวิภูจฺจา ๑ อนาถา เต ยถา เปตา ตเถว เต
เย โข ปมตฺตา วิหรนฺติ เต เม สนฺชาย ภาสิตํ
เย อปฺมตฺตา วิหรนฺติ นโม เตสํ กโรมฺहनฺติ ฯ

อถ โข เต ภิกฺขุ ตาย เทวตฺตาย สํเวชิตา สํเวคมาปาหฺนฺติ ฯ

จตุทสฺมํ ปทุมปฺปฺพสุตฺตํ

[๗๕๕] เอกํ สมยํ อณฺโณตโร ภิกฺขุ โกสเลสุ วิหรติ อณฺโณตฺรสมฺมี
วณสณฺเฑ ฯ เตน โข ปน สมเยน โส ภิกฺขุ ปจฺฉาภตฺตํ
ปิณฺฑปาตปฏิกฺกนฺโต ปุทฺทชฺเรณิ โอคฺคาเหตุวา ปทุมํ อุปฺสังฆติ ฯ

[๗๕๖] อถ โข ยา ตสฺมี วนสณฺเฑ อธิวตฺถา เทวตา
ตสฺส ภิกฺขุโน อนุกมฺปิกา อตฺถกามา ตํ ภิกฺขุ สํเวเชตฺถกามา

#๑ ม. ย. อปฺวิทฺธา ฯ

เยน โส ภิกขุ เตนุปลสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ตํ ภิกขุํ กาถาย
อชฺฌภาติ

ยเมตํ วาริञ्ชํ ปุပ္ผิ อทินฺนํ อุปสิงฺฆสิ

เอกํจฺจเมตํ เถยฺยานันํ คนฺธตฺเถโนสิ มาริสฺสาคิ ๑

[๗๕๗] น หรามิ น ภณฺชามิ อารา สิงฺฆามิ วาริञ्ชํ

อถ เกน นุ วณฺณเณน คนฺธตฺเถโนติ วุจฺจติ

ยฺวายํ ภีसानิ ขนฺติ ปุณฺฑริกาณิ ภณฺชติ

เอวํ อากิณฺณกมฺมนุโต กสฺมา เอโส น วุจฺจตีติ ๑

[๗๕๘] อากิณฺณลฺลุโธ ปุริโส อติเวถว ๑ มกฺขิโต

ตสฺมี เม วจัน นตฺถิ ตลฺลจ อรหามิ วตฺตเว

อนนฺจกณฺสส โปสฺสส นิจฺจํ สุจิกเวสิโน

วาลกฺกมตฺตํ ปาปสฺสส อพฺภามตฺตํ ขายตีติ ๑

[๗๕๙] อทฺธา มํ ยกฺข ชานาสิ อโถ มํ อนุกมฺปสิ

ปุณฺปิ ยกฺข วชฺชาสิ ยทา ปสฺสสิ เอทิสฺนฺติ ๑

[๘๐๐] เนว ตํ อุปชีวามิ นปิ เต ภทฺทกมฺหเส ๒

ตฺวเมว ภิกฺขุ ชานเยยฺย เยน กจฺเจยฺย สุกฺคินฺติ ๑

อถ โข โส ภิกฺขุ ตาย เทวตฺตาย สํเวชิโต สํเวคมาปาทีติ ๑

วนสํยุตฺตํ สมตฺตํ ๑

#๑ ม. ยุ. ชาติเจถว ๑ ๒ ม. ภตฺตกามหเส ๑ ยุ. กตฺกมฺมเส ๑

ตสุสุททานัน

วิเวกั อูปภูจันณจ กสุสโปโคตเตน สมพหุลา
อานนุโท อนรุทุชณจ นาคทตตณจ กุลมรณั
วชชัปุตโต จ เวสาลี สชฌาเยน อโยนัโส
มชฌนุตกาลมหิ ปากตินุทุริยา ปทุมปุปฺเพน จุฑุทส ภเวติ ฯ

ยกฺขสํยฺยสุตฺตํ

ปจฺมํ อินฺทกสุตฺตํ

[๘๐๑] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ
อินฺทกฺกุญฺเญ ปพฺพเต อินฺทกสุตฺส ยกฺขสุตฺส ภวเน ฯ

[๘๐๒] อถ โข อินฺทโก ยกฺโข เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตุํ คาถาย อชฺฌภาสิ

รูปํ น ชีวนฺติ วทนฺติ พุทฺธา

กถํ นวํยํ วินฺทติมํ สรีริ

กุตฺตสุตฺส อญฺจียกปิณฺฑมเมติ

กถํ นวํยํ สชฺชติ คพฺภสฺสุมินฺติ ฯ

[๘๐๓] ปจฺมํ กลลํ โหติ กลลา โหติ อพฺพุทฺ

อพฺพุทา ชายเต เปสิ เปสิ นิพฺพตฺตตี ฆโน

ฆนา ปสาชา ชายนฺติ เกสา โลมา นขาปิ จ

ยญฺจสุตฺส ภูณฺชติ มาตา อนฺนํ ปานญจ โภชนํ

เตน โส ตตฺถ ยาเปติ มาตุกฺกุณฺณิกุคโต นโรติ ฯ

พฺุติยํ สกฺกสุตฺตํ

[๘๐๔] เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ คิซฺฌกฺกุญฺเญ ปพฺพเต ฯ

[๘๐๕] อถ โข สกฺกนามโก ยกฺโข เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ

อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ คาทาย อชฺฌภาสิ

สพฺพคนฺถปฺปหีนสุส วิปฺปมุตฺตสุส เต สโต

สมณฺสุส น ตํ สาธุ ยทญฺณมนุสฺสาสตีติ ๑ ฯ

[๘๐๖] เยน เกนจิ วณฺณเนน สํวาโส สกฺก ชายติ

น ตํ อรหฺติ สปฺปญฺโถ มนฺสา อนุกมฺปิตุํ

มนฺสา เจ ปสนฺเนน ยทญฺณมนุสฺสาสตี

น เตน โหติ สํยุตฺโต ยานุกมฺปา ๒ อนุกมฺพายติ ฯ

ตติยํ สฺวจิโลมสุตฺตํ

[๘๐๗] เอกํ สมยํ ภควา คยํ วิหฺรติ ฐงฺกิตมฺเจ

สฺวจิโลมสุส ยกฺขสุส ภวเน ฯ เตน โข ปน สมเยน ขโร จ ยกฺโข

สฺวจิโลโม จ ยกฺโข ภควโต อวิหฺเร อติกมฺนฺติ ฯ อถ โข

ขโร ยกฺโข สฺวจิโลมํ ยกฺขํ เอตทโวจ เอโส สมโณติ ฯ เนโส

สมโณ สมณโก เอโส ยาว ชานามิ ยถิ วา โส สมโณ

ยถิ วา ๓ สมณโกติ ฯ

[๘๐๘] อถ โข สฺวจิโลโม ยกฺโข เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ

อุปสงฺกมิตฺวา ภควโต กายํ อุปนาเมสิ ฯ อถ โข ภควา กายํ

อุปนาเมสิ ฯ อถ โข สฺวจิโลโม ยกฺโข ภควนฺตํ เอตทโวจ ภายสิ

มํ สมณฺาติ ฯ น ขวฺาหนฺตํ อาวุโส ภายามิ อปิจ เต สมฺผลฺสุโส

ปาปโกติ ฯ ปญฺหํ ตํ สมณฺ ปุจฺฉิสฺสามิ สเจ เม สมณฺ น

พฺยากริสฺสสิ จิตฺตํ วา เต จิปีสุสามิ หทฺยํ วา เต ผาเลสุสามิ

#๑ ไป. ม. ยทญฺณมนุสฺสาสตีติ ฯ ๒ ย. สานุกมฺปา ฯ ๓ ม. ย. ยถิ วา ปน โส ฯ

ปาเทสุ วา คเหตุวา ปารคฺกาย จิปฺปัสสามิตฺติ ฯ น ขฺวาหนุตฺติ
อาวุโส ปสฺสามิ สเทวเก โลเก สมารเก สปุรหฺมเก สสุสมณปุราหฺมณฺเีย
ปชาย สเทวมนุสฺสาย โย เม จิตฺตํ วา จิเปยฺย
หทยํ วา ผาเลยฺย ปาเทสุ วา คเหตุวา ปารคฺกาย ตีเร จิเปยฺย
อปิจํ ตฺวํ อาวุโส ปุจฺฉ ยทาगुขสีติ ฯ

[๘๐๕] ราโค จ โทโส จ กุโตนิทานา
อรตี รติ โลมหํโส กุโธชา
กุโธ สมฺภูจาย มโนวิตกฺกา
กุมารกา ชงฺกมิโวสฺสชนฺตฺติ ฯ

[๘๑๐] ราโค จ โทโส จ อิตฺตนิทานา
อรตี รติ โลมหํโส อิตฺธา
อิตฺธ สมฺภูจาย มโนวิตกฺกา
กุมารกา ชงฺกมิโวสฺสชนฺติ

เสนฺหชา อตฺตสมฺภูตา นิโคธฺสเสว ขนฺธชา
ปุณฺณ วิสฺตฺตา กาเมสุ มาลฺวา วิตฺถตา วเน
เย นํ ปชานนฺติ ยโตณิทานํ ๑
เต นํ วิโนเทนฺติ สุโณหิ ยกฺข
เต ทฺตฺตรํ โอมมิมํ ตรนฺติ
อติณฺณปฺพุพฺพิ อปฺปนฺนพฺภวายาติ ฯ

#๑ สํ. ยโตณิทานา ฯ

จาตุทฺทสี ปณฺจทสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี
 ปาริหาริกปกฺขณฺจ อฏฺฐงฺกสฺสมากตํ
 อุโปสถํ อุปวสนฺติ พุรหุมนฺจริยํ จรณฺติ เย
 น เตหิ ยกฺขา กิพฺนฺติ อิติ เม อรหตํ สุตํ
 สาทานิ อชฺช ปสฺสามิ ยกฺขา กิพฺนฺติ สานฺนาติ ฯ

[๘๑๖] จาตุทฺทสี ปณฺจทสี ยา จ ปกฺขสฺส อฏฺฐมี
 ปาริหาริกปกฺขณฺจ อฏฺฐงฺกสฺสมากตํ
 อุโปสถํ อุปวสนฺติ พุรหุมนฺจริยํ จรณฺติ เย
 น เตหิ ยกฺขา กิพฺนฺติ สาทู ๑ เต อรหตํ สุตํ
 สานน ปพฺพุทฺธิ วชฺชาสี ยกฺขานํ วจนํ อิทํ
 มากาสิ ปาปกํ กมฺมํ อาวิ วา ยทิ วา รโห
 สเจว ๒ ปาปกํ กมฺมํ กริสฺสสิ กโรสิ วา
 น เต ทุกฺขา ปมฺตยตฺถิ อุปฺปจฺจาปี ปลาโยตฺติ ฯ

[๘๑๗] มตํ วา อมฺม โรทฺหนฺติ โย วา ชีวํ น ทิสฺสติ
 ชีวณฺตํ อมฺม ปสฺสนฺติ กสฺมา มํ อมฺม โรทฺสีติ ฯ

[๘๑๘] มตํ วา ปุตฺต โรทฺหนฺติ โย วา ชีวํ น ทิสฺสติ
 โย จ กามे จชิตฺวาน ๓ ปุณฺรากจฺจเต ๔ อธิ
 ตํ วาปี ปุตฺต โรทฺหนฺติ ปุณฺ ชีวํ นโต หิ โส
 กุกฺกุลา อุพฺภโต ตาต กุกฺกุลํ ปตฺติมุจฺจสิ
 นรกา อุภโต ตาต นรํ ปตฺติมุจฺจสิ

#๑ ยู. อิติ เม ฯ ๒ ม. ยู. สเจ จ ฯ ๓ ยู. วชิตฺวาน ฯ ๔ โป. ปุณฺราวตฺตเต ฯ

อภิชาต ภาทุนเต กสฺส อชฺฌาปยามเส
อาทิตฺตา นิพฺภตํ ภณฺทํ ปฺน ทฺยหิตุมิจฺฉสึตี ฯ
ณฺฏจํ ปิยงฺกรสุตฺตํ

[๘๑๕] เอกํ สมฺมํ อายสฺมา อนฺรุทฺโธ สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน อายสฺมา อนฺรุทฺโธ
รตฺติยา ปจฺจุสสมฺมํ ปจฺจุญฺจาย ฌมฺมปทานิ ภาสตี ฯ

[๘๒๐] อถ โข ปิยงฺกรมาตา ยจฺฉิณี ปฺตฺตกํ เอวํ โถเสสฺสิ

มา สทฺทมกริํ ปิยงฺกร
ภิกฺขุ ฌมฺมปทานิ ภาสตี
อปิจ ฌมฺมปทํ วิชานิย
ปฏฺฐิพฺชเชม หิตาย โน สียาตี ฯ

[๘๒๑] ปาณฺสุ จ สลฺยณมามเส

สมฺปชานมฺสา น ภณฺนามเส

สฺกฺเขม สฺสึลฺยมตฺตโน

อปี มฺจุเจม ปิสาจโยนิยาตี ฯ

สตุตฺมํ ปฺนพฺพสุสฺตฺตํ

[๘๒๒] เอกํ สมฺมํ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตฺวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ภิกฺขุ
นิพฺพานปฏฺฐิสฺสึตฺตาย ฌมฺมिया กถาย สนฺทสฺเสตี สมาทเปตี
สมฺตฺเตเชตี สมฺปทํเสตี ฯ เเต จ ภิกฺขุ อญฺจิกตฺวา มนสิกตฺวา

สพฺพเจตโส สมฺนนาหริตฺวา โอิหิตโสตา ฌมํ สฺถนฺนติ ฯ

[๘๒๓] อถ โข ปุณฺพพฺพสุมาตา ยถฺยิณี ปุตุตฺกํ ๑ เอวํ โตเสสิ
ตุณฺหิ อุตฺตริเก โหหิ ตุณฺหิ โหหิ ปุณฺพพฺพสุ
ยวาทํ พุทฺธเสฏฺฐสฺส ฌมํ โสสุสํมิ สตุถฺโน
นิพฺพานํ ภควา อาห สพฺพคณฺถปฺปโมจัน
อติเวลา จ เม โหติ อสฺมี ฌมเม ปิยายนา
ปิโย โลเก สโก ปุตุโต ปิโย โลเก สโก ปติ
ตโต ปิยตฺริ ๒ มยฺหิ อสฺส ฌมฺมสฺส มคฺคณา
น หิ ปุตุโต ปติ วาปี ปิโย ทุกฺขา ปโมจเย
ยถา สทฺธมฺมสฺสวณฺํ ทุกฺขา โมเจติ ปาณินฺ
โลเก ทุกฺขปรตฺตสฺมี ชรามรณตฺยฺเต
ชรามรณโมกฺขาย ยํ ฌมํ อภิสมฺพุทฺธํ
ตํ ฌมํ โสตุมิจฺฉามิ ตุณฺหิ โหหิ ปุณฺพพฺพสุติ ฯ

[๘๒๔] อมฺม ๓ น พฺยาหริสฺสํมิ ตุณฺหิภูตฺายมฺมุตฺตรา
ฌมฺมเมว นิสํเมหิ สทฺธมฺมสฺสวณฺํ สฺขํ
สทฺธมฺมสฺส อนนฺถาย อมฺม ๔ ทุกฺขํ จรามเส
เอส เทวมนฺุสฺสานํ สมฺมุพฺพานํ ปภงฺกโร
พุทฺโธ อนฺติมสํริโร ฌมํ เทเสติ จกฺขุมาติ ฯ

[๘๒๕] สาทฺฐ โข ปณฺชติโต นาม ปุตุโต ชาโต อูเร สโย ๕
ปุตุโต เม พุทฺธเสฏฺฐสฺส ฌมฺมสฺพุทฺธํ ปิยายติ

#๑ ไป. ม. ย. ปุตุตเถ ๑ ๒ ม. ย. ปิยตรา ๑ ๓-๔ ม. อมฺมา ๑ ๕ ย. เสยฺโย ฯ

ปฺนพฺพสุ สฺชี โหหิ อชฺชาหฺมहि สฺมกฺคตา
ทิกฺุจฺจานิ อริยสจฺจานิ อุตฺตราปี สฺธมาตุ เมติ ฯ
อภฺจํ สฺทตฺตสฺตฺตํ

[๘๒๖] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ สีตวเน ฯ เตน
โฆ ปน สมเยน อนาถปิณฺฑติโก คหปติ ราชคหํ อนุปฺปตฺโต โหติ
เกนจิเทว กรณีเยน ฯ อสฺโสสิ โฆ อนาถปิณฺฑติโก คหปติ พุทฺโธ
กิริ โลเก อุปฺปนฺโนติ ตาวเทว จ ปน ภควนฺตํ ทสฺสนาย
อุปฺสงฺกมิตฺตกาโม โหติ ๑ ฯ อถ ๒ โฆ อนาถปิณฺฑติกสฺส คหปติสฺส
เอตทโหสิ อกาโล โฆ อชฺช ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปฺสงฺกมิตฺตํ
เสวทานาหํ กาลเณ ภควนฺตํ ทสฺสนาย อุปฺสงฺกมิตฺตสฺสามิติ ฯ พุทฺธคตายน
สตียา นิปชฺชิ รตตียา สฺทํ ติกฺขตฺตํ ฐฺฐาสิ ปภาตนฺติ
มณฺณมานิ ฯ อถ โฆ อนาถปิณฺฑติโก คหปติ เยน สีวถิกทวาริ
เตนฺอุปฺสงฺกมิ ฯ อมนฺุสฺสา ทวาริ วิวริสฺสุ ฯ

[๘๒๗] อถ โฆ อนาถปิณฺฑติกสฺส คหปติสฺส นกรรมหา
นิกฺขมฺนตฺตสฺส อาโลโก อนุตฺตรชฺชายิ อนุตฺทกาโร ปาตฺรโหสิ ภยํ
นฺมฺภิตฺตํ โลมหํโส อฺุทปาถิ ฯ ตโต จ ปฺน นีวตฺติตฺตกาโม อโหสิ ฯ
อถ โฆ สีวโก ยฺกฺโข อนุตฺตรหิโต สทฺทํ อนุสฺสาเวสิ

สํ หตฺถิ สํ อสฺสา สํ อสฺสตริ รธา
สํ กณฺณาสหฺสฺสานิ อามฺตฺตมณฺิกฺกณฺทลา
เอกสฺส ปทวิติหารสฺส กลิ นาคฺฆนฺติ โสพลี

#๑ ย. อโหสิ ฯ ๒ ม. ย. อถสฺส ฯ

อภิกุम्म คหปติ อภิกุम्म คหปติ

อภิกุम्मนนเต เสยโย โน ปฏิกุम्मนนติ ฯ

อถ โข อนาคตปิณฑกิสฺส คหปตีสฺส อนุชกาโร อนุตฺรชาโย อาโลโก
ปาตุรโหสิ ยํ อโหสิ ภัยํ ฌมฺภิตตฺตํ โลมหํโส โส ปฏิปฺปสฺสมฺภิ ฯ

[๘๒๘] ทุติยมฺปิ โข อนาคตปิณฑกิสฺส คหปตีสฺส อาโลโก
อนุตฺรชาโย อนุชกาโร ปาตุรโหสิ ภัยํ ฌมฺภิตตฺตํ โลมหํโส
อุทปาติ ฯ ตโต จ ปุณฺ นีวตฺตติคฺคาโม อโหสิ ฯ ทุติยมฺปิ โข
สิวโก ยกุโข อนุตฺรหิโต สทฺทมนฺุสฺสาเวสิ

สตํ หตฺถิ สตํ อสุสา ฯเปฯ กลํ นาคุณฺฺนติ โสพสี

อภิกุम्म คหปติ อภิกุम्म คหปติ

อภิกุम्मนนเต เสยโย โน ปฏิกุम्मนนติ ฯ

อถ โข อนาคตปิณฑกิสฺส คหปตีสฺส อนุชกาโร อนุตฺรชาโย อาโลโก
ปาตุรโหสิ ยํ อโหสิ ภัยํ ฌมฺภิตตฺตํ โลมหํโส โส ปฏิปฺปสฺสมฺภิ ฯ

[๘๒๙] ตติยมฺปิ โข อนาคตปิณฑกิสฺส คหปตีสฺส อาโลโก
อนุตฺรชาโย อนุชกาโร ปาตุรโหสิ ภัยํ ฌมฺภิตตฺตํ โลมหํโส
อุทปาติ ฯ ตโต จ ปุณฺ นีวตฺตติคฺคาโม อโหสิ ฯ ตติยมฺปิ โข
สิวโก ยกุโข อนุตฺรหิโต สทฺทมนฺุสฺสาเวสิ

สตํ หตฺถิ สตํ อสุสา ฯเปฯ กลํ นาคุณฺฺนติ โสพสี

อภิกุम्म คหปติ อภิกุम्म คหปติ

อภิกุम्मนนเต เสยโย โน ปฏิกุम्मนนติ ฯ

อถ โข อนาคตปิณฑกิสส คหปติสส อนุชกาโร อนุตราชายิ อาโลโก
ปาตุรโหสิ ย็ อโหสิ ภัย ฉมฤตัตต โลมหังโส โส ปฏิปุตสมภิ ฯ

[๘๓๐] อถ โข อนาคตปิณฑโก คหปติ เยน สีตวัน
เตนุปลสงมิ ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา รตติยา ปจจุสสมย
ปจจุจาย อชโฆกาเส จงกมติ ฯ อทุทสา โข ภควา อนาคตปิณฑกั
คหปตี ทูรโตว อากจณนัตติ ทิสวาน จงกมา โอโรหิตวา
ปลยตเต อาสเน นิสีทิ ฯ นิสชช โข ภควา อนาคตปิณฑกั คหปตี
เอตทโวจ เอहि สุตตตาดิ ฯ อถ โข อนาคตปิณฑโก คหปติ
นามเน ม ภควา อาลปตีติ ตตเถว ภกวโต ปาทesu ทิสสา นปติตวา
ภควนัตติ เอตทโวจ กจจิ ฆนเต ภควา สุขัง วสิตถาดิ ๑ ฯ

[๘๓๑] สพพทา เว สุขัง เสติ พุราหุมโณ ปรีนิพพุโต
โย น ลิมปติ กามesu สิติภูโต นิรุปริ
सพพทา आसत्तियो जेतवा विनेय्य हथये त्रि
उपसन्नो सुखं सेति सन्ती पप्रुयु जेतसादि ฯ
नวมं प्रमसुक्कासुत्तं

[๘๓๒] เอกิ สมย ภควา ราชคเห วิหริเต เวพ्वเน กลนุทกนิวาเป ฯ
เตน โข ปน สมเยน สุกกา ภิกขุณี มหติยา ปรีสาย
ปรีวตา ฐมัม เทเสติ ฯ

[๘๓๓] อถ โข สุกกาย ภิกขุณียา อภิปสนโน ยกโข ราชคเห
#๑ ยุ. สุขมสยิตถาดิ ฯ

รติกาย รติกํ สิงฆาฏเคน สิงฆาฏกํ อุปสงกมิตฺวา ตายํ เวลาขํ=
อิมํ คธาโย อภาสิ

กิมเม กตา ราชคเห มนุสฺสา มชฺชิปิตาว เสยเร ๑
เย สุกกํ น ปยิริปาสนฺติ เทเสนตี อมตํ ปทํ
ตณฺจ ปน อุปปฏิวานิยํ อเสจนกโมชวํ
ปิวฺนฺติ มลฺลเ สปปฺลณฺวา วลาหกมิว ปนฺถคฺคฺติ ฯ
ทสมํ ทุตฺยสุกกาสุตฺตํ

[๘๓๔] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพวนฺ กถนฺทกนิวาเป ฯ
เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตโร อุปาสโก สุกฺกาย
ภิกฺขุณฺเีย โภชนํ อทาสี ฯ

[๘๓๕] อถ โข สุกฺกาย ภิกฺขุณฺเีย อภิปฺปสนฺโน ยถฺโข ราชคเห
รติกาย รติกํ สิงฆาฏเคน สิงฆาฏกํ อุปสงกมิตฺวา ตายํ เวลาขํ
อิมํ คถํ อภาสิ

ปฺลฺลณฺ วต ปสฺวิ พหุํ สปปฺลฺโย วตายนฺอุปาสโก
โย สุกฺกาย อทาสี โภชนํ สพฺพคณฺเเถหิ วิปฺปมฺตฺตยาติ ๒ ฯ
เอกาทสมํ จีราสุตฺตํ

[๘๓๖] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพวนฺ กถนฺทกนิวาเป ฯ
เตน โข ปน สมเยน อณฺฺตโร อุปาสโก จีราย ๓
ภิกฺขุณฺเีย จีวรํ อทาสี ฯ

#๑ อจฺจนเร ฯ ๒ ม. ยฺ. วิปฺปมฺตฺตยาติ ฯ เอวํ สพฺพคฺคฺถ ฌาตพฺพํ ฯ ๓ สํ. วีราย ฯ

[๘๑๗] อถ โข จีราย ภิกขุณิยา อภิปุสฺสนโน ยกุโข ราชคเห
รธิกาย รธิกํ สิงฺฆาณฺเณน สิงฺฆาณฺณํ อุปสงฺกมิตฺวา ตายํ เวลาญํ
อิมํ คาถํ อภาสิ

ปฺลฺลญํ วต ปสฺวิ พหุํ สฺปฺปฺลฺโย วตายนฺุปาสโก
โย จีราย อทาสี จีวรํ สพฺพโยเคหิ วิปฺปมฺตฺตฺตายาติ ฯ
ทฺวาทสมํ อาพวกฺสุตฺตํ

[๘๑๘] เอวมฺเม สฺตํ เอกํ สมญํ ภควา อาพวียํ วิหฺรติ
อาพวกฺสุตฺตํ ยกุขฺสุตฺตํ ภวเน ฯ อถ โข อาพวโก ยกุโข เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ เอตทโวจํ นิกฺขม
สมณฺณาติ ฯ สาธาวุโสติ ภควา นิกฺขมิ ฯ ปวิส สมณฺณาติ ฯ
สาธาวุโสติ ภควา ปาวิสี ฯ ทฺติยมฺปิ โข อาพวโก ยกุโข ภควนฺตํ
เอตทโวจํ นิกฺขม สมณฺณาติ ฯ สาธาวุโสติ ภควา นิกฺขมิ ฯ ปวิส
สมณฺณาติ ฯ สาธาวุโสติ ภควา ปาวิสี ฯ ตฺติยมฺปิ โข อาพวโก
ยกุโข ภควนฺตํ เอตทโวจํ นิกฺขม สมณฺณาติ ฯ สาธาวุโสติ ภควา
นิกฺขมิ ฯ ปวิส สมณฺณาติ ฯ สาธาวุโสติ ภควา ปาวิสี ฯ

[๘๑๙] จตฺตฺถมฺปิ โข อาพวโก ยกุโข ภควนฺตํ เอตทโวจํ
นิกฺขม สมณฺณาติ ฯ น ขฺวาทํ อาวุโส นิกฺขมิสฺสามิ ยนฺเต กรณฺธิยํ
ตํ กโรหิติ ฯ ปฺลฺลญํ ตํ สมณฺณํ ปุจฺฉิสฺสามิ สเจ เม น พุยากริสฺสสิ
จิตฺตํ วา เต จิปีสฺสามิ หทฺยํ วา เต ผาเลสฺสามิ ปาทฺเส วา คเหตุวา
ปารคฺงคฺาย จิปีสฺสามีติ ฯ น ขฺวาทนฺตํ อาวุโส ปฺสฺสามิ สทฺเวเก โลเก

สมารเก สพุรหุมเก สสุสมณพุราหุมณียา ปชาย สเทวมนุสสาย
โย เม จิตฺตํ วา จิเปยฺย หทยํ วา ผาเลยฺย ปาเทสุ วา คเหตุวา
ปารคฺกาย จิเปยฺย อปีจ ตฺวํ อาวุโส ปุจฺฉ ยทา กงฺขสีติ ฯ

[๘๔๐] กิํสุธ วิตฺตํ ปุริสสฺส เสฏฺฐิํ

กิํสุ สฺวจินฺณํ สุขมาวหาติ

กิํสุ หเว สาธุตฺรํ รสถานํ

กถิํชีวี ๑ ชีวิตมาหุ เสฏฺฐนฺติ ฯ

[๘๔๑] สทฺธิธ วิตฺตํ ปุริสสฺส เสฏฺฐิํ

ธมฺโม สฺวจินฺนุโณ สุขมาวหาติ

สจฺจํ หเว สาธุตฺรํ รสถานํ

ปณฺณาชีวี ชีวิตมาหุ เสฏฺฐนฺติ ฯ

[๘๔๒] กถิํสุ ตฺรติ โอฆํ กถิํสุ ตฺรติ อณฺณวํ

กถิํสุ ทฺกขมจฺเจติ กถิํสุ ปฺริสุชฺฌตีติ ฯ

[๘๔๓] สทฺธาช ตฺรติ โอฆํ อปฺปมาเทน อณฺณวํ

วิริเยน ทฺกขมจฺเจติ ปณฺณาย ปฺริสุชฺฌตีติ ฯ

[๘๔๔] กถิํสุ ลภเต ปณฺณํ กถิํสุ วินฺนุเต ธนํ

กถิํสุ กิํตฺตี ปฺปโปติ กถิํ มิตฺตานิ คนฺถติ

อสุมา โลกา ปฺริ โลกํ กถิํ เปจฺจ น โสจตีติ ฯ

[๘๔๕] สทฺทหาโน อรหํ ธมฺมํ นิพฺพานปฺตติยา

#๑ ฆตฺวา วากุสฺส วิตฺตสฺส เต กถิํชีวีติ ... ปณฺณาชีวีติ ทิสฺสนฺติ ฯ

สุตฺตํ ๑ ลภเต ปญญํ อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ
ปฏฺฐุปการี ฐรฺวา อฏฺฐจาทา วินฺทเต ฐนํ
สจฺเจน กิตฺติํ ปปฺโปติ ททํ มิตฺตานิ คณฺถติ
ยสฺเสเต จตุโร ฐมา สทฺธสฺส ฆรเมสิโน
สจฺจํ ฐโม ฐิติ จาโค ส เว เปจฺจ น โสจติ
อิงฆ อณฺเณปี ปุจฺฉสฺสุ ปุณฺณ สมณพฺราหฺมณเ
ยฺหิ สจฺจา ทมา จาคา ขนฺตุยา ภฺยโยธ วิชฺชตีติ ฯ

[๘๔๖] กถํ นุทานิ ปุจฺเจยฺยํ ปุณฺณ สมณพฺราหฺมณเ
โยหํ อชฺช ปชานามิ โย อตฺโถ สมปรายิกโ
อตุถาย วต เม พุทฺโธ วาสายาพฺวิมาคมา ๒
โยหํ อชฺช ปชานามิ ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺผลํ
โส อหํ วิจฺริสฺสามิ คามา คามํ ปุรา ปุริ
นมสฺสามาโน สมพฺพุทฺธํ ฐมฺมสฺส จ สฺสฐมฺมตฺนฺติ ฯ
ยกฺขสฺสยฺตฺตํ สมตฺตํ ฯ
ตสฺสุทฺททานํ
อินฺทโก สกฺกสฺสุจิจ มณฺนิทฺโท จ สานุ จ
ปิยฺงกรปฺนพฺพสฺสุ สฺสทฺตฺโต จ เทว สฺสูกา จีรา
อาพวเกน ทฺวาทสาติ ฯ

#๑ ย. สุตฺตสา ลภเต ปญฺญา ฯ ๒ ย. ...วิมาคโต ฯ

สกุทสํยุตฺตํ

ปจฺมวคฺโค ปจโม

ปจมํ สุวีรสุตฺตํ

[๘๔๗] เอวมฺเม สุตํ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริตี
เชตวนเณ อนาถปิตฺตํทิกสฺส อารามे ๑ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ ภิกฺขโวตี ๑ ภทฺนเตตี เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ๑

[๘๔๘] ภควา เอตทโวจ ภูตปุพฺพิ ภิกฺขเว อสุรา เทเว
อภิชฺสุ ๑ อถ โข ภิกฺขเว สกโก เทวานมินฺโท สุวีริ เทวปุตฺตํ
อามนฺเตสิ เอเต ตาต สุวีริ อสุรา เทเว อภินฺนตี คจฺฉ ตาต
สุวีริ อสุเร ปจฺจยฺยาหิตี ๑ เอวํ ภทฺทนฺตวาตี โข ภิกฺขเว สุวีโร
เทวปุตฺโต สกุทสฺส เทวานมินฺทสฺส ปฏิสฺสุตฺวา ปมาทํ อาปาเทสิ ๑
ทฺติยมฺปิ โข ภิกฺขเว สกโก เทวานมินฺโท สุวีริ เทวปุตฺตํ อามนฺเตสิ
เอเต ตาต สุวีริ อสุรา เทเว อภินฺนตี คจฺฉ ตาต สุวีริ อสุเร

ปจฺจุยฺยาหีติ ฯ เอวํ ภทฺทหนฺตฺวาติ โข ภิกฺขเว สุวีโร เทวปฺตุโต
สทฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส ปฺฐิสฺสุตฺวา ทฺติยมฺปิ ปมาทํ อปาเทสิ ฯ
ตฺติยมฺปิ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สุวีโร เทวปฺตุตฺตํ อามนฺเตสิ
เอเต ตาต สุวีโร อสุรา เทเว อภฺยนฺติ กจฺจ ตาต สุวีโร อสุเร
ปจฺจุยฺยาหีติ ฯ เอวํ ภทฺทหนฺตฺวาติ โข ภิกฺขเว สุวีโร เทวปฺตุโตฝ
สทฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส ปฺฐิสฺสุตฺวา ตฺติยมฺปิ ปมาทํ อปาเทสิ ฯ

[๘๔๕] อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สุวีโร เทวปฺตุตฺตํ
กาถาย อชฺฌภาสิ

อนฺุจฺจหํ อวายามํ สฺขํ ยตฺตราธิกจฺจติ
สุวีโร ตตฺถ กจฺจนาหิ มลฺยจ ตตฺถเวย ปาปฺยาติ ฯ

[๘๕๐] อถสฺวายํ ๑ อนฺุจฺจาทา น จ กิจฺจานิ การเย
สพฺพกามสมฺิทสฺส ตมฺเม สกฺก วรรํ ทิสฺวาติ ฯ

[๘๕๑] ยตฺถาลโส อนฺุจฺจาทา อจฺจนฺตสฺขเมธติ
สุวีโร ตตฺถ กจฺจนาหิ มลฺยจ ตตฺถเวย ปาปฺยาติ ฯ

[๘๕๒] อกมฺมฺนา เทวเสฏฺฐ สกฺก วินฺเทมฺหํ ยํ สฺขํ
อโสภํ อนฺุปายาสํ ตมฺเม สกฺก วรรํ ทิสฺวาติ ฯ

[๘๕๓] สเจ อตฺถิ อกมฺเมน โภจิ กฺวจิ น ชีวติ
นิพฺพานสฺส หิ โส มลฺโย สุวีโร ตตฺถ กจฺจนาหิ
..... มลฺยจ ตตฺถเวย ปาปฺยาติ ฯ

[๘๕๔] โส หิ นาม ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สกํ ปฺญฺณผลํ
อุปชีวมาโน เทวานํ ตาวตีสานํ อิสฺสรียาธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรนฺโต ๒
อุฏฺฐานวิริยสฺส วนฺณวาทิ ภวิสฺสติ ฯ อิทฺ เขวตํ ภิกฺขเว โสภเถ
ยํ ตฺเมห เอวํ สุวากฺษาเต ฐมฺมวินฺเย ปพฺพชิตา สมานา
#๑ ม. อถสฺวสฺส ฯ ย. อถสฺสสฺส ฯ ๒ ย. กโรนฺโต ฯ เอวํ สพฺพตฺถ ฌาตพฺพิ ฯ

อุกฺขเหยฺยถ ฆมฺมฺเยยฺยถ วายเมยฺยถ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺทิตฺตสฺส
อริคฺคมา ย อสฺจฺจนิกตฺตสฺส สจฺจนิกิริยา ยติ ฯ

ทฺติยํ สฺสิมฺมฺสฺสฺสํ

[๘๕๕] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺตฺติยํ วิหฺรติ เชตวนเณ อนาถปิณฺฑิตฺกสฺส
อาราเม ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
ภิกฺขโวติ ฯ ภาทนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ ฯ

[๘๕๖] ภควา เอตทโวจ ภูตฺปฺพุพฺพิ ภิกฺขเว อสุรา เทเว
อภิชฺสุ ฯ อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สฺสิมํ เทวปฺตฺตํ
อามนฺเตสิ เอเต ตาต สฺสิม อสุรา เทเว อภิชฺนฺติ คจฺฉ
ตาต สฺสิม อสุเร ปจฺจยฺยาหิตี ฯ เอวํ ภาทนฺตวาติ โข ภิกฺขเว
สฺสิมํ เทวปฺตฺโต สกฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส ปฺฐิสฺสฺสฺสฺวา ปมาทํ
อาปาเทสิ ฯ ทฺติยมฺปิ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สฺสิมํ
เทวปฺตฺตํ อามนฺเตสิ ฯ เปฯ ทฺติยมฺปิ ปมาทํ อาปาเทสิ ฯ ตติยมฺปิ
โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สฺสิมํ เทวปฺตฺตํ อามนฺเตสิ เอเต
ตาต สฺสิม อสุรา เทเว อภิชฺนฺติ คจฺฉ ตาต สฺสิม อสุเร
ปจฺจยฺยาหิตี ฯ เอวํ ภาทนฺตวาติ โข ภิกฺขเว สฺสิมํ เทวปฺตฺโต
สกฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส ปฺฐิสฺสฺสฺสฺวา ตติยมฺปิ ปมาทํ อาปาเทสิ ฯ

[๘๕๗] อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท สฺสิมํ เทวปฺตฺตํ
คาถาย อชฺฌภาสิ

อนุจฺหํ อวายามํ	สุขํ ยตุราชิกจฺจติ
สุตฺติม ตตฺถ กจฺฉนาหิ	มณฺจ ตตฺถเวว ปาปยาติ ฯ
[๘๕๘] อลฺสวายํ อนุจฺจตา	น จ กิจฺจานิ การเย
สพฺพกามสมิทฺทสฺส	ตํ เม สกฺก วรํ ทิสฺวาติ ฯ
[๘๕๙] ยตุถาลโธ อนุจฺจตา	อจฺจนฺตสุขเมธติ
สุตฺติม ตตฺถ กจฺฉนาหิ	มณฺจ ตตฺถเวว ปาปยาติ ฯ
[๘๖๐] อกมฺมฺนา เทวเสฏฺฐ	สกฺก วิบฺุตฺเทมฺมํ ยํ สุขํ
อโธกํ อนุปายาถํ	ตํ เม สกฺก วรํ ทิสฺวาติ ฯ
[๘๖๑] สเจ อตฺถิ อกมฺเมน	โกจฺจิ กุจฺจิ น ชีวติ
นิพฺพานสฺส หิ โส มคฺโค	สุตฺติม ตตฺถ กจฺฉนาหิ
.....	มณฺจ ตตฺถเวว ปาปยาติ ฯ

[๘๖๒] โส หิ นาม ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท สกํ ปุณฺณผลํ
 อูปชีวาโน เทวานํ ตาวตีสานํ อิสฺสรียาธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรนฺโต
 อจฺจฺจานวิริยสฺส วณฺณวาที ภวิสฺสติ ฯ อิทฺธ เขวตํ ภิกฺขเว โสเถถ
 ยํ ตุมฺเห เอวํ สุวา กุขาเต ฐมฺมวินเย ปพฺพชิตา สมานา
 อจฺจฺจเหยยฺยาถ อมฺมฺเหยยฺยาถ วายเมยฺยาถ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา
 อนริคตสฺส อริคมาย อสจฺฉนิกตสฺส สจฺฉนิกิริยาयाติ ฯ

ตติยํ ธชคฺคสุตฺตํ

[๘๖๓] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวนเอน นานาปิณฺฑทิกสฺส
 อารามे ฯ ตตฺตร โข ภควา ภิกฺขู อามนฺเตสิ

ภิกขุโวลิตี ฯ ภทนต์เตติ เต ภิกขุ ภควโต ปจจุสโสสุ ฯ

[๘๖๔] ภควา เอตทโวจ ภูตปุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาทฺรสงฺคาโม
 สมฺปพฺยุโฬห อโหสิ ฯ อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺุโท
 เทเว ตาวตฺีเส อามนฺเตสิ สเจ มาริสฺสา เทวานํ สงฺคามคตฺานํ
 อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา มเมว ตสฺมี
 สมเย ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ ฯ มมณฺหิ โว ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ
 ยมฺภวิสฺสตี ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส ปหฺียสฺสตี ฯ
 โน เจ เม ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ อถ ปชาปตฺิสฺส เทวราชสฺส
 ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ ฯ ปชาปตฺิสฺส หิ โว เทวราชสฺส ชชคฺคํ
 อุลฺโลกยตฺํ ยมฺภวิสฺสตี ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส
 ปหฺียสฺสตี ฯ โน เจ ปชาปตฺิสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ
 อถ วรฺณสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ ฯ วรฺณสฺส หิ โว
 เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ ยมฺภวิสฺสตี ภยํ วา นมฺภิตตฺตํ วา
 โลมหํโส วา โส ปหฺียสฺสตี ฯ โน เจ วรฺณสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ
 อุลฺโลกยฺยาถ อถ อีสานสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยฺยาถ ฯ
 อีสานสฺส หิ โว เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ ยมฺภวิสฺสตี ภยํ
 วา นมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส ปหฺียสฺสตีติ ฯ ตํ โข ปน
 ภิกฺขเว สกฺกสฺส วา เทวานมินฺุทสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ ปชาปตฺิสฺส
 วา เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ วรฺณสฺส วา เทวราชสฺส
 ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ อีสานสฺส วา เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺํ

ยมภวิสฺสตี ภยํ วา นมภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส ปหิเยถาปี
โนปี ปหิเยถ ตํ กิสฺส เหตุ สกฺโก หิ ภิกฺขเว เทวานมินฺโท
อวิตฺราโค อวิตฺโทโส อวิตโมโห ภีรु นมภี อุตฺราสี ปลาयीติ ฯ

[๘๖๕] อหฺยจ โข ภิกฺขเว เอวํ วทามิ สเจ ตุมหากํ
ภิกฺขเว อรณฺณคตํ วา รุกฺขมฺลคตํ วา สฺยณาคารคตํ วา
อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา นมภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา มเมว ตสมิ
สมเย อนุสฺสเรยฺยาถ อิติปี โส ภควา อรหํ สมมาสมฺพุทฺโธ
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สฺกโต โลกาวิทุ อนฺตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ
สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ มมํ หิ โว ภิกฺขเว
อนุสฺสรตํ ยมภวิสฺสตี ภยํ วา นมภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส
ปหิยิสฺสตี ฯ โน เจ มํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ ฌมมํ อนุสฺสเรยฺยาถ
สฺวากฺขาโต ภควตา ฌมโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก
โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหิติ ฯ ฌมมํ หิ โว ภิกฺขเว
อนุสฺสรตํ ยมภวิสฺสตี ภยํ วา นมภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา โส
ปหิยิสฺสตี ฯ โน เจ ฌมมํ อนุสฺสเรยฺยาถ อถ สงฺฆํ อนุสฺสเรยฺยาถ
สุปฺปิปฺนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อชฺชุปฺปิปฺนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ
ณายปฺปิปฺนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปฺปิปฺนฺโน ภควโต
สวากสงฺโฆ ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺุคานิ อญฺจ ปุริสปุคฺคลา เอส
ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย
อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ ฯ สงฺฆํ หิ โว ภิกฺขเว

อนุสฺสตรตี ยมภูวิสฺสตี ภยํ วา นมภูตฺตตี วา โลมหํโส วา โส
ปหียิสฺสตี ตํ กิสฺส เหตุ ตถาคโต หิ ภิกฺขเว อรหํ สมมาสมพุทฺโธ
วितฺราโค วิตโทโส วิตโมโห อภีรุ อจฺจนมภี อนุตฺตฺราสี
อปลายีตี ฯ

[๘๖๖] อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อถาปริ
เอตทโวจ สตุถา

อรณฺเณ รุกฺขมฺมูเล วา สุณฺณาคาเรว ภิกฺขโว
อนุสฺสเรถ สมพุทฺธํ ภยํ ตุมฺหาก โน สียา
โน เจ พุทฺธํ สเรยฺยาถ โลกเชฏฺฐํ นฺราสภํ
อถ ฌมฺมํ สเรยฺยาถ นียฺยานิกํ สุเทสิตี
โน เจ ฌมฺมํ สเรยฺยาถ นียฺยานิกํ สุเทสิตี
อถ สงฺฆมฺมํ สเรยฺยาถ ปุณฺณกฺเขตฺตํ อนุตฺตรํ
เอวํ พุทฺธํ สรณฺตานิ ฌมฺมํ สงฺฆมฺมจฺจ ภิกฺขโว
ภยํ วา นมภูตฺตตี วา โลมหํโส น เหสฺสตีตี ฯ

จตุตฺถํ เวปจิตฺติสุตฺตํ

[๘๖๗] เอกํ สมยํ ภควา สวาคฺคิยํ วิหฺรตี เขตฺตวเน
อนาถปิณฺฑิกิสฺส อารามे ฯเปฯ

[๘๖๘] ภควา เอตทโวจ ภูตฺตพุพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสฺสรสฺงคาโม
สมฺปพฺยุโพห อโหสิ ฯ อถ โข ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท
อสุเร อามนฺเตสิ สเจ มาริสา เทวาสฺสรสฺงคาเม ๑ สมฺปพฺยุเพห
#๑ ม. ย. เทวานํ อสุรสฺงคาเม ฯ

อสุรา ชินะยฺยึ เทวา ปราชินะยฺยึ เยน นํ สกุกํ เทวานมินฺทํ
กณฺจปฺลจเมหิ พนฺชเนหิ พนฺชิตฺวา มม สนฺติเก อานะยฺยาถ
อสุรปุณฺติ ฯ สกุกอปิ โข ภิกฺขเว เทวานมินฺโท เทเว ตาวตฺตีเส
อามนฺเตสิ สเจ มาริสฺสา เทवासฺรสงฺคามे สมฺปพฺยุเพห เทวา
ชินะยฺยึ อสุรา ปราชินะยฺยึ เยน นํ เวปจิตฺตี อสุรินฺทํ กณฺจปฺลจเมหิ
พนฺชเนหิ พนฺชิตฺวา มม สนฺติเก อานะยฺยาถ สุรम्मํ สกฺกนฺติ ฯ ตสฺมี
โฆ ปน ภิกฺขเว สงฺคามे เทวา ชินฺนีสฺสุ อสุรา ปราชินฺนีสฺสุ ฯ อถ โข
ภิกฺขเว เทวา ตาวตฺตีสา เวปจิตฺตี อสุรินฺทํ กณฺจปฺลจเมหิ พนฺชเนหิ
พนฺชิตฺวา สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส สนฺติเก อานะถฺ สุรम्मํ สกฺกํ ฯ

[๘๖๕] ตตฺร สฺทํ ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท กณฺจปฺลจเมหิ
พนฺชเนหิ พนฺชิตฺวา สกุกํ เทวานมินฺทํ สุรम्मํ สกฺกํ ปวิสฺนตฺถจ
นิกฺขมฺนตฺถจ อสพฺภาหิ ผรุสฺสาหิ วาจาหิ อุกโกสฺติ ปรีภาสฺติ ฯ

[๘๗๐] อถ โข ภิกฺขเว มาตฺลิ สงฺคาหโก สกุกํ เทวานมินฺทํ
คาถาย อชฺฌภาสิ

ภยานุ มฆวา สกุกํ ทฺพฺพลฺเยน ๑ ติตฺติกฺขลิ
สุณฺนุโต ผรุสฺสํ วาจํ สมฺมุขานา เวปจิตฺติโนติ ฯ

[๘๗๑] นานํ ภยานุ ทฺพฺพลฺยา ขมามิ เวปจิตฺติโน
กถฺยหิ มาทิสฺโส วิญญู พาลเณ ปฏฺฐิตฺยฺเชติ ฯ

[๘๗๒] ภิกฺขเว พาลา ปภิชฺเชยฺยึ ๒ โน จสฺส ปฏฺฐิตฺยฺเชติ โก
ตสฺมา ภูเสน ทณฺเฑน ธีโร พาลํ นิเสธเยติ ฯ

#๑ ม. ย. ทฺพฺพลฺยา โน ฯ ๒ ม. ปภุชฺเชยฺยึ ฯ

- [๘๗๓] เอตเทว อหम्मณเณ พาลสุส ปฏิสเสนัน
 ปริ สงกุปิต์ ฌตวา โย สโต อุปสมมตติ ๑
- [๘๗๔] เอตเทว ตติกขาย วชฺชํ ปสฺสามิ วาสว
 ยทา นํ มณฺณติ พาโล ภายา มุยายํ ตติกขติ
 อชฺฌารุหติ ทุมเมโธ โคว ภิกฺโข ปลายินนฺติ ๑
- [๘๗๕] กามํ มณฺณตุ วา มา วา ภายา มุยายํ ตติกขติ
 สทตฺตปรมา อตฺตา ขนฺตฺยา ภิกฺโข น วิชฺชติ
 โย หเว พลวา สนฺโต ทุพฺพลสุส ตติกขติ
 ตมาหุ ปรมํ ขนฺตี นิจฺจํ ขมฺติ ทุพฺพล
 อพลนฺตํ พลํ อาหุ ยสุส พาลพลํ พลํ
 พลวสุส ๑ ฌมฺมคฺคตฺตส ปฏิวตฺตนา น วิชฺชติ
 ตสฺเสว เตน ปาปิโย โย กุทฺธํ ปฏิกุชฺฌติ
 กุทฺธํ อปฺปฏิกุชฺฌนฺโต สงฺคามํ เซติ ทุชฺชยํ
 อุภินฺนมตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปรสุส จ
 ปริ สงกุปิต์ ฌตวา โย สโต อุปสมมตติ
 อุภินฺนํ ติกิจฺจนฺตานํ อตฺตโน จ ปรสุส จ
 ชนา มณฺณนฺติ พาโลติ ये ฌมฺมสุส อโกวิทาทิ ๑

[๘๗๖] โส หิ นาม ภิกฺขเว สกุโ เทวานมินฺโท สกํ ปุณฺณผลํ
 อุปชีวมาโน เทวานํ ดาวตีสานํ อิสฺสรียาธิปจฺจํ รชฺชํ กาเรนฺโต
 ขนฺติโสฺรจฺจสุส วณฺณวาทิ ภวิสฺสติ ๑ อธิ เขวตํ ภิกฺขเว โสเถถ
 #๑ ม. ยู. พลสุส ๑

ยํ कुเมห เอวํ สุวากุขาเต ฐมววินเย ปพพิชิตา สมานา ขมา จ
ภเวยยาถ โสธตา จาติ ฯ

ปญจํ สุกาสิตชยสุตฺตํ

[๘๗๗] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตวเน
อนาถปญฺชํทิกสุส อารามे ฯ ตตฺร โข ฯเปฯ

[๘๗๘] ภควา เอตทโวจ ภูตปฺพุพฺพํ ภิกฺขเว เทवासฺรสงฺคาโม
สมุปฺพยุโพห อโหสิ ฯ อถ โข ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท
สกุํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจ โหตุ เทวานมินฺท สุกาสิตเนน ชโยติ ฯ
โหตุ เวปจิตฺติ สุกาสิตเนน ชโยติ ฯ อถ โข ภิกฺขเว เทวา จ
อสุรา จ ปาริสชฺเช เจเปสฺสุ อิเม โน สุกาสิตํ ทฺพุกาสิตํ
อาชานิสฺสนฺตีติ ฯ อถ โข ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท สกุํ เทวานมินฺทํ
เอตทโวจ ภาณ เทวานมินฺท คานฺนฺติ ฯ เอวํ วุตฺเต ภิกฺขเว
สกุโก เทวานมินฺโท เวปจิตฺตี อสุรินฺทํ เอตทโวจ कुเมห เขวตฺถ
เวปจิตฺติ ปฺพุพฺพเทวา ภาณ เวปจิตฺติ คานฺนฺติ ฯ

[๘๗๙] เอวํ วุตฺเต ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท อิมํ คาถํ ภาสิ

ภิกฺโข พาลา ปกฺขเมยฺยํ โน จสฺส ปฺภิสฺสโรโก

ตสฺมา ภูเสน ทณฺเฑน ธีโร พาลํ นิเสชเยติ ฯ

ภาสิตาย โข ปน ภิกฺขเว เวปจิตฺตินา อสุรินฺเทน คาย อสุรา
อนฺโมทีสุ เทวา कुณฺหิ อहेสฺสุ ฯ อถ โข ภิกฺขเว เวปจิตฺติ
อสุรินฺโท สกุํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจ ภาณ เทวานมินฺท คานฺนฺติ ฯ

[๘๘๐] เอวํ วุตเต ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท อิมํ คาคํ
อภาสิ

เอตเทว อหํ มณฺเณ พาลสุส ปฏฺิเสธนํ
ปรี สํกุปิตํ ฌตฺวา โย สโต อุปสมมตฺติ ๑

ภาสิตาย โข ปน ภิกฺขเว สกฺเคน เทวานมินฺเทน คาย เทวา
อนฺุโมทิสฺสุ อสุรา ฌณฺ्हี อเหตุํ ๑ อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก
เทวานมินฺโท เวปจิตฺตี อสุรินฺทํ เอตทโวจ ภาณ เวปจิตฺติ คานนฺติ ๑

[๘๘๑] เอวํ วุตเต ภิกฺขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท อิมํ คาคํ อภาสิ

เอตเทว ตติกฺขาย วชฺชํ ปสฺสามิ วาสว
ยทา นํ มณฺเณติ พาโล ภายา มฺยายํ ตติกฺขติ
อชฺฌารุหติ ทุมเมโธ โคว ภิกฺขโย ปลาอินนฺติ ๑

ภาสิตาย โข ปน ภิกฺขเว เวปจิตฺตินา อสุรินฺเทน คาย อสุรา
อนฺุโมทิสฺสุ เทวา ฌณฺ्हี อเหตุํ ๑ อถ โข ภิกฺขเว เวปจิตฺติ
อสุรินฺโท สกฺกํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจ ภาณ เทวานมินฺท คานนฺติ ๑

[๘๘๒] เอวํ วุตเต ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท อิมํ คาคาโย
อภาสิ

กามํ มณฺเณตฺถ วา มา วา ภายา มฺยายํ ตติกฺขติ
สทตฺถปรมา อตฺถา ขนฺตุยา ภิกฺขโย น วิชฺชติ
โย หเว พลวา สนฺุโต ทุพฺพลสุส ตติกฺขติ
ตมาหุ ปรมํ ขนฺตี นิจฺจํ ขมตี ทุพฺพลโต

อพลนฺตํ พลํ อาหุ ยสฺส พาลพลํ พลํ
 พลวสฺส ฆมฺมกุตฺตสฺส ปฏิวตฺตา น วิชฺชติ
 ตสฺเสว เตน ปาปิโย โย กุทฺธํ ปฏิกุชฺชติ
 กุทฺธํ อปฺปฏิกุชฺชนฺโต สงฺคามํ เซติ ทุชฺชยํ
 อุกินฺนํมตฺถํ จรติ อตฺตโน จ ปรสฺส จ
 ปรี สงฺกุปิตํ ฌตฺวา โย สโต อฺปสมฺมติ
 อุกินฺนํ ติกิจฺจนฺตานํ อตฺตโน จ ปรสฺส จ
 ชนา มณฺณนฺติ พาโลติ เย ฆมฺมสฺส อโกวิทฺทาติ ฯ

ภาสิตาสฺ โข ปน ภิกฺขเว สกฺเขน เทวานมฺินฺเทน คาคาสฺ เทวา
 อญฺโหมทิสฺสู อสุรา ตฺมฺหิ อเหตุํ ฯ

[๘๘๓] อถ โข ภิกฺขเว เทวานญจ อสุรานญจ ปาริสชฺชา
 เอตทโวจฺ ภาสิตา โข เวปจิตฺตินา อสุรินฺเทน คาคาโย ตา จ
 โข สทณฺฑทาวจฺรา สสตุถาวจฺรา อิติ ภณฺฑนํ อิติ วิกฺคโห อิติ
 กฺลโห ภาสิตา โข สกฺเขน เทวานมฺินฺเทน คาคาโย ตา จ
 โข อทณฺฑทาวจฺรา อสตุถาวจฺรา อิติ อภณฺฑนํ อิติ อวิกฺคโห อิติ
 อกฺลโห สกฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส สฺภาสิตฺเตน ชโยติ ฯ อิติ โข
 ภิกฺขเว สกฺกสฺส เทวานมฺินฺทสฺส สฺภาสิตฺเตน ชโย อโหสิ ฯ

นฏฺฐิ กุลาวกฺสุตฺตํ

[๘๘๔] สาวตฺถิณฺิทานํ ฯ กฺุตฺปุพฺพิ ภิกฺขเว เทवासฺสรสฺงคาโม
 สฺมฺปปยฺโยห อโหสิ ฯ ตสฺมี โข ปน ภิกฺขเว สฺงคาเม อสุรา

ชินีสู เทวา ปราชินีสู ฯ ปราชิตา จ โข ภิกขเว เทวา

อปาัยเสว อุตฺตเรน มุขา อภियเสว เน อสุรา ฯ

[๘๘๕] อถ โข ภิกขเว สกโก เทวานมินฺโท มาตลีสงคาหกั
คากาย อชฌภาสิ

กุลาวกา มาตลิสิมฺพลิสฺมี

อิสามุเขน ปริวชชยสฺสุ

กามํ จชาม อสุเรสุ ปาณั

มายิเม ทิชา วิกุลาวา ๑ อหฺเสนฺติ ฯ

เอวํ ภทฺทนฺตฺวาติ โข ภิกขเว มาตลีสงคาหโก สกฺกสฺส

เทวานมินฺทสฺส ปฐิสฺสุตฺวา สหสฺสยฺตุตฺติ อชฌณฺรณํ ปจฺจุทาวตฺเตสิ ฯ

[๘๘๖] อถ โข ภิกขเว อสุรานํ เอตทโหสิ ปจฺจุทาวตฺโต
โฆทานิ สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส สหสฺสยฺตุตฺโต อชฌณฺรโถ ทฺติยมฺปิ
โฆ เทวา อสุเรหิ สงฺกามสฺสนฺตฺติติ ฯ อสุรา ภิตา อสุรปรฺเมว
ปาวิสีสฺสุ ฯ อิติ โข ภิกขเว สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส ฌมฺเมเนว
ชโย อโหสิติ ฯ

สตฺตมํ นทฺพภฺยิสฺสุตฺติ๔

[๘๘๗] สาวตฺถินิทานํ ฯ ภูตปฺพุพฺพิ ภิกขเว สกฺกสฺส
เทวานมินฺทสฺส รโหคตฺสฺส ปฐิสฺสฺลีนฺสฺส เอวํ เจตโส ปรีวิตกฺโก
อุทปาติ โยปี เม อสฺส ปจฺจตฺถิกโก ตสฺสปาหํ น ทฺพภฺยณฺนฺติ ฯ
อถ โข ภิกขเว เวปจิตฺติ อสุรินฺโท สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส เจตสา
#๑ ม. ย. วิกุลาวกา ฯ

เจโตปริวิตกทุกมณฺเฑย เยน สกโก เทวานมินฺโท เตนฺอุปสงฺกมิ ฯ

[๘๘๘] อทฺทสา โข ภิกฺขเว สกโก เทวานมินฺโท เวปจิตฺติ
อสุรินฺทํ ทูรโตว อากจฺจนฺตํ ทิสฺวาน เวปจิตฺติ อสุรินฺทํ เอตทโวจ
ติฏฺฐ เวปจิตฺติ คหิโตสฺสตี ฯ ยเทว เต มาริส ปุพฺเพ จิตฺตํ ตเทว
ตวํ มาริส ชหาสฺสตี ๑ ฯ สปฺสสุ จ เม เวปจิตฺติ อทฺทภายาติ ฯ

[๘๘๙] ยํ มุสา ภณฺโตะ ปาปํ ยํ อริยฺอุปวาทีโน
มิตฺตทฺทฺทโน จ ยํ ปาปํ ยํ ปาปํ อกตลฺลณฺโน
ตเมว ปาปํ ผุสฺสตุ ๒ โย เต ทฺพฺเภ สุขมฺปตฺตีติ ฯ
อภฺจํ วิโรจนอสุรินฺทสุตฺตํ

[๘๙๐] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เซตวเน อนาถปิณฺฑิกสุส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ทิวาวิหารคโต
โหติ ปฏิสลฺลีโน ฯ อถ โข สกโก จ เทวานมินฺโท เวโรจโน
จ อสุรินฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ปจฺเจกํ
ทวารพาหํ นิสฺสาย อภฺจํสุ ฯ

[๘๙๑] อถ โข เวโรจโน อสุรินฺโท ภควโต สนนฺติเก อิมํ
คาถํ อภาสิ

วายเมเถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺปทา
นิปฺพนฺนโสภโน อตฺถโถ เวโรจนวโจ อิทฺนฺติ ฯ

[๘๙๒] วายเมเถว ปุริโส ยาว อตฺถสฺส นิปฺปทา
นิปฺพนฺนโสภโน อตฺถา ๓ ขนฺตุยา ภิกฺขโ น วิชชตฺตีติ ฯป

#๑ ม. มา ปชหาสิ ฯ ย. ปหาสิ ฯ ๒ ย. ผุสฺสตี ฯ ๓ โป ... โสภณา ฯ ม. ย. ... โสภโน ฯ

[๘๕๓] สพุเพ สตฺตา อตฺถชาตา ตตฺถ ตตฺถ ยถารหิ
สํโยคปรมาเตว สมฺโภกา สพุพปาณิน
นิปฺพนฺนโสภินอ ตฺถา เวโรจนวโจ อิทนฺติ ฯ

[๘๕๔] สพุเพ สตฺตา อตฺถชาตา ตตฺถ ตตฺถ ยถารหิ
สํโยคปรมาเตว สมฺโภกา สพุพปาณิน
นิปฺพนฺนโสภินอ ตฺถา ขนฺตฺยา ภิชฺโย น วิชฺชตีติ ฯ
นวมํ อารณฺณกสฺสฺตํ

[๘๕๕] สวตฺถินิทานํ ฯ ภูตฺพุพฺพิ ภิกฺขเว สมฺพหฺลฺลา อิสฺโย
สีลวนฺโต กลฺยาณชฺมฺมา อรณฺณายตเน ปณฺณกฺฎิสฺส สมฺมฺนฺติ ฯ
อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก จ เทวานมฺินฺโท เวปฺจิตฺติ จ อสุรินฺโท
เยน เต อิสฺโย สีลวนฺโต กลฺยาณชฺมฺมา เตนฺอุปฺสงฺกมฺิสฺส ฯ

[๘๕๖] อถ โข ภิกฺขเว เวปฺจิตฺติ อสุรินฺโท อฏฺฐลิโย ๑ อูปาหนา
อาโรหิตฺวา ขคฺคํ โอลกฺเคตฺวา นตฺเตน ธาริยมาเนน อกฺกทฺวาเรน
อสุสมํ ปวิสิตฺวา เต อิสฺโย สีลวนฺเต กลฺยาณชฺมฺเม อปฺพฺยามโต
กริตฺวา อติกฺกมฺิ ฯ อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท อฏฺฐลิโย
อูปาหนา โอโรหิตฺวา ขคฺคํ อณฺเณสํ ทตฺวา นตฺตํ อปฺณาเมตฺวา
ทฺวาเรเนว อสุสมํ ปวิสิตฺวา เต อิสฺโย สีลวนฺเต กลฺยาณชฺมฺเม
อนฺฺวาคํ ปณฺชฺลิกนฺมสฺสฺมาโน อฏฺฐจาสิ ฯ

[๘๕๗] อถ โข ภิกฺขเว เต อิสฺโย สีลวนฺโต กลฺยาณชฺมฺมา
สกฺกํ เทวานมฺินฺทํ คาถาย อชฺฌภาสิสฺส

#๑ ไป. ม. ปฏฺฐลิโย ฯ

คनुโธ อีสัน จิรทกขิตานํ

กายา จูโต คจฺจติ มาลฺเตน

อิโต ปฏิกฺกมฺม สหสฺสเนตฺต

คनुโธ อีสัน อสุจิจิ เทวราชาติ ฯ

[๘๘๘] คनुโธ อีสัน จิรทกขิตานํ

กายา จูโต คจฺจติ ๑ มาลฺเตน

สุจิจฺรปฺปํ สิริสุมิว มาลํ

คนุํ เอตํ ปฏิกฺกขาม ภนฺเต

น เหตุถ เทวา ปฏิกฺกสฺสณฺณินฺติ ฯ

ทสมํ สมฺมทฺทกฺสุตํ

[๘๘๙] เอกํ สมยํ ภควา สวาคุณฺณิ วิหริติ เซตวนเอน อนาถปิตฺตํ กสฺส
อาราเม ฯ ตตฺร โข ฯเปฯ

[๘๙๐] ภควา เอตทโวจ ภูตปฺพฬํ ภิกฺขเว สมฺพหฺลฺลา อีสโย
สีลวานฺโต กลฺยาณชฺรมา สมฺมทฺตีเร ปณฺณกฺุสฺส สมฺมนฺติ ฯ เตน
โฆ ปน สมเยน ภิกฺขเว เทवासฺรสงฺคาโม สมฺปพฺยุโฬห อโหสิ ฯ
อถ โฆ ภิกฺขเว เตสํ อีสันํ สีลวานฺตานํ กลฺยาณชฺรมานํ เอตทโหสิ
ชฺรุมฺมิกา โฆ เทวา อชฺรุมฺมิกา อสุรา สียาปิ นํ ๒ อสุรโต ภยํ
ยนฺนฺน มยํ สมฺพรํ อสุรินฺทํ อุปสงฺกมิตฺวา อภยทกฺขินํ
ยาเจยฺยามาติ ฯ

[๘๙๑] อถ โฆ ภิกฺขเว เต อีสโย สีลวานฺโต กลฺยาณชฺรมา
#๑ ไป. ม. ย. คจฺจตุ ฯ ๒ ม. โน ฯ

เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิถฺยชิตฺตํ วา พหํ ปสาเรยฺย
ปสارىตํ วา พหํ สมฺมิถฺยเชยฺย เอวเมว สมฺมุตฺตตีเร ปณฺณกฺุฏฺฐิ
อนฺตรหิตา สมฺพรสฺส อสุรินฺทสฺส สมฺมุเข ปาตุรเหฺลฺลํ ฯ อถ โข
ภิกฺขเว เต อีสโย สีลวฺนฺโต กฺุยาณชฺมมา สมฺพรํ อสุรินฺทํ
คากาย อชฺฌภาสีสุ

อิสโย สมฺพรํ ปตฺตา ยาจนฺติ อภยทกฺขิณฺ
กามํ กโรตี ๑ เต ทาตุํ ภยสฺส อภยสฺส วาตี ฯ

[๕๐๒] อีสีนํ อภยํ นตฺถิ ทูฏฺจानํ สกฺกเสวินํ
อภยํ ยาจมานานํ ภยเมว ททามิ โวตี ฯ

[๕๐๓] อภยํ ยาจมานานํ ภยเมว ททาสี โน

ปฏิกฺกณฺหาม เต เอกํ ๒ อภยํ ๓ โหตุ เต ภยํ
ยาทิสํ ลภเต ๔ พีชํ ตาทิสํ ลภเต ๕ ผลํ
กฺุยาณการี กฺุยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ
ปวฺตุตฺตํ ตาต ๖ เต พีชํ ผลํ ปจฺจนฺนโกสฺสสีตีติ ฯ

อถ โข ภิกฺขเว เต อีสโย สีลวฺนฺโต กฺุยาณชฺมมา สมฺพรํ
อสุรินฺทํ อภิสปีตฺวา ๗ เสยฺยถาปี นาม พลวา ปุริโส สมฺมิถฺยชิตฺตํ
วา พหํ ปสาเรยฺย ปสارىตํ วา พหํ สมฺมิถฺยเชยฺย เอวเมว
สมฺพรสฺส อสุรินฺทสฺส สมฺมุเข อนฺตรหิตา สมฺมุตฺตตีเร ปณฺณกฺุฏฺฐิ
ปาตุรเหฺลฺลํ ฯ

#๑ ม. กโรหิ ฯ ๒ ม. ย. เอตํ ฯ ๓ ม. ย. อภยํ ฯ ๔ ม. วปเต ฯ

#๕ ม. ย. หรเต ฯ ย. วปฺปเต ฯ ๖ วปฺปเต ฯ ๗ ม. อภิสปีตฺวา ฯ

[๕๐๔] อถ โข ภิกฺขเว สมฺปโร อสุรินฺโท เตหิ อีสึหิ สีตวนฺเตหิ
กฺลฺยาณชฺมเมหิ อภิสปีโต รตฺติยา สฺมํ ติกฺขตฺตํ อุพฺพิชฺชตีติ ฯ

ปจฺโม วคฺโค ฯ

ตสฺสุทฺธานํ

สุวีริํ สุสิมฺณเจว ชชคฺคํ เวปจิตฺติโน

สุภาสิตํ ชยณฺเจว กุลาวกํ นพฺพุภฺยํ

วิโรจนอสุรินฺโท อีสโย อรณฺณกณฺเจว

อีสโย จ สมฺมุตฺตกาติ ฯ

ทศิวคโค ทศิว

ปจํ ปจมเทวสุตํ

[๕๐๕] เอกํ สมขํ ภควา สวาคุขิ วิหริติ เขตวเน อนาถปิณฑิกสุส
อาราเม ๑ ตตฺร โข ๑เป๑

[๕๐๖] ภควา เอตทโวจ สกุกสุส ภิกฺขเว เทวานมินุทสุส
ปฺพุเพ มนุสฺสกุทสุส สตฺต วตฺตปทานิ ๑ สมตฺตานิ สมาทินฺนานิ อเหตุ
ยลํ สมาทินฺนตฺตา สกโก สกุกตฺตํ อชฺฌคา ๑ กตฺมานิ สตฺต ๑
ยวชิวํ มาตาเปตฺติภโร อสุลํ ยวชิวํ กุเล เชฏฺฐาปจายี อสุลํ
ยวชิวํ สณฺหวาโจ อสุลํ ยวชิวํ อปิสฺสนวาโจ อสุลํ ยวชิวํ
วิกตมฺลมาจฺเจเรน เจตฺสา อการํ อชฺฌาวเสยฺยํ มุตฺตจาโก ปยตฺปาณิ
โวสุสฺสกรโต ยาจโยโก ทานลํวิภาครโต ยวชิวํ สจฺจวาโจ อสุลํ
ยวชิวํ อกโกธโน อสุลํ สเจปี เม โกโร อฺปฺปชฺเชยฺย จิปฺปเมว
นํ ปฏฺวิเนยฺยนฺติ ๑ สกุกสุส ภิกฺขเว เทวานมินุทสุส ปฺพุเพ มนุสฺสกุทสุส
อิมานิ สตฺต วตฺตปทานิ ๒ สมตฺตานิ สมาทินฺนานิ อเหตุ
ยลํ สมาทินฺนตฺตา สกโก สกุกตฺตํ อชฺฌคาติ ๑

[๕๐๗] อิทมโวจ ภควา อิทํ วตฺวาน สุคโต อถาปรี
เอตทโวจ สตฺถา

#๑-๒ ม. ย. วตฺปทานิ ๑

มาตาเปตติภริ ชนุตฺตํ กุเล เชฏฺฐาปจายินํ
สณฺหํ สขิลสมภาสํ เปสฺสณฺเอยปฺปหายินํ
มจฺเจรวินเย ยุตฺตํ สจฺจํ โภธาภิภูํ นริ
ตํ เว เทวา ตาวตีสา อาหุ สปฺปุริโส อิตฺติ ฯ
ทุตฺติยํ ทุตฺติยเทวสุตฺตํ

[๕๐๘] เอภํ สมมฺยํ ภควา สวาทุตฺติยํ วิหริตี เซตวเน อนาถปิณฺฑทิกสุส
อาราเม ฯ ตตฺตฺร โข ภควา ภิกฺขุ ๗เป ฯ

[๕๐๙] ภควา เอตทโวจ สกฺโก ภิกฺขเว เทวานมินฺโท
ปฺพุเพ มนฺุสฺสกุโ ตสมาโน มโฆ นาม มาณโว อโหตี ตสฺมา
มจฺวาตี วุจฺจตี ฯ สกฺโก ภิกฺขเว เทวานมินฺโท ปฺพุเพ มนฺุสฺสกุโ
ตสมาโน ปฺุเร ทานํ อทาสี ตสฺมา ปฺุรินฺทโทตี วุจฺจตี ฯ
สกฺโก ภิกฺขเว เทวานมินฺโท ปฺพุเพ มนฺุสฺสกุโ ตสมาโน สกฺกจฺจํ
ทานํ อทาสี ตสฺมา สกฺโกตี วุจฺจตี ฯ สกฺโก ภิกฺขเว
เทวานมินฺโท ปฺพุเพ มนฺุสฺสกุโ ตสมาโน อวสถํ อทาสี ตสฺมา
วาสโวตี วุจฺจตี ฯ สกฺโก ภิกฺขเว เทวานมินฺโท สหสฺสมปี
อตุถานํ มุหุตฺเตน จินฺเตตี ตสฺมา สหสฺสกุโโขตี วุจฺจตี ฯ
สกฺกสุส ภิกฺขเว เทวานมินฺทสุส สุชา นาม อสุรกณฺฺณา ปชาปตี
ตสฺมา สุขมฺปตีตี วุจฺจตี ฯ สกฺโก ภิกฺขเว เทวานมินฺโท เทวานํ
ตาวตีसानํ อิสฺสริยาธิปฺจํ รชฺช กาเรตี ๑ ตสฺมา เทวานมินฺโทตี
วุจฺจตี ฯ

#๑ ยู. กาทเรตี ฯ

[๕๑๐] สกุกสุส ภิกขเว เทวานมินุทสุส ปุพเพ มนุสสุทสุส
สตต วตตปทานิ สมตตานิ สมาทินฺนานิ อเหตฺุย เยถฺ สมาทินฺนตฺตา
สกุกโก สกุกตฺตํ อชฺฌคา ฯ กตฺมานิ สตฺต ฯ ยาวชีวํ มาตาเปตฺติภโร
อสฺสํ ยาวชีวํ กุเล เชฏฺฐาปจายี อสฺสํ ยาวชีวํ สณฺหฺวาโจ อสฺสํ
ยาวชีวํ อปิสฺสนฺวาโจ อสฺสํ ยาวชีวํ วิคตมฺลจฺเจเรน เจตฺตา
อคารี อชฺฌมาเสยฺยํ มุตฺตจฺจาโค ปยตฺปาณิ โวสุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ทานสฺส
อสฺสํ สเจปี เม โกโร อฺปฺปชฺเชยฺย จิปรฺปเมว นํ ปฏฺฐิวิเนยฺยนฺติ ฯ
สกุกสุส ภิกขเว เทวานมินุทสุส ปุพเพ มนุสสุทสุส อิมานิ สตฺต
วตตปทานิ สมตตานิ สมาทินฺนานิ อเหตฺุย เยถฺ สมาทินฺนตฺตา
สกุกโก สกุกตฺตํ อชฺฌคาติ ฯ

[๕๑๑] อิทมฺโวจ ๗เป๗

มาตาเปตฺติภโร ชนฺตํ กุเล เชฏฺฐาปจายินํ
สณฺหํ สจิลสมฺภาสํ เปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
มจฺเจรวินเย ยุตฺตํ สจฺจํ โกธาภิกฺกุนํ
ตํ เว เทวา ตาวตฺตีสา อามุ สปรฺปฺริโส อิตฺตีติ ฯ

ตฺติยํ ตฺติยเทวสุตฺตํ

[๕๑๒] เอวมฺเม สฺสํ เอกํ สมยํ ภควา เวสาลียํ วิหฺรติ
มหาวเน กุฎฺฐาคารสาลาญฺญํ ฯ อถ โข มหฺลึ ๑ ลิจฺฉวี เยน ภควา
เตนฺอุปฺสงฺกมิ อฺปฺปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสฺสีทิ ฯ
#๑ ม. ย. สพฺพตฺถ มหาลี ฯ

เอกมนต์ นิลินโน โข महि लिज्वी भवन्तं ऐतवोव त्तिञ्जो वो ๑
ภนฺเต ๒ สกฺโก เทวานมิโนฺโทติ ฯ ติञ्จो โข เม महि สกฺโก
เทวานมิโนฺโทติ ฯ โส हि ญฺน ภนฺเต สกฺกปฏิรูปโก ภวิสฺสติ ทุทฺทโส
हि ภนฺเต สกฺโก เทวานมิโนฺโทติ ฯ

[๕๑๓] สกฺกญฺจํ महि ปชานามิ สกฺกกรณฺจ ฌ ฌมฺเม
เยสญฺจ ฌมฺมานํ สมากินฺนตฺตา สกฺโก สกฺกตฺติ อชฺฌคา ตญฺจ
ปชานามิ ฯ สกฺโก महि เทวานมิโนฺโท ปุพฺเพ มนุสฺสญฺโต สมากโน
มโฆ นาม มาณโว อโหสิ ตสฺมา มจฺวาติ วุจฺจติ ฯ สกฺโก
महि เทวานมิโนฺโท ปุพฺเพ มนุสฺสญฺโต สมากโน ปุเร ทานํ อทาสิ
ตสฺมา ปุรินฺทโทติ วุจฺจติ ฯ สกฺโก महि เทวานมิโนฺโท ปุพฺเพ
มนุสฺสญฺโต สมากโน สกฺกจํ ทานํ อทาสิ ตสฺมา สกฺโกติ
วุจฺจติ ฯ สกฺโก महि เทวานมิโนฺโท ปุพฺเพ มนุสฺสญฺโต สมากโน
อวสถํ อทาสิ ตสฺมา วาสโวติ วุจฺจติ ฯ สกฺโก महि
เทวานมิโนฺโท สหสฺสมปี อตฺถานํ มุหฺตเตน จินฺเตติ ตสฺมา
สหสฺสจฺจติ วุจฺจติ ฯ สกฺกสฺส महि เทวานมิโนฺทสฺส สุชา นาม
อสุรกญฺจา ปชาปตี ตสฺมา สุขมฺปตีติ วุจฺจติ ฯ สกฺโก महि
เทวานมิโนฺโท เทวานํ ดาวตีสานํ อีสฺสริยาธิปจํ รัชฺชํ กาวเรติ ๓
ตสฺมา เทวานมิโนฺโทติ วุจฺจติ ฯ

[๕๑๔] สกฺกสฺส महि เทวานมิโนฺทสฺส ปุพฺเพ มนุสฺสญฺตสฺส
#๑ ม. โข ฯ ๒ ส. ย. ติञ्จो โน ภนฺเต ภควตา ฯ ๓ ย. กาวเรติ ฯ

สตต วตตปทานิ สมตตทานิ สมาทินฺนทานิ อเหตุํ เยถํ สมาทินฺนตตทา
สกุโก สกุกตฺตํ อชฺฌคคา ฯ กตมานิ สตต ฯ ยาวชีวํ มาตาเปตฺติภโร
อสุลํ ยาวชีวํ กุเล เชฏฺฐาปจายี อสุลํ ยาวชีวํ สณฺหวาโจ อสุลํ
ยาวชีวํ อปีสุณฺวาโจ อสุลํ ยาวชีวํ วิคตมตมจฺเจเรน เจตสา
อการํ อชฺฌมาเวยฺยํ มุตตจาโค ปยตปาณิ โวสุสกุครโต ยาจโยโค
ทานสํวิภาครโต ยาวชีวํ สจฺจวาโจ อสุลํ ยาวชีวํ อุกโกธโน
อสุลํ สเจปี เม โกโร อุปฺปชฺเชยฺย จิปฺปเมว นํ ปฏฺวิเนยฺยนฺติ ฯ
สกกสฺส มหฺลึ เทวานมฺินฺทสฺส ปุพฺเพ มนุสฺสภูตสฺส อิมานิ สตต
วตตปทานิ สมตตทานิ สมาทินฺนทานิ อเหตุํ เยถํ สมาทินฺนตตทา
สกุโก สกุกตฺตํ อชฺฌคคาติ ฯ

[๕๑๕] อิทมโวจ ฯเปฯ

มาตาเปตฺติภโร ชนฺตุ กุเล เชฏฺฐาปจายินํ
สณฺหํ สจิลสมภาสํ เปสุณฺเยยฺยปฺปหายินํ
มจฺเจรวินเย ยุตฺตํ สจฺจํ โกธาภิกฺขุ นรํ
ตํ เว เทวา ตาวตีสา อาหุ สปริโส อิติติ ฯ

จตุตฺถํ ทฬิทฺทสฺสตฺตํ

[๕๑๖] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป ฯ

ตฺตร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ ฯ

ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสุโสสุํ ฯ

[๕๑๗] ภควา เอตทโวจ ภูตปุพฺพิ ภิกฺขเว อณฺณตโร ปฺริโส

อิมสุมีเยว ราชคเห มนุสฺสทพิทุโท อโหสิ มนุสฺสกปโณ
มนุสฺสวราโก ฯ โส ตถาคตปฺปเวทิตะ ฌมฺมวินเย สทฺธึ สมํทึยึ สึลลํ
สมํทึยึ สุตฺตํ สมํทึยึ จาคํ สมํทึยึ ปญฺณํ สมํทึยึ ฯ โส
ตถาคตปฺปเวทิตะ ฌมฺมวินเย สทฺธึ สมํทึยิตฺวา สึลลํ สมํทึยิตฺวา
สุตฺตํ สมํทึยิตฺวา จาคํ สมํทึยิตฺวา ปญฺณํ สมํทึยิตฺวา กายสุส
เสทา ปรมฺมรณํ สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชึ เทวานํ ตาวตึสถานํ
สหพฺพตํ ฯ โส อญฺเฐ เทเว อติโรจติ วนฺณเณน เจว ยสสา จ ฯ

[๕๑๘] ตตฺร สฺมา กิฏฺขเว เทวา ตาวตึสา อชฺชฌายนฺติ ชียนฺติ
วิปาเจนฺติ อจฺฉริยํ วต โภ อพฺภูตํ วต โภ อยํ หิ เทวปฺตฺโต
ปฺพเพ มนุสฺสภูโต สมนโน มนุสฺสทพิทุโท อโหสิ มนุสฺสกปโณ
มนุสฺสวราโก โส กายสุส เสทา ปรมฺมรณํ สุคตึ สคฺคํ โลกํ
อุปฺปนฺโน เทวานํ ตาวตึสถานํ สหพฺพตํ โส อญฺเฐ เทเว อติโรจติ
วนฺณเณน เจว ยสสา จาติ ฯ อถ โข กิฏฺขเว สกฺโก เทวานมฺินฺโท
เทเว ตาวตึเส อามนฺเตสิ มา โข ตุมฺเห มารีสา เอตฺตสุส
เทวปฺตฺตสุส อชฺชฌายิตฺถ เอโส โข มารีสา เทวปฺตฺโต ปฺพเพ
มนุสฺสภูโต สมนโน ตถาคตปฺปเวทิตะ ฌมฺมวินเย สทฺธึ สมํทึยึ
สึลลํ สมํทึยึ สุตฺตํ สมํทึยึ จาคํ สมํทึยึ ปญฺณํ สมํทึยึ โส
ตถาคตปฺปเวทิตะ ฌมฺมวินเย สทฺธึ สมํทึยิตฺวา สึลลํ สมํทึยิตฺวา
สุตฺตํ สมํทึยิตฺวา จาคํ สมํทึยิตฺวา ปญฺณํ สมํทึยิตฺวา กายสุส
เสทา ปรมฺมรณํ สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปฺปนฺโน เทวานํ ตาวตึสถานํ

สหพยุตํ โส อญฺเฐ เทเว อติโรจติ วนฺณณน เจว ยสสา จาติ ฯ

[๕๑๕] อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เทเว ดาวตีเส
อนฺนยมาโน ตายํ เวลายํ อีมา คาลาโย อภาสิ

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต อจลา สุปฺติญฺจिता
สีลญฺจ ยสฺส กลฺยาณํ อริยกนฺตํ ปัสสิตํ
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตฺถิ อชฺชภูตญฺจ ทสฺสนํ
อทพิทฺโทติ ตํ ออาหุ อโมฆํ ตสฺส จีวิตํ
ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ ปสาทํ ฆมฺมทสฺสนํ
อนฺนยฺเชถ เมธาวิ สรํ พุทฺธานสาสนนฺติ ฯ
ปญฺจมี รามณฺเอยกสุตฺตํ

[๕๒๐] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺตวเน
อนาถปิณฺฑิกสฺส อารามे ฯ อถ โข สกฺโก เทวานมินฺโท เยน
ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
อภฺจาสิ ฯ เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โข สกฺโก เทวานมินฺโท ภควนฺตํ
เอตทโวจ กีนฺุ โข ฆนฺเต ภูมिरามณฺเอยกนฺติ ฯ

[๕๒๑] อารามเจตฺยา วนเจตฺยา โปกฺขรณฺญา ๑ สุนิมฺมิตา
มนฺุสฺสรามณฺเอยสฺส กลํ นาคุฆนฺติ โสฬสี
คามे วา ยถิ วารณฺเฐ นินฺเน วา ยถิ วา ถเล
ยตฺถ อรหนฺโต วิหรนฺติ ตํ ภูมिरามณฺเอยกนฺติ ฯ

#๑ ม. โปกฺขรณฺโย ฯ

อัญชิ ขชมานสูตร

[๕๒๒] เอกัม สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิชฌณฺเฏ ปพฺพเต ฯ
อถ โข สกฺโก เทวานมินฺโท เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา
ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อญฺจาตี ฯ

[๕๒๓] เอกมนฺตํ จิตฺโต โข สกฺโก เทวานมินฺโท ภควนฺตํ
คากาย อชฺฌภาตี

ขชมานานํ มนฺตฺตานํ	ปฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล	ปฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล	ปาณินํ
กโรตํ โอปธิกํ ปฺลฺลฺล	กตฺถ	ทินฺนํ	มฺหปฺผลนฺตํ ฯ
[๕๒๔] จตฺตารโ จ ปฏฺฐิปนฺนา	จตฺตารโ จ	ผล	จิตฺตา
เอส สงฺโฆ อชฺชฺฐโต	ปฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล	สฺมาหิต	
ขชมานานํ มนฺตฺตานํ	ปฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺลฺล	ปฺลฺลฺล	ปาณินํ
กโรตํ โอปธิกํ ปฺลฺลฺล	สงฺฆ	ทินฺนํ	มฺหปฺผลนฺตํ ฯ

สตฺตมํ วนฺทนสูตร

[๕๒๕] เอกัม สมยํ ภควา สวตฺถึยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส
อาราเม ฯ เตน โข ปน สมเยน ภควา ทิวาวิหารคโต
โหติ ปฏฺฐิสฺสลิโน ฯ อถ โข สกฺโก จ เทวานมินฺโท พฺรหฺมา
จ สหฺมปฺติ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมึสุ อุปสงฺกมิตฺวา ปจฺเจกํ
ทวารพาหํ นิสฺสาย อญฺจิสฺสุ ฯ

[๕๒๖] อถ โข สกฺโก เทวานมินฺโท ภควโต สนฺตฺติเก อิมํ
คากํ อภาตี

อุฏฐาหิ วีร วิชิตสงคาม

ปนุนการ อนณ วิจร โลก

จิตตยจ เต สุวิมุตต์

จนุโท ยถา ปนุนรสาย รตฺตินฺติ ฯ

[๕๒๗] น โข เทวานมินุท ตถาคตา เอว วนุทิตพฺพา ฯ

เอวณจ โข เทวานมินุท ตถาคตา วนุทิตพฺพา

อุฏฐาหิ วีร วิชิตสงคาม

สตฺถวาท อนณ วิจร โลก

เทเสตุ ๑ ภควา ฆมมํ อณฺณาตาโร ภวิสฺสนฺตีติ ฯ

อฏฺฐมํ ปจฺมสฺสกนฺมสฺสนฺตฺตํ

[๕๒๘] สาวตฺถินิทานํ ฯ ภูตปฺพุพฺพิ ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมินุโท

มาตลี สงฺกาหํ อามนฺเตสิ โยเชหิ สมฺม มาตลี สหสฺสยฺตุตฺ

อาชณฺณรณํ อฺยฺยานญฺมึ กจฺฉาม สุญฺมึ ทสฺสนายาติ ฯ เอว

ภทฺทนฺตฺวาติ โข ภิกฺขเว มาตลี สงฺกาหโก สกฺกสฺส เทวานมินุทสฺส

ปฏฺิสฺสตุวา สหสฺสยฺตุตฺ อาชณฺณรณํ โยเชตุวา สกฺกสฺส

เทวานมินุทสฺส ปฏฺิวเทสิ ยฺตุโต โข เต มาริสฺส สหสฺสยฺตุโต

อาชณฺณโร ยสฺสทานิ กาลํ มณฺณสีติ ฯ อถ โข ภิกฺขเว

สกฺโก เทวานมินุโท เวชยนฺตปาสาทา โอโรหนฺโต อณฺชลี กตุวา ๒

สุทํ ปุณฺททิสานมฺสฺสติ ฯ

#๑ ไป. ม. เทสฺสสุ ฯ ๒ ย. ปณฺชลิโก ฯ

[๕๒๕] อถ โข ภิกขเว มาตลิสงคาหโก สกุกํ เทวานมินฺทํ
คาถาย อชฺฌภาสิ

ตํ นมสฺสนฺติ เตวิชฺชา สพฺเพ ภูมฺมา จ ขตฺติยา

จตฺตาโร จ มหาราชา ติทสา จ ยสฺสฺสินโน

อถ โโก นาม โส ยกุโฆ ยํ ตํ สกุกํ นมสฺสฺสีติ ฯ

[๕๓๐] ยํ นมสฺสนฺติ เตวิชฺชา สพฺเพ ภูมฺมา จ ขตฺติยาท

จตฺตาโร จ มหาราชา ติทสา จ ยสฺสฺสินโน

อหฺลจ สีสฺสมฺปนฺเน จิรฺรตฺตสมฺมาหิตे

สมฺมา ปฺพพฺชิตे วนฺเท พุรฺหมจฺริยปรายเน

เย กหฺภูจฺา ปุณฺณกรฺา สีสฺวานุโต อฺุปาสกา

ชฺมฺเมน ทาริ โปเสนฺติ เต นมสฺสํมาติติ ฯ

[๕๓๑] เสฏฺฐา หิ กิร โลกสฺมี เย ตํ สกุกํ นมสฺสฺสี

อหฺมปิ เต นมสฺสํมาติติ เย นมสฺสฺสี วาสวาติ ฯ

[๕๓๒] อิทํ วตฺวาน มชฺวา เทวราชา สุขมฺปติ

ปฺกุทฺทิสานมสฺสฺสีตฺวา ปมฺุโข รตฺมารุหิติ ฯ

นวมํ พุทฺติยสกุกนํ นมสฺสนํ สุตฺตํ

[๕๓๓] สวตฺถึนิทานํ ฯ ภูตปฺพพิ ภิกขเว สกุกโศ เทวานมินฺโท
มาตลีสงคาหโก อามนฺเตสิ โยเชหิ สมฺม มาตลิสหสฺสยฺยตฺตํ
อาชฺฌณฺณรํ อฺุยฺยานภฺูมี กจฺฉาม สฺุภฺูมี ทสฺสนาयाติ ฯ เอวํ
ภทฺทนฺตฺวาติ โข ภิกขเว มาตลีสงคาหโก สกุกสฺส เทวาน-

มินุทสุส ปฐิสสุตฺวา สหสฺสยฺตุตฺติ อชฌณฺณรํ โยเชตฺวา สกฺกสฺส
เทวานมินุทสุส ปฐิวเทสิ ยฺตุโต โข เต มาริส สหสฺสยฺตุโต
อชฌณฺณโร ยสฺสทานิ กาลํ มณฺณสีติ ฯ อถ โข ภิกฺขเว
สกฺโก เทวานมินุโท เวชยนฺตปาสาทา โอรุหนุโต อณฺชลิ กตฺวา
สุทฺถิ ภควนฺตํ นมสฺสตี ฯ

[๕๓๔] อถ โข ภิกฺขเว มาตฺลิ สงฺคาหโก สกฺกํ เทวานมินุทํ
คถาย อชฌณฺณาสี

ยํ หิ เทวา มนุสฺสา จ ตํ นมสฺสนฺติ วาสว
อถ โก นาม โส ยฺกฺโข ยํ ตํ สกฺก นมสฺสตีติ ฯ

[๕๓๕] โย อธิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ อสุมี โลกเก สเทวเก

อนมฺนามํ สตฺถาริ ตํ นมสฺสामी มาตฺลิ
เยสํ ราโค จ โทโส จ อวิชฺชา จ วิราชิตา
จิณฺณสวา อรุหนุโต เต นมสฺสामी มาตฺลิ
เย รากโทสวินยา อวิชฺชาสมตฺติกฺกมา
เสกฺขา อปฺจยารามา อปฺปมตฺตานุสฺสิกฺขเร
..... เต นมสฺสामी มาตฺลิตีติ ฯ

[๕๓๖] เสฏฺฐจา หิ กิร โลกสุมี เย ตํ สกฺก นมสฺสตี
อหฺมปิ เต นมสฺสामी เย นมสฺสตี วาสวาตี ฯ

[๕๓๗] อิทํ วตฺวาน มจฺวา เทวราชา สุขมฺปติ
ภควนฺตํ นมสฺสิตฺวา ปมฺโข รถมารุหิตี ฯ

ทสมํ คตฺยสกุณมสฺสนสุตฺตํ

[๕๓๘] สาวตฺถีนินฺทานํ ฯ กุตปฺพุพฺพํ ภิกฺขเว สกุโ เทวานมินฺโท
มาตลึ สงฺคาหํ อามนฺเตสิ โยเชหิ สมม มาตลึ สหสฺสยฺยุตฺตํ
อาชณฺณรตฺถํ อุตฺตยานภูมึ กจฺฉาม สฺสภูมึ ทสฺสนายาติ ฯ เอวํ
ภทฺทนฺตวาติ โข ภิกฺขเว มาตลึ สงฺคาหโก สกุสฺส เทวานมินฺทสฺส
ปฏิสฺสตุวา สหสฺสยฺยุตฺตํ อาชณฺณรตฺถํ โยเชตุวา สกุสฺส
เทวานมินฺทสฺส ปฏิวเทสิ ยฺยุตฺโต โข เต มาริสฺ สหสฺสยฺยุตฺโต
อาชณฺณโร ยสฺสทานิ กาลํ มณฺณสิตี ฯ อถ โข ภิกฺขเว สกุโ
เทวานมินฺโท เวชยนฺตปาสาทา โอรุหนฺโต อณฺชลิ กตุวา สฺสํ
ภิกฺขุสงฺฆํ นมสฺสตี ฯ

[๕๓๙] อถ โข ภิกฺขเว มาตลึ สงฺคาหโก สกุํ เทวานมินฺทํ
คาถาย อชฺฉณภาสิ

ตํ หิ เอเต นมสฺสเสยฺยํ ปฺตฺติเทหสยา นรา
นิมฺกุคา กุณฺปเสมเต ๑ ขุปฺปิปาสา สมปฺปิตา
กีนฺ เตสํ ปิหยสิ อนาคาราน วาสว
อาจารย์ อีสัน พุทธิ ตํ สฺสโนม วโจ ตวาติ ฯ

[๕๔๐] เอตํ เตสํ ปิหยามิ อนาคาราน มาตลึ
ยฺมहा कामा ปกฺกมนฺติ อนเปกฺขา วชนฺติ เต
น เตสํ โกฏฺเจ โอบเนติ น กุมฺภาน กโพิยํ
ปรนินฺจิตเมสนา ๒ เตน ยาเนติ สฺสพฺพตา

#๑ ม. กุณฺปเมหเต ย. กุณฺเปสเวเต ฯ ๒ ม. ย. ... เมसानา ฯ

สกุยกัฏฐกั คติย

ปจัม ฆตฺวาสุตฺต

[๕๔๓] เอกั สมนั ภควา สวตฺถิยั วิหริติ เขตฺวเน อนนถปิณฺฑกัฏฐ
อาราเม ฯ อถ โข สกุโก เทวานมินุโท เยน ภควา เตนุปลงฺกมิ
อุปลงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ ฯ

[๕๔๔] เอกมนฺตํ จิโต โข สกุโก เทวานมินุโท ภควนฺตํ คถาย
อชฺฌภาสิ

กัฏฐ ฆตฺวา ๑ สฺขั เสติ กัฏฐ ฆตฺวา น โสจติ
กัฏฐสฺส ๒ เอกฆมฺมสฺส วธั โรเจสิ โคตฺมาติ ฯ

[๕๔๕] โกธั ฆตฺวา สฺขั เสติ โกธั ฆตฺวา น โสจติ
โกธสฺส วิสมฺลสฺส มจรฺรुकฺสฺส วาสว
วธั อริยา ปัสสนฺติ ตั หิ ฆตฺวา น โสจตีติ ฯ

ทฺติยั ทฺพพณฺณิยสุตฺต

[๕๔๖] สวตฺถิณิทานั ฯ ภูตปฺพฬั ภิกฺขเว อณฺตโร ยกุโฆ
ทฺพพณฺโณ โอโกภูมโก สกุกฺสฺส เทวานมินุทฺสฺส อาสเน นิสินฺโน
อโหสิ ฯ ตตฺร สฺขั ภิกฺขเว เทวา ตาวตีสา อชฺฌายนฺติ ชียนฺติ
วิปาเจนฺติ อจฺจริยั วต โภ อพฺภูตํ วต โภ อัย ยกุโฆ
ทฺพพณฺโณ โอโกภูมโก สกุกฺสฺส เทวานมินุทฺสฺส อาสเน นิสินฺโนติ ฯ
#๑ ม. ย. ฆตฺวา ฯ สพฺพตฺถ เอว ฌาตพฺฬั ฯ ๒ ม. กัฏฐสฺส ฯ

ยถา ยถา โข ภิกขเว เทวา ตาวตีสสา อุชฺฌายนฺติ จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ
ตถา ตถา โส ยถุโข อภिरูปตโร เจว โหติ ทสฺสนียตโร จ
ปาสาทิกตโร จ ฯ

[๕๔๗] อถ โข ภิกขเว เทวา ตาวตีสสา เยน สกฺโก เทวานมินฺโท
เตนฺอุปสงฺกมิตฺตุ อุปสงฺกमितฺวา สกฺกํ เทวานมินฺทํ เอตทโวจฺจุ
อิธ เต มาริส อณฺตโร ยถุโข ทุพฺพณฺโณ โอโกฏฺฐิมโก ตุมหากํ
อาสเน นิสินฺโน ฯ ตตฺร สฺทํ มาริส เทวา ตาวตีสสา อุชฺฌายนฺติ
จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ อจฺฉริยํ วัต โภ อพฺภูตํ วัต โภ อัย
ยถุโข ทุพฺพณฺโณ โอโกฏฺฐิมโก สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส อาสเน
นิสินฺโนติ ยถา ยถา โข มาริส เทวา ตาวตีสสา อุชฺฌายนฺติ
จิยฺนฺติ วิปาเจนฺติ ตถา ตถา โส ยถุโข อภिरูปตโร เจว โหติ
ทสฺสนียตโร จ ปาสาทิกตโร จาติ โส หิ นฺน มาริส โภชฺชกฺโข
ยถุโข ภวิสฺสตีติ ฯ

[๕๔๘] อถ โข ภิกขเว สกฺโก เทวานมินฺโท เยน โส โภชฺชกฺโข
ยถุโข เตนฺอุปสงฺกมิตฺตุ อุปสงฺกमितฺวา เอกํสํ อุตฺตราสงฺกํ กริตฺวา
ทกฺขินฺชานฺนฺมณฺฑลํ ปจฺวิยํ นินฺตฺวา ๑ เยน โส โภชฺชกฺโข
ยถุโข เตนฺนฺชลิมนฺปณฺนาเมตฺวา ติกฺขตฺตํ นามํ สวาเวติ สกฺวาทํ
มาริส เทวานมินฺโท ... สกฺวาทํ มาริส เทวานมินฺโทติ ฯ ยถา ยถา
โย ภิกขเว สกฺโก เทวานมินฺโท นามํ สวาเวติ ตถา ตถา โส
ยถุโข ทุพฺพณฺตโร เจว อโหสิ โอโกฏฺฐิมกตโร จ ทุพฺพณฺตโร
#๑ ไป. นินฺทจฺจ ฯ ม. ย. นินฺทฺตฺวา ฯ

เจว หุตฺวา โอโกฏิมกตโร จ ตตฺถเววณฺตรชาโย ฯ

[๕๔๕] อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺินุโท สเก อาสเน
นีสีทิตฺวา เทเว ตาวตีสเ อนฺนยมาโน ตายฺ เวลาโย อีมา คธาโย
อภาสิ

น สฺวปฺหตฺจิตฺโตมฺหิ นาวฏฺเฐน สุวานโย
น โว จิราหํ กุชฺฌามิ โกโธ มยฺ นาวตฺถิจฺติ
กุทฺธาหํ น ผรุสํ พฺรุมิ น จ ฌมฺมานิ กิตฺตเย
สฺนฺนิกฺกณฺหามิ อตฺตานิ สมฺปสฺสํ อตฺถมตฺตโนติ ฯ
ตติโย มายาสฺตฺตํ

[๕๕๐] สวตฺถึนินฺทานํ ฯ ภูตฺปฺพหิ ภิกฺขเว เวปฺจิตฺติ อสุริฺนุโท
อาพาธิกอ อโหสิ ทฺกฺขิตฺโต พาพฺพหฺกิลานो ฯ อถ โข ภิกฺขเว สกฺโก
เทวานมฺินุโท เยน เวปฺจิตฺติ อสุริฺนุโท เตนฺนฺสงฺกมิ กิลานฺนฺจฺจโก ฯ
อทุทฺสา โข ภิกฺขเว เวปฺจิตฺติ อสุริฺนุโท สกฺกํ เทวานมฺินุทํ
ทฺวโรทฺว อาคจฺจนฺตํ ทิสฺวาน สกฺกํ เทวานมฺินุทํ เอตฺทโวจ
ตฺกิจฺจ มํ เทวานมฺินุทาทิ ฯ วาเจหิ มํ เวปฺจิตฺติ สมฺพริมายนฺติ ฯ
น ตาวาหํ วาเจมิ ยาวาหํ มาริส อสุเร ปฺปฏิปฺจฺจามิติ ฯ อถ
โข ภิกฺขเว เวปฺจิตฺติ อสุริฺนุโท อสุเร ปฺปฏิปฺจฺจนิ วาเจมฺหํ มาริส
สกฺกํ เทวานมฺินุทํ สมฺพริมายนฺติ ฯ มา โข ตฺวํ มาริส วาเจสิ
สกฺกํ เทวานมฺินุทํ สมฺพริมายนฺติ ฯ

[๕๕๑] อถ โข ภิกฺขเว เวปฺจิตฺติ อสุริฺนุโท สกฺกํ เทวานมฺินุทํ

คาถาย อชฺฌภาสี

มายาวี มฆวา สกุก เทวราชา สุขุมปติ
อุเปติ นิริยํ โฆริ สมฺพโรว สติ สมฺนติ ฯ
จตุตฺถํ อจฺจยสุตฺตํ

[๕๕๒] เอกํ สมฺยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เซตวน
อนาถปิณฺฑกิสฺส อารามे ฯ เตน โข ปน สมเยน เทว ภิက္ขุ
สมฺปโยเชตฺถํ ฯ ตเตฺรโก ภิက္ขุ อจฺจสฺรา ฯ อถ โข โส ภิက္ขุ
ตสฺส ภิက္ขุโน สนฺติเก อจฺจยํ อจฺจยโต เทเสติ ฯ โส ภิက္ขุ น
ปฏิกุคฺคฺหาติ ฯ

[๕๕๓] อถ โข สมฺพหุลา ภิက္ขุ เยน ภควา เตนฺอุปสงฺกมฺมิตฺถ
อุปสงฺกมิตฺถวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺถวา เอกมนฺตํ นิสีทิสฺส ฯ เอกมนฺตํ
นินฺนนา โข เต ภิက္ขุ ภควนฺตํ เอตทโวจฺจํ อีธ ฆนฺเต เทว
ภิက္ขุ สมฺปโยเชตฺถํ ตเตฺรโก ภิက္ขุ อจฺจสฺรา อถ โข ฆนฺเต
โส ภิက္ขุ ตสฺส ภิက္ขุโน สนฺติเก อจฺจยํ อจฺจยโต เทเสติ โส
ภิက္ขุ น ปฏิกุคฺคฺหาตีติ ฯ

[๕๕๔] เทวเม ภิက္ขเว พาลา ฯ โย จ อจฺจยํ อจฺจยโต
น ปสฺสตี โย จ อจฺจยํ เทเสนฺตสฺส ยถาธมฺมํ น ปฏิกุคฺคฺหาติ ฯ
อิมे โข ภิက္ขเว เทว พาลา ฯ เทวเม ภิက္ขเว ปณฺฑิตา ฯ
โย จ อจฺจยํ อจฺจยโต ปสฺสตี โย จ อจฺจยํ เทเสนฺตสฺส
ยถาธมฺมํ ปฏิกุคฺคฺหาติ ฯ อิมे โข ภิက္ขเว เทว ปณฺฑิตา ฯ

[๕๕๕] ภูตปุพพ์ ภิกขเว สกโก เทวานมินุโท สุธมฺมายิ สภายิ
เทเว ตาวตีเส อนฺนยมาโน ตายิ เวลายิ อิมิ คาคิ อภาสิ

โกโร โว วสมายาตุ มา จ มิตฺเต หิ โว ชรา
อครหิยฺ มา ครหิตฺถ มา จ ภาสิตฺถ เปสฺสํ
อด ปาปชนํ โกโร ปพฺพโตวาภิมทุตฺตีติ ฯ

ปญจํ อุกฺโกธสุตฺตํ

[๕๕๖] เอวมฺเม สุตฺติ เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยิ วิหริติ
เชตวนเ อนนาถปิณฺฑิกสุส อารามे ฯ ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ ๗เป ฯ

[๕๕๗] ภควา เอตทโวจ ภูตปุพพ์ ภิกขเว สกโก เทวานมินุโท
สุธมฺมายิ สภายิ เทเว ตาวตีเส อนฺนยมาโน ตายิ เวลายิ อิมิ
คาคิ อภาสิ

มา โว โกโร อชฺฌภวิ มา จ กุชฺฌิตฺถ กุชฺฌิตฺถ
อุกฺโกโร อวิหีสํ จ อริเยสุ วสตี ๑ สทา
อด ปาปชนํ โกโร ปพฺพโตวาภิมทุตฺตีติ ฯ

สกุภปญจํ ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

มคฺควา ทุพฺพณฺณิยมายา อจฺจเยน อุกฺโกธโน
เทสิตฺถ พุทฺธเสฏฺฐเณน อิทํ สกุภปญจํ ฯ

สกุภสํยุตฺตํ สมตฺตํ ฯ

#๑ ม. จ ปฎิปปทา ฯ

เอกาทสยฺยสุตฺตํ

เทวตา เทวปุตฺโต จ ราชา มาโร จ ภิกฺขุณี
พฺรหฺมา พฺรหฺมณวคฺคีโส วนยฺกฺเขน วาสโวติ ฯ
สคาถวคฺโค นิฏฺฐิตो ฯ
